STANISLAV LIŠKA

VŠETKÝCH PRITIAHNEM K SEBE

VEĽKÁ KUBRA 1265 – 2015

Vydané pri príležitosti 750. výročia najstaršej písomnej zmienky
o obci Kubra, august 2015

Ešte pred písaním tohto článku som si uvedomil, že Kubrú musí mať človek nielen na jazyku, ale aj v srdci. Kubrá je totiž niečo ako srdce Trenčína. Donedávna to bola Kubrá pri Trenčíne, odnedávna zasa Trenčín-Kubrá. Vtedy i teraz sa nad stránkami jej histórie viac čudujeme ako zamýšľame. Ohromuje nás jej mnohovrstevnosť a nepretržitý výver kultúrnych aktivít, nie nepodobný výveru známej kubrianskej kyselky, na ktorej si pred pár desaťročiami pochutnávali aj pacienti v neďalekých kúpeľoch Trenčianske Teplice. Pre Kubranov je to „normálka“, ostatní nech sa čudujú.

A my sa naozaj čudujeme. Kubrania nikdy netúžili urobiť dieru do sveta, a napriek tomu ju spravili. Chutilo im žiť, tancovať a spievať, a tak spievajúc žili a tancujúc spievali. Tam, kde nechýba chuť žiť, obyčajne niet dôvodu pre malomyseľnosť a skepsu. Minulosť je čistá, prítomnosť jasná a budúcnosť otvorená pre všetky farby života.

Kubrá je stará dedina. 11. novembra si jej obyvatelia pri príležitosti slávnostnej posviacky kostola, ktorý prešiel generálnou opravou a prístavbou, pripomenuli aj 725. výročie prvej písomnej zmienky o nej.

Za sedem storočí Kubrá naozaj spravila dieru do sveta. Mám však pocit, že sme ju doteraz ešte celkom neobjavili. Určite to nespôsobila len jej poloha (v predele medzi Považským Inovcom a Strážovskými vrchmi), ale aj akási čudná zmes averzie, závisti a zášti, ako aj nemožnosť vyzdvihnutia očividných, ba do očú bijúcich zásluh a predností, ktoré si táto dedina mnohokrát iba potajomky smela pripomenúť a potešiť sa nimi. V starých listinách sa píše o Veľkej Kubre, tento prívlastok jej prakticky dodnes patrí.

Už pred vyše 100 rokmi v Kubrej založili dychovú hudbu. Roku 1919 nacvičili Kubrania spolu s vojakmi z trenčianskej posádky divadelnú hru T. Vansovej „Svedomie“. Tak vzniklo prvé poprevratové ochotnícke divadlo na Slovensku.

Činnosť divadelného ochotníckeho krúžku (DOK) na čas prerušila vojna, po nej však svoju činnosť obnovil. Žiaľ ochotnícke divadlo prežíva v súčasnosti krízu, a to nielen v Kubrej, ale prakticky na celom Slovensku.

Pýchou a ozdobou Kubrej sú jej folklórne súbory – detský folklórny súbor, ženská spevácka skupina, folklórna skupina a dychová hudba.

Okrem už spomenutej storočnice kubrianskej dychovky, najpamätnejším rokom pre Kubranov sa stal rok 1933. Vtedy sa Kubra takpovediac druhý raz narodila a to dieťatko bolo neobyčajne pekné, všetkými obdivované. Výtvarné, hudobné a pohybové kvality privábil do Kubrej viaceré významné osobnosti: J. M. Kristína, manželku Martina Kukučína Pericu Bencúrovú, Karola Plicku. Kukučínovej manželke vyšili kubrianske dievčence dve podušky. Krojovaná skupina sa zúčastnila spolu s dychovkou na vítaní prezidenta E. Beneša v Trenčín, v Bratislave na privítaní rumunského kráľa Karola II. Detský folklórny súbor vystupoval v Prahe na Dňoch slovenských detí. Kubrania nechýbali ani v Strážnici, nechýbali ani pri jednej veľkej príležitosti, keď sa Slováci prejavili ako Slováci. Nechýbali ani na Pribinových oslavách v Nitre roku 1933. Tam Kubrania vlastnoručne na pódium vyniesli otca národa Andrej Hlinku. Nechýbali ani na jeho pohrebe roku 1938 a, pochopiteľne, ani na tohtoročnej celonárodnej spomienke v Ružomberku.

Kubrania sú Slováci ako repa, ale jednoliatu masu netvorili nikdy. Boli aj ľudáci, aj agrárnici, aj komunisti. Do roku 1948 nažívali medzi sebou svorne a v pokoji. To napokon vo svojej autobiografii potvrdzuje aj Š. Hlaváč, jeden z veľkých Kubranov, ktorý sa nedopatrením narodil v Budapešti. Mimochodom – o rodáctve ďalšieho veľkého Kubrana, olympijského víťaza v boxe Jána Zacharu, nie sú nijaké pochybnosti.

Skrátka a dobre, Kubrania nie sú hocikto. Nedajú sa spočítať v krátkom výpočte všetky zlatky, ktorými prispeli do pokladnice národnej kultúry.

A teraz vám prezradím, čo som doteraz zámerne zamlčal. Kubrania všetky tieto víťazstvá dosiahli v neuveriteľne zlých podmienkach. Doteraz v Kubrej nemajú nijaký honosný kultúrny dom, alebo slušné osvetové stredisko. Desiatky obcí na Slovensku, kde je kultúra spiacou krásavicou, sú na tom oveľa lepšie. Pravdaže, lepšie len v materiálnom zabezpečení. Človek sa naozaj musí čudovať: Kde sa to v Kubranoch berie? Tá trúfalosť a sila, keď s biľagom nespoľahlivosti na čele prežili všetky časy?

Mám naporúdzi žartovné vysvetlenie. V kubranskej kyselke budú pravdepodobne neznáme stopové prvky, ktoré povzbudzujú nielen chuť do jedla, ale i do života.

Ale teraz vážne, asi to nebude v kyselke, ale v krvi. Je najvyšší čas, aby Kubranov zapísali do Zlatej knihy kultúrnej histórie Slovenska. O tom, že si to zaslúžia, pochybuje asi málokto.

Rudolf Dobiáš – Slovenský denník, 15. novembra 1990, „Kubrá spievajúca a tancujúca“ (krátené).

Kubra okolo roku 1924 - najstaršia fotka Kubry, doteraz mne známa. Prvý dom sprava, podľa Kroniky Jakuba Palu dom č. 26, v roku 1925 zbúrali a do nového, s výškou, terajšia reštaurácia Mária, sa 1.6.1926 nasťahovala rodina Valienta Reháka (1900). Zapísal som si to u neho 7.6.1974. (Hodiny na veži sú od roku 1922).

Kubra okolo roku 1928 objektívom p. Holoubkovej (1898).

Z HISTÓRIE KUBRY

O obci Kubra je pomerne málo písomných dokladov zo stredoveku. Prvá a najstaršia zmienka o obci je v listine kráľa Belu IV. z roku 1265, kedy daroval zem Kubra (terram Kobra vocatum) Tomášovi, synovi Martina, zemana zo Železnej župy. Stalo sa tak na príhovor trenčianskeho grófa Neranda, ktorému Tomáš slúžil a v čase, keď predošlý majiteľ tejto zeme trenčiansky obyvateľ Celinus zomrel bez potomkov, a zem pripadla späť panovníkovi. Keď sa po Belovej smrti ujal vlády kráľ Štefan, Tomáš, syn Martina, mu v roku 1270 Belovu listinu predložil a požiadal ho o potvrdenie donácie. Kráľ Štefan to aj obvyklým spôsobom urobil, totiž prepísal celú Belovu listinu a pridal k nej svoj potvrdzujúci dodatok. Listina popisuje aj chotárne hranice zeme Kubra, a okrem všeobecných znakov (kopec, strom, les) spomína sa rieka Váh, susedstvo dediny Zamaroviec, potôčik Kobra, susedstvo Motešíc a Trenčína, potok Teplica.

V listine z roku 1381 spomína sa obec ako possessio Kubre, v roku 1439 spomínajú sa už obce possessio seu villa Noghkwbre /Veľká Kubra/ i Kyskubralehota/Malá Kubra Lehota/ v listine kráľa Alberta, keď odobral Trenčiansky hrad s príslušnými obcami kráľovnej matke Barbore, pretože paktovala s nepriateľom, a daroval ho svojej manželke Alžbete. Táto listina dokazuje, že Malá Kubra mala v tomto čase ešte tzv. „lehotu“ (oslobodenie na istý čas od poddanských povinností), a že teda musela byť len nedávno založená, a ďalej, že v tom čase už nepatrila (Veľká a Malá) Kubra potomkom niekdajšieho majiteľa Tomáša, ale tvorila už trvalé príslušenstvo Trenčianskeho hradu ako poddanská obec.

Keď v roku 1527 pripadol Trenčiansky hrad s panstvom Uhorskej kráľovskej komore, spravovali ho väčšinou záložní majitelia a kapitáni Trenčianskeho hradu.

Podľa daňového súpisu bolo v rolu 1532 v Kubrej 8 port, ale richtár odprisahal, že dve sú pusté, a tak zaplatili 6 fl.

V roku 1534 dal Ferdinand I. hrad Trenčín s príslušenstvom do zálohu krajinskému sudcovi Alexejovi Thurzovi a jeho manželke Margite Székely. Podľa daňového súpisu z roku 1548 mala Kubra už 10 port a okrem richtára tu bolo 8 rodín želiarov, 2 chudobní, 1 slobodník a 1 pastier.

O rok neskôr Veľkej Kubre zapísali už zase len 6 port a okrem richtára bolo tu 8 želiarov, 2 pastieri a 2 usadlosti boli opustené. O Malej Kubre tento súpis (1549) hovorí, že čistia Trenčiansky hrad

a sú jeho služobníkmi. Za tieto služby boli od daní oslobodení.
Z roku 1550 zachoval sa aj prvý urbár Trenčianskeho panstva. Podľa neho vo Veľkej Kubre (Kubra Welka) bol richtárom Benedikt Palyo a títo sedliaci: Juraj Lyzka, Peter Iano oslobodený na 5 rokov, Pavol Durah, Benedikt Bayza, Štefan Kowach, Michal Petrowych, siroty Jána Bagyaka, Mikuláš Zabolth, Jakub Magyak, Ján Lyska, Valentín Rehor, Michal Zlywa, Kobyla.
Ďalej tu bolo 9 želiarov: Michal Kalka, Michal Demo, Matej Kohwth, Ján Usko, Ondrej Gogow, Peter Petraczko, Matej Wylchychky, Benedikt Wzalathy, Peter Palowy.
Poplatné povinnosti sedliakov boli:
Na Juraja platili spoločne 2 florény.
Na Michala spoločne 2 florény, 18 meríc pšenice, 12 meríc jačmeňa, 6 meríc chmeľa a 100 hlávok kapusty. Za vozenie vody (na hrad) každý 2 merice ovsa.
Na Vianoce spoločne 2 fl., od stohov a stodôl každý po 5 denárov. Ďalej spoločne brava, 2 sliepky, 2 koláče, 1,5 súdka piva a libru vosku.
Na fašiangy dávali spoločne 35 vajec, 2 syry, 3 holby masla.
V pôste spoločne 1 mericu hrachu, 1 mericu konopného semena, 1 mericu prosa a 3 viazanice konopí.
Na Veľkú noc spoločne 1 jahňa, 35 vajec a 2 syry.
Urbár ďalej zaznamenáva, že je tam panský mlyn, ktorý pre nedostatok vody a príjmov dodáva správcovi panstva každý tretí týždeň 50 pecňov (chleba – chypones).
Pracovná povinnosť sedliakov bola: každý mal doviezť voz dreva, okrem toho mal orať, siať, žať, kosiť, zhrabávať a zvážať.
V roku 1561 poveril palatín Tomáš Nádasdy Ostrihomskú kapitulu, aby obnovila chotárne hranice medzi Veľkou Kubrou, patriacou k Trenčianskemu hradu, a Zamarovcami, ktoré ju porušili. Keď to však chcela Kapitula v prítomnosti župných úradníkov a niektorých susedov urobiť, urodzený Ján Zamarovský to s vytiahnutým mečom nedovolil.
Od roku 1573 nastúpil vo vlastníckych právach na panstvo a Kubru Ladislav Popel, barón z Lobkovíc, ktorý bol zaťom Magdalény Széchy. V roku 1582 postúpil Popel záloh Trenčianskeho panstva grófovi Imrichovi Forgáchovi z Gýmeša.
Podľa daňového súpisu z roku 1588 odanili síce vo Veľkej Kubre ešte stále len 5 port, ale okrem richtára tu už bolo 8 sedliakov, 1 chudobná vdova, 1 slobodník, 12 želiarov a 1 mlyn .

Kubra okolo roku 1930 - pohľad z Vančalky. Vľavo pod Brezinou objekty Parnej píly a Valcový mlyn.

Kubra, 16.6.1949 - pohľad p. Holoubkovej z úbočia Hájika. Na voľnom pľaci za kostolom stál dom Palovcov - č. 80. Tam mala byť fara a pod ňou, na bývalom „Krčmárech“ grunte, kostol. Na pľaci sme hrávali futbal, neskôr volejbal. K Váhu sme chodili cestou vpravo okolo „Vochtrov“ cez našu krásnu, civilizáciou ešte nedotknutú Sihoť - to bol raj dudkov, krav, rýb a nášho detstva...

Kubra, marec 1974 - Dom č. 1 v strede obce, pôvodný zájazdový hostinec. V roku 1922 urbárska obec dom odkúpila od Fuchsa, ktorý odišiel do Ameriky. Vľavo, nad potokom, bola kedysi pálenica. Bola tam krčma, obchod Potravného družstva s bytom vedúceho. V roku 1955 zrekonštruovaný - prestavaný na kultúrny dom a o 20 rokov zbúraný...

Kubra v roku 1937 - všetky fotky obce a života v nej z tohto obdobia nafotil fotoamatér Juraj Hricko - Kajecéch, bratranec môjho otca. Vľavo dom č. 2 na Dolnom konci, vpravo dom č. 10 - viď Kronika Jakuba Palu, v ktorej si môžu tí neskôr narodení pozrieť, ak ich to zaujíma, v ktorom dome kto býval... v dome č. 10 sa napr. narodil a celý život býval, keď si ho neskôr prestaval, autor kroniky...

O Malej Kubre je zmienka, že slúžia hradu a neplatia nič.
V roku 1591 upísal Imrich Forgách sedliacku usadlosť zvaná Lieskovská vo Veľkej Kubre svojmu tajomníkovi Gabrielovi Ribscherovi, za verné služby. Dom bol na konci dediny v ulici zvanej „Na zahradu“, a býval v ňom Matej Kováč; z dolnej strany bola usadlosť Martina Duraza, z hornej strany želiarska usadlosť nebohého Jakuba Kováča. Forgách túto usadlosť daroval Ribscherovi doživotne, a oslobodil ju od všetkých zemepanských i župných povinností.
V roku 1594 prevzal záloh Trenčianskeho panstva so súhlasom Rudolfa II. gróf Štefan Illésházy, a keď zaplatil panovníkovi 204.065 toliarov, získal od neho 21. februára 1600 darovaciu listinu na hrady a panstvá Trenčín, Súču a panstvo Šurany, s príslušnými obcami a majetkami. Štefan Illésházy sa stal súčasne dedičným hlavným županom Trenčianskej a Liptovskej župy. Tým začala 241 rokov trvajúca slávna éra vlastníctva jeho rodu na Trenčianskom panstve, ku ktorému patrila aj Kubra.
Daňový súpis z roku 1596 zaznamenáva, že richtárom vo Veľkej Kubre bol Ondrej Petrovič, a že tu bolo už 10 polovičných sedliakov a 13 želiarov s domami. Bola tam aj 1 opustená usadlosť a 1 slobodník Martin Kobolka. Mlyn patril panstvu. Obec odanili na 4 porty. V roku 1602 tu bolo 13 domov. V tomže roku sťažoval sa a protestoval u župy veľopát Skalky Marcel proti poddaným Štefana Illésházyho z Veľkej Kubry, že na príkaz Štefana Illésházyho a jeho správcu zorali a obsiali kopanicu zvanú Janákovská, ktorá od nepamäti patrila k opátstvu na Skalke.
V roku 1608 dal Štefan Illésházy spísať nový urbár Trenčianskeho panstva. Podľa neho bolo vo Veľkej Kubre okrem richtára 10 sedliackych usadlostí. Richtár Ondrej Mateják mal 1 usadlosť, pri ktorej mal polia na 66,5 meríc výsevu, lúky na 4 vozy sena; choval 4 kone a 2 voly. Sedliaci Ján Malian, Mikuláš Mateják, Ján Bajza, Juraj Hlaváč, Filip Palio, Ondrej Duras, Matej Duras, Ján Šebian a Ondrej Petrovich vysievali po 50 meríc (jeden len 36, jeden 60), lúky mali na 2 vozy sena (dvaja na 4 vozy), a takmer všetci mali po 3 kone a 2 voly (jeden 4, ale traja žiadneho). Okrem týchto usadlostí bola tu ešte usadlosť kedysi Gabriela Ribschera, ktorú užívalo panstvo, a usadlosť rodiny slobodníka Kobolku.
Želiarov s domami bolo 15(mená: Korýtko, Ďurčo, Krátky, Palo, Vandrovny, Liška, Uško, Janíček, Hašo, Kubrický, Suchánek, Valášek, Kováčik), všetci mali po 2 kone alebo voly, niektorí aj

kone i voly.
Napokon tu bolo 21 želiarov bez domov (podželiari), ktorí bývali u druhých. Niektoré mená: Král, Súkeník, Bormy, Horniak, Borvik, Klúčovský, Ďurčo, Duras, Kudlatý, Sabolt, Vlna, Mateják, Somarnik, Šebian, Senak, Straško, Holičko, Pinko, Babindal.
Od kopaníc platili všetci, sedliaci i želiari a to tak, že podľa veľkosti kopanice odvádzali istý počet hydiny, alebo miesto nej platili podľa kľúča: 1 kura – 4 den., 1 sliepka – 8 den., 1 kopún – 10 den., 1 hus – 12 den. Prakticky každý sedliak i želiar mal nejaké kopanice, spomedzi podželiarov iba deviati. Okrem toho mali v chotári obce kopanice aj „cudzí“, - 18 ľudí zo susedných miest: z Trenčína 5, zo Soblahova, Opatovej, Malej Kubry, ba 1 aj z Beckova, boli to ale všetko len malé kúsky. A tak celý poplatok od všetkých kopaníc v chotári Veľkej Kubry prepočítaný na peniaze vynášal 23 fl. 26 den.
Ako vidno, poplatné povinnosti sa oproti urbáru z roku 1550 dosť zvýšili, jediným kladom bolo, že naturálne povinnosti bolo možné vymeniť peniazmi v hotovosti. Vo všeobecných poznámkach urbára sa ďalej píše:
Je tam panský mlyn, od ktorého dáva mlynár 32 meríc pšenice, 2 merice pšena alebo 60 den. za mericu, a kŕmi 2 bravov, alebo keď nevykŕmi, zaplatí za každého 2 fl.
Desiatok z oviec, kôz a medu dávajú od čias pána Forgácha.
Je tam majer, do ktorého sa zváža panská úroda. Oráčiny zvané Panská niva a polia pustej usadlosti Ribscherovskej sa obrábajú pre panstvo. Ďalej je tu malá lúka U kyselej vody na ½ voza sena, ktorú užíva a pre seba kosí panský úradník.
V obci je rybár, ktorý dodáva každý piatok do panskej kuchyne rôzne ryby, niekedy aj pstruhov a rakov. Potok, v ktorom sú pstruhy a raky, je zahájený. Pri brehu Váhu je aj druhá voda, zvaná Toňa, ktorá oplýva šťukami a inými rybami.
Je tu tiež pod pokutou 12 florénov zahájený dubový les. Okrem neho sú tu iné slobodné lesy, v ktorých rúbu drevo pre svoje potreby a na oheň.
Chotáre majú s mestom Trenčínom, Opatovou, Soblahovom, Malou Kubrou, Neporadzou a Zamarovcami, s týmito susedmi nemajú žiadne spory.
V roku 1616 konala sa obhliadka chotára medzi Opatovou a Kubrou na žiadosť opáta Skalky Pavla Davida, ktorý sa sťažoval na Kubranov, že v mieste Za Košnovcom prekopal Martin Ko-

Kubra okolo roku 1950 - vľavo dom Fuchsov - č. 8. Dom vpravo nad potokom autor kroniky ešte nespomína - v tých rokoch ešte nestál.

Kubra, 1937- stred dediny, vľavo prvý dom s výškou (vidieť len polovicu domu) má č. 22 - Maláň - Psota. Za mostekom do kostola vidieť malý domček starej doštenej hasičskej strážnice. V lete sme potok zapravili, vozili sa na korytách a z tých dvoch stromov v popredí nám padali hrušky rovno do úst... môžu si deti priať viac?!

Kubra, 1937- stred dediny, vľavo prvý dom č. 28, za ním, s výškou, č. 29 - v tom dvore vzadu býval p. prof. Hlaváč, kňaz. V predposlednom dome s výškou, č. 33, v r. 1888 vznikla a nacvičovala kubranská dychovka. V tom čase to bol dom richtára Hricku.

Kubra okolo roku 1955 – hasičská strážnica ešte bez pristavenej garáže. Dom v strede v popredí č. 70 – Duras – Brnko.

bolka z Kubry opatovský chotár, nižšie odtiaľ že prekopali Jano Bajza a Matej Diuras do kopaníc Šykovských, ďalej že Jirik Hlaváč a Martin Matekoviech prekopali do kopaníc Hrehalových, všetko v chotári Opatovej.

V roku 1623 dal Gašpar Illésházy spísať nový urbár Trenčianskeho panstva. Podľa neho v Kubre oproti urbáru z roku 1608 nenastali veľké zmeny: Vo Veľkej Kubre bol richtárom Ondrej Duras a okrem neho 10 sedliackych usadlostí na 50-66 meríc výsevu: Tobiáš Hudec, Ondrej Duras, Martin Palyo, Juraj Petrovich, Martin Mateják, Ján Malan, Ján Kochanovský, Mikuláš Bajza, Filip Hlaváč, Juraj Petruš.

Želiarov s domami zostalo tiež 15 (Valyko, Pekar, Martinkov, Janíček, vd.Hoška, Šebany, Duras, Ondrej Liška, Chalupa, Uško, Palyo, Kubrický, Kováčik, Rybár), ale počet želiarov v cudzích domoch klesol na 12 (Neradni, Chalkovich, Hajni, Valkovich, Hudec, Palyo, Slota, Tragel, Vavrušek, Babindal).

Poddanské povinnosti oproti roku 1608 sa nezmenili. Vo všeobecných poznámkach sa uvádza, že tône pri Váhu už boli dve, Horná a Dolná, hájené pod pokutou 12 fl.. Ďalej boli v chotári obce polia, ktoré sa obrábali pre panstvo: niva, zvaná U Žebráckej hrušky, a druhá niva Na trhovej, najnovšie zamenená za iné polia, ktoré obrábajú Teplania, Dobrania a Veľkokubrania a úrodu z nich zvážajú do novopostaveného majera pod hradom. Lúčku pri kyselke si ešte stále kosil panský úradník, ale bola tam už aj druhá lúčka zvaná V toňach, ktorú kosili pre panské kone. Od kopaníc platili poplatky ako v roku 1608, ale kopaníc odvtedy niečo pribudlo, lebo vcelku platili 32 fl. 74 den. Napokon Ján Pekar platil od kotlíka 1 fl. V chotári obce bolo aj niekoľko polí, určených na vydržiavanie kostola v Dobrej; poddaní, ktorí obrábali, odovzdávali kostolu štvrtinu úrody.

V roku 1632 vyšetrovala župa sťažnosť Kubry proti obyvateľom Opatovej Vsi, ktorí 11. augusta toho roku vpadli do chotára Veľkej Kubry na tzv. Bajzovu kopanicu, skosili tam zasiate proso, pohubili ho a vnivoč obrátili. Opatovčania tvrdili, že to boli v ich chotári.

O tri roky neskôr, v roku 1635 požiadal richtár Jano Malan, prísažní Mikuláš Bajza, Jano Hlaváč a ďalší obyvatelia Veľkej Kubry zemepána Gašpara Illésházyho, aby im dal vyhotoviť slovenský preklad latinskej chotárnej listiny, aby sa pri chotárnych sporoch vedeli čoho držať. Chotárne hranice obce išli podľa prekladu takto:

„...počali sme od brehu, kdežto jest jedna zem v chotári kubranskom, a panskem položena,

proti kamenu oblemu vedle Váhu, kteru zem prievoznikom davali sme uživat do vule panskej a dedinskej, kdežto sme s Opatovanmi (susedi), odtud sme se pohnuli dalej k mistu, to jest k stromu topolovemu, odtud hore luku, až sme prišli na cestu, kdežto sa schodia dva potočky, ktere padaju do Váhu. Odtud postupili sme dalej, prišli sme k studni, ktera se zove Široka, odtud pohnuli sme se k vychodu k velikej hore dubovej, odtud vrchy pravu cestu chotarnu, vedle salaše Havran, odtud sme se pohnuli pravo cestu, k javorovemu drevu, na kterem jest znameni položene, a odtud išli sme hore luku až k vapenici, ktorá jest vyše cesty položena v chotari kubranském, a odtud sme išli až k Blatu čiernemu pod luku Kopeckeho, kdežto sa schodia chotary tri, kubransky a opatovsky, s pana Motešickeho poddanymy. Odtud sme se pohnuli vrchom, až sme prišli ku kopcu, ktery jest ze zeme udelany, odtud sme išli až k lukam kubranskym, kde se schodia štyri(!) chotary, peťovský, neporadský a kubranský, odtud sme se obratili k zapadnej strane, pustili sme se pravo chodnikem, až sme prišli k potoku kubranskemu, tade sme išli cestu vedle potoka až k trscicu (?), išli sme od soblahovskeho, až sme prišli k luce malomocneho, ktera se menuje Teplice, odtud sme išli dolu potukom povyše mostu, až sme se vynesli na vrchy, kdežto položene jest kresane kameny, odtud sme išli pravo kopcu, ktery jest položeny nad Kolavu dolinu, odtud sme se pustili dole vrchy, až sme prišli k mistu kamenu Marmun menovany.“

Ale už v nasledujúcom roku 1636 sa sťažovalo zase mesto Trenčín na obyvateľov Veľkej Kubry, že pasú dobytok a kone vo vrbinách na ostrove pri Váhu, ktorý je medzi poliami a lúkami mesta a je v jeho chotári, a robia tam škodu. Bolo to v mieste na dolnom konci chotára Veľkej Kubry pri mostíku, ktorý určoval hranice chotára medzi Kubrou a mestom.

Po smrti Gašpara Illésházyho v roku 1648 si jeho synovia Gabriel a Juraj pri delení Trenčianskeho panstva podelili aj Kubru. Delenie panstva malo neblahý vplyv na jeho stav: nevedeli ho udržať, a značné časti popredali alebo pozakladali. Pritom vo finančnej tiesni zvyšovali poplatné povinnosti poddaných a tak v urbároch z rokov 1648 – 1651, ktoré dali spísať hneď po rozdelení panstva, pribudli napr. povinnosti prispievať na prácu vo vinohradoch (sedliak po 75 den., želiari po 50 den.), na plat krčmára po 50 den., od páleničných kotlíkov po toliari; zvýšil sa tiež zosyp o tzv. husársky ovos, a panstvo okrem toho monopolne nanútilo poddaných, aby od neho

Kubra okolo roku 1953 – krásny pohľad na stred obce. Zľava prvý dom č. 20 – Krátky - Hrášek...

Kubra, máj 1969 - „Kút“ - vľavo dom č. 71, vedľa 72 a vzadu dom s výškou č. 73 - Liška - Sokolík. Pracie lavice na potoku boli na každom kroku a obecných studní bolo 6. Táto je už liatinová.

Kubra, 1937 - „Kút“ – ten dom vľavo J.P. v kronike nespomína, ešte nestál. Nad ním je mlyn Záhradníkech - Husárech, pod ním mlyn Kulifajech, v popredí je dom Sokoléch - Mlynárech, č. 75. V prízemnom domku vpravo bývala rodina mlynára Kulifaja. Voda z ráštovne vytekala popod ich domom a po 5-6 m sa vlievala do hlavného koryta.

Kubra, 1937 - Pohľad z „Kúta“ na Horný koniec. Prvý dom vľavo má č. 34, Balaj - Martinkéch, prvý sprava č. 71, Sokol - Valaštiných. Dom s výškou vľavo v pozadí má č. 35, Ševčík - Martinkéch. Odtiaľ pochádzal Pavol, dlhoročný richtár, rázovitá osobnosť našej dediny. Domy medzi č. 34 a 35 v časoch „Kroniky“ ešte nestáli.

odoberali pivo, soľ, bryndzu, syr a haringov. Chotárne spory so susedmi pokračovali a ťahali sa s menšími – väčšími prestávkami až do začiatku 19. storočia. V roku 1651 sťažoval sa opát Skalky, že Kubrania vtrhli do chotára Opatovej v miestach Od meznej dolinky, Od Homolky, od Sniežneho vrchu, od Širokej studne, Na Hrachovej, Pod Okruhlym od Dubravy, od Javorníka a od Trubárky, - a zajali im tam dobytok. Ale ešte v tomže roku protestovali Gabriel a Juraj Illésházy proti násilnostiam Opatovčanov v chotároch Kubry a Dobrej, počnúc v mieste zvanom Od kostelíka, k Váhu na Okruhly kamen a lipu, - ďalej odtiaľ na vrch do hory dubovej, ktorá „je vyrubana skrz Kubranov pro časte ohne vznikajúce“, a odtiaľ touže cestou cez horu na veliký vrch až do chotára zemanov z Motešíc. Richtárom Veľkej Kubry bol vtedy Martin Malan.

V roku 1652 dali Gabriel a Juraj Illésházy vyšetriť nové násilnosti Opatovčanov, ktorí na Mateja v mieste „Dubravy nad Valkovu kopanicu“ napadli obecného pastiera z Kubry Jura Hrvola a vzali mu sekeru; ďalej že v mieste nad Volarovu luku pásli svoj dobytok, že v mieste zvanom Vrchy zajali 76 oviec Štefanovi Malanovi, Jánovi Malanovi, ináč dvorskému, a Štefanovi Bajzovi, a napokon že v mieste U stranie dobili a doráňali Pavla Magara z Kubry, že sám ani nemohol vstať. Kubrania však nezostali Opatovej nič dlžni a oplácali:

Opát Skalky Ján Lippay protestoval u župy, že poddaní Veľkej Kubry zajali 12. apríla roku (1652) poddaným z Opatovej „dobytky valaske“ v dúbravách zvaných Vinné stráne, ďalej že pri Janákovskej kopanici zabili 1 vola, kde Kubrania „v nemalem počtu zbrojnymi rukami bili a mordovali“ pastiera Michala Závadského, jedneho vola zabili, druhého porúbali, zajali niekoľko kusov dobytka; ďalej na poli zvanom Od Kubry vzali železné brány čeľadi Ondráša Vojtechoviech, inde im pásli Kubrania kone v žite, a keď ich chceli hájnici v škode zajať, Jano, syn Ondreja Durasa z Kubry bežal za nimi a jedného hájnika tak uderil kyjom do hlavy, že padol na zem. Slúžny a prísažný pri obhliadke škôd potvrdili, že videli toho zabitého vola, i „Kubranov v doline ležiacich, v nemalem počtu stojacich a volajicich, že dalej nas pustiti nechteji, žeby to jich chotar bil.“

V roku 1656 založili Gabriel a Juraj Illésházy za 126 fl. 50 den. pol sedliackej usadlosti zvanej Kobilkovská vo Veľkej Kubre Tobiášovi Desatnikovi. Túto polusadlosť od jeho potomkov vykúpil späť pre panstvo aj Jozef Illészházy v roku 1746, vtedy už na nej bol slobodník Ján Dobiaš, zvaný

tiež Tobiaško.
V roku 1659 Opatovčania zase vzali reťaz Ondrejovi Palovi z Veľkej Kubry v mieste zvanom Vinné stráne, a v hore zv. Kobelnačky zbili Martina Malana so sluhom a vzali im reťaz a sekeru. Pri súdnom vyšetrovaní svedkovia vypovedali, že tie miesta vždy patrili do chotára Veľkej Kubry.
Juraj i Gabriel Illésházy v nedostatku peňazí často vyplácali dlžoby alebo platy služobníkom tým spôsobom, že im dávali do zálohu jednotlivé usadlosti v obciach panstva.
V chotárnom spore obce s Opatovou v roku 1674 vypovedalo 32 svedkov zo susedných obcí, že miesta: Proti oblemu kameňu, U prievoza, Janakov vrch, Kobolnačka, Nad okrúhlym, Na Dubovci a Na Hrachovej patria od nepamäti do chotára Veľkej Kubry napriek tomu, že si ich privlastňujú Opatovčania a robia tam škody.
V roku 1693 sa zase obnovili chotárne spory s Opatovčanmi, ktorí skosili ovos na tzv. Zaťkovskej roli na Hrachovej, v chotári Malej Kubry (na inom mieste sa píše tiež Kubrica). Svedkovia, ktorých vypočúvali na žiadosť Mikuláša Illésházyho, vypovedali, že táto roľa patrí do chotára Kubrice, a pasienky Vrch Kobolasce (!) rečené do chotára Kubry.
V roku 1696 dal Mikuláš Illésházy súhlas, aby Ondrej Malan prevzal tzv. Bajzovský grunt vo Veľkej Kubre (ktorý v roku 1674 upísal Juraj Illésházy svojmu kuchárovi Jurajovi Bukovickému za 250 fl.) a aby vyplatili jeho terajších držiteľov. Oslobodil pritom Malana ako slobodníka od plnenia poddanských povinností, iba za slobodníctvo mal platiť 18 fl. ročne a obvyklý desiatok z oviec a včiel. Okrem toho, ak by sa Illésházymu trafilo ísť do tábora (vojny), bol povinný dodať mu jedného koňa do záprahu.
Chotárne spory s Opatovou pokračovali aj v roku 1699. Pri obhliadke chotára svedkovia vypovedali, že vrchy, ktoré sa volajú Vinná stráňa, ďalej cesta nad Vinnou stráňou vždy bývala chotárna až po Čierne blato pri studienke súce, kde sa schodia tri chotáre: Kubranský, opatovský a petrolehotianský, a že miesta Homolka a navyše Kobolnačka plešina pri tejže ceste vždy patrili do chotára Kubry. Pochôdzka chotára sa v listine popisuje takto: Vyšli z Veľkej Kubry,... prišli k rieke Váhu ku skale, od pradávna zvanej Obly kamen, na vrchole ktorého býval postavený kostolík (tempellum); odtiaľ zabočili trocha vľavo pri chotárnom znaku zvanom Medczny sklad, ktorý delí chotáre Kubry a Opatovej, zostúpili na sever a prišli k doline Usky jarek, ktorá tiež delí spomenuté chotáre; vystúpiac na vrch nad

Kubra, 17.10.1971 - v tomto dome na Zátačke, č. 68, v Liščiackom dvore, bývala rodina Kalmová - sestra p. prof. Hlaváča. Idylické zákutie, v ktorom sa Slávo Kalma čosi pstruhov nachytal...

Kubra 1931 - pohľad z cesty na dom Liščiackeho dvora č. 67. Ďalší dom s výškou má č. 66 - Hatalákech. Pred domom vahadlová studňa, obitá doskami voči ohybu trubky i premŕzaniu.

Kubra, 1937 - posledný dom v dedine so slamenou strechou (okrem stodôl) mal č. 38 - Ondruš. Vpravo dom č.41 - Ilavský - Bača.

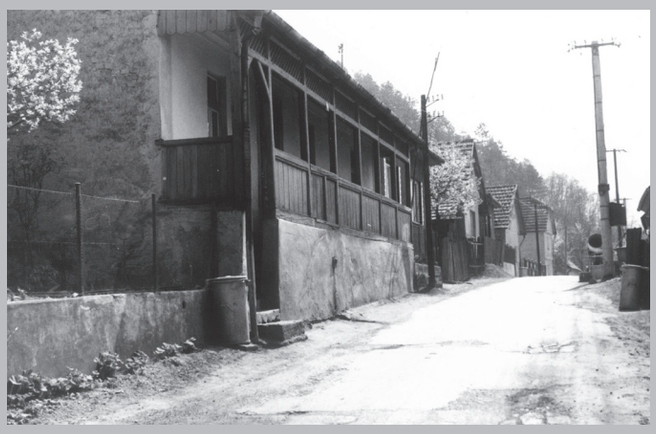

Kubra, máj 1969 - Horný koniec, dom s verandou č. 43, Marguš. Posledný dom vľavo s výškou č. 49, Ševčík - Pinčo.

spomenutou dolinou, zo severnej strany ukázali nám v druhej prirodzenej doline istý pramienok, zvaný kedysi Široka studnia, ktorý tiež tvoril chotár medzi Opatovou a Veľkou Kubrou; odtiaľ sa prišlo na cestu nad Vinnou straňou, Homolku, Kobolnačku a napokon na lúku na Dubovci, kde si Opatovčania narobili kopanice, hoci patrí do chotára Kubry.

Vzájomné napádanie sa a žaloby pokračovali aj v roku 1700 (richtár Veľkej Kubry Štefan Duras), i v roku 1701 (richtár Veľkej Kubry Juraj Malan): raz sa sťažovala Kubra, že Opatovčania zajali trom Kubričanom voly a jedného Kubričana pri tom chytili a dobili, inokedy zase sa sťažoval opát Skalky, že Kubrania zajali a uväznili richtára Opatovej, ktorý rúbal drevo v udajnom opatovskom chotári.

Po skončení kuruckých vojen dal Mikuláš Illésházy spísať v roku 1709 škody, ktoré počas nich utrpeli obce Trenčianskeho panstva. O Kubre súpis hovorí:

Vo Veľkej Kubre má pán gróf 7 obývaných usadlostí, ktoré majú 12 párov zápraže. Slobodníci obrábajú 2 usadlosti a majú 4 páry zápraže. Želiarskych obývaných usadlostí je 5, majú 3 páry zápraže a podželiarov bez záprahu je 5, okrem toho sú tu 4 opustené želiarske usadlosti.

Mlyn vypálila cisárska armáda do základov. Podobne vyhorela aj celá dedina, takže zostalo iba prázdne miesto kde bola obec, a sami obyvatelia sa dosť biedne ubytovali v doline. Posádka Trenčianskeho hradu pod velením podplukovníka Morelliho narobila obyvateľom obce škody na náradí, šatstve a iných veciach v hodnote 80 fl., a vzali im aj 8 koňov a 2 kravy. Okrem toho, keď išli posily k Ilave, pokradli občanom niektoré veci v hodnote do 18 fl., a ukradli im 20 koňov.

Chotárny spor Veľkej Kubry a Opatovej pokračoval, a v roku 1711 protestovali jezuiti zo Skalky, že Kubrania zbili v mieste zvanom Na vrškoch istého Opatovčana. Ale Opatovčania oplácali a v nasledujúcom roku sa vyšetrovali násilnosti Opatovčanov a škody, ktoré urobili v chotári Veľkej Kubry, pričom zbili aj viacerých Kubranov.

Život poddaného ľudu v týchto časoch veľmi pekne ilustrujú inštancie – prosby, ktoré v núdzi a ťažkostiach podával k zemepánovi.

V apríli roku 1717 sťažoval sa úradník Trenčianskeho panstva Ondrej Sambokréty Mikulášovi Illésházymu na Kubranov, že hoci ich držal pre nezaplatený cenz aj vo väzení, vzdorujú aj naďalej, lebo im vraj voda (Váhu) vzala z polí.

Ale aj Veľká Kubra sa obracala prosbami na zemepána. Okolo roku 1720 mu podala túto

prosbu:
Milostivý a osviceny pane grofe, k nam chudobnym laskavy. Nemaice po panu Bohu všechmohucem ineho zastupce toliko ve vašej osvicenosti jakožto v milostivem našem pánovi, a v laskavej vrchnosti všetku našu nadeju, a ufani vskladame, majice i teraz takovu teškost, kteru ani nemužeme znašat, totišto deset muškatyrov, a jedenacteho kaprala každodenne nas nekolko chudobnych lidi musime chovat, čo až by tak do konce melo bit, naša vec nemožna by byla znašat, krome aby sme všetko na pusto nechali, ponevač takmer každoročne skrze povodne Vahu, nemalu v našich malych živnostach škodu mavame, jak v obili, tak v lukach, k tomu pripadaju na nas časte zhory i zdoly marše, a odvašky, i panu komendantovi trenchanskemu až nahle, i inym oficirom potreba odvaška, tu my najvice znašat musime, v kterych našich caškostiach (!) Malan Ondrej (nevime odkud majice tak velku slobodu) nam ani od lichvy, ani od kopanic a včel, v ničem pomahat nechce, ani s nami dedinskeho poradku nedrži, ponevač i do richtarskeho domu chodit se protivi, druhy pak slobodnik Tobiáš všelijaku terchu s nami znaša, skrz ktere veci od vašej osvicenosti i pre milosrdenstvi boži žadame rady i spomoženi, a za nas chudobnych zastupeni, laskavej odpovedi očekavame. Vaši osvicenosti poniženi a povolni poddani obyvatele Velkej Kubry.
Tiež v tom čase Ondráš Duras, panský richtár z Veľkej Kubry, ktorý mal pol hoštáka s malým príslušenstvom, prosil zemepána, aby ho oslobodil od povinnosti platiť danky, lebo pre „úrad svuj a povinnosti panske“ musí zanedbať svoje práce. Okrem toho, inde sú vraj panskí richtári takto oslobodení.
Koncom roku 1720 sťažovali sa „uniženi a nehodni poddani Velko Kubranie“, že v roku 1715 boli za úradníka Juraja Bánóczyho veľmi preťažení ubytovaným vojskom; 16. mája roku 1716 im veľká povodeň urobila škody na viac ako polovici posiateho chotára a značnú časť Váh aj „odrúcal“, navyše „my pak ubohi lidie majice na krkoch kvartilnikov, na ten čas Španielov“ žiadali aj župu o odhad škody; napokon v roku 1720 pre veľkú povodeň nemohli za 14 dní obilie ani vidieť a všetko vzalo skazu a čo posiali na jar, pre veľké sucho sa im nevrátilo ani semeno: prosili preto grófa o odpustenie časti povinností. Mikuláš Illésházy im vzhľadom na škody spôsobené Váhom odpustil okrem povinnej roboty štvrtinu všetkých urbárskych povinností.
Mikuláš Illésházy zomrel ako kancelár Uhorskej

Kubra, 1937 - Horný koniec. Dom vpravo č. 57, Horáček, murársky majster, v zime učiteľ. Dom vľavo č. 46, v pozadí dedina končila, č. 51 - Galbavý.

Kubra, 1937 – pekný pohľad na Horný koniec z chodníka na Stave. V popredí prvý dom sprava je Hoštákech (Ondrej, Karol), vedľa neho dom šustra Štábla, Akéch a Vánikéch. Tie domy v čase „Kroniky“ neboli. Za nimi tieklo hlavné koryto potoka, za Vánikéch domom sa stočilo vľavo a popred prvým domkom vľavo (Paléch záboje) tieklo humnami. Náhon na mlyny vidieť ako tmavý pás v dolnej tretine obrázka.

Kubra, 1939 - Stromková slávnosť. Vzťah a úctu k prírode, zemi živiteľke, si občania pripomínali slávnostne...

Kubra, 1932 - Záhrady v Hornom konci sťa rajská záhrada s Jurajom Hrickom, fotoamatérom. Ten svah vľavo je náhon na mlyny.

kráľovskej dvorskej kancelárie vo Viedni v roku 1723. Keď po ňom nastúpil jeho syn Jozef Illésházy, rozkvet panstva za jeho života dosiahol vrchol. Jozef neodmietol žiadnu inštanciu, ktorú mu poddaní podali, a dosiahol v rode najvyššie štátne funkcie.

Podľa daňového súpisu Veľkej Kubry na rok 1738/39 tam bolo 23 sedliakov (5 s celou, 1 s trištvrťovou, 12 s polovičnou a 5 so štvrtinovou usadlosťou), 21 malých želiarov (5 s celou, 16 s polovičnou usadlosťou) a 19 podželiarov. Richtárom bol mäsiar Ondrej Ševcoviech; spomedzi sedliakov mal remeslo zapísané on, krajčír Ondrej Liška a obuvník Ondrej Ševcoviech. Medzi želiarmi boli obuvníci Štefan Polievka, Michal Švitel a Pavol Švitel, tkáč Ján Tkadlec a kováč Jozef Kunis. Okrem toho tu boli mlynári Ondrej a Ján Baš, a krčmár Ján Krčmar.

Páleničné kotlíky mali šiesti, a hodnotili sa na 5-10 fl. ročného dôchodku. Je zaujímavé, že 21 sedliakom (skoro všetkým) a 9 želiarom a podželiarom sa pod titulom „obchodu každého druhu“ vyrúbilo 1,25 – 3 fl. k daňovému základu. Išlo zaiste najviac o obchod s drevom, obilím a podobne.

Podľa celkového súčtu obec odanili na 343 9/16 dík, z toho sa odrátala od každej stovky 1 a na richtára 2, takže obec mala zaplatiť 338 9/16 dík.

V roku 1748 sťažoval sa „nehodny a ubohy poddany Ondrej Liška, obyvatel kubransky“ zemepánovi Jozefovi Illésházymu, že kedysi mal aj on jeden slobodný grunt (ktorý gróf spolu s inými v roku 1743 vymenil), od ktorého platil panstvu ročne 18 fl. miesto roboty, a za celý čas užívania tohto gruntu ani jeho predkovia, ani on nezostal nič dlžen, naopak, za života grófovho otca dodal (podľa povinnosti slobodníkov) 1 ozbrojeného husára i s koňom a aj teraz počas insurekcie dodal jedného koňa súceho pod husára a nedostal ho späť, ani náhradu zaň; napokon sa sťažoval, že pri vymieňaní tohto gruntu dostal o 75 fl. menej, ako je vyznačené v cesionálskom (insktipčnom) liste: prosil preto o nápravu krivdy. Gróf rozhodol takto: pretože v inskripčnom liste mal suplikant povolenú stavbu do 70 fl., prikázal fiškálovi a úradníkovi panstva jeho stavanie odšacovať, a za koľko dreva z panských hôr sa v ňom nenájde, nech sa mu zaplatí z pokladne panstva.

Okolo roku 1750 vykonali richtár Ondrej Král a „hodnoverneho svedoma urad kubransky“súpis škôd, ktoré spôsobila povodeň Váhu v chotári obce. Podľa súpisu škodu utrpelo 26 obyvateľov, ktorým voda odmlela spolu na 94,5 meríc oráčin (v tom bolo aj niečo z kopaničnej pôdy),

a lúky na 25 vozov sena. Niektorým skapal v tom roku aj dobytok, spolu uhynulo 13 kusov hovädzieho dobytka a 6 koní. V závere poznamenávajú: „Potom take vyšla nam voda ponajprv z jari do pola, ktera nam urobila škody v lukach, z kterych sme nevzali ništ a zbožie nam zhubila tež v trave, po druhej vyšla v žatve, ktera nam zhubila zbožie v klasoch, a nektere zebrala preč s ktereho sa nevzalo ništ, všetko temer na skazu vyšlo, ani krma ani zrno ničomu sa nehodilo, na prosa, maky a semence kade zašla tedyš na skazu vyšlo a nevzalo sa žadneho užitku.

V roku 1751 protestovala Judita Tolvay – vdova Motešická u župy proti obyvateľom Kubry a Kubrice, že v roku 1749 vtrhli na nepochybné miesto v chotári Petrovej Lehoty v miestach, ktoré Petrolehoťania volajú Zrebíky, Kubričania Prieložky, a že si tam vykopali kopanice a robili ďalšie škody.

Okrem poddanskej robotnej povinnosti museli sa obyvatelia obcí zúčastňovať aj na prácach verejnoprospešného záujmu, ak to bolo treba. Napríklad keď hrozil v júni roku 1758 vpád pruských vojsk do Trenčianskej župy, opevňovali sa hraničné priesmyky. Na opevňovaní Vlárskeho priesmyku sa začiatkom júna 1758 zúčastnilo po tri dni aj 16 mužov z Veľkej Kubry.

Jozef Illésházy zomrel v roku 1766. Jeho syn Ján Baptista štedro podporoval slovenské písomníctvo a stovky zlatých ročne rozdal na podporách chudobným poddaným v šatstve, obuvi i v hotovosti.

V roku 1764 prosil Jano Bas, mlynár z Kubry zemepána, aby mu pomohol pri vyslobodení jediného syna z vojenčiny. Syn sa nedávno oženil, a pred niekoľkými týždňami keď bol v Trenčíne, opil sa tam a dostal sa medzi vojakov, ktorí ho zverbovali do pešieho pluku princa Ferdinanda. Prosbu odôvodňoval, že na jednej strane sa jeho syn Jano Bas za vojaka nehodí, lebo je chorý na nohy, na druhej strane by to bolo panstvu na škodu, lebo je dobrý remesla mlynárskeho remeselník, a pilný v odbavovaní robôt.

Najvýznamnejšou udalosťou v živote poddaného ľudu v 18. storočí bolo uskutočnenie Tereziánskej urbárskej reformy v rokoch 1770 – 1772. Pri jej zavádzaní prišla aj do Veľkej a Malej Kubry v roku 1770 župná komisia, ktorá položila zástupcom obce 9 otázok ohľadne úžitkov a škôd, aké má obec vo svojom chotári a o rozličných doterajších povinnostiach poddaných. Na otázky okrem iného vo Veľkej Kubre odpovedali, že polia majú úrodné na žito, raž a suržicu, pretože ale majú málo chotára, strukoviny sadia do úhorov. Lúky

Kubra, 1937 - Kyselka, vodička studená, ostrá, ktorá fľaše so zátkou trhala ako nič... od roku 1962 je premiestnená asi o 15 m niže.

Kubra, 1937 - „Hrčák“ na Stave nad „Husárech“ mlynom. Doň sa chodili v žatve „ošmeliť“ mladí i starí. O 20m niže už voda hnala mlynské koleso. Voda prestala Stavom tiecť asi v roku 1958-1960.

Kubra, marec 1974 - Mostek pred kostolom, pri ktorom v letných mesiacoch kúpavali kone Malánech - Psotéch mládenci Ondrej a Ján. Vľavo od mosteka 3 javory a Králech dom (č. 77), vpravo dve hrušky. Čo to bol za projekt, ktorý vohnal potok do tmy...?!

Kubra, 1937 - Ulica: vľavo dom č. 87, vedľa neho 86. Prvý dom vpravo č. 85, posledný 81 – Šimko.

môžu kosiť dva razy, ale tiež ich majú málo. Drevo na kúrenie a stavby im dáva panstvo každoročne zdarma v tunajších horách, iba polesnému sa dáva pri cajchovaní sedmák a hájnikovi groš. Obecnú zem majú ovsennú, zvanú Na vrse, na 3 merice, lúku na 7 koscov niže dediny a močidlá blízko okolo Váhu; mlyny sú 2, ktoré stačia mlieť im aj vidiečanom, i trenčianskym pekárom.
Škody majú najmä v tom, že najmä v tomto roku im Váh odomlel veľa pasienkov. Jeden „celodomník“ vysieva asi 28 meríc a lúky má na 3 koscov(2/3 z lúk sa môže kosiť dva razy). Z polí sú úrodné asi 2/3, a sejú tam raž, žito a suržicu v honoch Pod horou, Pod lipovu, Za luhy, Na Dlhej, Na Homolovskej; stredne úrodné polia (asi 1/6 všetkých) sú U Kleničov, U barin, Na Trhovem a Pod Skalim. Napokon vrchových či ovsenných zemí je tiež 1/6 a sú v honoch: Prieložky dvoje, Pred Čiernym, Pred Sigoťú, Pri Kubrických jame a na Prieložkoch od neporadského a peťovského chotára.
Robotujú od každého (celého) gruntu každý deň s dvojzáprahom alebo s 2 pešiarmi, cez žatvu a hrabačku dávajú po 4 pešiaroch.
Miesto deviatku dávajú zosyp: 3 merice ovsa a 3 merice jačmeňa; predtým, asi pred 20 rokmi dávali 1 1/8 merice žita, 3/8 merice suržice, 3/8 merice jačmeňa a 3 merice ovsa. Desiatok od oviec a včiel dávajú in natura, alebo od každého kusa alebo kláta po 10 den. Danky panské (kántry) platia od každého (celého) gruntu po 6 fl. 50 ¼ den., hydového dávajú 2 husi alebo 36 den., 1 kopúna alebo 12 den., 8 sliepok, alebo po 8 den. za každú, a 25 vajec, alebo po ½ den.za jedno; napokon ešte dva lyčáky, alebo po 3 den. Od 12 hoštákov platí každý za robotu od vlaňajška po 6 fl. (predtým platili po 5 fl., ale za to, že berú v hore proti zákazu surové drevo a predávajú ho, sa im poplatok zvýšil); kántry (peňažný plat) platia želiari už 40 rokov po 1,50 fl., za hydové po 65 ¼ den., alebo každý môže dať in natura 1 hus, ½ kopúna, 4 sliepky, 12 ½ vajec a 1 lyčák (polovicu toho, čo sedliaci). Okrem toho celá obec dáva 1 teľa alebo 75 den.
Menší hoštáčnici nedávajú žiaden plat, ale sú povinní chodiť s listami alebo rezať sečku. Od páleničných kotlíkov platia po 1,50 fl., od šenkovania páleného 28 fl. Dary nedávajú žiadne, a vyššie uvedené povinnosti plnili od starodávna už ich predkovia.
Zápisnicu podpísali a všetci krížikom potvrdili richtár Ján Sokol, a prísažní a z obce Ondrej Liška, Adam Masar, Adam Hlavač, Juraj Janiček, Ondrej Martinka, Ján Duras, Michal Matejka

a Ján Krátky.
Podľa urbárskeho súpisu z roku 1770 bolo vo Veľkej Kubre 32 sedliakov, 45 želiarov a 4 podželiari. Veľkosť usadlosti sedliakov bola ¼ - ½ - ¾ usadlosti, ale trojštvrtinovú mali len dvaja; intravilán pri polovičnej usadlosti bol 7/8 bratisl. merice. Štvrtinová usadlosť mala 7 b.m. poľa a lúky na ½ kosca, väčšie usadlosti primerane k tomu. Celá usadlosť mala teda 28 b.m. poľa. Želiari mali len intravilán pri dome, o výmere 1/8 – ½ - 1 b.m.
Zásadnou zmenou, ktorú priniesla urbárska reforma, bolo prehodnotenie pôvodných sedliackych a želiarskych usadlostí. Do stavu sedliakov preklasifikovali aj želiarov, ktorí mali okrem domu aj polia a lúky, a niektorých želiarov s väčšou výmerou kopaníc. Usadlosti sa už potom neviazali na jeden pôvodný názov, ale sa rozdelili podľa skutočných majiteľov – držiteľov na podielové usadlosti, ku ktorým sa pripočítali aj kopaničné polia („pridavek z kopanic“). Tým stúpol počet sedliakov - „večitých poddaných“ – na 56, z ktorých 23 boli bývalí želiari, ale výmera pôvodnej usadlosti klesla asi na 18 brat. meríc poľa a lúky na 2 koscov. Želiarov s domami potom zostalo už len 25, želiari bez domov zostali štyria.
Veľkosť usadlosti sa teraz pohybovala od 1/8 – 1, intravilán bol ½ - 1 b.m. Povinnosti poddaných stanovila Tereziánska urbárska reforma jednotne pre celú krajinu, a tak aj vo Veľkej Kubre boli povinnosti 1 celej usadlosti takéto:
52 dní roboty s dvojzáprahom, alebo 104 dní roboty ručne; ročný cenz od domu 1 fl., miesto deviatku 4 fl. Ďalej musela 1 celá usadlosť doviezť fúru dreva na kúrenie, dodať 1 holbu topeného masla, 2 kopúnov, 2 kurence a 12 vajec. Menšie časti usadlosti pomerne k tomu. Želiari s domami pracovali 18 dní do roka ručne a platili 1 fl. cenzu, podželiari len pracovali 12 dní do roka ručne, neplatili nič.
Tereziánska urbárska reforma priniesla isté úľavy hlavne pôvodným sedliackym usadlostiam; naopak želiari, ktorí mali veľa kopaníc a preradili ich za sedliakov, boli v istej nevýhode, lebo im pribudli povinnosti, ktoré predtým nemali.
V roku 1779 vyšetroval slúžny na žiadosť správy Trenčianskeho panstva žalobu na niektorých Kubranov, že na sviatok sv. Štefana minulého roku profanovali v kubranskej krčme cirkevné obrady tým, že napodobňovali kňaza, slúžiaceho omšu. Svedok Martin Nepokoj z Veľkej Kubry vypovedal, že keď prišiel večer na Štefana do krčmy, našiel tam okrem iných aj Štefana Valasčina, Ondreja Vaculu a Adama Ďadíka a videl, že Valasčin chodil s pohárom po krčme a dvíhal

Kubra, 29.5.1983 - na váľanie mája sa pozerali aj ženy z Ulice: „Jéj, chlapče, načože staré baby fotíš?“ Tety, pre toto, pre spomienku na vás. Zľava: Matejková Magda- Šiméch, Mošková Anna, Ševčíková Anna - Kubrických/Fačkéch, Čanádyová Jozefína.

Kubra, 1953 - Na Vlčie jamy pod Hájik sa rodina Murkovcov presťahovala z Pažítiek v roku 1934. Obec prispela dovozom materiálu a darovaním dreva. Na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov sa cigánske rodiny postupne sťahovali za prácou do Trenčína i na Ostravsko a asi v roku 1965 tieto domy už nestáli. Jožovu chalupu, ktorá stála vpravo od týchto, zbúrali asi v roku 1974.

Kubra, okolo roku 1955 – Pažítky – Doliny. Všetky domy, okrem štvrtého domu zľava, v ktorom bývala Janíčkech babka – Hlaváčech, boli postavené až po roku 1920. Prvý dom sprava je dom rodiny Dobiašovcov – Kumaněch, kde býval Štefan a teraz, už prestavanom, Karol. Za ním je dom môjho dedka a vedľa neho jeho sestry – Bednárovcov.

Kubra, 2.5.1969 – Pažítky. Prvý dom zľava Strakéch – Šicákech, za ním Dobiašéch – tiež Kumaněch, tretí je rodiny Pohorelcovej. Takýto pekný potok s mostekami zdobil našu dedinu. Kto a kedy ho z tmy opäť vyslobodí – odkľaje...

ho ako kalich, mrmľajúc latinsky „dominus vobiscum“ a „oremus“, a oslovil Vaculu a Ďadíka, aby mu miništrovali, hovoriac, že on je sv. Štefan. Vacula mu povedal, že nie je sv. Štefan, keď pije pivo; Ján Záhorák ich potom napomenul, aby tak nerozprávali. Bol tam aj panský richtár Juraj Janíček a ten ich viacrazy so smiechom oslovil „cito“ (rýchlo) chlapci.

Na župnom zhromáždení, ktoré sa konalo 25. októbra 1785 zamietli sťažnosť Kubranov, že im panstvo zakazuje predávať suché drevo: toto právo patrí v zmysle urbárskej regulácie panstvu, a pri zavádzaní urbára sa ani obci neponechalo.

Na jeseň roku 1793 sa obrátila Veľká Kubra na župu so žiadosťou, aby im pomohla dokončiť ochranné hrádze, - odháňky na Váhu. Oni už s veľkými ťažkosťami a na úkor poľnohospodárskych prác uložili do nich niekoľko sto zväzkov prútia a vyše 200 siah kameňa a hrozí nebezpečie, že prípadná veľká voda zničí doterajšiu nedokončenú prácu a pritom aj verejnú cestu. Žiadali prikázať Opatovej, aby si aj oni v svojom chotári urobili odháňky a hrádze v náväznosti na ich hrádze, a aby im pomohli aspoň tri obce. Župa na generálnom zhromáždení 27. novembra 1793 rozhodla, že pre pokročilú jaseň sa bude môcť v stavbe hrádzí pokračovať až na jar, zatiaľ vypracuje župný geometer projekt.

Po smrti Jána Baptistu Illésházyho v roku 1799 prevzal majetky Štefan Illésházy. Bol posledným členom významného rodu, nemal potomkov a tak pomaly dožíval bez väčších zásahov do majetkovej podstaty panstva.

Dňa 7. novembra 1801 sa riešil chotárny spor medzi Veľkou a Malou Kubrou z jednej a Bošianskou Neporadzou z druhej strany o horu a miesto zvané Svitava. Sporné miesto rozdelil geometer čiarou, na ktorej postavili 10 chotárnych kopcov; čiara začínala tam, kde sa stretli chotár Bošianskej Neporadze, Peťovky a Veľkej Kubry, a končila tam, kde sa stretli chotáre Bošianskej Neporadze, Kubry a Soblahova. Obnovenia chotárnych hraníc sa okrem úradníkov župy a panstva zúčastnili za Veľkú Kubru richtár Ján Malan, prísažní Martin Krátky a Michal Janíček, z obce Ján Martinka a Ján Hlaváč; za Malú Kubru tu bol richtár Ján Zahradník, prísažní Pavel Bozik a Adam Sýkora, a z obce Ján Faba a Martin Vlna.

V októbri roku 1807 sťažoval sa Jozef Zamárdy zo Zamaroviec inšpektorovi Trenčianskeho panstva, že Kubrania nedodržiavajú dohodu o ostrove zvanom Pod skalu, na ktorý si robia sporný nárok. Navyše 24. októbra vpadlo asi

80 obyvateľov Veľkej Kubry cez obed na ostrov, a kravy, ktoré tam pásli jeho a synovcov pastier, zčasti rozohnali, a z jeho kráv bez všetkej príčiny zajali a odviedli 8 dojníc a 4 jalovičky. Keď poslal svojich ľudí k richtárovi do Kubry, miesto odpovede dostalo sa im nielen nadávok a vyhrážania, ale istý Kubran menom Hausknecht jeho sluhu aj vyfackal. Takéto nepriateľstvo nemôže prejsť mlčaním, a pretože sa kravy pásli na jeho vlastnom, žiada ich vrátiť a Hausknecht nech dá zadosťučinenie zbitému sluhovi.

V júni 1811 postavením chotárnych kopcov a znakov úradne potvrdili obnovenie chotárnych hraníc medzi Veľkou a Malou Kubrou z jednej a Peťovkou z druhej strany, v mieste hory, zvanej Javorník. Za Veľkú Kubru boli prítomní richtár Ján Hlaváč, a prísažní Ondrej Ševcech, Ján Liška, Adam Masar a Martin Krátky, za Malú Kubru prísažní Pavel Božik, Martin Vlna, Ján Zahradník a Ján Šeban.

V roku 1828 konal sa znova celokrajinský súpis pre daňové účely. Nezachytáva síce úplný stav obce, lebo eviduje len obyvateľov vo veku 18 – 60 rokov, predsa však poskytuje o obci cenné údaje:

Vo Veľkej Kubre zachytáva súpis 73 mien daňových poplatníkov, s ktorými tu bývalo spolu 223 osôb vo veku 18 – 60 rokov.

Bolo tu 73 domov s 34 sedliakmi a 39 želiarmi. Ako remeselníci sú zapísaní len 2 mlynári – nájomcovia panských mlynov, Ján Zahradník a Juraj Babuša.

Veľkosť výsevu u sedliakov sa pohybovala od 5-10 bratislavských meríc, jeden (Adam Krátky) mal 15 b.m.; lúky mali na 1,5 – 3 koscov, Adam Krátky mal na 4,5 koscov. Želiari (len niektorí) mali po 3/8 merice poľa, lúky žiadne. Spolu mali polia na 444 b.m. a lúky na 78 koscov, okrem toho ešte obec mala 2 b.m. poľa a lúky na 7 koscov.

Čo sa týka dobytka, zapísali im spolu 35 zápražných volov, 71 kráv, 11 kusov junčoviny, 86 koňov, 165 oviec a 11 bravov.

Polia obrábali trojpoľným systémom a z celej výmery bolo 47 b.m. I. triedy, 95 b.m. II. triedy, a 302 b.m. III. triedy, od ktorých platili spolu 215 fl. 24 grajciarov dane (za b.m. I. triedy 48, II. triedy 36 a III. triedy 24 grajciarov).

Podľa kalkulácie výnosu boli polia mierne stratové – 16 grajciarov na 1 b.m., lúky ziskové: 1 fl. 56 grajciarov na 1 b.m. (= ½ kosca), a chov kráv so ziskom 24 grajciarov od kusa.

Vo všeobecnej charakteristike sa hovorí: obyvatelia obce si zarábajú ručnou prácou a záprahmi

Kubra, 2.5.1969 – Krásna škola v krásnom prostredí, o čom sa nám, starším, ani nesnívalo... Nad školou, v strede fotky, pred zalesnením, žili sysle a pásli sa kravy, a za tými bórami sme hrávali na rovinke futbal a snorili po májovkách... A vraj aj tam, i na tom svahu, boli kedysi role.

Kubra, 2.5.1969 – Táto materská škôlka sa začala stavať na Pažítkach v máji 1952. Bola to najmodernejšia škôlka v okrese. Dnes je v nej stredisko kultúrne, zdravotné a knižnica.

Kubra, 2.5.1969 – Pohľad z Vančalky. Zľava prvý dom: Ján Matejka – Opátek, druhý Fero Hricko a ten ďalší je dom č. 62 – Duras. Odtiaľ má Janko Zachara ženu Anku a tam chodil k svokrovcom z Dubnice. Pri kostole vidieť máj a na Pred polí nestojí ešte žiadny panelák. V hornej časti vpravo vidieť veľkú, starú lipu, vpravo od nej bol starý cintorín. Z lipy pán Beták vykresal Archu. Stojí ešte vedľa hotela na Vršatci...?

Kubra, 1931 – Stodôlky – senníky, asi 200 m pred Kyselkou. To boli posledné stodôlky v dedine. Koncom 19. stor. boli stodôlky aj na Pažítkach – Dolinách, vpravo od potoka. Vtedy tam bol močiar a vrbiny.

v susednom meste Trenčíne; iba 1/6 chotára leží na rovine, - asi tá čo je I. triedy, ostatná na vŕškoch a horách; pôda je ílovitá, na rovine zmiešaná s humusom. Oziminy sejú do 1/3, jariny do 2/3 polí. Jednotlivé polia hnoja každých 5 rokov, hoci by potrebovali každoročne. Polia orú na jar i na jeseň dvakrát dvojzáprahom. Trh majú na ½ hodiny v Trenčíne. Z Váhu, ktorý tečie pri chotári, nemajú osoh, len škody pri povodniach, lebo odmýva nižšie položené polia. Ako susedia Trenčína ich zaťažujú prechody vojska.

Daňové súpisy poskytujú cenný materiál o majetku poddaných i obce, možno však predpokladať, že skutočný stav bol najmä pri hnuteľnom majetku (dobytku) o niečo vyšší, ako čísla priznané pre daňové účely.

Dňa 21. mája 1835 predal Štefan Illésházy panstvá Trenčín, Bánovce a Brumov za 1,400.000 zl. konvenčnej meny barónovi Jurajovi Sinovi a v roku 1838 zomrel.

Novým majiteľom Veľkej a Malej Kubry stala sa tak bankárska rodina gréckeho pôvodu Sina z Hodosu a Kizdie. Juraj II. Sina sa zaslúžil o rozvoj domáckeho priemyslu a obchodu v Uhorsku a za to ho v roku 1822 František I. povýšil na baróna. Po ňom v roku 1856 zdedil Trenčianske panstvo jeho syn Šimon a po Šimonovej smrti v roku 1876 dostalo sa panstvo jeho dcére Iphigénii, ktorá sa vydala najprv za francúzske knieža de Castries a po jeho smrti od roku 1877 za francúzskeho grófa d Harcourta. Bola poslednou majiteľkou Trenčianskeho panstva až do roku 1910, kedy banka predala grófkine panstvo jednotlivcom a tak sa po vyše 300-ročnom jestvovaní rozpadlo.

Tak ako bola v 18. storočí pre život poddaného ľudu najvýznamnejšou udalosťou Tereziánska urbárska reforma, v 2. polovici 19. storočia po zrušení poddanstva boli pre obyvateľov a pre obce najdôležitejšie segregácia a komasácia. Pri segregácii išlo hlavne o oddelenie či vyčlenenie hôr a pasienkov pre bývalých poddaných z hôr a pasienkov bývalého zemepána, ktoré boli od zrušenia poddanstva ešte v spoločnom úžitku v rámci chotára obce.

Pretože segregácia ustaľovala majetkové pomery bývalého zemepána i bývalých poddaných urbárnikov, boli to najmä bývalí zemepáni, ktorí usilovali o jej čím skoršie uskutočnenie, v Kubre už okolo roku 1857. Obe strany sa usilovali pri segregácii získať čím viac výhod pre seba: obec sa snažila získať čím viac a lepších hôr a pasienkov, bývalý zemepán naopak usiloval o to, aby obec z jeho majetku dostala čo najmenej

nad mieru, akú určovali zákonné predpisy, a aj to ešte boli podľa možnosti hory a pasienky pre obec menej hodnotné. Z toho vznikli viac rokov trvajúce spory, ktoré musel riešiť Krajský súd v Trenčíne.

Spor, ktorý viedol barón Šimon Sina asi od roku 1857 proti Veľkej Kubre v záležitosti urbárskeho usporiadania a vyčlenenia lesov a pasienkov, a v súvislosti s tým aj v záležitosti komasácie, sa skončil dohodou až 12. marca 1881. Podstata sporu bola v tom, že Sina sa pridržiaval urbárskeho stavu, aký bol pred Tereziánskou urbárskou reformou, kedy bolo vo Veľkej Kubre 9 2/8 celých urbárskych usadlostí a 38 želiarov, obec naproti tomu stavala argument, že podľa urbárskej tabuľky z roku 1772 je tam 21 ½ celých sedliackych usadlostí a 16 želiarov, a podľa toho žiadali uskutočniť vyčlenenie lesa a pasienkov. Tvrdili tiež, že 92 urbárskych gazdov vo Veľkej Kubre malo predtým právo ísť 2 razy týždenne do lesa na palivové drevo, a ponuka panstva tejto potrebe zďaleka nestačí. Mlynári z Veľkej Kubry (Štefan Kubrický, Štefan a Ondrej Zahradník, Ján Ševčík a Ondrej Zaťko) sa tiež pripojili s tým, že podľa zmluvy majú tiež nárok na drevo na náčinie, kurivo, atď.

Sina totiž rátal 9 2/8 pôvodných celých usadlostí a 38 želiarov, ktorí sa počítali podľa kľúča 8 želiarov = 1 celá usadlosť, čiže, 38 želiarov sú ďalšie 4 6/8 usadlosti, a teda 9 2/8 + 4 6/8 = 14 usadlostí. Na tieto usadlosti ponúkal po 6,5 jutár (jutro po 1200 štv. siah) lesa, spolu 91 jutár a 6 jutár pre farára.

Veľká Kubra naproti tomu tvrdila, že podľa urbárskej tabuľky má 21 4/8 celých usadlostí a podľa tvrdenia majiteľa 38 želiarov, ktorí predstavujú ďalšie 4 6/8 usadlosti, spolu teda 26 2/8 usadlostí a podľa toho žiadali les. Spor preťahoval sa preto, že Veľká Kubra žiadala 16 jutár lesa na 1 usadlosť, kým Sina bol ochotný dať najviac 8 jutár, ako dal Malej Kubre. Presné znenie dohody panstva (vtedy už grófky d´Harcourtovej) s Veľkou Kubrou z roku 1881 sa nezachovalo.

Pri komasácii, ktorá sa vtedy uskutočnila, bol chotár obce rozdelený na tzv. Dolné pole a Horné pole a vyslovila sa zásada, že ktorý gazda má role a lúky v Dolnom poli, dostane ich zasa tam, a podobne kto mal lúky a polia v Hornom poli, mal ich zase tam dostať. V Dolnom poli boli hony: Za valchovňu, Pod lipovú, Za luhy, Na Prieloškách, Pod Skálim, V Čierném, Panské pole, U pažitiek, Pred polom, Na trhovej, Na tône, Na Duhej doline Prúdové, Pod humnom hore Váhy, Pod horu, a u Medze. V hornom poli boli hony:

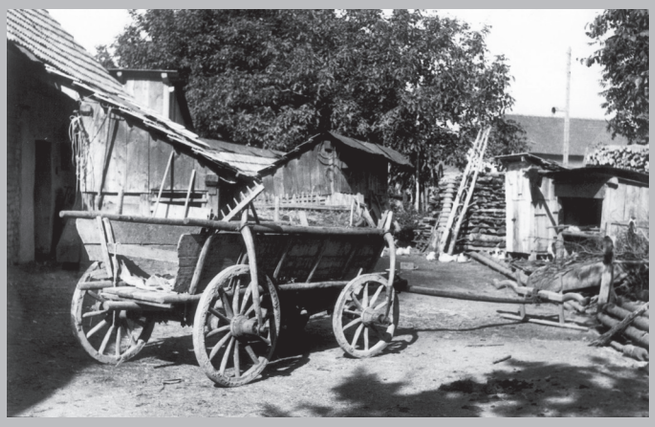

Kubra, 1953 – Gazdovský dvor Janíčkovcov – Záhumenských v Ulici. Na konci oja vidieť kravské jarmo. To bol dvor domu č. 91.

Kubra, 17.10.1971 – Gazdovské humno. Už roky sa z toho nič nepoužilo – ani brány, ani cepy s drevenými vidlami, ani sečkový kôš. Na káru by však stačilo nahodiť klanice, napať popruh a môže sa vyraziť na rázgy do Doliny. Snáď by to Ing. Jozef Zahradník, ktorý v kubranských lesoch hospodári, dovolil – aspoň ako spomienku na minulosť...

Kubra, rok 1953 - Štefan Hricko – Gicéch prešuje z ražnej slamy slamenice – „zdošky“ na pokrytie strechy.

Kubra, rok 1953 – Trepanie konopí na trlici na dvore Janíčkovcov v Ulici – dom č. 91, Mária Janíčková, dedkova sestra.

Vančalka, Na kamení, Dubník, Vinohrad, Dolina, Žajdlikova, Dolné kopanice pri kyselej vode, Pod háj, V Jarkoch, Magárova, Slivovec, Kút, Komárová na Zábranie, a Peťovka.

Pri pojednávaní týchto sporov vyhotovili sa v rokoch 1863 a 1864 ako doklady porovnávacie tabuľky, ktoré prehľadne ukazujú, kto bol majiteľom usadlosti v obci v roku 1772, a kto je na nich teraz (v rokoch 1863 a 1864), teda zmeny, ktoré sa udiali vo vlastníctve za asi 90 rokov:

Veľká Kubra – porovnanie stavu z roku 1772 a 1864

B.č. 1772 Sedliaci Veľkosť usadlosti 1864 Obyvateľ Č.domu Veľkosť usadlosti

1. Krátky Martin 4/8 Malan Ján 14 3/8
   Krátky Adam a O., Krátkeho synovia 15
2. Martinkech Jano 2/8 Liška Ondrej a Martin 16 1/8
3. Martinkech Štefan 2/8 Dobiáš Ondrej a Ján 17 1/8
4. Malan Martin 4/8 Zaťko Ján, Malan Martin 19 1/8
5. Malan Jano 4/8 Krátky Ján, Malan 18 1/8
6. Dobiáš Jano 4/8 Dobiáš Ján a Pavel 20, Psota Martin 21 3/8
7. Dobiáš Ondrej 4/8 Dobiáš Ján a Matejka Ján 22 3/8
8. Janíček Jano 4/8 dedičia Jána Hlaváča 23 3/8
9. Kubrický Jano 6/8 Ševčík Adam 6, Kubrický Ján 24
   Duras Jozef 24 3/8
10. Krátky Ján, st. 6/8 Liška Ondrej Gašparček a dedičia Jána Krátkeho 25 4/8
11. Liška Ondrej st. 1 Krátky Štefan dedičia Ondreja Lišku 26 3/8
12. Liška Jano ml. 4/8 Tvrdoň Adam 27 3/8
13. Hlaváč Adam 3/8 Hlaváč Ondrej a Št. 28 a Hricko Pavel 29 3/8
14. Hlaváč Ondrej 3/8 Hlaváč Pavel 30 Kubrický Pavel 30 3/8
15. Švejda Adam 3/8 Švejda Martin 31 1/8
16. Zaťko Jano 1 Malan Ondrej 11 1/8
17. Liška Ondrej 3/8 Liška Ondrej Remenár 32 a Liška Ján zadni 32 3/8
18. Martinek Ondrej 5/8 Martinka Ján a Št. 33 Martinka Ondreja dedičia 33 5/8
19. Matejka Michal 6/8 Matejka Štefan a Ondrej 34 1/8
20. Janíček Martin 1/8 dedičia Janíček Martina 36 1/8
21. Matejka Juro 4/8 Matejka Štefan a dedičia Matejku Martina 54/8

22. Matejka Ondrej 4/8 dedičia Matejku Št. Matejka Št. a Ondrej 55 3/8
23. Kubricky Štefan 4/8 Matejka Ondrej 56 1/8
24. Liška Adam 4/8 Št. Liška a Liška Št. a dedičia Lišku Juraja 57 3/8
25. Liška Jano st. 6/8 Liška Adam, Ján a Štefan 57 1/8
26. Hričo Jano 2/8 Hričko Ondrej 58 1/8
27. Duras Štefan 3/8 dedičia Adama Kotrusa a Duras Pavel 59 1/8
28. Duras Jano 3/8 Ondrej Duras 59 1/8
29. Valaštin Ondrej 3/8 Sokol Pavel, dedičia Malan Michala
Malan Ján 60 3/8
30. Ševcoviech Ondrej st. 2/8 dedičia Ševčík Jána 61 1/8
31. Sokol Jano so zaťom dedičia Ševčík Jána Filo Ignácom 4/8 a Sokol Ondrej 62 3/8
32. Masár Adam 3/8 Ševčík Ondrej a Janíček Št. a Ondrej 12 3/8
33. Liškova vdova 4/8 Liška Ondrej 72 3/8

Preklasifikovaní želiari:

34. Beták Jano 1/8 dedičia Beták Ondreja 2 želiar - „ -
35. Janíček Juro 2/8 Matejka Jano 3 - „ -
36. Svitel Ondrej 1/8 dedičia Janíček Jána 4 - „ -
37. Záhorák Ondrej 1/8 Zaťko Ján 5 - „ -
38. Zajác Juro 1/8 Ševcech Adam 6 - „ -
39. Janíček Martin 2/8 vd. Masár Adama a Masár Ján 9 - „ -
40. Mošo Ondrej 2/8 Psota Martin 44 - „ -
41. Kubica Ondrej 2/8 Kadlec Štefan 45 - „ -
42. Matejka Ondrej 2/8 Matejka Adam 69 - „ -
43. Gašpar Ondrej 2/8 dedičia Jána Gašpara 71 - „ -
44. Palyo Jano 3/8 Palyo Štefan 73 - „ -
45. Žembera Jozef 1/8 dedičia Ševčík Jana 61 - „ -
46. Hvezda Jána vdova 1/8 vd. Palo Ondreja 10 - „ -
47. Zaťko Štefan 3/8 vd. Čiček Jána 49 - „ -
48. Ševcoviech Ondrej 1/8 Ševčík Ondrej 47 - „ -
49. Palyo Juro 3/8 Ilavsky Ondrej 37 - „ -
50. Šarubka Michala vd. 2/8 Matejka Ondrej 38 - „ -
51. Martišku Jána vdova 1/8 Duras Ján Kolár 52 - „ -
52. Ďuriš Jano 1/8 dedičia Vanik Jána 40 - „ -
53. Ďurik Juro 1/8 Janíček Galbavý Ján 43 - „ -
54. Bás Ondrej 1 Kubrický Štefan a Zahradník Ondrej,
mlynári 63 - „ -

Kubra, rok 1953 – Mária Maláňová, rod. Durasová (1885), perie na potoku v Ulici, vedľa Urbárskeho domu.

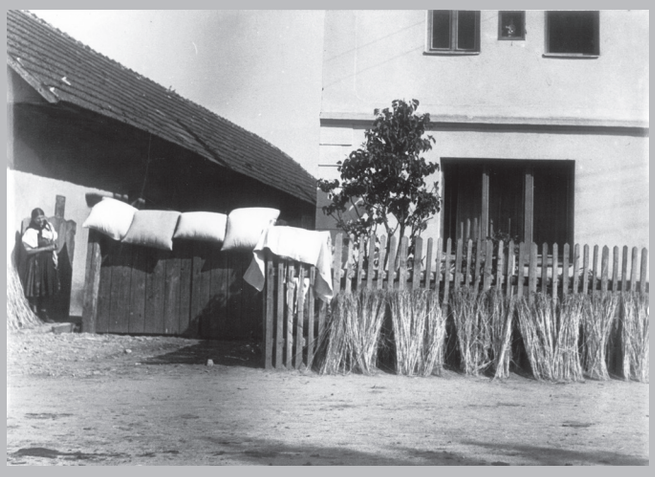

Kubra, rok 1953 – Sušenie konopí pred domom č. 30. Vľavo, z domu č. 29 sa prizerá Pavla Sokolová, rod. Hricková (1901).

Kubra, 25.3.1930 – Bratia Hrickovci – Kajecéch, Jozef a Juraj (vľavo), bránia na Vrchu. Ten biely kôň sa pásol v Sihoti s ďalšími koňmi, „vletel“ za nimi do Váhu zaputnaný a utopil sa.

Kubra, rok 1953 – Ján Honeček (1893), pastier, hrobár aj hlásnik, pasie v Sihoti. V tom roku sa začal budovať prívodný kanál k hydroelektrárni – začala industrializácia...

55. Bás Ján 1/8 Ševčík Ján a vd. Zaťko Ondreja, mlynári 64 - „ -

Želiari s domami:

56. Liborecký Ján želiar zanikla - želiar
57. Havar Ondrej - „ - Hlaváč Ondrej 7 - „ -
58. Svitel Ondrej - „ - Liška Ján Remenár 8 - „ -
59. Janíček Ondrej - „ - Margorin Ondrej 50 - „ -
60. Ševcoviech Jano - „ - Palo Juraj a vd. Matejku Ondreja 48 - „ -
61. Ďadík Juro - „ - Chudo Mária 43 - „ -
62. Škriputa Martin - „ - Škriputa Ondrej 42 - „ -
63. Kubrica Adam - „ - Harár Štefan 51 - „ -
64. Vacula Štefan - „ - Hviezda Ondrej 53 - „ -
65. Šimko Štefan - „ - Šimko Ján 68 - „ -
66. Galbavý Ján vdova - „ - Harár Ondrej a Smatana Samuel 70 - „ -
67. Nepokoj Ondrej - „ - Zahradník Ondrej 74 - „ -
68. Švejda Ondrej - „ - Matejka Ján 41 - „ -
69. Matejka Juro - „ - zanikla
70. Zahorak Martina vdova - „ - vd. Záhorák Jána 66 - „ -
71. Hrivkova Anna zanikla
72. Hlaváč Martina - „ - zanikla
73. vdova Hvezda Juro zanikla
74. Halaxin Ondrej - „ - obec Veľká Kubra 65 - „ -
75. Huja Jano - „ - Honeček Pavel 46 - „ -
76. Martinkech Juro zanikla
77. Armada Jura vdova zanikla
78. Kubričan Jano - „ - Jánsky Ján 39 - „ -
79. vdova Vacula Adama zanikla
80. Ďurík Jano zanikla

Obecná samospráva.

Na čele obecnej samosprávy boli richtári. Povinnosťou richtára bolo nielen dozerať na poriadok v obci, ale aj sprostredkovať styk so zemepánom a jeho úradníkmi, riadne hospodáriť s obecnými peniazmi, vyberať dane (diky), vyplácať potrebné účty a každý rok v určenom termíne vyúčtovať. Účet richtára skladal sa z dvoch častí: súpis príjmov a súpis výdavkov. V príjmovej časti najväčšiu položku tvorila daň od gruntu a majetku. Vo výdavkoch prvou a najväčšou položkou bol odvod peňazí na tzv. „kráľovské kvantum“, čiže na štátne dane, a potom na tzv. „domestiku“, t.j. na dane domáce, pre župu. Potom nasledoval prípadný výdavok na verbunok a dežmu, a napokon výdavky na „nevyhnutelne obecne potreby“, napríklad na výdavok portášom, na rozličné drobné práce a vybavovanie pre obec, na plat pre richtára a notárovi, ktorý obyčajne zostavil richtárovi vyúčtovanie, aj ho napísal, výdavky na papier, atrament, atď. Obecné účty sa zacho-

vali len v zlomkoch, ale pre ilustráciu vtedajších časov uvedieme na ukážku aspoň jeden účet z každej obce v skrátenom výťahu:
Počet richtára Velkokubranskeho Jana Kratky na rok 1841
Príjem:
Podla počtov richtarskych roku predešleho 1840 pozustala restancia čini.....322 fl. 161/2 x/grajc
Novy prijem:
Vedla dikalskeho lajstru novy prijem čini a sice od dik 324 10/16 od každej po 6 zlatych ratajice sa zrubelo na rok 1841..... 1947 fl. 45 x
Od vidiečanov v chotari kubranskom zeme držiacich prijal richtar v hotovosti .....29 fl. 6 x
Na dežmu jako lajster dežmovy preukazuje vybral richtar na tento rok 1841 .... 18 fl. 24 x Suma prijmu: .....2317 fl. 31 4/8 x
Vydavek:
Na kralovske quantum: Dne 8. aprila 1841 oddal richtar na striebre fl. 20, to jest na šajnoch ..50 fl.
20. novembra oddal richtar .....1324 fl. 29 4/8 x
Na domestiku:
Na dežmu sa dalo, jako knižka porciona ukazuje ..... 13 fl. 59 4/8 x
na verbunek sa dalo na stribre zlatych 6, grajc. 19 2/8, čo na šajnoch urobi ..... 15 fl. 48 4/8 x
Vydavek na obecnych sluhov. Služba richtarska. 10 fl.
služba notariuska .....10 fl.
Od pisania a spravovania tychto počtov .....5 fl.
Vydavek vedla tu pripojenych quietancii učini vespolek 14 fl. Pri premene richtara, pri magazinu vozeni, chodicimu richtarovi i z uradnymi za panstvom, a stoličnymi panmi, pri vyrabani potiovych penezi a jine potreby..... 68 fl. 15 x
Celoročne vyplatel na sv. omše pre obec2 fl. 30 x
Na papier, vosk, atrament a od instantii prez cely rok vyplatel ..... 3 fl. 19 x
Na stoličných portašov a kurenty celoročne vydal ..... 1 fl. 48 x
Na darunky panom zemskym..... 14 fl. 25 x
Na darunky pre stoličnych panov ..... 20 fl. 5 x
Na svetlo pre obec a na zakupene veci. 6 fl. 18 x
Na svetlo do magazinu ..... 6 fl. 11 2/8 x
Na armetskych celoročne vydal .....3 fl. 50 x
Vydavek extraordinarny:
Pri odezdavani regrutov richtar vydal...86 fl. 40 x
Pri chotari od meskeho vydal richtar .....1 fl. 36 x
Pri robeni tychto počtov strovel richtar aj z uradnymi .....5 fl.
Pri vyrabeni noveho extraktu dikalskeho obec resolvuje .....4 fl.
Z lonska urobena naddavka tento rok gazdom

Kubra, 4.2.1975 – Železo a betón nezmyselne sputnali náš Biely potok. Vpravo dom č. 77, vľavo „Hasičáreň“, ten Sokoléch - Valaštiných dom v čele má č. 71.

Kubra, okolo roku 1947 – „Krásna pasáčka, husičky pásla, v zelenom háji pod javorom...“ – poznáte ju? Ešte aj dnes si ju z chuti zatiahnem, ak je s kým...Magda Ševčíková-Martinkéch, mama richtára Pala, pasie husi Pod horou.

Kubra, 12.12.1938 – „Lucie“ po nastrojení a fotení v prednej izbe u Hrickov-Kajecov-s basou Katarína Dobiašová-Margulínech, Anna Hricková, Margita Hricková, Mária Zahradníková-Husárech, Mária Šimková; v pozadí zľava: Mária Hricková-Kajecéch, Helena Vlnová, Margita Šimková - dali si na tvár závoje, do rúk husie krídla a vykročili s harmonikárom Jankom Kráľom po obchôdzke dedinou vymetať z kútov chalúp zlé sily...

Kubra, 5.10.1950 – „Hajs, moje sivé volky, hajs...!“ Pavol Ševčík- Martinkéch, bráni so svojimi richtárskymi volmi Pod horou.

vyplatena ..... 208 fl. 41 4/8 x
Krčmarovi pri všelijakych potrebnych obecnych
..... 10 fl.
Suma vydavku: ..... 2281 fl. 48 6/8 x
prijem robi: .....2317 fl. 31 4/8 x
zostava na reste: ..... 35 fl. 42 6/8 x

Účet revidoval správca panstva, pri každej položke sa richtár odvoláva na účtovné doklady, ktoré ale v účte samom už chýbajú, asi ich po revízii vyradili. Táto osnova účtu sa zachováva zhruba aj v ďalších rokoch, preto z ďalších ročníkov len niektoré netypické položky účtu:
V roku 1842 je v príjme 75 fl. za predanú mládzu, vo výdavkoch sa gazdom odpisuje za odvážky v roku 1841 – 1246 fl. 15 x.
V roku 1844 keď chodili 4 vozy pre pana farára do Bytče, na každý voz sa dalo 8 fl., - spolu 32 fl.
V roku 1845, keď prišla do obce župná exekúcia pre nezaplatené dane a richtár ich napochytro nemohol od občanov vybrať, požičal si v mene obce „od kaplnky sv. Jana Kubranskej“ 30 fl. 30 x. Za odpredané „veci“ ku posvacani kaplnky prijal richtar na hotove 54 fl. 24 x. Ďalej mali príjem za predané 4 merice jačmeňa, za vlnu zo 4 obecných baranov, a za zvyšok sena z magazínu. Vo výdavkoch je položka: pri posvacani kaplny dal richtar panu fararovi do ruk 54 fl. 24x.
Obec v týchto rokoch nevykazuje platenie žiadnych župných daní, lebo ich zúčtovávali furmankami – odvážkami pre župu. Tie vždy o niečo ešte presahovali celkový obnos dane a tak sedliaci furmani ešte dostali aj aké-také menšie doplatky.

Richtári oboch obcí používali pri potvrdzovaní písomností obecnú pečať. Najstaršia známa a pravdepodobne aj prvá pečať Veľkej Kubry z roku 1713 je v priemere 28 mm veľká; v pečetnom poli obrazu je trojdielny kopček a na ňom neskutočná palmovitá rastlina – strom, po bokoch stromu je delený letopočet 17 – 13, v kolopise je legenda: PECET – DEDINI – VELKO – KUBRE. Vonkajší okraj pečate tvorí vencovka. Pečať Malej Kubry je v priemere 30 mm veľká a je datovaná rokom 1733. V pečatnom poli je zobrazený sv. Mikuláš, po bokoch má delený letopočet 17 – 33. V kolopise je legenda: SIGILLVM . PAGI . MALA . KVBRA .
Podľa zachovaných dokladov bolo možné zostaviť tento, aj keď neúplný menoslov richtárov:
Veľká Kubra
1550 - Benedikt Palyo 1596 - Ondrej Petrovič
1602 - Jakub Palič 1608 - Ondrej Mateják
1609 - Juraj Hlaváč 1613 - Martin Palio

1623 - Ondrej Duras 1635 - Ján Malan
1643 - Ján Malan 1651 - Martin Malan
1700 - Štefan Duras 1701 - Juraj Malaň
1720 - Ondráš Duras 1738 - Ondrej Ševcoviech
1750 - Ondrej Král 1770 - Ján Sokol
1779 - Ján Janíček 1790 - Ondrej Ševcech
1791 - Adam Masarech 1801 - Ján Malan
1811 - Ján Hlaváč 1824 -1826 Ján Liška
1841 - 1842 Ján Krátky 1843 - Adam Liška
1844 - Ondrej Hlaváč 1845 -1846 Štefan Matejka
1859 - Ondrej Tvrdoň (aj za M. Kubru)
1863 - 1864 Ján Matejka
1865 - Pavel Hlaváč 1867 - Pavel Hlaváč, Ján Matejka
1868 - Ján Matejka 1872 - Pavol Sokol
1880 - 1883 Ondrej Matejka.

Napokon ešte niekoľko údajov o počte obyvateľstva oboch obcí v jednotlivých rokoch, ako ich uvádzajú úradné štatistiky:

Pri prvom úradnom sčítaní v rokoch 1784 – 87 napočítali vo Veľkej Kubre 80 domov, 92 rodín, 480 obyvateľov (241 mužov a 239 žien), v Malej Kubre 26 domov, 28 rodín, a 148 obyvateľov (71 mužov, 77 žien).

V roku 1873 mala Veľká Kubra 75 domov, 460 obyvateľov, chotár mal 2261 kat. j. 1434 štv. siah. Malá Kubra mala 26 domov, 138 obyvateľov, a chotár spoločný s Veľkou Kubrou.

V roku 1930 mala Kubra 1520 obyvateľov, Kubrica mala 199 obyvateľov.

V roku 1940 bolo v Kubre 275 domov, 1670 obyvateľov, a chotár mal 764 ha. V Kubrici bolo 51 domov, 251 obyvateľov a chotár meral 580 ha.

V roku 1950 bolo v Kubre 397 domov a 2058 obyvateľov, v Kubrici 61 domov a 275 obyvateľov.

Toľko z publikácie Juraja Fojtíka „Z histórie Kubry“, vydanej pri príležitosti 720. výročia obce (krátené).

Trenčín, rok 1948 – na sviatok Božského srdca išla procesia z Kubry do Trenčína aj s dychovkou. Zľava: Štefan Ševčík-Rokášich, (muž s klobúkom sa medzi kubranov „vrútil“), vedľa neho Pavol Ševčík a za ním tiež Pavol Ševčík, richtár, ktorého sestru Magdu – „tetinú“, mal ten prvý za ženu, obaja mali zhodnú prezývku Martinkéch, s rozlišovacím dodatkom: richtár. Po pravici richtára Ján Zahradník-Hatalák. Hrdý chlap, len on a Štefan Opatovský Súhradských zadný z dediny nepodpísali v roku 1958 družstvo...

Nové Mesto n/V., rok 1946 –„Obliečky“ troch kubraniek, sestričiek učiteliek Notre Dame - sestrička zľava Jurišová po pravici otec Karol, matka Katarína, babka Iva Tvrdoňová a dve sestry Dobiašové-Tvrdoněch Pavlína a Mária. Pred ňou kľačí Magda Balajová s Berinkou Ševčíkovou – Martinkéch. Sestrička vpravo je Zahradníková s otcom Pavlom – Husárech, vedľa neho Zahradníková Katarína-Mestských, matka sestričky v strede. Za sestričkou Ján Zahradník-Mestských, Verona Matejková-sestra richtára Pala, Anna Tvrdoňová-Prevezených a Mária Maláňová. Za sestričkou Jurišovou Ondro Hošták, jeho mama, Mária Lišková, Iva Matejková-Šiškárech, Anna Dobiašová-Kolárech, mama Andreja. Za ženami vľavo pán farár Štefánek, pri Lurdskej jaskyni vpravo Jozef Harár a Jozef Janíček.

Kubra, september 1963 – posledná cesta dedinou – na pleciach... Kamaráti, pamätáte – desiatky spoluobčanov sme takto niesli aj my, kým máre v roku 1987 nahradil vozík. Ale aj potom sme boli po ruke... Katarínu Murínovú, rod. Jurišovú, ktorá toľkým z nás pomáhala prísť na svet, už nesú, zľava: Ján Matejka-Opátkech, Peter Liška, Peter Palo-Ševcéch, za ním Juraj Hricko-Kajecéch, s ružencovou zástavou Vilo Ondruška, po jeho pravici s vencom Jozef Juriš, s druhým Milan Šišolák.

Kubra, 21.5.1934 – prvé vystúpenie FS bolo v „Zenkéch“ záhrade – v záhrade starostu, richtára Štefana Ševčíka-Adamkéch. Bola to národopisná slávnosť spojená s posviackou zvonov a tanečnou zábavou. Na obrázku je svadobný obrad “Odobierky“ spojený s rodičovským požehnaním mladomanželov. Sprava: Ján Ševčík-Kubrický, kapelník dychovky (v lajblíku), tretí je Štefan Beták.

Z OBECNEJ KRONIKY

V obci sa vyrábal jedlý olej. Olej vyrábala odjakživa rodina Palová. Dielňa „záboje“ bola na hornom konci obce pod č. 45. Na olej prichádzali ľudia od Bánoviec, Teplíc a z iných okolitých dedín. Semeno si priniesli so sebou. U Palov ho utĺkli, pripiekli na plechoch a potom lisovali medzi dvoma dubovými drevami pomocou kolesa. Olej bol zvlášť vyhľadávaný cez svetovú vojnu. V roku 1920 bola výroba oleja zrušená. Prv používali tento olej hlavne v dobe pôstu. Mal nedobrú chuť a nepríjemný zápach.

Domáci textilný priemysel bol veľmi vyvinutý. Pestovali sa hlavne konope. Močidlá boli kedysi na Pažítkach, teraz sa máčajú konope na Váhu. Vymočené a vysušené konope trepali na trlici, česali na hachly. Konope sušili aj v peciach a v sušiarňach. Toto sa robilo v jeseni. V zime sa priadlo, tkalo, šilo a vyšívalo. Otrepané konope sa volajú kúdeľ. Tieto priadli pomocou praslice a vretena alebo kolovratu. Napradené nite navíjali na motovidlo. Takto narobili pradená. Tieto vyzvárali (vyvarili v popolovom lúhu) a vyprali. Pradená navinuli pomocou zvíjačiek na klbá, ktoré pomocou snovadiel upravili do krosien. Na krosnách sa tkalo. Plátno sa na jar bielilo pomocou vody a slnka. Roztiahnuté plátno za slnečného dňa sa často polievalo a tak sa bielilo.

Ženy plietli čepce, vyšívali tkanice (pásy), rubáče, rukávce, zástery, mužské košele atď.

Ženský kroj. Na hlave nosili kožmanický, mladé červený a staršie čierny kupovaný, rôznymi vzorkami zdobený ručník. Mladucha a družice mali partu z perál, brošní, zrkadličiek a stužiek rôznych farieb. Široká mala na hlave rúbek, tiež staršie ženy ho používali. Bol to biely vyšívaný 3 ½ m dlhý šál, pod ktorým mali vyšívaný čepiec a pod ním grguľu, na ktorú si natáčali vlasy. Ženy si obliekali spodník z domáceho plátna. Potom barchetu, súkennú skladanú sukňu, olemovanú modrou stužkou a na živôtiku zdobenú olovenými gombičkami a sponkami. Rukávce na rukávoch vyšívané farebnými vlnkami. Biela zástera, celá vyšívaná červenou bavlnkou. Uprostred zástery je raca, široký priečny vyšívaný pás. Ku kroju patrili čierne čižmy s vysokými podpätkami. Na robotný deň nosili garašu z kupovaného čierneho plátna so žltými malými kvietkami, bodkami a inými drobnými ozdobami. Nevyšívané rukávce z domáceho plátna, glotovú skladanú zásteru a biele mrežované papuče. Nosili tiež kacabajky z barchetu. V zime nosili kožuch, ktorý siahal po kolená a pri spodku prechádzal do zvona. Bo-

haté gazdiné mali mentiky z baranice a svetlého súkna asi za 100 zlatých.
Mužský kroj prezrádza vytríbený vkus. Lajblíky (vesty), nohavice z bieleho súkna, biele kabane vyšívali zruční chlapi nielen pre domáce obyvateľstvo, ale aj pre chlapov z okolia. Súkno si dorábali z ovčej vlny sami. V lete nosili široké plátenné gate a voľné nevyšívané košele z domáceho plátna. Obúvali si súkenné rozštiepené papuče s vyšívanými sárami. Na sviatočné dni a v zime si obliekali biele súkenné na čierno vyšívané nohavice, bavlnenú na rukávoch vyšívanú a dolu čipkou olemovanú košeľu, čierny vyšívaný súkenný lajblík, zdobený olovenými gombíkami, zvanými „turáky". V zime nahradili vestu tmavomodrým alebo čiernym barchetovým kabátom. Ďalej mali bielu vyšívanú kabaňu s červenými širokými manžetami. Obliekali aj bielu súkennú halenu, ktorá bola okolo krku, vačkov a na prsiach vyšívaná. Obúvali si čierne čižmy. Na hlave nosili malý, okrúhli klobúčik, zdobený pávími perami alebo kosierkami. Mlynári nosili bledomodré vesty a tiež vyšívané.
Kedysi sa ráno nejedávala káva. Ráno jedávali krúpovú, pšenovú alebo zemiakovú polievku s melencami, alebo kapustnicu so žmolkami. Chlieb sa piekol z jačmennej a ražnej múky. Kým sa používala čierna pec – otvorené ohnište, upiekla gazdiná pagáče z jačmennej a pšeničnej múky, pričom k zamieseniu cesta použila kyselku. Piekli sa tiež osúchy, plnené kapustou alebo varenými sušenými slivkami a makom posypané. Mak sladili hruškovou alebo slivkovou vodou. Klobúkový cukor len málo používali. Sviatočné jedlá boli osúchy, pšenová, prosová kaša rozriedená mliekom a pripečená s klobáskou. Jedálny lístok v sedliackej rodine bol takýto:
pondelok: kapustnica bez mäsa, makové alebo tvarohové slíže, alebo hruškové cestenice
utorok: fazuľou zaliate slíže a kapusta
streda: deň mútenia, kyslá fazuľa zatrepaná sladkým mliekom, varená so zemiakom a pšenová kaša s cmarom
štvrtok: fazuľa so strúhancami a kapusta
piatok: kapusnica, pšenové šúľané slíže, poliate konopným olejom
sobota: deň mútenia, sladká zemiaková omáčka s klobáskou alebo slaninou a krúpová alebo pšenová kaša s cmarom
nedeľa: polievka z údeného mäsa so slížkami a kapusta.
Na večeru jedli pozostatky od obeda s pečenými potlačenými zemiakmi. Asi pred 30 – 40 rokmi začali používať už kávu, ale len ako dar „do kúta"

Východná, 1957 – 1.rad zľava: Milan Skrúcaný, Jožko Derka, Pavol Matejka – Strunák; 2.rad: Vlado Mrázik, Jožka Ševčíková (dcéra kapelníka), Tinka Baášová, Janka Bánovcová; 3.rad:Štefka Dobiašová, Lýdia Ochranová, Gitka Betáková, Oľga Krátka, Anka Hricková, Eva Matejková, Anka Hlaváčová, Viera Ševčíková (sestra Jožky), Rudo Brezan; 4.rad: Milan Ševčík, Fero Kulifaj, Štefan Ševčík, autor, Milan Farkaš, Jozef Bagin, brat Jozef.

Záhreb, 23. - 29.7. 1972 – Smotra folklóra, VII. medzinárodný folklórny festival v Záhrebe. Zľava: Ela Margušová, Danka Gunárová, Anka Vániková, Mária Harárová, Ľuba Šimková, Alenka Krátka, Boženka Mahríková. 2.rad zľava: Marian Žitňák, Laďo Šimko, Ivan Duras, Tóna Maláň, Peter Palo (syn Jakuba, autora Kroniky), Jožko Krajčo, pani Koníková Anna, riaditeľka okresného osvet. Strediska v Trenčíne, Milka Zemanová a – náš nezabudnuteľný bubeník Jožko Palo, brat Petra... takto, menovite, aspoň tanečné páry...

Praha, 20.5.1948 – na Slovanskej poľnohospodárskej výstave v Prahe účinkovali 8 dní (z 24 muzikantov bolo 12 Súčanov). Zľava: Ondrej Arnold, Ján Ševčík-Kubrický, kapelník, Ján Beták (s Ondrejom boli organizační). 1.rad: Mariška Krátka-Balajéch, Anna Vániková, Jožka Ševčíková (dcéra Pala –richtára), Mária Ševčíková, Anka Durasová (manželka Jána Zacharu), Eva Ševčíková-Kubrických, Jožka Ševčíková-Adamkéch, Betka Ševčíková - dcéra kapelníka, Katka Šimková-Murínech, duša folklórneho diania v obci, spolupracovníčka A. Dubčeka, 2.rad : Jožka Vániková, Anka Janíčková, Mária Harárová, Helena Ševčíková, Anna Ševčíková, Ján Marguš, Anna Matejková, Anna Betáková (sestra prof. Ruda), Margita Matejková-Blaškéch; 3.rad: Jozef Harár, Fero Arnold, Rudolf Kráľ, Ján Ševčík-Pánech, Štefan Šimko-Murínech, Tomáš Krátky-Hráškech, Štefan Krátky-Šugaréch, Štefan Harár-Kubričaněch, Jozef Juriš; 4.rad: Peter Maláň, Ondrej Matejka-Šiškárech, Štefan Harár, Jožko Kráľ, Ján Krátky-Hráškech, Ján Arnold, Ondro Vitko, Štefan Hlaváč...

šestonedieľke. Na túto príležitosť kúpili kávy za 3 grajciare. Navarenú kávu omastili maslom. Šestonedieľke nosili „do kúta“ 6 makových rožkov, (dva sa zmestili na plech), 6 „kachličiek“ (lekvárové alebo tvarohové osúchy), dve calty, z ktorých každá mala asi 9 kg, misu makových šišiek, fľašu borovice, 6 vajec, 1 sliepku a misu slížkov. Všetko sa to minulo na hostine z príležitosti krstu. O týždeň dostala ešte lekvárové šišky a o dva týždne prázdne šišky.
Zaiste domácou, tunajšou zvláštnosťou bola „brča“. Na slížky pokrájanú cukrovú repu zatrepali mliekom, pridali octu a čierneho korenia a jedlo bolo hotové. Repou sladili aj mak. Olejom, vyrobeným z konopného semena mastili hlavne cez advent a cez veľký pôst. Cez tieto dve ročné obdobia vôbec nejedli mäso a nepoužívali bravčovú masť.
Štedrý deň bol dňom prísneho pôstu. dopoludnia sa postili aj deti. K štedrej večeri už na obed pripravili hríbovú kapustnicu, sladkú šošovicu bez zemiakov a polievku z jedlej repy. Jedlú repu siali do strniska. po vykopaní ju pokrájali na slížky a usušili. Pred večerou vošla gazdiná do izby, kde bola zhromaždená celá rodina, so slovami: „Pochválen Pán Ježiš Kristus“ a priniesla na site rôzne suché ovocie, ktoré nezjedli, ale ponechali ho na stole až do Štefana. Stôl bol prikrytý bielou plachtou. Pod stolom bolo odložené trochu obilia každého druhu. Gazdiná vykropila svätenou vodou stôl, prítomných, izbu a ostatné miestnosti domu. Neobišla ani maštaľ, kde podala lichve osúcha, plneného zrnom. Dobytku dala aj petrželové oplátky. Oplátky piekol a predával organista za pšeno, žito a za vajcia. Predaj prevádzali žiaci. Po vysvätení obydlia a opatrení statku vrátila sa gazdiná do izby. Ponalievala členom rodiny medového páleného a zavinšovala. Daj nám Pán Boh zdravia vospolok, aby sme sa na takto rok zasa všetci zišli. Potom si štrngla s gazdom, upili si a potom pili aj ostatní prítomní. Každý dostal oplátku s medom. Každý si vopred urobil na čele krížik s medom a potom sa jedlo. Večerali pri svetle sviečky, ktorá bola zapichnutá do kapustného hlúba. V dávnejších časoch kládli na stôl, pod stôl, na lavice a na zem izby slamu. Štedrú noc prespali na tejto slame. Pod nohy si kládli železo, aby boli pevní. Stôl, pripravený k vianočným hodom, ctil sa ako oltár. Nik sa nesmel oň ani oprieť. Na utiereň chodili naši len do Opatovej. Cez Štedrý večer vyspevovali cigáni vianočné piesne pod oknami a hlásnik v tento večer, vlastne noc o jednej hodine spieval túto pieseň: „Prorokovali proroci, čo sa stane v pol-

noci, že Mária porodí syna z božskej moci ...“. Po štedrej večeri zobrala dievka odpadky jedál so stola, zaniesla ich na krížne cesty a čakala, z ktorej strany zašteká pes. Z tej strany, kde pes zaštekal, bude mať milého. Ráno na Božie narodenie umyla sa celá rodina v hlinennej mise, do ktorej vložili grajciare a oplatku, čo malo všetkým priniesť blahobyt a zdravie v budúcom roku. Celý deň odbavil sa v znamení veľkého svätenia. Nerušil sa ani upratovaním a zametaním.

Do obce sa prisťahovali Židia okolo roku 1850. Istý Máhrer si prenajal krčmu grófky De Harkour, dnešný urbársky dom. Okolo roku 1860 býval tam už Šal. Smetana, ktorý sa neskoršie odsťahoval do Trenčianskej Teplej. Po ňom prišiel N. Kohn, býval na dome Jána Hricku. Natrvalo sa tu usadili dvaja synovia Šalamúna Fuchsa a to Jozef a Adolf. Jozef v roku 1890 odkúpil spomínanú krčmu od grófky. Jozefova rodina sa z obce vysťahovala v roku 1920. Dom od nich odkúpil urbár. Syn Adolfa má t. č. pekáreň a vápenku neďaleko cigánov. Jozef v Kubre veľmi zbohatol. Jeho majetok mal okolo roku 1912 hodnotu 1 mil. korún. V obci býval krátky čas aj Šalamún Neufeld, mäsiar a Buchebaum, ktorý sa vysťahoval do Ameriky.

Do Ameriky sa vysťahovali koncom 19. a začiatkom 20. storočia aj Florián Matejka, Ondrej Hlaváč, Katarína Krátka, J. Izrael, O. Krátky, P. Hricko, P. Ševčík – poslední dvaja sú farmári. Niektorí sa vysťahovali aj do Francúzska.

Na Fašiangy sa veselila celá dedina. Nekonali sa ťažšie práce. Boli to polosviatočné dni. Mládenci s hudbou chodili po dedine a v každom dome vyzvŕtali dievky a gazdinú. Tanec končili vyhodením tanečnice do výšky, aby jej narástli veľké konope. Spievala sa pieseň „Niečo pre konope, niečo pre len...“. Gazdiná odmenila mládencov zbožím. Po tri dni sa spievalo a tancovalo len pre konope. Fašiangové radosti sa ukončili až na Popolcovú stredu. Vtedy chodili po dedine mládenci prestrojení za maškary a vybierali po domoch vajcia, slaninu a spievali: „Fašiangy sa krátia...“. Chodenie zakončili hostinou v dome švárnej dievčiny.

V roku 1925 bola založená obecná knižnica. Knižnicu mala na starosti knižničná komisia na čele s Ondrejom Benovičom. Prvým knihovníkom bola M. Šimková, správkyňa školy. Knihy sa vypožičiavali každé 2 týždne. Najprv sa vyberal poplatok 50 hal. za každú vypožičanú knihu. No neskoršie zaplatil čitateľ na celú sezónu 20 hal. preto, aby poplatok neodrádzal čitateľov od vypožičiavania a od čítania. Knihy pre obecnú

Národopisný odbor Matice Slovenskej okolo roku 1927 vydal v Turčianskom Sv. Martine aj túto pohľadnicu s názvom: Žena z Veľkej Kubry (Trenčianska Župa). Fotografoval Karol Plicka. Je to Anna Hlaváčová, rod. Ševčíková (1879) u ktorej som si v roku 1975 čo – to zapísal... v tom období MS vydala dve podobné pohľadnice od K. Plicku s mlynármi – bratmi Rehákovcami z Kubrice.

Kubra – september 1936 – vo sviatočnom nastrojené kubranky vítali prezidenta Beneša v Trenčíne – zľava: Magda Ševčíková, rod. Šimková, Anna Šimková, rod. Majerská, Mária Šimková, vyd. Staníková, Jozefína Matejková – Strunákech, rod. Palová, Jozefína Horná, rod. Murínová.

Kubra, 8.12.1938 – Vzácna fotka rodiny Rehákovej – Kukučaném, dokumentujúca napätú dobu prvých mesiacov autonómie Slovenska – zľava Ondrej v orelskom (valaška, čiapka), Valient ako vojak na „opušťáku" z mobilizácie, Anna, rod. Zahradníková – Husárech, Jozef, menšia Margita, Anna. (V humne stodola so slamenou – zdoškovou strechou.)

knižnicu dodávala Matica slovenská v celých seriach. Obec prispievala na knižnicu sumou 500,- Kčs ročne. Knižnica mala i časopisy: Život, Boj o zdravie a Obrana obyvateľstva. Zo začiatku najviac sa čítali bájky a rozprávky. Neskoršie dobrodružné a historické romány.
Do obce kandidovali Soc. demokratická strana a Ľudová strana. Prevažnú väčšinu hlasov získala Ľudová strana. Za starostu obce bol zvolený Ondrej Tvrdoň, ktorý prevzal túto funkciu od Štefana Hricku (Pištech). V roku 1923 stal sa starostom Jakub Ševčík, ktorý pre chorobu po 1 ½ roku sa funkcie vzdal v prospech Ondreja Tvrdoňa. V nových voľbách v roku 1927 zvolený bol za starostu Štefan Ševčík.
Politický život sa rozrastal, menil a vyhraňoval. Politické strany sa rozdelili na tri odlišné skupiny a smery. Čiastka bola za českoslov. vzájomnosť a zbližovanie, iný smer bol autonomistický a ďalší socialistický. Ľudová strana sa rozštiepila. Čiastka ľudákov sa pridala k Českoslov. lidovej strane Mičurovej a čiastka soc. demokratov prešla k novozaloženej strane komunistickej.
Popis ľudu sa previedol v roku 1920. Obec mala vtedy 1107 obyvateľov. Všetci národnosti slovenskej, okrem pár českých robotníkov, ktorí pracovali na píle. Okrem dvoch rodín všetci náboženstva rímskokatolíckeho. Popis previedla M. Šimková, učiteľka. Pri druhom popise ľudu v roku 1930 mala obec 1506 obyvateľov. Vzrast zapríčinilo prisťahovalectvo robotníkov.
Prvé vyjednávanie ohľadom kúpy pozemkov v Zábraní dialo sa v roku 1923 15. VII. na Okresnom súde v Trenčíne. Pri pojednávaní boli prítomní zástupcovia obce, eráru a krajského súdu. Nedohodli sa pre nízku ponúkanú cenu, 15,- Kčs za siahu. Po neúspešnom vyjednávaní bolo zahájené vyvlastňovanie z úradnej moci 17. októbra 1923. Pri vyvlastňovacom pojednávaní na tvare miesta boli prítomní zástupcovia eráru, súdu, znalcov zeme a zástupcov majiteľov pozemkov. Podľa znaleckého posudku boli ceny štvorcovej siahy ustálené takto: v Predpoli a v Predzábraní po 25,- Kčs, v Zábraní po 17,50 Kčs a 13,- Kčs, na Peškovej po 7,- Kčs, na Slivovci a Komarovej po 4,- Kčs a za Lúčky a pod Dedovou po 11,- Kčs. Jednalo sa o odpredaj 130 katastrálnych jutár (kj). Erár podal proti ustáleným cenám apeláciu. Výšku cien nezmenene potvrdil Krajský súd v Trenčíne, tabulárny súd v Bratislave a najvyšší súd v Brne v roku 1924. V roku 1924 vyvlastnené boli ďalšie pozemky na rozšírenie trenčianskeho nádražia a v roku 1927 na výstavbu náhradnej cesty od Zábrania do Soblahova. Prvá etapa

výplaty bola v roku 1924. Právo úžitku prevzal erár od 1. decembra 1923, kedy sa započalo so stavebnými prácami. Pozemkoknižné vlastníctvo bolo prevedené v roku 1934. Stavby prevádzali stavitelia Frič a Nekvasil z Bratislavy. Pri stavbe mali občania zaistenú prácu a slušné zárobky. Pracovali tam aj Rusíni, ktorí boli ubytovaní v Kubre.

Kyselka sa teší veľkej obľube. Ľud jej pripisuje aj liečivú moc. Pomôže vraj proti všetkému. Na vodu dochádzajú aj Trenčania a to zvlášť vo sviatočné dni. Úprava kyselky nie je vyhovujúca. Jednalo sa o prenajatí kyselky jednotlivcovi alebo spoločnosti, ale bez úspechu. Občania sa boja, že by potom nemali voľný prístup k vode. V roku 1930 – 31 obec studňu vyčistila, steny boli vyložené jelšovým srubom a okolo studne bola postavená betónová ohrada. Naberanie vody sa malo diať pomocou železnej rúry zakončenej točkou. Toto zariadenie nefungovalo, a preto voda sa ďalej naberala pomocou kondvičiek na povrázkoch spúšťaných do studne. Neskoršie bola studňa zakrytá plechovou strechou. Oprava a úprava studne stála 5.200,- Kčs. Na výdavky prispela obec, okres, urbár, rybársky spolok z Trenčína a použili na tento cieľ aj čistý výnos z dvoch tanečných zábav, obecné pokuty a urobili 3 zbierky medzi občanmi.

Na Sihoti na výmere 8 kj a 1066 štvorcových siahach založil urbár ovocný sad. Po povestnom mraze v roku 1928 značná časť stromov vyhynula. Urbár využil štátnej podpory na ovocinárstvo a v roku 1932 vysadil 267 čerešňových stromov a o rok 97 slivkových stromov. Urbár zaplatil na toto vysádzanie 1.168,- Kčs. Ovocinárstvo sa v obci pekne vzmáha. Konali sa exkurzie, prednášky a praktické poučenia z ovocinárskeho oboru. Na vzbudenie lásky ku stromom a ku ovocinárstvu poriadané boli stromkové slávnosti. O rozkvet ovocinárstva v obci sa zvlášť zaslúžili A. Hajduková, učiteľka, Ondrej Liška – Krčmárech a Peter Hlaváč. Každoročne mnohí občania sadili a preštepovali ovocné stromy.

Dom pod č. 1 sa volá urbársky dom, lebo od roku 1924 je majetkom urbáru, ktorý ho kúpil od vdovy Jozefa Fuchsa za 100.000,- Kčs. Obec v ňom prenajala 1 miestnosť na obecnú kanceláriu.

V roku 1928 umiestnila obec na kostole pamätnú tabuľu ku cti 33 padlým občanom vo svetovej vojne 1914 – 1918.

V roku 1929 bol prevezený kríž zo Zábrania z pozemku, ktorý prevzalo MNO (vojsko), na Volavé – Za Rohom. Bol obnovený a postavený pri ceste. Štefan Vánik zasadil pri kríž v tomto roku 4

Kubra, 1933 – zľava: Františka Zahradníková – Hatalákech, za slob. Repková z Opatovej, na ruke so synom Jánom, nar. 23.1.1933, podľa toho som určil rok; Mária Masárová, rod. Zahradníková – Husárech, Katarína Zahradníková – Husárech, vyd. Ševčíková – Zenkéch, Jozefa Matejková – Mikláškech (zomrela mladá). Prvé dievča zľava je Anna Matejková, nar. 1923, neskôr vydatá za Ondreja Tvrdoňa – Prevezených. (Najstaršia fotka žien a detí „v pracovnom“ ktorú poznám z dediny – fotené v Zahradníkech – Hatalákech humne).

Kubra (asi) 1932 – hoci názov divadla neviem, ani rok, kedy sa hralo, mená viem a fotka sa mi páči, preto – zľava sedí: Ondrej Sokol – Hríbech, stolár, Jozef Hricko – Kajecéch, Anna Rokášiová, vyd. Masárová v Modranke, Ondrej Hricko (v Belej), Jozefína Palová – vyd. Matejková – Strunáčka, sestra Jakuba a mama Pala, Ondrej Krátky – Sládkech, Štefan Sokol – Minárech, režisér. Zľava stojí: Jozefína Zahradníková – Husárech, Jozef Sokol – Valaštiných, Jozefína Margušová – vyd. Sokolová za Ondreja, stolára, Štefan Dobiaš – Kolárech, brat Andreja, Mária Dobiašová – Kumaněch, Peter Opatovský – Súhradských zadný, Eva Lišková, vyd. Kohútiková.

Kubra, 1965 – Kostolný spevokol, zľava 1. rad: Tomáš Krátky – Hráškech, Margita Maláňová – Suhradských, Magda Masárová, Betka Krátka (Tomášova manželka), Ján Zahradník – Mestských, Baka, 2. rad zľava: Jozef Ševčík – Kubrických, organista, Pavol Bednár, Ján Dobiaš – Kumaněch, Rudolf Duras – Brnkéch, Ján Ševčík – Kubrických, kapelník dychovky i zbormajster, Rudolf Kráľ, Jakub Švejda, Štefan Harár – Kubričaněch.To boli hlasy…

lipy na česť Božiu a na okrasu tohto dôstojného miesta.
V roku 1930 bola vybudovaná ochranná hrádza proti vylievaniu Váhu z koryta, čím sa nebezpečenstvo, hroziace z povodní obci, značne obmedzilo.
V roku 1933 bol poľovný revír prenajatý generálnemu riaditeľovi súkenky za 1.000,- Kčs.
V tomto roku vybavená bola záležitosť Lesného družstva, založeného už v roku 1928. Družstvo má 25 členov. Majetkom družstva boli lesy v Janákovej a v Kobolnačke. Podiely sú rôzne. 4 majú po 2 účastiny, 17 po 1 účastine. Hodnota jednej účastiny činí 6.000,- Kčs. Celá plocha meria 93 kj. Lesy odkúpili od Domového lesného priemyslu, účast. spoločnosť – majiteľov miestnej parnej píly. V tomto roku prestala píla pracovať. Pracovalo sa len cez 3 letné mesiace. Zastavením prác prišlo veľa ľudí, robotníkov a furmanov o zárobok. Družstvu bola Okresným úradom v Trenčíne stanovená táto vyrubovacia kôta. Na 1 účastinu ročne 12 m3 siahového dreva a 4 kopy haluziny. Vyrúbaný priestor sa musí každoročne dosádzať. O založenie družstva má zásluhu okrem iných Ján Hricko.
V tomto roku, založené bolo „Potravné družstvo“ Ondrejom Hrickom, členom okresného zastupiteľstva. On sa stal aj prvým predsedom družstva. Založenie družstva posúrilo nevyužité miestnosti urbárskeho domu. Užíval ho obchodník a hostinský Peter Ševčík, ktorý sa však v tomto roku presťahoval do vlastného domu. Družstvo malo 208 účastinárov – účastina činila 50,- Kčs. Družstvo prenajalo obchodné miestnosti za ročitých 4.000,- Kčs. Správa družstva je 5 členná. Dozorný výbor 6 členný.
Dňa 1. januára 1933 bola prevedená voľba obecných sluhov a ustálené boli ich požitky.
Obecný doručovateľ a sluha pri starostovi ročne 700,- Kčs
Poľný hájnik ročne 600,- Kčs
Obecný bubenník ročne 300,- Kčs
Noční strážnici a hrobári ročne 7,- Kčs od izby a za vykopanie hrobu pre dieťa do 15 rokov 10,- Kčs a za jeho úpravu 10,- Kčs, za hrob pre dospelého a tiež za jeho úpravu po 15,- Kčs.
Zvonár dostane ročne 5,- Kčs od izby a za zvonenie pri pohrebe 15,- Kčs.
Pastieri dostanú od každého kusu dobytka 25 kg jačmeňa a 5,- Kčs jako výhonkové.
Podľa zápisnice (zo dňa 7. mája) obecného zastupiteľstva bolo povolené Štefanovi Vitkovi brať denne 30 fliaš kyselky za ročitý poplatok 50,- Kčs.
Za prenajatie a okurovanie obecnej kancelárie v ur-

bárskom dome zaplatí obec urbáru ročne 600,- Kčs. Domovské právo bolo v roku 1933 priznané týmto prisťahovalcom obce: Martin Bielik, Peter Majerský, František Kulifaj, Jozef Žák, Mária Staníková, vdova Mária Svrbíková, Štefan Derka, Jozef Marguš, Ján Ondrášek a Jozef Kráľ.

Potravné družstvo

V roku 1933 bolo založené „Potravné družstvo“ Ondrejom Hrickom, členom okresného zastupiteľstva. On sa stal aj prvým predsedom družstva. Založenie družstva posúrilo nevyužité miestnosti urbárskeho domu. Užíval ho obchodník a hostinský Peter Ševčík, ktorý sa však v tomto roku presťahoval do vlastného domu. Družstvo malo 208 účastinárov – účastina činila 50 Kčs. Družstvo prenajalo obchodné miestnosti za ročitých 4 tis. Kčs. Správa družstva je 5 členná, dozorný výbor 6 členný.

Obrat v prvom roku činil priemerne mesačne 6-10 tis. Kčs. Po otvorení hostinca 28.5.1940 zvýšil sa obrat vo výčape a v obchode mesačne asi na 150 tis. Kčs. Celoročný obrat v roku 1948 činil 2 448 000,- Kčs. Od založenia sa vymenilo 5 obchodvedúcich. Dnes zamestnáva družstvo 3 pracovné sily, v obchode a hostinci. Doteraz malo 3 učňov. V roku 1940 bola 1 akcia znížená z 50 Kčs na 10 Kčs. Koncom roku 1948 malo družstvo 186 členov s 1 729 - mi účastinami.

Do roku 1945 dostávali členovia 2% nákupnú úhradu z peňažitej hodnoty celoročného nákupu. Najvyšší nákup u jedného člena v roku 1948 činil 20 tis. Kčs, u druhého 17 tis. Kčs.

V roku 1947 zakúpilo družstvo dom č. 10 i s prináležajúcim pozemkom za 160 tis. Kčs od Gejzu Fuchsa a v roku 1948 pre miestne strojové roľnícke družstvo traktor a dvoje pluhy za 131 tis. Kčs. Každoročne PD prispieva asi 2 tis. Kčs na kostol, na rádio pre školu 1 500 Kčs, iné dary činia priemerne ročne asi 1 tis. Kčs.

PD ku koncu roku 1949 malo 136 členov s 1 786 podielmi po 10 Kčs. Obrat za rok činil 3,3 mil. Kčs. PD zamestnáva obchodvedúceho, výpomocnú silu a učnicu. Na valnom zhromaždení 4. septembra bol za predsedu správy PD zvolený Štefan Dobiaš – Kolárech, za predsedu Dozorného výboru Jakub Palo.

V roku 1934 boli Cigáni, bývajúci na Pažítkach, na základe uznesenia obecného zastupiteľstva, premiestnený na pozemok Vlčie jamy. Na stavbu domu prispela obec dovozom materiálu a darovaním dreva. Obec tým odstránila jeden nešvár z frekventovaného miesta.

25.III.1935 založená bola v obci SOS odbočka

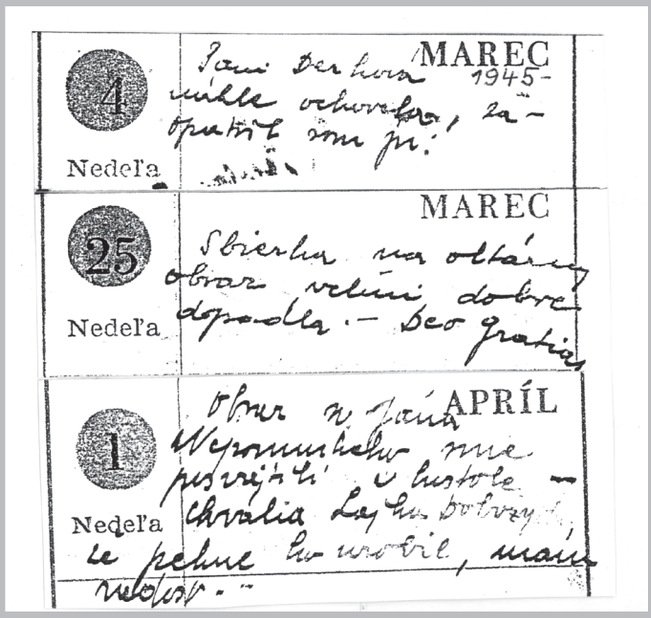

Poznámky prof. Hlaváča vo vreckovom kalendári z roku 1945, keď sa cez front zdržiaval v Kubre. (Zapožičané od Štefana Halása, jeho žiaka). 4. marec 1945: pani Derková náhle ochorela, zaopatril som ju. (Moja babka – potom ležala 15 rokov) 25. marec: Zbierka na oltárny obraz veľmi dobre dopadla. Deo gratis. 1. apríl: Obraz sv. Jána Nepomuckého sme posvätili v kostole. Chvália Lajka Dobozyho, že pekne ho urobil, mám radosť.

Kubra, 27.10.1984 – V bývalej Hornej škole sa stretli päťdesiatnici, aby si „oprášili“ spomienky na časy, keď spolu sedávali v školských laviciach. Uvádzam dievčenské mená: zľava: Helena Hlaváčová – Hausnekéch, Magda Masárová, Jolana Gašparová, Helena Ševčíková – Zenkéch, Milka Janíčková a Magda Zahradníková – Hatalákech. zľava: Milan Pavlík, Štefan Bohuš, Ing., Jozef Ševčík – Kubrický, Štefan Dobiaš – Kumanéch, Rudolf Juriš, Ján Švejda, st. – Dúžkech, Ján Švejda ml. (reštaurátor), Ing. Rudolf Moško.

Kubra, 15.7.1934 – Pericu Bencúr – Kukučínovú privítali slávnostne v „Zenkéch“ humne. zľava: Anton Hackenberg a Štefánia Hajdúková, Perica...

v Kubre z iniciatívy Štefánie Hajdukovej. Za predsedu bol zvolený Pavel Matejka, stolár, za jednateľa Štefánia Hajduková, učiteľka a za pokladníka Jakub Ševčík, robotník. Riadnych členov bolo 15 a prispievajúcich bolo 8. Členské riadnych členov činilo ročne 30,- Kčs a prispievajúcich 10,- Kčs. Ovocné stromy začali sadiť v hojnom počte. Zvlášť sadili jonathanky, parmiu zlatú a čerešne. Stromky kupovali v Št. ovoc. škôlke v Trenčíne, ktorá ich veľmi lacno predávala. Pričinením učiteľky Hajdukovej, za pomoci občanov a žiakov vysadený bol ovocnými stromami svah pod cintorínom, nazvaný Ondrejov vrch. Odbočka a urbár zakúpili po jednej chrbtovej ovoc. striekačke po 678,- Kčs.
Najvýznamnejšou udalosťou, ktorá si zasluhuje, aby bola v roku 1936 zapísaná prvá, bola septembrová návšteva novozvoleného prezidenta Beneša. Uvítania sa zúčastnila veľká krojovaná skupina chlapov, žien a školských detí. Sprevádzali ich naši hudobníci. Uvítanie sa konalo na trenčianskom námestí. Prišiel o 19:15 hod.. Po 20 minútach za jasotu a nadšenia prítomných odišiel do Trenčianskych Teplíc, kde sa zdržal 3 dni. Tam prijímal rôzne deputácie. Navštívili ho aj Kubranky, a to Štefánia Hajduková a Mária Palová – Ševcová. Darovali mu veľkú bábiku v kubranskom kroji a krosná, ktoré dala vyhotoviť M. Palová.
1. novembra 1936 bol v Bratislave rumunský kráľ Karol II. Na jeho uvítaní sa zúčastnila asi 200 členná krojovaná skupina z Kubry. Výdavky spojené so zájazdom do Bratislavy hradil okres.

Hasičský zbor

Dobrovoľný hasičský zbor v našej obci bol založený v roku 1937. Mal 15 členov. Prvým veliteľom bol Jozef Marguš, jeho zástupcom Jozef Moško. Od roku 1946 vedie zbor Anton Horný. Slávnostnú prísahu vykonali v roku 1938. V roku 1948 mal zbor už 24 členov. Pracovnú rovnošatu a výstroj zakúpila obec. Vychádzková rovnošata bola zakúpená z vlastných prostriedkov zboru pričinením Jozefa Mošku, tajomníka. V roku 1943 zasiahli naši hasiči pri požiari u Matejku, stolára na novej dedine, v roku 1945 v továrni Slovena a v roku 1947 v Tr. Teplej.
V roku 1949 zakúpená bola nová motorová striekačka – stará bola malá, nevyhovujúca – so 120 m hadíc a 4 savicami po 2 m s ďalším príslušenstvom za 135 tis. Kčs. Zakúpila ju obec vlastným nákladom z n. p. Omnia - Kubra.
V auguste r. 1950 zúčastnilo sa 10 členov súťaže „Dokonalý hasič“ vo Vrbovciach pri Myjave, ktoré

sa konalo medzi krajom Bratislava a Gottwaldov. Členovia odpracovali v roku 1950 na dobrovoľnej brigáde úpravy letného tanečného kola v Agátine 60 hodín. Od 5. júla do 21. augusta zorganizovali žatevnú službu. Služba sa vykonávala každú noc po obci a celom chotári. Na každú noc nastúpilo do služby 6 civilov a 1 hasič.

V októbri 1957 požiarny zbor postavil garáž pre hasičské auto a dokončil prestavbu -prístavbu požiarnej zbrojnice. 20. mája 1966 bolo v obci okrskové cvičenie hasičov na Panských lúkach. Naši sa umiestnili na 3, Kubričania na 7. mieste.

- 18. decembra 1939 sa konali voľby, v ktorých za starostu obce bol zvolený Pavol Ševčík, roľník. Vystriedal Štefana Ševčíka, roľníka, č.p. 117, ktorý bol starostom 12 rokov.

Od roku 1942 zakladali sa v obci buňky KSS. Každá buňka mala 3 členov. Bolo ich v obci 6. Spojenie mali s buňkami v Trenčíne.

V roku 1945 pre politickú činnosť boli zaistení Karol Obernauer, Martin Matejka, Jozef Hricko, Gico, Pavol Ako, Ondrej Chudo, Leopold Chudo, Štefan Brezan, Anton Bilek a Pavol Jantošovič. Gestapák, ktorý sa vydával za partizána, dozvedel sa od Brezana mená horeuvedených. Všetkých odviezli do koncentračného tábora v Mülberku. Po 3 mesiacoch sa všetci vrátili.

Začiatkom apríla 1945 Rumuni obsadili obec bez bojov. Padol len 1 rumunský vojak pod Horou. Pochovaný je na miestnom cintoríne. Nemci ostreľovali obec 3 týždne mínometmi. Veľa domov bolo poškodených. Pooraním bola zničená železničná trať a poškodené stĺpy telefónneho vedenia. Na civilnom obyvateľstve si front vyžiadal 2 ľudské životy – Ondrej Kukuč, bol zasiahnutý guľometnou paľbou a 11 dcérka Jána Zahradníka mínometom. Nemci odvliekli 6 koní, ostatné boli ukryté v horách.

Po prechode frontu 36 konských, volských a kravských záprahov dovážalo z urbárskych lesov guľatinu na opravu trenčianskych mostov. V lesoch pracovalo asi 150 mužov, na mostoch asi 50. Všetky tieto práce trvali asi 4 týždne. 58 dievčat vo veku od 16 do 20 rokov pracovalo 5 dní na oprave železničného násypu.

Po fronte sa obnovila aj činnosť strán. Predsedom MO KSS bol Ján Hlaváč. Strana mala asi 80 členov, o rok už 200. Keď sa v roku 1947 reakcia vzmáhala. počet klesol na 100. Po februári 1948 dosiahol počet 170.

Po voľbách v roku 1946 bol utvorený Miestny národný výbor. Predsedom sa stal opäť Pavol Ševčík. Vo výbore MNV mala MO KSS 11 členov, DS tiež 11 a SP 1. Februárová revolúcia 1948 priniesla zmenu – bol

Luhačovice, máj 1949. Žiaci 4. a 5. triedy predviedli miestne spevy a tance. Zľava hore: Mária Skrúcaná, Ján Olach – harmonikár, učiteľ Ignác Minárik, p. Farkašová. Aspoň 1. dolný rad zľava: Štefánia Dobiašová – Kolárech, Gitka Durasová – Kafúnech, Boženka Oriešková, Oľga Hoštáková, Hela Farkašová, Marta Matejková, Janka Bánovcová, Irena Škytová a Gitka Selecká. V druhom rade zľava Astrida Šindlerová, sprava Margita Ševčíková a v strede Anka Horníková. Pod harmonikárom Pavol Trnka, vedľa pani Farkašovej Milan Benkovič a po pravici p. Skrúcanej Štefan Ševčík – Kubrických.

30.4.1986 – Jediný máj, ktorý sme stavali autožeriavom z Technických služieb a zrovna vtedy Pišta – Štefan Kulifaj priniesol z Prahy 2 desaťlitrové bandasky čiernej dvanástky od Fleků... Sprava stojí Ján Balaj, Vlado Liška – Gašparčiných, Ivan Sokol, Pišta – nalieva, Janko Balaj, Peter Tvrdoň – Prevezených, Jozef Izrael, Robo Gabriš, Tomáš Krátky – Hráškech, Rudo Brezan, Jožko Šálka a ...? Zľava: Miro Kulifaj, Peter Vitko, Tóno Kadák a Peter Liška – Vladov syn. Dom s výškou v strede má č. 20, vľavo 19, vpravo 21 – (viď. kronika Jakuba Pala).

23.4.1961, po obhliadke májov v Jedline, Jožko Derka nás „šťukol“ pri stodôlke na Dolném Žallíkovém. Vtedy na D.Ž. stáli ešte 4 stodôlky: Ruda Dobiaša – Kumaném, Pala Ševčíka – Martinkéch, Ondra Dobiaša – Šeškéch a Jána Lišku – Krčmárech. Na Horném Žallíkovém stáli 3 Zahradníkovské: Štefanova – Bubeníkech (býval u „Šeškov“ vzadu), pod dubom Jozefova – zadných „Husárech“ a nad ňou Pavlova – predných „Husárech“. V popredí zľava: Peter Ševčík – Kubrických, Ivan Matejka – Opátkech, Rudolf Moško (s bakuľou); nad ním Marian Palo – Bážech, Paľo Matejka – Strunák, a autor.

vytvorený Miestny akčný výbor, na čelo ktorého bol zvolený Ján Štábel. Za KSS bolo do výboru menovaných 7 členov, ostatné strany mali vo výbore po 1 členovi, spolu 5 členov.
- Členovia výboru MS ZČSM (Miestna skupina Zväzu čs.mládeže) boli aj Štefan Zubo, Anna Sokolová, Emil Renčík a Viliam Siran. Na Trať mládeže sa v roku 1949 prihlásilo 10 členov.
V roku 1950 bolo v MS ZČSM organizovaných 20 chlapov a 15 dievčat. Činnosť vyvíjala na poli športovom, politicko – výchovnom a brigádnickom. Na výročnom VZ bol zvolený 10 členný výbor: predseda Štefan Dobiaš – Kumaném, tajomník Rudolf Moško, pokladník Viktor Opatovský, športový referent Jozef Ševčík ml., kultúrno – propagačný referent Monika Sokolová, knižný referent Vilma Gašparová, zapisovateľ Jozef Ševčík st., člen výboru Ján Švejda starší.
Spolkovú miestnosť – klubovňu už majú v dome na Zátačke (terajší dom Klognerovcov). Všetci majú predpísanú uniformu. V lete usporiadali „Cyklistický okruh“. Zúčastnilo sa 20 pretekárov v troch kategóriách – podľa rokov. Víťazi dostali knihy. Na vstupnom sa vybralo 1.240,00 Kčs.
- Čistý výťažok bol darovaný bojujúcej Kórei.
25.01.1949 bola založená Miestna odbočka Živeny – Zväzu slovenských žien (ŽSSŽ) za prítomnosti 60 žien. Predsedníčkou sa stala Antónia Majerčíková, revízorka Emília Derková. Treba vyzdvihnúť, že po celý rok vyvíjali peknú činnosť: na Mikulášskej besiedke obdarovali 215 detí hodnotnými balíčkami, značnú sumu obetovali na dobročinné ciele, usporiadali tanečnú zábavu i kultúrno – politické prednášky, brigádnicky dvakrát vyčistili učebňu Národnej školy, kostol aj obecnú kanceláriu a vypomáhali roľníkom pri súrnych poľných prácach. Z príležitosti dňa Československej mládeže v Trenčíne účinkujúcim žiakom napiekli a darovali tri veľké koše zákuskov.
- Na jar 1948 zasadila obec 2 lipy pri soche sv. Floriána a 2 lipy pri soche sv. Jána Nepomuckého. Lipy boli zasadené na pamiatku Slovenského národného povstania.
- V roku 1948 bolo prevedené nové číslovanie domov. Očíslovaných bolo 408 domov.
- Prvý voľný predaj vzácnych potravných článkov bol k Vianociam r. 1948 vo forme vianočných balíkov. Cena balíkov bola pomerne dosť vysoká. Do predaja boli dané 3 druhy balíkov, označené I., II. a III.. Prvý a druhý stál 600,- Kčs a III. 450,- Kčs. V balíku II. bolo: ½ l Rumu, 1 kg cukru, 2 kg grísovej múky, 10 dkg cukríkov, 10 dkg ryže, 15 dkg šošovice, 10 dkg hrozienok, 2 dkg čaju, 5 dkg kávy zrnkovej, 20 dkg keksov, 2 citróny ½ kg

jablk a 25 dkg masla.
Prvé kroky v šachovej hre v obci boli urobené zásluhou učiteľa Antona Hackenberga v roku 1933. Medzi školskou mládežou zasial semeno hry, ktoré sa natrvalo ujalo asi u 5 – 10 chlapcov. Po jeho odchode nebolo cvičiteľa, a preto sa prestalo so sústavným cvičením v hre. Oživenie nastalo až v roku 1946 pričinením milovníkov tejto hry a to Rudolfa Meliša, úradníka, Pivovarčího Dezidera, úradníka, a Jána Arnolda, úradníka. Títo zhromaždili okolo seba asi 7 – mich nadšencov. Hrávali každý týždeň vo svojich domácnostiach. Záujemcov z radov mládeže stále pribúdalo. V roku 1948 bolo v obci už 20 riadnych a si 10 – 15 príležitostných hráčov šachu. Cvičilo a hralo sa v domácnostiach a družstve a u holiča Kučeru. V roku 1948 usporiadali naši šachisti preteky so šachistami závodu Slovena v Trenčíne, šachistami z Opatovej a hráčmi Sokola Trenčín. Hralo 11 hráčov. Víťazom sa stal Meliš Rudolf, úradník z Kubry. Potom usporiadali bleskový turnaj za účasti 12 hráčov, ktorý vyhral Ján Arnold, úradník z Kubry. V simultánke hral R. Meliš s 10 hráčmi. 8 partií vyhral a 2 prehral. Naši šachisti sa chystajú utvoriť šachový krúžok a hru chcú sústavne pestovať.
- V kronike už spomínaná píla prestala v roku 1933 pracovať. Stroje zo závodu boli firmou odpredané a pozemky prenajali Bulhari – záhradníci. Tento stav trval na píle až do roku 1943. V tomto roku prevzala budovy i pozemky firma Walter z Brna. Okrem obytných domov boli všetky staré objekty píly zrútené a miesto nich postavili viac objektov nových. Táto nemecká firma vybudovala tu továreň na súčiastky lietadiel, ktoré dodávala nemeckej armáde. Včasne na jar roku 1945 zastavená bola v podniku práca a hodnotnejšie stroje odviezli Nemci preč. Pri prechode frontu boli prenosné veci z kancelárií a kuchyne a z továrenských objektov rozobrané a rozkradnuté kde kým. Múry a strechy boli cez front značne poškodené delostreleckou a mínometnou paľbou. V roku 1946 prebral celý podnik ako konfiškát národný podnik Omnia. Budovy boli opravené a bolo dovezené strojné zariadenie na výrobu hospodárskych strojov z Prostějova. Podnik sa neustále buduje a rozrastá. Stavajú sa dielne a obytné domy. Dnes je tam zamestnaných asi 350 robotníkov. Zvlášť v roku 1948 bol v podniku čulý stavebný ruch.
- Za Slovenského štátu vyvíjala politickú činnosť len jedna povolená politická strana, a to Hlinkova slovenská ľudová strana, ktorej predsedom bol do roku 1942 Maláň Ondrej, roľník a od roku

1. máj 1933 – učiteľ Anton Hackenberg pri bicykli (s viazankou), harmonikár Jožko Kráľ, s basou Štefan Kohútik, pod harmonikou Ján Marguš, vedľa neho Jozef Krátky – Puncléch. Pred májmi je Urbársky dom s č. 1, ktorý urb. obec odkúpila v roku 1922 od Jozefa Fuchsa, keď odchádzal do Ameriky.

Kubra,30.4.1986 o 15:00 hod. mládež takto sledovala stavanie mája autožeriavom... Zľava sedia: Renatka Sokolová, Ľudka Masárová, Andrea Horvátová, Evka Sokolová. 2. rad zľava: Rado Dobiaš, Tibor Somorovský, Rado Lehocký, Marian Maláň, Slávo Moško, 3. rad zľava: Braňo Liška, Vojto Šálka. Pred domom č. 83 vpravo, v auguste 1968 hrala Pavlovi Harárovi z Chicaga naša dychovka, keď sa díval na rodný dom svojho otca, vysťahovaného z Kubry do Ameriky. Pri dome v strede (č. 82) sa po roku 1968 občas cestou na Kyselku zastavil Alexander Dubček pri Katke Šimkovej, bývalej spolupracovníčke. Za domom s výškou (č. 81) bol voľný plac s volejbalovým ihriskom, doskočiskom... teraz tam stojí Dom smútku. Ten voľný priestor za mládežou, bol Liškovský grunt – Krčmárech.

Kubra, Mikuláš 5.12.1951
„Civili“ zľava: s harmonikou Štefan Šimko, Ondrej Zahradník – Husárech, Peter Palo – Ševcéch, Ondrej Maláň – Psotéch, Jakub Švejda a Lojzo Bagin, v podrepe Ondrej Ruta. Masky hore: Ján Zahradník – Hatalákech, Mikuláš...?, Štefan Balaj – čert, vľavo dolu: Vilo Siran a bratranci Jozef a Palo Chorvátovci. Strojili sa v maštali u Ondra Tvrdoňa – Prevezených, č. d. 27.

1942 Opatovský Štefan, robotník.
Utvorená bola Hlinkova garda, ktorej veliteľom bol Opatovský Štefan a od roku 1941 Derka Jozef. Ďalej Hlinkova mládež, veliteľom bol Majerský Jozef.
Povstania sa z našej obce zúčastnili: Ján Derka, Martin Hricko, Ján Olah, Viktor Ďuriga, Jozef Marguš, Ján Harár, Štefan Honeček, E. Marguš, J. Ožvalda, O. Maláň, Štefan Zahradník, Štefan Ako, J. Matejka. Slovenské povstalecké vojsko v obci nebolo. Partizáni často schádzali z okolitých hôr do obce na získanie správ a potravín, ktoré im občania s ochotou poskytovali. Partizáni asi 10 krát prerušili koľajnice železničnej trate v úseku Kubra – Opatová nad Váhom. V septembri prišlo do obce asi 200 nemeckých vojakov. V obci zriadili prijímaciu a vysielaciu rádiostanicu. Ubytovaní boli v škole a po jednotlivých domoch. Chovali sa slušne a pokojne. Častokrát ochránili majetok občanov pred Vlasovcami a ustupujúcimi nemeckými armádami. V hornej škole zriadili Nemci menší zajatecký tábor, v ktorom bolo asi 80 ruských zajatcov. Okolie školy ohradené bolo pichľavým drótom. Títo zajatci chodili na práce do Zábrania. Občania im tajne dávali jedlo, fajčivo a prádlo. Obetavé ženy im opierali a opravovali prádlo. Styk s občanmi nebol zajatcom povolený.
Za povstania padli: Ján Derka, ktorého chytili Nemci v Šípkove v bánovskom okrese a na Brezine bol odstrelený a v masovom hrobe pochovaný. Rtm. vo výslužbe Martin Hricko bol poranený v bojoch pri Slatinke v bánovskom okrese. Odtiaľ bol prevezený do Kyjeva do nemocnice, kde zomrel. Ján Hošták bol ťažko ranený v Horných Motešiciach, kde aj zomrel. Ondrej Duras padol v bojoch pri Veľkých Kršteňanoch, okres Partizánske, ako príslušník Trojanovskej partizánskej brigády. Viktor Ďuriga padol v Uhrovci okres Bánovce nad Bebravou. Jakub Liška sa stal nezvestný v čase povstania ako príslušník slovenskej armády, ktorá bola zasadená na ruskom fronte. Štefan Ilavský zomrel v koncentračnom tábore ako zajatec. V zajatí v Nemecku boli Ján Harár, Štefan Honeček, E. Marguš a J. Ožvalda. Pozostatky Ďurigu, Hoštáka a Durasa boli v roku 1945 prevezené do rodnej obce. Obec im postavila pomník a upravila hroby. Večná im pamiatka!
- Na sklonku 1. svetovej vojny v Srbskom mestečku Kragujevac sa 2. júna 1918 vzbúrili príslušníci c. k. 71. trenčianskeho drotarskeho pluku – „chotársky pluk“ z Trenčianskej, Oravskej a Turčianskej župy. Vzburu potlačili a 44 vojakov popravili. V trenčianskych kasárňach stojí pa-

mätník na ich počesť s vytesanými menami na tabuli, medzi ktorými je aj meno desiatnika Jána Fabu z Kubry a vojaka Štefana Ráca z Kubrice. Pamätné tabule sú umiestnené aj v ich obciach. Pôvodne bola pamätná tabuľa Jána Fabu na jeho dome v Kubre, po asanácii domu v hornom konci bola umiestnená na Dolnej škole, terajšia lekáreň prof. Hlaváča.

Miestna organizácia Komunistickej Strany Slovenska

Politický život v obci usmerňovala MO KSS. Podľa jej iniciatívy, inštrukcií a dozorom prebiehal celý verejný život v obci. MO patrí medzi najväčšie organizácie v okrese. Mala 249 členov a kandidátov, z ktorých 37 členov platilo členské príspevky v obci, ostatní u svojich základných organizácií.

Na výročnej schôdzi 6.3.1949 si zvolili 10 členný výbor – predseda Ondrej Gašpar, tajomník Filip Mazánik a revízor Jozef Moško. Školenia v rámci „Rok straníckeho školenia“ zúčastňovalo sa 45 členov.

Pod dozorom MO previedol MNV za spolupráce vyživovacej komisie a JSSR 1.-6. marca1949 kontraktáciu dodávok poľnohospodárskych výrobkov. Kontraktáciu podpísalo 145 roľníkov. Rozpisy sa robili podľa výmery pôdy. Dorábatelia boli zadelení do 5. stupňov. ONV predpísalo obci tieto dodávky: 10 660 kg hovädzieho mäsa, 2 940 kg bravčového mäsa, 7 460 ks vajec, 32 tisíc litrov mlieka, 30 q pšenice, 150 q jačmeňa, 16 q ovsa a 430 q zemiakov. Hovädzie mäso bolo prekročené o 10%, bravčové o 6%, pšenica, jačmeň aj ovos boli splnené, vajcia na 90%, mlieko na 84% a zemiaky len na 10%.

V roku 1950 naďalej trvá viazaný (lístkový) a voľný trh. Na lístky sa predávalo: cukor, cukríky, mydlo, mäso, umelý tuk, masť, maslo, mlieko, ryža (pre deti do roka), kakao, citróny, drevo. Všetky tieto tovary bolo možno kúpiť aj na voľnom trhu, no za ceny 2-10 násobne vyššie. Zvláštne šatenky dostali mladuchy a tehotné ženy na nákup výbavy. K svadbe dostala mladucha lístok na 2,40 kg mäsa, ½ kg cukru, 12 ks vajec, a 25 dkg umelých tukov. Zvýšený prídel dostali chorí a pracujúci. V minulom roku (1949) vydalo MNV 101 zakáľacích lístkov. Z každej zakáľačky musel majiteľ ošípanej odovzdať 5 kg masti na verejné zásobovanie. Z domácnosti, v ktorej boli 4 nezaopatrené deti, odovzdali 3 kg, kde mali chorého na tbc, neodovzdali nič.

- Miestna organizácia Jednotného zväzu slovenských roľníkov (MO JSSR) mala v roku 1950

Kubra, 5.12.1936 – Mikuláš v izbe u Vánikov. Harmonikár Ján Harár – Kubričaném. Po jeho ľavici Michal Skrúcaný, v pokľaku Ján Marguš. Sprava druhý Vojtech – Béla Kulifaj, štvrtý Jakub Vánik, Jozef Krátky – Puncléch, Karol Vitko, Jakub Majerský. Prvý zľava Ján Matejka – Opátkech. Ostatných piatich nepoznám.

Kubranská dychovka z roku 1933
Zľava, 1. rad zdola: Ján Matejka – Šiškárech, Ján Derka (partizán – Brezina...), Pavol Krátky – Sládkech, Vojtech Marguš;
2. rad: Ondrej Krátky – Sládkech, Ján Matejka – Šiškárech, Ondrej Zahradník – Mestských, Ján Ševčík – Kubrický, kapelník, Ján Marguš st. – obnoviteľ dychovky v r. 1926, Ján Zahradník – Mestských, Štefan Ševčík – Adamkéch;
3. rad: Štefan Podpera – (bas), Ján Duras – Janta, Štefan Vánik, Peter Maláň, Ján Ševčík – Zenkéch, Jakub Ševčík – Kubrických, Ján Šimko;
4. rad: Jozef Matejka – Buchačéch, Jozef Sokol – Valaštiných, Štefan Kohútik, Jozef Krátky – Sládkech, Silvester Pavlačka, Ján Marguš ml.

Lyžiarske preteky v Kubre v roku 1951. Zľava: Ján Bagin, Miro Krajčo, môj brat Jozef (1940), Jaro Ševčík – Pánech, Slávo Kalma, Milan Benkovič (1938), Ján Sokol (1939), Jaro Matejka – Šiškárech, Pavol Trnka (1938) – neskôr námorný kapitán. Všetci ostatní ročník 1937. Išlo sa od domu č. 34 – Balaj, hore dedinou na kraj Doliny, odtiaľ hore hrebeňom Dubníka poza Vrch až pod Radúchové, stadiaľ dolu ku kraju Opatovského poľa a popod Košňovec a Podhôrčie k miestu štartu – aj cieľa. Vyhral Jaro Matejka, 2. Ján Bagin.

Kubra, 5.12.1953 – Mikuláš strojený v Kulifajéch mlyne. Zľava: Rudolf Juriš, Jakub Švejda, harmonikár Ján Olach, Ľudovít Dobiaš – Kumanéch, Pavol Sokol – Minárech, Rudko Vánik.

osemnásť organizovaných členov s predsedom Jozefom Jurišom. 7 členný výbor vypomáhal MNV pri súpise pôdy, pri vypracovaní osevných plánov, pri rozpise dodávok a uzatváraní dodávkových zmlúv s roľníkmi. Zodpovedný za kontraktácie s roľníkmi bol predseda MNV Pavol Ševčík – Martinkéch. On bol aj na čele komisie, ktorú určil ONV v Trenčíne. Všetci členovia komisie boli predsedovia masových organizácií, JRD a referenti MNV. Administratívne práce s tým spojené prevádzali učitelia Ladislav Majerčík a Ignác Minárik.

V roku 1950 žatva začala 3. júla, mlatba 9. júla. Mlatbu previedli 2 mláťačky. Mláťačkár musel viesť presný záznam o mlatbe za dozoru mlatobného inšpektora menovaného ONV. Predchádzajúcim dlhoročným predsedom MO JSSR bol agilný a osvedčený roľnícky pracovník Ján Krátky – Hráškech, ktorý sa vzorne staral o potreby miestnych roľníkov obstarávaním osiva, umelých hnojív, poľnohospodárskych potrieb, krmiva...

JRD

Jednotné roľnícke družstvo v Kubre bolo založené dňa 26.7.1949 a v ten istý deň bolo aj schválené ODR v Trenčíne. Majetkovú podstatu a členský káder tvoria majetok a členstvo bývalého Roľníckeho strojového družstva, ktoré bolo utvorené v decembri 1948, malo 140 členov na čele s predsedom Ondrejom Arnoldom. Jedna účastina bola v hodnote 100,- Kčs. Najviac účastín malo Potravné družstvo, 45. Družstvo zakúpilo traktor. 23.10.1949 valné zhromaždenie zvolilo správu a dozorný výbor. Predsedom sa stal Ján Marguš, predsedom dozorného výboru Jozef Šimko. 4.10.1949 bol odovzdaný JRD majetok Pasienkového spoločenstva v Kubre. JRD zamestnáva ako príležitostných traktoristov Rudolfa Lišku-Krčmárech a Štefana Juriša. Riadnym zamestnancom je pastier Ján Honeček. JRD dostalo od KNV v Bratislave za vzornú úpravu pasienkov odmenu 25 tisíc Kčs. Za stroje dlhuje Potravnému družstvu 73 tisíc Kčs. JRD založilo ovocnú škôlku.

JRD v roku 1950 vlastnilo mláťačku, 2 traktory (1 daroval Emil Plánka), sejačku. Na jar zakúpili 150q a na jeseň 129q umelého hnojiva na pohnojenie pasienkov. Na 1. mája sa zúčastnili osláv s alegorickým vozom. Zamestnáva traktoristu Ondreja Petru. Vlastnilo aj práčovňu s vedúcou Máriou Jesenickou.

V auguste a septembri 1957 v obci prebiehalo presvedčovanie roľníkov, aby vstúpili do ce-

loobecného družstva. Presvedčovacia kampaň nenašla u roľníkov pochopenie ...
Akčný plán MNV si stanovil na roky 1957-1960 úlohy: JRD dokončí ošipárne, výstavbu montovaného kravínu, oplotí hydinársky dvor, vybuduje silážnu jamu, postaví sýpku na 10 vagónov obilia, postavia 5 rodinných domov a vybudujú salaš.
Výmeru ornej pôdy zvýšia zo súčasných 40ha do roku 1960 na 105ha, dosiahnu hektárové výnosy u pšenice, raži, jačmeňa a ovsa po 25q, u kukurice 29q, u zemiakov 160q a repy 350q.
V živočíšnej výrobe zvýšia stav hovädzieho dobytka zo súčasných 25ks na 60ks v roku 1960, ošípaných na 130ks (z čoho 20 prasníc), stav sliepok 300ks a v roku 1960 budú zamestnávať 28 ľudí.
Vo februári roku 1958 roľníci po dlhom presviedčaní pochopili myšlienku socializácie dediny a svojim podpisom súhlasili so vstupom do celoobecného družstva. 12. februára, na prvej členskej schôdzi, 150 členov s výmerou 180ha pôdy, zvolilo výbor s predsedom Pavlom Ševčíkom-Martinkéch. Účtovníkom sa stal Rudolf Maláň-Súhradských.
V marci roku 1959 družstevníci vysadili orechy popri ceste vedúcej od „Vochtra“ do Sihote.
V podvečer 16. marca dvaja maloletí chlapci im zapálili stoh slamy. Oheň zlikvidovali 3 požiarne družstvá.
V prvom polroku 1961 sa zlúčili z družstvami Kubrica, Opatová a Dobrá do hospodárskeho celku s názvom „JRD Februárového víťazstva“ so sídlom v Opatovej. Predsedom bol Ján Novotný, správca dvora Pavol Ševčík-Martinkech.
Toľko stručne z obecnej kroniky, ktorú v roku 1949 až 1951 vzorne písal učiteľ Ignác Minárik (1914-1996), Pôvodná kronika, založená učiteľkou Máriou Šimkovou – Hoffmannovou v roku 1922 až 1937, sa v roku 1945 stratila. Svoje poznámky zapožičala učiteľovi I.M.a on ich prepísal do novej kroniky. Z politicko-náboženských dôvodov odišiel v roku 1951 I.M. do výroby (TOS).

Z KRONIKY JAKUBA PALU

Kronika obce Veľká Kubra pred prvou svetovou vojnou a po nej.

Obec sa začala ekonomicky rozvíjať po prve svetovej vojne. Občania boli zamestnaní v továrni Tiberghien v Trenčíne a na veľkej píle u Šancera (terajšia TOS).

Pri našom návrate zo zájazdu Vodnjany – Pula 26.6. – 2.7.1969 na hraničnom prechode muzikanti vytiahli z autobusu nástroje, aby v predstihu čardášmi obmäkčili srdce colníkov pri nadlimitnom kvite...
Zľava v pokľaku: Ján Podpera, Dušan Gunár, Jozef Palo, Jozef Vitko, Jozef Ako;
Stojaci: Miroslav Sokol, Pavol Maláň – Husárech, Pavol Matejka – Strunák – (basista), Peter Opát, Karol Chorvát, Marian Maláň, (colníkov nepoznám), Viliam Jankovec – z Hrabovky, Milan Chorvát, Štefan Dobiaš – Kumaněch, Marian Palo – Bážech, Ernest Knotek – kapelník;
(chýbal krídlovák Pavol Palo).

Kubra, 7.8.1993, 60. výročie FS. Zľava stojaci: Marian Maláň, Rasťo Dobiaš, Peter Skoupa, Ján Kvasnica, Rado Dobiaš, Michal Veber, Martin Matejka.
V pokľaku zľava: Vinco Šálka, Beata Dobiašová, Jarka Kohútová, Roman Maláň.
(Chýba klarinetista Roman Juriš)

Opatová, 10.2.1989. Zakončenie 22. ročníka Klenotnice ľudovej hudby za účasti Ondreja Demu a 30 dopisovateľov z rôznych kútov Slovenska sa nieslo v znamení nášho nevšedného dvojhodinového programu, k čomu podstatnou mierou prispeli – zľava: Roman Ďuriš, Peter Skoupa, Roman Maláň, Martin Matejka, Rado Opatovský, Noro Kulišík, Ľuboš Dobiaš, Marian Maláň.

Rok 1930 – Svätojánska noc
Stojaci zľava: Jozef Krátky – Puncléch, Ján Kohútik, Antónia Dobiašová – Šmidkéch, Jakub Palo (1916 – 2007) autor tu uvedenej „Kronika obce... z roku 1922“, Anna Hlaváčová, Jozef Kráľ, Juraj Hricko – Kajecéch (1912 – 1993), autor tu uvedených fotografií dediny okolo roku 1937; Sediaci zľava: Helena Derková, moja mama (1911 – 1963), Ján Janíček – Zahumenských, Peter Opatovský, Štefan Beták (1910 – 1994) kubranský „Michelangelo“ – maliar, sochár, Anna Ševčíková – Adamkéch, Ondrej Liška – Krčmárech, môj otec (1913 – 1992).

V roku 1922 začali výstavbu vojenských skladov v Zábraní. V tom čase bolo v Kubre 25 párov koní. Mnohí občania dovážali na stavbu Zábrania štrk, piesok a kameň, takto získali trvalé zamestnanie.
V tom čase tu bolo len 92 domov. Väčšinou boli pokryté slamou. Domy boli dlhé a skoro v každom dome bývalo viacej rodín. Ku každému domu patrilo humno - záhrada. Skoro z každého dvora vytekala na ulicu močovka.
V obci je veľa rovnakých priezvisk, preto má skoro každý prezývku.
Dom číslo 1: v strede dediny, poschodový, majiteľ Fuchs (Jožko) žid, zaoberal sa poľnohospodárstvom do roku 1922. Mal krčmu a obchod, najviac rolí v Zábraní. Keď štát odkúpil role v Zábraní, predal dom obci a odišiel do Ameriky; 2: na dolnom konci prvý dom vľavo proti prúdu potoka – vpredu Beták (Kotrška), druhý Beták (Betáček), tretí Betáková (Žabinka), štvrtý Beták (Matusko); 3: Holúbek (Fabech). Za domom mali veľkú močovú jamu na namáčanie konopí; 4: vpredu Zahradník (Mestských) Baka, pochádzali z mesta, druhý Ondrášek (Šimo;. 5 a 6: vlastník Ševčík (Hlaváčech); 7: Hlaváč (Hausnek); 8: Fuchs (Smutný) žid, chodil vždy s ovesenou hlavou bez úsmevu; 9: Krátky (Sládek); 10: vpredu Palo (Zábojník), vzadu Gavač;
Dom č. 11: Dobiaš (Masárech, Dolný); 12: Dobiaš (Kumanech, Dolný); 13: vpredu Janíček (Pristaš), vzadu Dobiaš (Šmidko); 14: Adamik (Kováč) v ulici Súhrada – spájala obec s hlavnou hradskou; 15: vpredu Maláň (Súhradských) predných, vzadu Opatovských (Súhradských) zadných; 16: vpredu Krátky (Puncel), vzadu Krátky (Pohrabáč); 17: Krátky (Masárech, Čierny); 18: vpredu Dobiaš (Šeško), vzadu Zahradník (Bubeník); 19: vpredu Krátky (Tambor), vzadu Matejka (Buchač); 20: vpredu Krátky (Hrášek), vzadu Dobiašová Katerina (Kumanéch);
Dom č. 21: vpredu Dobiaš (Dubák) Kumanéch, v strede Švejda (Klinko), vzadu Švejda (Smatánka); 22: Maláň (Psota); 23: vpredu Durás (Kafún), v strede Ševčík (Pánech), vzadu Dobiaš (Kolár); 24: Hlaváč (Janíčkech); 25: vpredu Ševčík (Fačko), v strede Ševčík (Kadlec), vzadu Žáková (Marisna); 26: Krátky (Kubričan); 27: vpredu Tvrdoň (Prevezený), vzadu Matejka (Ušák); 28: Tvrdoň Jano. Nasledovala rodina Hricková. Údajne predkovia prišli na vozíku, ktorý ťahali psi, pochádzali z Hričova. Mali to byť pltníci po Váhu, preto ich volali plťári; 29: vpredu Hricko (Straka), v strede Dobiaš (Šicák), vzadu Hlaváč (Gavalier) - odkiaľ pochádzal pán profesor Štefan Hlaváč, kňaz; 30:

Hricko (Trachtár);
Dom č. 31: vpredu Hricko (Gico), vzadu Mrázik (Strýčko); 32: Najfeld (Rebrík) žid, mäsiar;. 33: Hricko (Pištech) Puťár; 34: Balaj (Martinkech); 35: Ševčík (Martinkech, Cirkel, Škripec); 36: vpredu Matejka (Froliš), vzadu Matejka (Panbo); 37: Masár (Šmatlák);. 38: Ondruš; 39: Vánik (Osa); 40: Matejka (Šiškár, Pod horou);
Dom č. 41: Ilavský (Bača); 42: Skrúcaný; 43: Marguš;. 44: Kohútik;. 45: vpredu Vánik Mariška, vzadu Harár Pavel; 46: Vánik Ilonka; 47: Vánik Imro; 48: Sokol (Hríb); 49: Ševčík (Pinčo); 50: vpredu Mihálik, vzadu Bielik;
Dom č. 51: Galbavý a Pasienek. To bol na hlavnej ulici posledný dom vľavo proti prúdu potoka. Oproti, z druhej strany ulice bol dom č. 52: Pristaš a potom, z horného konca smerom na dolný sú dva domy v Záhradách: Štábel (Šuster) a Žuffa; 53: Matejka (Opátek); 54: Honeček; 55: Ševčík (richtár, Bohatý); 56: vpredu Záboje – výroba jedlého konopného oleja rodinou Palovou, vzadu Zákopčan; 57: Horáček, murársky majster, cez leto robil remeslo, cez zimu od novembra do marca bol učiteľom. Vtedy žiaci nosili z domu do školy po 2 polienka na kúrenie. Keď bola tuhá zima, učiteľ nariadil doniesť až 3-4 polienka. Vo štvrtok sa nevyučovalo. Po ňom prišli učitelia Maďari, ktorí vyučovali prvákov a ďalších po maďarsky. Trestali každého za vyslovené slovo po slovensky; 58: Chudo; 59: vpredu Dobiaš (Margulín), vzadu Majerský (Vachman). Bol dozorcom väzňov, bol prísny aj na svoju rodinu; 60: Janíček (Číček);
Dom č. 61: Harár (Kubričanech, tesár); 62: Duras (Kolárech); 63: Jurišová (babica); 64: vpredu Hricko (Kajec), v strede Matejka (Strunák), vzadu Rokáši (Šmucik). Otec bol povozník. Vozil trenčianskych pánov maďarónov do Trenčianskych Teplíc; 65: Predný Matejka (Mikláškech), v strede Matejková (Anačka), slobodná dievka. Deti sa jej báli a vyhýbali sa jej. U každého našla chybu a vynadala mu. Vzadu Matejka (Mikláškech, Dobšinák); 66: Hataláková, boli to najmúdrejšia babka v dedine. Keď chcel niekto oženiť syna, najprv sa išiel poradiť Hataláčke; 67: vpredu Liška (Gašparčiných, v strede Liška (Adamko), vzadu Rokáši (Šolca). Tento dvor sa volal Liščiacky;. 68: Hricko (Okáň); 69: Krátky (Šugar); 70: vpredu Duras (Brnko), vzadu Hošták (Bibo);
Dom č. 71: vpredu Sokol (Valaščiných), vzadu Duras (Kolárech); 72: vpredu Ševčík (Zenkech, Predných), vzadu Ševčík (Zenkech, Zadných); 73: Liška (Sokolík); 74: vpredu Zahradník (Husárech, mlynár Horný); 75: vpredu Sokol (Mlynárech),

18.12.1949 – Bacúchovie dvor
Sediaci zľava: Ladislav Orieška, Viktor Opatovský – Súhradských, Štefan Dobiaš – Kumaních
2. rad zľava: Ján Švejda, Anka Bednárová, Ondrej Janíček – Zahumenských, Magda Betáková, Jozefína Ševčíková – Adamkéch, Rudolf Juriš
V pozadí zľava: Michal Skrúcaný, Ján Dobiaš – Kolárech, Štefan Beták, Jozef Chorvát, Ján Arnold

12.2.1955 – Mozoľovci
Zľava v pokľaku: Peter Ševčík – Kubrických, Karol Hošták, Ján Švejda,
Sediaci: Margita Opatovská – Suhradských, Ján Dobiaš – Kolárech, Jožka Baginová, Edita Petríková, Dr. Rudolf Leden – režisér,
Stojaci zľava: Emil Bagin, Alojz Bagin, Štefan Krátky – Šugaréch, Ján Arnold, Ľudovít Kalma, Alojz Pristaš, Ľudovít Dobiaš – Kumaních, Anton Peciar, Štefan Harár – Kubričaních, Ján Maláň, Ondrej Ševčík – Zenkéch, Štefan Gregor.

Sezóna 1959/1960 – Geľo Sebechlebský
Sediaci zľava: Karol a jeho brat Štefan Dobiaš – Kumaném, Jolana Margušová, Štefan Juriš, Margita Opatovská, Tomáš Krátky – Hráškech, Elena Aková;
Stojaci zľava: Anton Peciar, Ján Zahradník, Anka Margušová, Ján Bagin, Viola Gregorová, Viktor Matejka – Opátkech, Jozef Kalma, Ľuboš Masár, Ján Maláň, Alojz Pristaš, Ján Dobiaš – Kolárech; 3. rad zľava: Bohumír Sokol, Pavol Matejka – Strunák, Ladislav Orieška, Peter Ševčík – Kubrických, Stanislav – Slávo Kalma, Viktor Opatovský – Suhradských, Štefan Podpera.

12.3.1961 – Taká láska
Zľava sediaci: Štefan Dobiaš – Kumaném, Eva Šebáňová – réžia, Ján Dobiaš – Kolárech, Jolana Margušová, Stanislav – Slávo Kalma;
Zľava stojaci: Ján Bagin, Emília Bolebruchová, Štefan Čukan, Oľga Hlaváčová, Štefan Juriš. Následne víťazi krajského pohára Družby v Pezinku s troma hlavnými cenami – za réžiu, najlepší herecký výkon v kategórii mužov Ján Dobiaš a žien Jolana Margušová.

vzadu Kulifaj (mlynár); 76: Vitko; 77: Bednár (Kováčech); 78: Derka (hájnik v panských lesoch); 79: Horná škola; 80: Palo (Ševcech, Horný);
Dom č. 81: vpredu Šimko Veronka, v strede Šimko Pavla, vzadu Báaš; 82: Murín; 83: vpredu Harár (Pastier), vzadu Liška (Chrček) d.č. 84: vpredu Beňovič, vzadu Moško d.č. 85: Palo (Ševcech, Dolný); 86: Liška (Krčmárech); 87: Liška (Adamkech); ulica Šefárky - 88: Izrael; 89: Janíček; 90: Maláň (Šefárky);
Dom č. 91: Janíček (Záhumenský); 92: Chorvát (Ďuričkech) – stál oproti domu č. 2-Betákovci.
Toto bol posledný dom starej Veľkej Kubrej do roku 1910. Okolo domu tiekol potok, ktorý zaniesol štrk a zemina, a preto jeho koryto bolo vyššie ako cesta. Pri jarnom topení snehu alebo dažďoch koryto nestačilo a vylieval sa na cestu. Najviac povodní zažil dolný koniec dediny. Voda sa dostala až do chalúp. Cez potok boli v dedine 4 drevené mosty. Do mlynov, pred kostolom a do ulice Šefárky. Na dolnom konci pri Chorvátovcoch (Ďuríčkov), boli len dve hrady (lávky).
Na Pažítkach bola usadená cigánska rodina Murková. Boli to slušní, pracovití cigáni. Starý otec, hlava rodiny, pracoval vo fabrike Tiberghien. Vyvážal od pecí žeravú škváru. Cigánov občania podporovali naturáliami, pretože nekradli. Vedľa nich bol obecný bitúnok. Občania tam porážali dobytok pre vlastnú potrebu. Pred potokom v prvom dome bola v jednej polovičke umiestnená pošta. Bola zriadená ešte pred vojnou. Viedla ju Matiašová. Druhú polovičku domu obýval žid menom Marmoštain. Bol zamestnaný u Šancera na píle. Do roku 1906 nemala Kubra kostol, len kaplnku, rotundu. Na tom istom mieste, kde stojí kostol i teraz. Pred kostolom je od roku 1822 kamenný kríž, ktorý dala postaviť rodina Palová. Na kríži sú iniciálky D .P . Ďuro Palo, A. P. Adam Palo, EH Eva Hlaváčová sestra Palovcov. Na kríži dolu je vyrytý nápis D.P. – na ten čas richtárom bol r. 1822.
Drevená zvonica bola na terajšom cintoríne.
V roku 1863 bola v Kubre cholera. Veľa ľudí zomrelo, vymreli celé rodiny. Občania vykonali prosebnú procesiu a sľúbili, že ten deň, kedy zomrie posledný občan na choleru, zasvätia. Bolo to 14. septembra na kríža. Tento deň je zasvätený doteraz. Ľudia išli v ten deň na sv. omšu, dobytok nezapriahali, nerobili žiadne veľké práce, bol to dedinský sviatok.
Po cirkevnej stránke patrila Kubra k fare Opatová – ako filiálka. Bohoslužby bývali trikrát do roka. Na Štefana, Veľkonočný pondelok, Svätodušný pondelok. V nedeľu a vo sviatok chodili veriaci

na bohoslužby do Trenčína. Gazdiné na 6 hodinu, aby mohli variť a ostatná rodina na 8,30 h. Za Tiberghienkou vľavo bol kríž, pri ktorom sa v letných mesiacoch prezúvali ženy a deti. Z domu išli bosí, niesli si pod pazuchou papuče a kus handry alebo papiera na utretie nôh. Aj na spiatočnej ceste sa vyzúvali, takto si šetrili obuv. V tejto časti sa začína Trenčín. Prvý dom vľavo bol mestský dom - majer, oproti nemu bola krčma Karikáš. Chlapi tam veľmi radi chodili, keď išli z mesta a chválili sa, že je tam najlepšie pálené. V Kubre boli občania maloroľníci, volkári, kravičkári a koniari. Niektorí obhospodárovali 3-4 hektáre poľnohosp. pôdy. Po skončení jesenných poľnohospodárskych prác (hlboká orba, siatie ozimín) si mnohí chlapi chodili privyrobiť do Trenčína. Drevo rezať (ručne), záhrady rýľovať, niektorí chodili kúriť v zime do úradov. Trenčín nemal kanalizáciu, fekálie zo žúmp vyvážali na vozoch v sudoch.

Obyčajne na jeseň a na jar si dali Trenčania vyvoziť žumpu. Vývoz nariadili po 21,00 hodine večer. Roľníci týmito fekáliami si hnojili role a ešte si zarobili. Veľké objekty, ako Tiberghien, Kasárne, vyvážali žumpy pravidelne za každých okolností. Počas poľnohospodárskych prác sa staré babky starali o malé deti, niekedy o 4-5 detí. Pri priaznivom počasí sedávali staré babky na podstienkach a kŕmili malé deti. Na kolenách mali veľkú misu fazule, ktorú podávali veľkou lyžicou okolo sediacim deťom. Mnohé deti pri jedle zaspali. Menším deťom pred spaním dávali žmochel (v handričke zabalený kúsok chleba, alebo suchá hruška). Veľa malých detí zomieralo hneď po narodení, obvykle to boli slabo vyvinuté deti. Pri ochorení detí, alebo dospelých zriedkakedy privolali lekára. Vtedy sa ľudia dožívali do 60 rokov. Za dedinou smerom do Trenčína vľavo začínali kubranské polia. Prvé pole sa volá Za valchovňami (pomenované podľa valchy). Občania sa zaoberali chovom oviec. Vlnu priadli a tkali z nej súkno.. celý vrchný odev bol zhotovený zo súkna (nohavice, lajblíky, kabane). Baranice a kožuchy šili z baraních koží. Po utkaní súkna bolo valchovanie. Za dedinou tieklo rameno Váhu, na ktorom bolo zabudované veľké drevené koleso, na ktorom boli pripevnené drevené kladivá (kyjane valchy) pod kolesom bola plošina, kde sa rozprestrelo súkno a pri otáčaní kolesa kladivá bili na súkno, tým bolo súkno husté. Dodnes vidieť na tom mieste, že tam tieklo rameno Váhu. Na Pažítkach pod oráčinou je silná vrstva piesku a štrku. Rameno Váhu pokračovalo na polia Močáre a Čierne, Pod Meravú až pod Trenčian-

Sezóna 1968/69 – Pani richtárka
zľava sedí: Jožka Mikušová, Ľuboš Masár, Mária Sokolová, Ján Bagin – réžia, Mária Baginová, Karol Dobiaš – Kumaném, Magda Fabová;
V strede zľava: Matilda Helešová, Jožka Maláňová, Helena Durasová, Anna Gregorová, Jozef Bagin, Magda Krátka – Blažkéch, Tibor Dobiaš – Kumaném.
Nad nimi zľava – Stanislav Škrko, Jozef Ako, Jozef Čerepan, Jozef Palo – Bážech, Peter Hricko – Kajecéch.

Kubra, 7.12.1969 – oslavy 50. výročia divadla v obci.
Ej, veru neraz býval náš kultúrny dom v strede dediny takto nabitý a ľudia osviežený na tele i na duchu – vľavo, prvá (v šatke): Antónia Bednárová, ktorá hrala v hre Terézie Vansovej „Svedomie“ v roku 1919, vedľa Oľga Beňovičová (v tej hre hral jej otec Ondrej), Ján Marguš, manželia Rehákovci Júlia a Štefan. Za nimi Janko Bednár, vedľa neho Laco Orieška, Jožka Šišoláková s dcérou Evou, Jozef Bagin, Anka Gregorová, Marienka Sokolová a Jozef Moško.

Kubra, 7.12.1969 – oslavy 50. výročia divadla v obci.
Na školskej chodbe bol stredobodom pozornosti prof. Hlaváč, zakladateľ i prvý režisér divadla v obci – sprava: Jozef Moško, Alojz Pristaš, Štefan Juriš, prof. Štefan Hlaváč, Ignác Minárik, Ján Bednár, Štefan Dobiaš – Kumaném, Margita Maláňová – Blaškéch, Helena Tománková, Mária Krátka, Helena Krátka – Blaškéch, Betka Hricková, Rudolf Liška – Krčmárech.

V roku 1964 začali fašiangy na dvore mládeneckého richtára Paľa Matejku pod družbovskou zástavou... Chýbal som – v tých dňoch, 8.2., dal som zbohom mládeneckému stavu.V popredí zľava: Tóno Sokol, Viktor Opatovský – Súhradských, Paľo Matejka – Strunák, náš mládenecký richtár, neskôr autor 2 publikácií o Kubre, Ján Bagin, Jožko Derka, Miro Kulifaj, Miro Sokol; 2. rad zľava: v pozadí Ivan Matejka – Opátkech, Rudo Brezan – Hataléch, Karol Dobiaš – Kumaném, Marian Palo – Bážech, Jozef Izrael – Čičkech a Jozef Bagin.

sky hrad. Za ním sa rameno spájalo s Váhom. Pri výstavbe Zábrania majitelia rolí v Močiaroch, po odkrytí ornej pôdy, otvorili veľké štrkoviská v hĺbke 10 m, aby mali blízky dovoz do Zábrania. Keď stúpla voda na Váhu, stúpla aj v štrkovisku natoľko, že sa tam dali namáčať konope, aj kúpať sa. Utopil sa tam pri kúpaní jeden chlapec. Role Močiare, Prieložky, Čierne delila poľná cesta. Za cestou vľavo sú ďalšie role Pod lipami, meno dostali od kopca Lipová, ktorý bol vysadený lipami. Od ulice Šefárky vľavo je časť, ktorá sa volá Pri peciach, lebo tam poli postavené dve pece na pálenie vápna. Majiteľom bol žid Fuchs (Smutný). Vápenec vozili z kameňolomu Hájika. Za pecami bol obecný pozemok Vlčie jamy (volajú ich tak dodnes). Za dávnych čias v okolitých lesoch šarapatlili vlci, cez kruté zimy sa dobíjali do maštalí a chlievov. Na tomto pozemku občania vykopali hlboké jamy. Na otvor rozprestreli ražnú slamu, poliali ju vodou, zamrzla a na slamu dali návnadu, vlci ju zacítili, skočili po nej, preborili sa do jám a tak boli zneškodnení.
Neskôr toto miesto ohradili ostnatým drátom a slúžilo za mrchovisko, na zakopávanie uhynutého dobytka. Predĺžená ulica Šefárky volá sa Predzábranie. V Zábraní na ľavej strane bol vojenský cintorín. Na konci ulice bol sklad dreva (siahovíc). Rumuni z neho pálili drevené uhlie. Cez Zábranie viedla úzkorozchodná dráha, na zváženie dreva železnicou z Inovca a Ostrého vrchu na Šancerovú pílu. Na začiatku Zábrania bolo na potoku stavidlo, z ktorého lokomotíva čerpala vodu, ráno keď išla do hôr a pred večerom, keď sa vracala s drevom. Pred Zábraním sú role, ktoré sa volajú Staré Zelnice, pretože tam pestovali kapustu a zeleninu. V blízkosti tiekol potok. Na pravej strane je pole, ktoré volajú Čierne (pod kopcom Vápenice), pomenované je od čierňavy. Za Čiernym bola vojenská strelnica. Za strelnicou pod skalou Sokolice bolo popravisko.
Zo skaly vytekala studnička, ktorú volali Katová. Po poprave si kat v studničke umýval ruky. Cez žatvu poslali ženci po vodu deti a prikázali im, aby nebrali z Katovej studničky. Voda bola dobrá, ale občania ju nepili (vyvierala zo skaly a bola studená). Radšej brali vodu zo studne od vojakov. Smerom na Trenčín Čierne delila Chotárna. Pôda vľavo, Meravá- patrila trenčianskej fare, túto pôdu fara neobrábala, ale si ju prenajímali kubrania. Pod Hôrkami bolo málo ornej pôdy, boli to močaristé lúky. Nad Zábraním je málo ornej pôdy, ale na vyvýšenine je vidieť polia na všetkých stranách. Táto časť sa volá Očitá, lebo je to ako oko v hlave. Za potokom smerom na Trenčín

vpravo sú Doliny. Kedysi to boli lúky a tiahli sa po železničnú trať. Úvrate boli vysadené slivkami. Slivky sušili v sušiarni (boli tri) v Šefárkach, u Hatalákov, u Durasa (Brnku). Keď sušiarne zrušili, gazdiné museli sušiť slivky a ovocie na leskách v peci na chlieb. V každej domácnosti si nasušili dostatok ovocia na celú zimu. Sušené ovocie používali ako náplň do cesteníc (periek).
Za Dolinami vpravo je Dlhá pomenovaná podľa najdlhších rolí. Rameno koryta Váhu tieklo hneď pred Kubrou. Medzi korytom Váhu a ramenom sú role Medzivážie. Na dolnom konci vpravo bol cintorín. Pred rokmi pred vchodom do cintorína stála mohutná lipa, ktorá mala okolo 300 rokov. Pri veľkej povodni na Váhu voda cintorína zaliala a vyplavila z čerstvého hrobu rakvu s mŕtvolou. Odvtedy tu nepochovávali. Role na tomto mieste volajú Za cintorínom po pravej strane nad obcou je Vančalka. Za ňou je poľnohospodárska pôda Dolný a Horný vrch. Nad vrchom je Radúchové - kopec sopečného pôvodu.
Na zákrute pred Skaličkami doteraz sa nachádzajú kamene a zemina žltej, zelenej, modrej a červenej farby. Láva pokračovala za Skaličky cez Úškech járek až na rovinu a keď znížila rýchlosť, láva pokračovala do Váhu, za sebou zanechala drobné kamene. Dodnes sa kamene nachádzajú na rolách. Role sú pomenované Kamenie. (Takto o tom hovorila žiakom pani učiteľka Šimková).
Za Kubrou, smerom na Kyselku sa vľavo rozprestierajú polia Za rohom, Volavé, Dolné a Horné kopanice. Na pravo je urbársky majetok Záhrady. Keďže tu bola najlepšia hlina, slúžila na výrobu surovej tehly. Väčšinou boli domy stavené zo surovej tehly, okrem židovských domov. Kto staval dom, musel rok predtým vyrábať tehlu. Dodnes sú tam vyhĺbeniny.
Pod Hájikom je Podhájičie, za ním Járky, (pomenované sú podľa hlbokých járkov). Nad Járkami je Slivovec. Role sú tam svahové. Majitelia si pod roľami vybudovali sklady. Vysadili túto časť slivami, aby zabránili odplavovaniu ornice počas prudkých dažďov.
Za Slivovcom je buková hora Magarová a nad ňou sú lúky. Za Záhradami je Sršňová, v ktorej bol starý vodný mlyn majiteľa Tománka a potom Fuseka. Okolo mlyna je ovocný sad. Vtedy mal kvalitné ovocie, hlavne jablone. Sad bol vysadený už dospelými ovocnými stromami, pretože následkom zástavby zlikvidovali piaristickú záhradu, stromy zachránili takto: V jeseni okolo stromov vykopali hlboký járek, zeminu nechali na koreňoch a počas zimy ich vykopali. Okolo

Kubra, Škaredá streda okolo roku 1935.
V strede dediny maškary „zapózovali“ svojmu kamarátovi, fotoamatérovi Jurajovi Hrickovi – Kajecéch. Harmonikár Ján Harár, po jeho ľavici Karol Vitko, po pravici v čiapke Ondrej Liška – Krčmárech, muži v klobúkoch – vľavo Ján Maláň – Suhradských, nad ním Hlaváč Peter. Dom s výškou vpravo je dnešná reštaurácia Mária.

Kubra, Jánošíkova družina Orla okolo roku 1933 (asi 21.5.1934)
Zľava v pokľaku: Ján Kohútik, Ján Harár – Kubričanech, Jozef Hricko – Kajecéch, prof. Štefan Hlaváč – Gavaliérech, zakladateľ ORLA v roku 1920, Peter Opatovský – Suhradských zadný, Jakub Vánik, Peter Hlaváč – Hausnek; stojaci zľava: Ondrej Hricko – Okatý, Štefan Beták, Štefan Dobiaš – Kolárech, Juraj Hricko – Kajecéch, Jozef Derka – cvičiteľ ORLOV, Ján Maláň – Suhradských predných, Peter Dobiaš – Kumanech, Štefan Sokol – Minárech, Ondrej Liška – Krčmárech, Štefan Opatovský – Suhradských zadný.

Kubra, Regrúti – odvod 8.10.1933
Foto v Hrickéch – Kajecéch humne, vľavo dom č. 57 – Horáčkech.
Zľava sediaci traja Ondrejovia – Baáš, Krátky – Sládkech a Liška – Krčmárech.
2. rad: Jakub Vánik, Jozef Marguš, Ondrej Liška – Gašparčiných, Ján Sokol, Ján Matejka – Mikláškech, Ján Masár, Štefan Kohútik;
3. rad: Peter Hlaváč, Rudolf Matejka – Buchačéch, Juraj Hricko – Kajecéch, Ján Janíček – Zahumenských, Ján Maláň – Suhradských, Ján Izrael, Ján Matejka – Opátkech, Jozef Krátky – Puncléch.

Kubra, Regrúti v roku 1949
Zľava – sediaci: Rudolf Ako, Štefan Šimko, Jozef Krátky – Sládkech, Rudolf Kráľ, Ondrej Maláň – Psotéch, Jozef Dobiaš – Kumanéch, Jozef Juriš; Stojaci: Jozef Švejda, Ferdinand Arnold, Jozef Moško, Ján Ševčík – Hlaváčech, Rudolf Majerka, Jozef Bielik, Štefan Harár – Kubričaném; harmonikár – Ján Olach.

koreňov bola pôda zamrznutá a neodpádala. Stromy dopravili na saniach do sadu, kde boli pripravené vykopané jamy z jesene. Potom na jar jamy zasypali zeminou okolo stromov a zaliali vodou. Presadené stromy necítili prerušenie života a v tom istom roku zarodili. Mnohé stromy sú tam dodnes. Na druhom brehu potoka sú močaristé Panské lúky. Jednu roľu darovali Kubrania Opatovskej fare za vlastný povoz pána farára (aby slúžil sv. omšu v Kubre).
Najlepšia kyselka z okolia bola kubranská. Studňa bola hlboká 6 m, zrubovaná jelšovými zrubami, ktoré zhotovili bačovia. Pri práci sa jeden z nich udusil v studni. Ďalší prameň kyselky bol vzdialený 30 m smerom do Kubrej, bol pod starou jabloňou, ale prameň zanikol.
Jedálny lístok Kubranov bol veľmi skromný. Fazuľa a kapusta z hrnca nevychodili. Hovorilo sa, že pol týždňa varili fazuľu, kapustu a druhý pol týždňa kapustu, fazuľu. Na výročité sviatky varili kávu na raňajky len niektorí ľudia, najviac raňajkovali melencovú polievku alebo kapustnicu s melencami. Jedálny lístok na celý týždeň vyzeral takto:
Pondelok: kyslé zemiaky (žufa), preto je prezývka žufári, druhý chod boli slíže (rezance).
Utorok: fazuľa na kyslo a kapusta.
Streda: fazuľa na sladko, cestenice (perky)
Štvrtok: zemiaková polievka a kapusta.
Piatok: kyslá fazuľa, buchty alebo zemiaková kaša.
Sobota: fazuľa s kapustou (šútelica), krúpová alebo pšenová kaša
Nedeľa: hovädzia mäsová polievka (len v niektorých rodinách). Chudobní kupovali za 50 halierov tri nožičky bravčové, z ktorých bola polievka a varené mäso. Kapusta nechýbala nikde. Denne večerali zostatok od obeda, alebo pečené zemiaky so šupou, popichané a poliate maslom, k tomu kyslé mlieko (samokýška) alebo sudová kapusta. Každá domácnosť jej mala dostatok. Podľa členov rodiny na jeseň natlačili aj 200 l sud. Keď nastala repná kampaň, miesto kyslej fazule - šútelice varili repovú žufu (brču). Na drobno postrúhali repu, uvarili ju so zemiakmi a pripravili ako žufu. Obedovali všetci členovia rodiny z jednej misy. Na Vianoce bývalo hydinové mäso, alebo mäso zo zabíjačky. Mnohí si dochovali prasa, ktoré predali, aby mali peniaze na dane (porcie). Kde mali kravu, gazdiná si v lete pripravila topené maslo na zasmážanie v pôstnej dobe. Jedenie mäsa skončilo fašiangovým utorkom. Od popolcovej stredy do Veľkej noci ani masťou nezasmážali, len maslom, alebo konopným olejom.

Celý pôst vyrábala olej rodina Palová v Zábojoch takto: konopný semenec nasypali do šrotovníka a valce ho rozdrvili(nie na drobno). Na silnom plechu piecky ho prihrievali a keď sa začal pariť, do dutej 5 l formy – kuchovne dali na dno oceľovú podložku, nasypali semenec a na vrch dali oceľovú vložku. Takto naplnenú formu vložili na jeden koniec medzi klady 6 m dlhé a silné 50 x 50 cm. Na druhom konci bolo 2 m drevené koleso, ktoré miesto osi malo drevený šroub z každej strany opačný. V strede klady bol závit a pri otáčaní kolesa šrubenie ťahalo klady na lištách proti sebe. Na druhom konci sa klady začali spájať. Oceľovú kúchoveň so semencom, tak stlačili, že začal vytekať olej, ktorý tiekol do vydlabaného korýtka pod kladami (5-10 minút) pokiaľ tiekol olej. Po uvoľnení kolesa rozpojili klady a kúchoveň vybrali. Sprešovaný semenec vyrážali z formy 2 kg kladivom. Za výrobu oleja platili od počtu kúchov (0,50 halierov za ks). Dorábatelia konopí chodili skoro ráno z celého okolia (Dolná Poruba, Omšenie, Horná Súča). Najprv obslúžili najvzdialenejších a potom domácich. Obyčajne pracovali až do 21,00 – 22,00 hod. večer. V každej domácnosti si dorábali konopné plátno a šili z neho spodnú bielizeň pre ženy a pre mužov. Na tento účel používali kvalitnú priadzu (zreby). Na plachty a vrecia používali druhotnú priadzu (kuky). Každá gazdiná koncom jesene začala priasť, aby mala do fašiangov natkané plátno. Po fašiangoch tkali plátno len nešikovné. Snovanie nití na tkanie pripravovala v Kubre rodina Palová (Horných Ševcech). V dedine boli aj krajčíri, ktorí šili vyšívané súkenné nohavice, lajblíky a kabane. Posledným krajčírom bol dedko Krátky (Sládek). Súkenné papuče (klompáky) šil Ševčík (Predný, Zenkech). Každá domácnosť mala pec na pečenie chleba (osúchov, koláčov). Piekli ho podľa počtu členov rodiny (10-12 chlebov). Koláče piekli len na sviatky, pri krstinách alebo pri svadbách (veseliach). Ľudia boli pracovití a priateľskí. Vedeli sa zabávať, spievať a veseliť sa na hody, na fašiangy. Zachovalo sa doteraz veľa starých zvykov a piesní. Terajší mladí ľudia v tom pokračujú. Preslávili sa už doma i v zahraničí.

Takto začiatkom roku 1992 pekne spísal spomienky na dedinu svojho detstva Jakub Palo, narodený 1916, ktorý celý život prežil v rodnom dome č. 10, až do roku 2007.

Kubra,18.2.1939 – Svadba Ondreja Lišku – Krčmárech a Heleny Derkovej
Zľava, 1. rad: Ilonka Derková, Alino Balažinský, Karol Ševčík – Martinkéch, Anka Derková;
2. rad: Pavol Ševčík – Martinkéch s manželkou Katarínou, moja mama a otec, Ján Sokol – Hríbech, môj dedko Štefan Derka,
3. rad: teta Mária Balažinská, Helena Durasová – Jantéch, Ján Hricko – Strakéch, dedkov brat Jakub, Mária Bednárová, strýco Rudolf, Margita Janíčková – Zahumenských, Adam Hricko – Kajecéch; 4. rad: Mária Derková a jej manžel Ján a Jozef Derka s manželkou Milkou. A o tri mesiace – 21.5., už pri mojom narodení v hájovni s verandou pri Hornej škole asistovala Murínech babica...

Kubra, svadba Štefana Lišku a Márie Jurišovej v roku 1935
Zľava sediaci: Peter a Jozefína Janíčkovci – Zahumenských, mladomanželia, Jozef Ševčík – Pánech... vľavo pri stene pán s viazankou holič Pavol Kučera s manželkou Rozáliou, za mladomanželmi v strede, Katarína Murínová, dlhoročná kubranská babica, sestra mladuchy.

Kubra, 6.4.1983. Táto naša poľovnícka partia sa zúčastnila výsadby vrchu Hájika. Stojaci zľava: Rudolf Horňák, Ján Masaryk, Ondrej Božik, Ing. Jozef Mahrík, autor, Daniel Matečný, Ing. Jozef Šebáň, Jozef Moško, Pavol Horňák, Eduard Zubo, Ivan Mydlík – lesník.
V pokľaku zľava: JUDr. Peter Žilinčan, Miroslav Krajčo, Jozef Krajčo a Ján Brindal. Na fotke chýba Štefan Božik, ktorý nás odfotil.

Nové Mesto nad Váhom, 24.8.1948
Skladanie dočasných sľubov kubranských sestričiek na nádvorí kláštora Chudobných školských sestier Notre Dame. Zľava stojaci: Július Mondok, bohoslovec Košice (Michalovce), Ondrej Moško, bohoslovec, Emil Bagin, klerik, Ondrej Ševčík – Zenkéch, bohoslovec; sediaci: Jozef Štefánek, farár, sestrička M. Oľga Zahradníková – Husárech, s. Maria Pia Zahradníková – Mestských, s. M. Karola Jurišová, prof. Štefan Hlaváč.

Rotunda a kostol

V tomto roku 2015 si v Kubre pripomíname 4 jubileá: 70 rokov oltárneho obrazu sv. Jána Nepomuckého, 110. výročie vysvätenia kostola, 170 rokov od postavenia kaplnky a 750. výročie prvej písomnej zmienky o Kubre.
Nuž, načrime do cirkevnej histórie obce, prípadne si oprášme spomienky.
Túžbou našich prarodičov bolo mať v obci bohostánok. Tento sen sa im naplnil, keď opatovský farár Ján Dualský na podnet nášho rodáka, kňaza Jozefa Matejku v Gbeloch, napísal nitrianskemu biskupovi Imrichovi Palugayovi žiadosť o výstavbu kostola/kaplnky v Kubre.
Trenčiansky dekan Štefan Vagay na podnet biskupa preveril opodstatnenosť žiadosti, podporil ju a 6. júna 1844 biskup stavbu povolil. O rok 12. júna 1845 kaplnku zasvätenú sv. Jánovi Nepomuckému, Štefan Vagay vysvätil.
Sv. Ján Nepomucký, ochranca pred povodňami, mal chrániť kubranské polia pred ničivou vodou Váhu. V tej dobe účinkovali v Ostrihomskej arcidiecéze štyria naši rodáci: dvaja kapláni a dvaja správcovia farnosti, s ktorými Ján Dualský udržiaval písomný styk. Bol to už spomenutý Jozef Matejka a jeho brat Ján, Pavol Ševčík a meno štvrtého sa zatiaľ nepodarilo zistiť. Ak k nim prirátame súčasných: Marek Martinkovič a Palko Valach z Predpolia, ThDr. Martin Macko, ktorému vďačíme za cenné informácie z archívov a 2 publikácie z Kubry a pripočítame k nim prof. Štefana Hlaváča, je to 8 kňazov, ktorí sali blahodarné podnety k zasvätenému životu v našom chotári.
Aj keď si Kubrania pre nedostatok finančných prostriedkov nepostavili kostol, ale len kaplnku-rotundu o priemere asi 8 metrov, myšlienka na kostol a samostatnosť v nich tlela.... V kaplnke sa totiž slávievali len 3 pravidelné omše do roka: Vianočná na Štefana, na Veľkonočný a Svätodušný pondelok, príležitostne len pri pohreboch. Inak sa v kaplnke schádzali len v nedeľu poobede na pobožnosť – litánie bez kňaza. Keďže kaplnka mala šindľovú strechu a nebetónové základy, už po dvadsiatich rokoch si vyžiadala opravu, lebo do nej zatekalo a steny praskali. Postupne dochádzalo k porušeniu statiky a v roku 1902 biskup na žiadosť obce povolil jej asanáciu a o rok, 14. 9. 1903 aj výstavbu nového kostola v mieste, kde pôvodne stála rotunda. Kostol naprojektoval významný architekt Milan Michal Harminc, majiteľ projekčnej a staviteľskej kancelárie v Budapešti. Po subvenciách nitrianskeho

biskupa, zbierkach po okolitých obciach a štedrosti Kubranov, bol kostol 21. mája 1905 vysvätený a zasvätený opäť sv. Jánovi Nepomuckému. Jeho dĺžka je 14 m a šírka 9 m. Kubrania sa nikdy príliš nevčlenili do opatovskej farnosti. Nečudo: omša v novopostavenom kostole nebývala ani raz za mesiac. Svedčí o tom list opatovského farára Antona Bárdyho z 24. júla 1911 nitrianskemu biskupovi, v ktorom v mene kubranov žiada, aby sa v kubranskom kostole slúžila omša aspoň raz za mesiac...

Už predtým však trenčiansky dekan odpovedal, že ich prosba bude splnená, ak pôdu urbárnikov prepíšu na faru. Keďže tak neučinili, chodili naďalej na omše k piaristom do Trenčína. Možno to bola túžba po vymanení sa z nevýhodného stavu, možno duchovno-kultúrne pôsobenie spolurodákov - už spomenutých kňazov, možno to, že vždy sme patrili pod inú faru- do roku 1675 Dobrá, 1676-1725 Trenčianska Teplá, 1726-1789 Soblahov a od roku 1789 Opatová - a možno tu pôsobili všetky tieto činitele spolu.

V roku 1946 cirkevná obec odkúpila od Petra Palu dom aj s pozemkom (v mieste terajšieho Domu smútku) a urbárska obec mu dala veľký pozemok v Záhradách. O rok odkúpila ďalšie dva domy s pozemkami od Jána Lišku – Krčmárech a Jozefa Sokola (zelená trojuholníková plocha vedľa lekárne) v snahe vybudovať väčší kostol, keďže tento už nestačil – s možnosťou perspektívnej výstavby fary. Po februári 1948, s nástupom nového politického systému, sa tento ambiciózny sen neuskutočnil. Za 110 rokov kostol prešiel rôznymi úpravami interiéru aj exteriéru.

Už v roku 1922 bola prevedená renovácia kostola, ktorú prevádzal murársky majster Jozef Marguš, pričom bola znížená výška okien a namontované vežové hodiny, ktoré zakúpili v Olomouci naši vysťahovalci v Amerike. 21.mája 1934 počas veľkej folklórnej slávnosti v obci boli namontované 2 zvony. Pôvodný bol z drevenej zvonice na cintoríne, takže na veži máme odvtedy 3 zvony, od roku 1995 ovládané elektronicky. Obraz sv. Jána Nepomuckého bol na náš oltár umiestnený 1.4.1945. Dovtedy tam trónila socha Panny Márie. Obraz namaľoval Lajko Dobozy, žiak a neskôr kolega prof. Hlaváča, keď cez frontu v roku 1944-1945 býval u neho v Kubre ako evakuant. Obraz vtedy posvätil pán prof. Hlaváč, ktorý sa v tomto období vojnových rokov v Kubre zdržiaval. Okolo roku 1948 kostol vymaľoval náš maliar Michal Skrúcaný. V roku 1976 sme v Košiciach zakúpili organ, ktorý nahradil harmónium. Z toho dôvodu bol predĺžený chórus a namontované

Futbalisti v roku 1978 – Pod Sokolicami
Stojaci zľava: Sokol Ján – tajomník, Šišovský Viliam, Hanáček Miro, Tománek František, Taby Ladislav, Jalakša Ivan – tréner, Hájek Marian, Belko Ján, Čaja Milan, Ďuriška Jozef, Meszároš Štefan
V pokľaku zľava: Minárik Ladislav, Maláň Jozef – Súhradských, Slotík Pavol, Janík Vincent, Maláň Anton – Súhradských, Hušek Ján

Futbalisti asi v roku 1973
Stojaci zľava: Šulka Viliam - tréner, Matejka Jozef, Ševčík Pavol – Pánech, Hlaváč Karol – Janíčkech, Hušek Ján, Ševčík Felix – Zenkéch, Horvát Marian, Dorička Jozef
V pokľaku zľava: Matejka Pavol – Opátkech, Čerepan Jozef, Pristaš Ján, Maláň Miloš – Súhradských, Horňák Jozef, Maláň Anton – Súhradských, Turza Jaroslav

Kubra, futbalisti okolo roku 1935
Stojaci zľava: Matejka Jozef – Opátkech, Vitko Štefan, Krátky Jozef – Puncléch, Beták Štefan, Kohútik Ján, Matejka Ján – Opátkech, Matejka Ondrej – Šiškárech, Liška Ondrej – Krčmárech, Janíček Ján – Zahumenských, Vitko Karol
v pokľaku zľava: Marguš Jozef, Sokol Štefan, Sokol Ján – Valaštiných

Badmintonisti Lokomotívy Kubran Trenčín v roku 1984
Dolu zľava: Braňo Studienka, Miroslav Studienka, Anton Šidlo, Rudolf Hrmo, Darina Škultétyová, Danka Zemánková, Dezider Glofák, Alexej Ševčík.Nad nimi zľava: Pavol Ali, Ján Šišovský, Peter Ali...?, Adriana Šidlová, Gabika Ludíková s Tomášom Ludíkom, Jiří Šplíchal, Petr Ludík.

naň nové zábradlie. Ďalšie vymaľovanie kostola bolo v roku 1980, ktoré previedol maliar Juraj Krajčo. V roku 1990 sme pristavili sakristiu a obnovili fasádu kostola, čo po organizačnej stránke zastrešoval Karol Dobiaš -Kumaném. V roku 1996 sme zakúpili elektrické varhany a o rok bol zreštaurovaný oltár akademickým sochárom Jurajom Krajčom mladším, synom otca, ktorý v r. 1980 náš kostol vymaľoval a ich spolupracovníkmi Pavlom Santom a Vladom Ondráškom. V roku 1997 bola obnovená inštalácia elektrických rozvodov. Kňazi, ktorí v Kubre pôsobili za našich čias: Jozef Pietrik – farár, Jozef Štefánek – farár, Viktor Rašovec – kaplán, ThDr. Andrej Paldan – dekan, Ondrej Vršanský - kanonik, prof. ThDr. Štefan Chmela – dekan, Mgr. Dominik Brňák – farár, ThDr. Augustín Šuška – dekan, IC Lic. ThLic. Teodor Ferko – dekan, Miroslav Cimerák – kaplán a súčasný farár Ján Vician.
Kostolníci: Andrej Dobiaš – Kolárech, Štefan Ševčík – Kubrický, Štefan Ševčík – Rokáš, Ján Koníček , Ľudovít Dobiaš – Kumaném a súčasná Jarmila Mokráňová – Kubrických -Fačkéch.
Zvonári: Adam Matejka – Hataléch a Peter Šimko, Jozef Hlaváč – Janíčkech a Matúš Duras – Kafún, Pavol Moško, Peter Palo, ...
Na harmóniu asi 3 roky (do r. 1950) hrával učiteľ Ignác Minárik, po ňom Ing. Jozef Ševčík – Kubrický, ktorý bol organistom neuveriteľných 60 rokov (až do roku 2010), v súčasnosti hrá na el. varhanoch Mária Žuffová.
Z Opatovej kňazov vozieval na nedeľné sv. omše Ján Liška – Krčmárech, po ňom Ondrej Ševčík – Kubrický - Fačko na koči.
O čistotu a výzdobu kostola sa už vyše polstoročia stará Berinka Ševčíková – Martinkéch so sesternicou Jožkou Jurišovou za asistencie ďalších nemenovaných kubraniek. Vianočné jasličky a hrob k Veľkej noci stavia už desaťročia Miro Halgoš. Za všetky odborné práce, ktoré sa za desaťročia v kostole previedli sa zaslúžili najmä Rudolf Liška - Krčmárech, Pavol Bednár, Tomáš Krátky - Hrášek, Jakub Švejda, Anton Maláň a ďalší... (chórus, schody a podesta k zvonom, elektrické osvetlenie, obetný stôl, vitrážne okná,...) Vyše štvrťstoročie kostolný spevokol viedol kapelník dychovej hudby Ján Ševčík – Kubrický, po ňom vyše 30 rokov organista Jožko Ševčík, v súčasnosti Mária Žuffová. V roku 1990 z príležitosti vysviacky sakristie zavítal k nám Mons. František Rábek, nitriansky generálny vikár, 14. júla 1991 Dr. Anton Hlinka pri príležitosti 50. ročníka jubilea Lurdskej jaskyne a odhalenia pamätnej tabule prof. Hlaváčovi, v novembri 1993

Mons. Bernard Bober, košický pom. biskup, ktorý chcel osobne spoznať rodisko prof. Hlaváča a v roku 2000 z rúk Mons. Mariana Chovanca v našom kostole prijalo 80 chlapcov a dievčat sviatosť birmovania. Teraz môžeme obdivovať v týchto dňoch zreštaurovanú krížovú cestu. Ako vidieť, nič nie je samozrejmosťou. Ani len nedeľná sv. omša, nieto ešte omša v pracovné dni, ako ich už desaťročia slávime tu, v našom chráme. Všetko je vývoj, vynaložené veľké úsilie mnohých obetavcov a najmä všetko chce čas a Božie požehnanie!

Mlatba „Menšinového družstva“ v Čierném asi v roku 1950.
Vľavo mláťačkár Edo Pajtina.

Škola

Keď sme v roku 1973 pripravovali publikáciu k 40. výročiu FS, riaditeľ školy Eduard Beck mi poskytol kroniku Rímskokatolíckej ľudovej školy vo Veľkej Kubre. Hľadal som v nej nejakú zmienku o FS. Kronika o čosi väčšia ako formát A-4, linajková, svedomito a vzorne písaná, zdokumentovaná fotografiami už od r. 1926, poskytovala na 170-tich stranách veľa zaujímavých informácií. A tak som si z nej , od 16. do 18. 11. 1972 vypísal toto:

V roku 1820 Mária Javorníková čítala v úzkom rodinnom kruhu. Nasledoval ju Ján Gašpar, ktorý zomrel 2. marca 1848. Jozef Matejka, farár v Egbelli (Gbely) zanechal na pamiatku svojmu rodisku rodičovský dom na školu (terajší urbársky dom – bez súčasnej veľkej zasadačky – triedy, ktorá bola pristavená v roku 1903).

Prvý učiteľ – Ferdinand Horáček, učil vo svojej izbe. Štefan Brieštenský učil v roku 1896 už v Hornej škole. „Pán Boh mu daj ľahko duši, to bol učiteľ“ – hovorili o ňom. V roku 1903 s ním už spolupôsobila Aranka Zelenayová, zlatá učiteľka s materinskou láskou.

V roku 1910 bola postavená Dolná škola. Učila v nej Mária Šoltzová, mala za spolupracovníčku Jolán Maššányovú. Jej miesto v roku 1913 zaujala Margita Schniererová

Rok 1914-1918: krvavá obeta, krvavá doba, ktorá nielenže zahubila život miliónov, ale stroskotala život druhých miliónov doma. Žiaľom, hladom zmorené dietky, v škole čerpali silu duševnú, aby svojou usmievajúcou tvárou potešiť mohli zúfalú matku. Tu plačúca žena hroznou predtuchou kráčajúc so známou listinou príde pre vysvetlenie obsahu toho.

V zime 1918 zanechala ich J. Maššányová. V šk.

Hasičský zbor v Kubre asi v roku 1940
Sediaci zľava: Švejda Štefan, Matejka Ján – Blaško, Moško Jozef – zástupca veliteľa, Marguš Jozef – veliteľ, Matejka Ján – Mihálik, Ďuriga Karol, Oravec Ondrej
Stojaci zľava: Palo Ondrej, Šimko Jakub, Horný Pavol, Vlna Adam, Duras Matúš, Kramárik Ján, Siran Štefan, Kulifaj Štefan

Kubra, 29.6.1981. Takto si predstavujem nebo – mladosť, krása, svätosť. Možno aj pán prof. Štefan Chmela sa cítil ako v raji, keď pri sv. omši k 50. výročiu jeho kňazskej vysviacky, zdobili náš kostol i tieto švárne devy – zľava: Alenka Kadáková, Magda Kupková, Beata Baášová, Eva Dobiašová a Helenka Lišková.

Mládenci v roku 1943 po pohrebe Márie Zahradníkovej – Husárech, nad „Husárech“ mlynom, cca 25 m nad „Hrčákom“. Zľava: Ján Straka – Šicákech, Jozef a Ján Dobiašovci – Kumanéch, Ján Maláň – Súhradských, Ondrej Rehák – Kukučaném, Štefan Zahradník – Bubeníkech/Husárko, Karol Matejka – Šiškárech Štefan, Štefan Krátky – Sládkech, Ján Janíček – Zahumenských, Juro Hricko – Kajecéch, Ján Maláň – Psotéch.

roku 1920/21 ochorela M. Schniererová a počas celého roku zastupovala ju Mária Šimková, ktorá od 1.9. viedla 2. a 3. triedu. V roku 1922/23 prijatá bola Žofia Hasmannová.

28.6.1922

– výstava ručných prác, výkresy, písomné práce jak dievčat, tak chlapcov, v rodičoch veľkú neočakávanú radosť vzbudili. „Za výsledok vyjadrili sme našu povďačnosť tomu, z ktorého čerpali sme vládu, odkiaľ píjali sme požehnanie našej práce. On ukázal nám smer odtiaľ – z toho kríža! Jeho život, jeho učenie bolo základom nášho vychovávania, nestavali sme prácou našou pamiatku ni Rouseaovovi, ni názorom moderných pedagógov.“ – 15.6.1923, Šimko, šk. inšp. (podpísal)

Rok 1922/23

- počet žiakov 100. Zastupiteľkou M. Schniererovej je Oľga Daubeková. Zomreli 2 deti - Marienka Maláňová a Jozef Matejka. Bolo 43 dievčeniec a 66 chlapcov. Na konci šk. roku zas usporiadaná výstava ako v r. predchádzajúcom. V 2. tr. založili knižnicu. Zakúpili 95 zväzkov, ktoré každú sobotu deťom rozdeľovali. Na knihy urobili zbierku a časť zo zápisného. Deň tento (sobota) bol ťažko očakávaný nielen od žiakov, ale i od rodičov, ktorí si čítanie pri dietkach svojich natoľko zamilovali, že nútená som bola aj ich do ohľadu brať. To bola odmena za príkladnú prácu a príkladných mravov, za čo žiadna obeta nebola neprevediteľná.

Ako milú pamiatku pestujú v duši svojej i rozpomienku na bohatý vianočný stromček, pod ktorým skveli sa očká, živé hviezdy na oblohe nevinnej, čistej detskej duše, ktorá preplnená je akýmsi nadzemským citom. Zraky napnuté hľadia na ožiarený stromček, ako na nebeský zjav – skoro čuť hlas srdiečok: volajú teba, teba volajú, teba slávia láska živá, malý Ježišu! Prišiel si...

I leto prinieslo svoje radosti; sotva že prvé lúče jarné sa na nás usmiali, vzbudila sa nekrytá túžba za znovuzrodenú prírodu... Denne sa opakovala žiadosť: poďme na výlet. Konečne počiatkom júna splnila sa túžba a v jarnej kráse pýšiaca sa Brezina svojimi spevákmi vítala veselých hosťov. I tieto krátke chvíle veselosti mali ďaleko do budúcnosti siahajúci blahodarný účinok vzbudiac už v detskej duši vedomie toho, že po trápnych cestách života rodí sa nielen tŕnie, ale i ruže. Ovšem pre tých, ktorí nechcú po nich šľapať, ak nezdesiac sa žiadneho boja, prelomia si cestu cez húštie i tŕnie, aby víťazný kríž svoj pred trónom nebeským zložili. Pomôž i nám medzi nimi byť Otče náš!

8.1.1924 Šimko, šk. inšp. (podpísal)
1923/24
- odišla Margita Schniererová a nastúpila Mária Granatierová.
1924/25
-obec odoprela kurivo a deti nosili polienka. Len pomocou prísneho zakročenia p. inšpektora cestou referátu podarilo sa prinútiť obec, aby škola riadnym spôsobom bola zaopatrená kurivom.
1925/26
- mnohí žiaci dovŕšiac 14. rok zanechali nás a viacerí prešli do občianskej školy. Vôbec badať pochopenie potreby ďalšieho vyššieho vzdelania. Ľud náš poučil sa na vlastnej škode; cíti následky svojej zaostalosti a chce chyby napravené vidieť aspoň v pokračovaní svojej bytnosti, v dietkach svojich. Najmä v bežnom roku nápadná bola zmena čo do chovania rodičov voči škole. Školská dochádzka bola síce vždy vzorná, lež cítiť bolo istú nútenosť, slovom viditeľný bol v úzadí vždy – zákon, vzdor tomu, že trestnou mocou jeho neozvali sa rodičia naši dosiaľ nikdy.
Šk. r. 1926/27
- 62 chlapcov a 74 dievčat = spolu 136 žiakov vo dvoch triedach. Každá trieda mala po 2 oddiely: A a B. Náboženstvo: 134 žiakov rím. kat., 2 žiaci evanjelici. Stále viac porozumenia u rodičov pre školu meštianskú. Do služby obv. lekára nastúpil Dr. Eduard Brežný na miesto Dr. Ľudovíta Šopronyiho. Školu navštívil počas šk. roku 4 razy. Tracheomy, ktorá sa v minulých rokoch v početných prípadoch vyskytla v bežnom roku vôbec nebolo prípadu. Od prvých jarných dní použili sme účinky telo i dušu osviežujúcich lúčov slnečných v krásnej ožívajúcej prírode. Za Hájikom rozprestiera sa priestranná lúka a vábi nás k sebe svojim pôvabným výhľadom. Čas ručných prác, telocviku, nakoľko bolo možné užili sme pod holým nebom. Žiacka knižnica bola obohatená o 23 zväzkov v hodnote 395,- Kčs, čo sa hradilo zo zápisného. Pri vypožičaní hradil každý 20 hal., z čoho sa knihy viazali a opravovali. Riadili sme zbierky pre hluchonemých, slepých, mrzáčikov a prosby týchto sme neodpravili nikdy.
Šk. r. 1927/28
- dievčence od II. ročníka plietli punčochy, kabátiky pre pannu, háčkovali. Vyššie ročníky vyšívali vreckovky, prikrývky, plietli rukavice, vesty, čiapky, šaty. Šili, plietli, háčkovali – detskú výbavu. Robili práce ozdobné - kvetinové, gobelíny. Učili sa prácam domácim. Zakúpili sme veľkú nástennú mapu Európy a sveta za Kčs 400,-.
Šk. r. 1928/29

V rozostavenej telocvični základnej školy v Kubre usporiadali v roku 1980 naši chovatelia Oblastnú výstavu. Čestnú cenu za kolekciu Králik Viedenský biely chovateľovi Jánovi Kadákovi (v čiapke) odovzdáva predseda MO SZD Karol Dobiaš.

Gulášpartia 2. – 5. 8. 1962
Mladí a slobodní ako vtáci... „Koštovka“ v Doline pri Vendelínkovi (obrázok sv. Vendelína, ochrancu pastierov a stád, na dubovom stĺpe medzi dvoma lipami) a potom až na Žallíkovém. Zľava: Palo Masár, Jozef Bagin, autor, Karol Dobiaš – Kumaném, Ján Bagin, v popredí Jožko Derka.

A zavčas rána som sa už kochal pohľadom, ktorý doteraz nosím v srdci: Dub s „Husárech“ stodôlkou, v rannom opare. Vtedy tých stodôlok tam bolo ešte 7. Na Hornom Žallíkovém tri Zahradníkovské – Husárech predných Pavlova, táto zadných – Jozefova, a tretia Štefanova – Bubeníkech, čo býval vzadu v Šeškéch dvore. Na Dolném Žallíkovém boli 4: Ruda Dobiaša – Kumanéch, Pala Ševčíka – Martinkéch, Ondra Dobiaša – Šeškéch a Jána Lišku – Krčmárech.

Kubra, 5.4.1975 - takto som ich „zvečnil“ pri chvíľke oddychu na cintoríne... vľavo 82 ročný Ján Honeček a 71 ročný Jozef Matejka-Šiméch, bývalí pastieri a hlásnici, teraz už „len“ hrobári.

- z vianočnej zbierky pre siroty zaslali sme sirotincu v Kláštore pod Znievom a do Prahy. Po Veľkej noci poslali sme znova vyše 160 vajec, múku, cukor.

12. mája bolo 38 detí na sv. prijímaní – prvý krát v obci. Každý dostal po obrázku a po obradoch boli v škole uhostené.

Šk. r. 1929/30

- vyučovala Pavla Jankovská a Mária Šimková. Bola prijatá ako učiteľka absolventka dvojročnej obchodnej školy v Trenčíne Gabriela Pivovarčiová. Prevzala II. a III. ročník.

Šk. r. 1930/31

- začal učiť Bohumil Parma, obyvateľ Trenč. Teplíc, pôvodom z Moravy – penziovaný, kvalifikovaný učiteľ. Prichádzal denne z Tr. Teplíc. Vo februári nastúpil ambiciózny duchovný, farár opatovský, Jozef Pietrik. Po dlhých rokoch, po desaťročiach, uvideli steny našej školy opäť kňaza. Prichádzal raz týždenne, v utorok, od jednej do štvrtej. Po prvý raz pripravil dietky k prvému sv. prijímaniu – duchovný.

Šk. r. 1931/32

- Bohumil Parma je síce diplomovaný, ale na základe uznesenia biskupského úradu ako rozvedený a len civilne sobášený nemohol byť na cirk. škole opäť zvolený! Zvolenie jeho v šk. r. 1930/31 potvrdené bolo iba z príčiny nedostatku na učiteľských miestach.

1.9.1931 nastúpili noví učitelia:

- Štefánia Hajduková, učiteľka v Dolnej Porube
- Jozef Pejko, učiteľ.

Pejko prevzal I. a II. ročník, Hajduková III. a IV. ročník, V. až VIII. ročník naďalej učí Mária Šimková. Pejko učil 24 hodín týždenne, charakterizovala ho láska k deťom, ktoré k nemu priľnuli ako k otcovi. Hajduková učila 26 hodín, Šimková 28 hodín. 1.12. začali mliečnu akciu pre 10-12 detí denne. Dostávali hrnček mlieka a krajec chleba denne. Majitelia kráv ochotne obetovali denne podľa možnosti najmenej však ½ l mlieka. Chlieb hradený bol z milodarov. Prípravu, vydelenie obstarali žiačky VII. a VIII. roč. v hornej škole pod dozorom uč. Šimkovej. Akcia trvala do Veľkej noci. Šľachetné pochopenie ťažkej situácie, vedomie povinnosti voči núdzu trpiacim javila sa i na Vianoce. Učiteľský zbor rozhodol sa dľa možnosti ošatiť deti nezamestnaných, najmä z radu robotníkov parnej píly, ktorá prácu úplne zastavila. Žiaci VII. a VIII. roč. previedli zbierku – výsledok činil 161,70 Kčs a doplnila ju uč. Šimková na Kčs 200. Boli zakúpené látky na šaty, košele, svetre, nohavice, čiapky, topánky. Továreň Tiberghien darovala 10 m látky. Obdarovaní

boli dvadsiati. Na podporenie chudobných žiakov darovali miestni veriaci zo zvončeka kostolného. Z obnosu hradený bol nákup chleba a obdarení boli niektorí žiaci z príležitosti prvého prijímania. Bola to podpora na ošatenie.
Na Vianoce odohralo sa divadelné predstavenie: Vianoční pernikári. Z voľného vstupného nazbieralo sa 98 Kčs. Kryté boli výdavky dekoračné, šaty a doplnený bol obnos zakúpených učebných pomôcok. Žiacka knižnica dosiahla 231 zväzkov. Z dobrovoľnej zbierky zveľadené boli školské pomôcky. Od Trávnička v Žiline zakúpili sme obrazy: vyučovanie zemepisných pojmov, mapu Považia, sádku závažia, závažie ½ kg, miery na tekutiny, teplomer, 22 obrazov z krás republiky, zbierku nerastov – v cene 367,40 Kčs. 26. júna sme uzavreli šk. rok a mimoriadne nás dojal neočakávaný výstup mladej matky Márie Paľovej, ktorá prekvapujúcou znalosťou poďakovala sa učiteľom.
Šk. r. 1932/33
- odišiel Jozef Pejko, nastúpila Štefánia Kozinková z Dolných Naštíc. Vyučovanie bolo vo všetkých dvoch triedach celodenné. Vianoce – bieda rastie, nádielka stala sa nielen Vianočným prejavom lásky, lež nevyhnutnou potrebou. Škola nechcela byť odkázaná len na milodary a tak odohrali 2 divadlá. Z ľubovoľného vstupného zakryli sme výlohy v obnose Kčs 400,- . Na oslavách Slovákov v Nitre „Cyrilo-Metodejské“ boli i naše deti pod dozorom Kozinkovej. Radosť bola veľká, bola to prvá „dialka“ našich malých.
Šk. r. 1933/34
- Alžbeta Dolčíková v III.tr. I. a II. roč. Hajduková, III. a IV. ročník, Šimková V. – VIII. roč. Potrebovali ďalšieho učiteľa nakoľko triedy boli preplnené. Medzi uchádzačmi bol Anton Hackenberg, ako jediný kvalifikovaný a slovenskú reč znalý. V minulom šk. roku vyučoval v Selci, predtým v Mn. Lehote. Prevzal IV. a V. roč. a II. triedu rozdelili sme podľa abecedy medzi I. a II. triedu. Opäť bola starosť s Vianočnou nádielkou, ktorú zakúpili sme za Kčs 400,- od Neumanna v Trenčíne. Obdarení 40-ti. Dostali nohavice, svetre, košele – dievčatá na šaty. Okresná pečlivosť o mládež darovala nám 5 párov topánok v cene 35-45 Kčs.
Výlety – najstarší žiaci na Inovec – cesta trvala 7 hodín i s odpočinkom v Mn. Lehote. O jednej hodine sme boli na vrchole. III. trieda s Hackenbergom bola na Ostrom vrchu. II. a III. roč. s Hajdukovou v Trenč. Tepliciach.

Odišla Alžbeta Dorčíková, nová prijatá Elena

Kubra, máj 1969 - pri Kyselke Štefan Balaj (1911-1985) kreše drevo na krov. V novembri 1966 okresal smreky aj nám na celú strechu. Hoci bol „len“ náturista, bol to pán majster, majster „devätorakých“ remesiel. Klobúk dolu a - ďakujem: lepšieho suseda sme nemohli mať.

Kubra, 7.7.1985 - 720. výročie prvej písomnej zmienky o obci oslávili s nami, zľava: Janko Zachara s manželkou Ankou, jej priateľka z FS Kubra Katka Šimková-Murínech, Eva Hušková a Stanislav-Slávo Kalma. V kroji Hela Lišková, vyd. Jantošová.

720. výročie si s nami pripomenuli aj zľava: Karol Žuffa, prof. Rudolf Beták, Janko Král, riaditelia škôl Jozef a Viera Hunákovci i Jozef Moško,

pričom sa v aule školy k slávnostnému „živió“ pridali k 200 pozvaným, sprava: Štefan Rehák, Viliam Jesenický, Pavol Moško, Štefan Balaj, len Rudo Brezan má ešte povinnosti...

Ragulová z Trenčína. Vybrali sme od žiakov vyradené učebnice v zmysle nariadenia v obežníku r. 1934 a poslali sme ich cestou št. nakladateľstva slovenským školám v USA.
Započalo sa so sporením žiakov a dosiahlo neočakávané výsledky: - II. tr. 98,- Kčs, III. tr. 250,- Kčs, IV. tr. 740,- Kčs. Na výlet do Bratislavy šlo 11 žiakov z najvyšších ročníkov z úspor. Boli sme na Devíne - prvý deň, na druhý deň sme navštívili mestské a roľnícke múzeum, Dóm. Žiaci vzbudili pozornosť svojimi krojmi a vyvolali pochvalu svojim slušným chovaním.
Od 6.1. do 30. 3. zaviedla Okr. pečlivosť o mládež v Trenčíne i u nás mliečnu akciu. Poukázala denne 3 l mlieka a 16 ks pečiva pre 13-14 žiakov. Ďalej na Vianoce nám poukázali 228,- Kčs, za čo sme ošatili 24 žiakov – svetre, punčochy, košele. Poslali nám 5 párov topánok a textilka darovala 12 m súkna.
Hajduková založila v obci odbočku Slov. ovocinárskeho spolku. Úbočie nad školou vysadili žiaci pod vedením Hajdukovej a Hackenberga. Podobne cennú prácu koná koleg. Hajduková i na poli folkloristickom. Vlaňajší program národopisnej slávnosti vítaný bol v kruhoch folkloristických. K prevedeniu Kubranského veselia pozvaní boli naši občania. 23. júna na Masarykovu výstavu vo Val. Meziřičí a 5. júla do Frýdku Místku. Nové a nové polia otvára doba - a nás blaží práca!
Šk. r. 1935/36
- zavedený predmet CPO – civilná protiletecká obrana, vsunutá do občianskej náuky – vyučoval kol. Hackenberg. Školu denne opanoval válečný duch, válečná nálada. Škola prestáva byť ríšou bezstarostného nevinného detského života – charakterizuje ju to, čím sa všeobecne líči obraz našej doby- netrpezlivosť, nervozitosť a preto aj nevytrvalosť – nechuť, nútenosť v práci i v zábave podobne, nedôvera voči každému a všetkému.
Čs. Jednota v Prahe usporiadala deň Slovenských detí v Prahe s národopisnými oslavami – vycestovali sme v utorok 19. 5.1936 a vrátili sme sa v sobotu 23. 5. 1936.
Od 15. 1. do 1. 4. prebiehala stravovacia akcia. 19 žiakov dostalo denne mlieko a 1 žemľu. Min. soc. starostlivosti prispelo 200,- Kčs, Okr. pečl. o mládež 374,55 Kčs, škola 50,- Kčs, spolu 624,- 55 Kčs.
Šk. r. 1936/37
- behom šk.r. prisťahovala sa rodina Chudova z Kyjeva (SSSR). Otec je kubranským príslušníkom a vrátil sa pred rokom. Žena a deti už v Rusku narodené museli za ním. Vynikla medzi nimi najstaršia Lýdia, milým, úctivým chovaním

a usilovnosťou – má 14 rokov.
Prezidenta Beneša v Trenčíne v septembri vítali i žiaci našej školy. Okolo tribúny umiestnené boli krojové skupiny, tam sme stáli i my, žiaci, dospelí, Jánošíkova družina, hudobníci.
Hackenberg odišiel na turné SSSU na Balkán od 7. 10. do konca mesiaca a potom nás definitívne opustil – išiel učiť na novú obecnú školu do Breznice pri Pruskom. 10.11. 1936 stratili sme snaživého a dobrého kolegu. Nová uč. Mária Košíková.
Vianočné šatenie – 20 párov topánok a dvom žiačkam sme kúpili na šaty. Text. továreň v Trenčíne darovala 7 m súkna – z toho sme dali ušiť nohavice.
Od 15.1. zavedené stravovanie 16 žiakov. Okr. pečlivosť darovala denne 3 l mlieka a 16 ks pečiva.
Po 19 ročnom účinkovaní v mieste odchádzam. Vymenovaná som na št. ľud. školu v Dubnici, aby mi bol konečne umožnený život v rodine. Už tretí rok žijem tu vydatá – muža, domov si vidím len 2 dni, v nedeľu - pondelok. Zvykla som si povinnosť svoju svedomito konať - pred povolaním musela ustúpiť aj rodina. Odchádzam s úctou, láskou k miestu, kde som sa naučila pracovať a milovať prácu, kde som začala žiť plným životom v najťažšej dobe prevratovej. Všetko a každého mám tu rada, priateľov svojich i nepriateľov. Má ich každý pracovník, mám ich aj ja. Ďakujem každému aj za najskromnejší prejav lásky, úcty – za spoluprácu – za kolegialitu a prajem svojmu nástupcovi požehnanie k ďalšiemu budovaniu.
– Hoffmannová (vyd. Hoffmanová je Šimková za slobodna – založila túto kroniku)
Šk. r. 1937/38
- namiesto Hoffmannovej nastúpil Š. Majeský.
190 žiakov bolo rozdelených do 4 tried:
20.12. žiaci IV. tr. pod vedením Ragulovej zahrali div. hru „Vianočný sen“. Čistý výťažok bol venovaný na vianočnú nádielku – v hornej škole pod vianočným stromkom za pestrého programu – bolo rozdelených 14 párov topánok, niekoľko metrov látky a ostatní dostali po 2 písankách a 1 tužke.
Koncom januára zavedená bola mliečna akcia. Stravovaných bolo 19 chudobných žiakov.
15. 2. div. hra „Princ a Jano“ – nacvičila Košíková.
Šk. r. 1938/39
- v búrkach = polit. nepokojoch, rozvírených po celej Európe – s obavami pred válkou začíname nový šk. r. Nebolo rodiny, z ktorej nebol niekto povolaný do zbrane, otec - brat. Plná obec vojska, ešte i škola bola nimi zabratá, takže vyučovanie na dobu 2 týždňov bolo úplne znemož-

Kubra, 1928 - zhromaždenie občanov pri odhalení pamätnej tabule na kostole obetiam z obce v 1. svetovej vojne. Vľavo s tenorom Ján Ševčík - Kubrický, vpravo s krídlovkou Ján Marguš, po jeho pravici starý richtár Štefan Ševčík-Adamkéch, nad ním Štefan Vánik, po ľavici Marguša Ján Matejka - Šiškár so synom Jankom, vedľa Jakub Ševčík - Kubrický, za nám Jozefína Margušová, nad ňou po jej pravici moja mama, Ján Sokol - Valaštiných, Ilonka Žuffová, hlavy spolu majú dievky Anna Majerská vľavo s Jozefou Palovou, a...

Kubra, asi rok 1965 – členovia rady Miestneho národného výboru v obci vo volebnom období 1964-1968. Zľava: Ing. Jozef Ševčík – Kubrický(organista), Jozef Juriš, Tomáš Krátky-Hráškech, Ján Marguš, Ján Matejka-Opátek, Emil Kasálek, Ing. Rudolf Moško, Jozef Heleš-predseda MNV, Ján Ďuriš, Anton Gluch, Štefan Kubiš a Vladimír Kukulský.

Ročníky:					
Trieda	1	2	3	4	
Majeský	40				
Hajduková		35	22		
Ragulová				34	
Košíková			8		3

Kubra, rok 1958-odhalenie pamätnej tabule Jánovi Fabovi, popravenému po vzbure v Kragujevaci, na dome č. 61-viď Kronika J.P. Vľavo jeho manželka Anna so sestrou Máriou Janíčkovou, za slobodna Harárové.

Tabulka šk. r. 1937/38

	5	6	7	8	Chlapci	Dievčatá	spolu
					13	27	40
					16	41	57
			11	5	22	28	50
	35				23	20	43

nené. Konečne prichádza úľava - obava z války pominula.
6. október mocným dojmom zapôsobil na nás, bo priniesol víťazstvo nášho 20- ročného boja o autonómiu Slovenska. Radosťou zaplesali a rozbúšili sa srdcia – avšak prišla sprcha – rozhodnutie Viedenskej arb. komisie. Nestrácame však na mysli - znášali sme i krutejšie údery a Boh pomohol.
V nádeji a vo viere v Boha - napred!
Vianočná akcia deti predch. šk. rok – div. hra:
S úsmevom Vianoc – nacvičil Majeský so IV. tr. (12 párov topánok a niekoľko m látky od súkenky Trenčín) + písanky a tužky.
Šk.rok 37/38 a 38/39 – zapísal št. Majeský, správca školy
Šk .r. 1939/40 - nebol v kronike zapísaný
Šk. r. 1940/41
-Štefan Majeský, správca školy, odišiel na št. ľud. školu do Topoľčian a uč. Štefánii Hajdukovej sa tiež splnila dávna túžba, lebo dostala dekrét na št. ľud. školu do Tr. Teplíc a zrušením IV. tr. musela si hľadať miesto aj uč. Mária Košíková - dostala ho v Hornej Súči. Zo starého zboru zostala len učiteľka Helena Janišová – Ragulová.
Na zasadnutí školskej stolice dňa 3. augusta 1940 zvolení boli na uprázdnené miesta: na I. def. uč. stanicu Ladislav Majerčík, správca – uč. na obec. ľud. škole v Brezolupoch, okr. Bánovce n/B. a na II. def. uč. stanicu Jozef Samelák, uč. št. ľud. školy v Erdútke na Orave.
I. tr. Jozef Samelák
II. tr. Helena Janišová
III. tr. Ladislav Majerčík
Od 1. októbra 1940 však Samelák odišiel do št. mest. školy Hanušovce n/Topľou. Miesto neho prišla Júlia Borčinová, r. Vallová z Pov. Bystrice.
Na Vianočné (stromky) sviatky sa rozišli deti v dobrej nálade. Bola vianočná nádielka pre chudobné deti – 8 m látky od súkenky, topánky, svetre a punčochy, príspevok zimnej akcie. Okresná starostlivosť o mládež darovala niekoľkým žiakom topánky. Chudobné deti všetkým dobrodincom volajú: „Pán Boh zaplať!“
Fašiangy, fašiangy... veselo je vtedy na každej dedine a zvlášť v Kubre. A pospolitý ľud má aj pravdu, veď „veselá myseľ je polovica zdravia“.
V dolnej škole bola usporiadaná fašiangová veselica za prítomnosti detí a ich rodičov. Po malom občerstvení (čaj, šišky) si deti pri harmonike zatancovali kubranské „Pre konope“ a „Kúby“.
18. júna usporiadali žiaci 2. - 5. ročníka výlet do Tr. Teplíc – peši cez hory tam i späť.
Dňa 22. júna 1941 vstúpilo Nemecko do vojnového stavu s Ruskom. Na druhý deň nastúpil do

mimoriadnej činnej služby vojenskej riaditeľ školy Ladislav Majerčík. Pre vojnový stav bol šk. r. predčasne ukončený dňa 25. júna 1941.
Šk. r. 1941/42
- 12.9.1941 sa vrátil z voj. služby Majerčík - riaditeľ školy.
- 13.7.1941 posvätenie Lurdskej jaskyne, ktorá bola z obetavosti všetkých Kubranov postavená. Veľkú zásluhu má na tom tiež uč. Janišová.
V ovocnom sade nad školou máme vyše 100 stromov, o ktoré sa žiaci s láskou starajú a ošetrujú, len nech sa to v nich pevne zakorení.
V nasledujúcich rokoch nebola kronika písaná, začína znova až šk. r. 1947/48.
Šk. r. 1947/48
- sa začal dňa 1.9.1947 slávnostným „Veni Sancte“ za účasti všetkých žiakov a členov uč. zboru tunajšej školy – E. Majtásová, A. Ševčíková, Št. Urbanec, A. Jezerská.
16. apríla 1948 zapojená obec na autobusovú trať Tr. Biskupice – Tr. Teplice.
18. - 25. mája národopisná skupina Kubranov v Prahe na Slovenskej pôdohosp. výstave, kde dosiahla pekného úspechu.
8. - 9. júna šk. výlet v Demänovských jaskyniach a na Oravskom Podzámku.
Okresná starostlivosť o mládež v Trenčíne pridelila pre žiakov šk. potreby, obuv, šatstvo, mydlo, zubné kefky a podobné drobnosti – 2 x do roka.
Učiteľský zbor tvorili: riaditeľ Ladislav Majerčík, celý šk. r. neučil, lebo bol pridelený do ČSPK v Maďarsku. Ostatní viď na začiatku šk .r.
15.9. pridelený bol na tunajšiu školu Ignác Minárik, def. uč. miesto Majtásovej, ktorá bola preložená do Trenčína. Štefan Urbanec prebral riaditeľstvo školy. Koncom októbra preložená bola A. Jezerská do Trenčína a miesto nej nastúpila 31.10. 1947 M. Mináriková, ako výp. učiteľ. Dňom 1.3.1948 preložený bol Š. Urbanec na šk. inšp. v Trenčíne. Riaditeľstvo prebral Ignác Minárik.
Začiatkom novembra bol upravený uč. byt v hornej škole. Opravené dlážky, zasklené obloky, zavedené elektr. osvetlenie, postavený záchod a celý byt bol vymaľovaný. Pridelený bol Minárikovi.
Školský rok sa skončil školskou oslavou a Te Deumom.
Zapísané dňa 7. júla 1948 – Ignác Minárik
28.3.1949 prezrel Marcina? nečit. podpis
Odovzdáva: Minárik – a tu písanie školskej kroniky končí.
Z Paľovej Matejkovej knižky „Akože ťa zabudnúť“ vydanej v roku 2000 sa však ďalej dozvedám, že:
Školská Kronika sa opäť začala písať v roku

Kubra, 14.7.1941-posviacka Lurdskej jaskyne s kostolíkom (maketa lurdského), diela bratov Štefana a Jána Betákovcov. Nad strechou školy, vpravo od košatej lipy-líp, čnie jedľa, ktorú môj dedko hájnik v roku 1910 zasadil svojim rodičom medzi hroby v drevenej ohrádke-záhradke.

Kubra, 4.9.1949- správa a dozorný výbor Potravného družstva, 1.rad zľava: Ján Maláň-Súhradských predný, Ondrej Arnold, Jozef Šimko a Ondrej Masár-Šmatlákech /lčko; 2.rad zľava: Pavol Dobiaš-Kumanéch, Ján Ševčík-Kubrický, Ondrej Tvrdoň-Prevezených, Štefan Dobiaš-Kolárech, Ján Bánovec-vedúci obchodu, Jozef Juriš; 3.rad zľava: Štefan Krátky-Sládkech, Jakub Palo-autor Kroniky..., Františka Majerková-predavačka, Viera Ševčíková, dcéra Jána, vyd. Trefná, Jozefína Bánovcová, manž. vedúceho, Ján Moško a Jozef Matejka – Buchač.

Kubra, 1937-Školská stolica. V civile vľavo Jozef Matejka-Opátek, vpravo starý richtár Štefan Ševčík-Adamkéch. 1.rad zľava: Ján Krátky-Hráškech, Jakub Dobiaš-Šeškéch, Štefan Dobiaš-Kumanéch, Štefan Opatovský-Súhradských zadný, Pavol Ševčík-Martinkéch, neskorší richtár. 2.rad zľava: Štefan Ševčík-Kubrických, Števo, dlhoročný kostolník, brat kapelníka dychovky Jána a otec organistu Jozefa, Pavol Zahradník-Husárech, má modrý, mlynársky lajblík, Štefan Ševčík-Rokášich a Jozef Šimko

Kubra, 7.12.1969 – „Klaňačka“ na oslavách 50. výročia divadla v obci po hre-jednoaktovke „Peregrin Dratva pred súdom“. Zľava: režisér Jozef Derka, Štefan Juriš, Karol Dobiaš-Kumanéch, Jozefína Matejková-Strunákech, Tomáš Krátky-Hráškech. Klaňačka posledná, lebo v obci sa už odvtedy divadlo nehralo.

1953. Vyučuje sa stále na zmeny. Horná škola bola na príkaz školského lekára uzavretá a slúžila JRD na sklad obilia. Škola využívala dve učebne v novopostavenej materskej škole. V máji 1953 sa 45 žiakov zúčastnilo školy v prírode v Liptovskom Hrádku.

V šk. roku 1954-55 učila „súdružka“ Hirnerová 43 žiakov prvej triedy, Tarašová a Anton Peciar mali po 27 žiakov 2. triedy (predtým ich učila Pantúčková), tretiu triedu s počtom 43 žiakov učil Emil Weskiera, štvrtú s 34 žiakmi Petríková a 44 piatakov učil riaditeľ Ladislav Majerčík.

V roku 1956-57 sa Edita Petríková vydala za L. Majerčíka, ktorému zomrela manželka.

Na deň detí – MDD každoročne pri Kyselke skladali žiaci za účasti rodičov pioniersky sľub.

Školský rok 1958/59 začal bez riaditeľa Majerčíka a jeho manželky – boli preradení do Trenčianskych Stankoviec. Novým riaditeľom sa stal Peter Rehák, ktorý býval s rodinou v učiteľskom byte Dolnej školy, kde býval Majerčík od roku 1940. V tomto šk. roku začala učiť i Elena Dravecká.

V roku 1959-60 bolo zapísaných 235 žiakov a nastúpili dve učiteľky Anna Grošaftová a Zita Poláková. Záver školského roka bol už 18. júna 1960 z dôvodu druhej celoštátnej spartakiády. Týmto zápisom sa končí písanie kroniky, pričom sa však vie, že 1. septembra 1960 sa začalo vyučovanie v novej 17 triednej škole.

Paľo pokračuje, že po dvanástich rokoch, v roku 1972 bola kronika opäť „oživená“. Píše sa v nej, že škola nesie názov „Základná deväťročná škola Trenčín, Kubranská cesta“, že 620 žiakov v 22 triedach učí 28 učiteľov, 2 externí pracovníci a 4 vychovávatelia v školskej družine. Riaditeľom je Eduard Beck. V šk. roku 1972-73 bol v akcií „Z“ vybudovaný skleník a školské dielne, pričom v roku 1967 bola pre učiteľov vybudovaná štvorbytovka.

V šk. roku 1973-74 sa uskutočnil prvý ročník memoriálu Antona Hackenberga v bežeckých disciplínach, nášho bývalého učiteľa, ktorého nacisti koncom vojny popravili. Preteky za účasti 7 družstiev slávnostne odštartovala Hackenbergova manželka Milada.

V šk. roku 1977 nadviazala škola družbu so ZDŠ Dolní Nemčí v okrese Uherské Hradište, uskutočnil sa 5. Ročník Hackenbergovho memoriálu za účasti 281 pretekárov z 13 škôl a nastúpil nový školník Ľudovít Holička.

24.9.1979 sa začalo v akcií „Z“ s výstavbou telocvične, bolo odpracovaných 15-tisíc brigádnických hodín, stavba stála 3 mil. korún a bola daná do užívania 12.6.1981.

V šk. roku 1981-82 nastala zmena – žiaci budú chodiť do školy už nie 9, ale len 8 rokov a riaditeľa E. Becka nahradila Viera Hunáková.

V roku 1985 mala škola 21 tried, 29 učiteľov, 625 žiakov, školníka, 6 upratovačiek a 5 zamestnancov školskej jedálne.

V šk. roku 1986-87 sa začali budovať spojovacie chodby medzi budovami, aj nová školská jedáleň s kuchyňou, ktoré boli dané do prevádzky v lete v roku 1989.

Na jeseň v roku 1989 po študentských demonštráciách nastáva v republike politická premena. Novým riaditeľom školy sa stáva Mgr. Jozef Baláž, dovtedajší zástupca riaditeľky V. Hunákovej, ktorého zvolili učitelia v demokratických voľbách, mení sa štátny znak – českého leva nahrádza slovenský dvojkríž, ruší sa pozdrav „Práci česť“ aj oslovenie „súdruh“, vytvára sa priestor na vyučovanie náboženstva a pionierske organizácie sú zrušené.

V roku 1994 prebehol už XX. Ročník Hackenbergovho memoriálu a v roku 1995 je naďalej riaditeľ Mgr. J. Baláž a jeho zástupcom Mgr. Edita Krecháčová, s nimi 18 učiteliek, 2 učitelia – J. Felgr a L. Pitek, katechétka, 2 vychovávateľky v školskej družine, referentka, školník Ľ. Holička, 6 upratovačiek. V kuchyni je vedúca Gabriela Šteflovičková a 4 kuchárky a je tu i trieda pre sluchovo postihnuté deti so surdopédkou Mgr. Z. Horvátovou a vychovávateľkou Mgr. M. Biloňovou.

Paľo ďakuje riaditeľovi za zapožičanie Kroniky a prosí, aby Kroniku opatrovali a ďalej rozširovali... Dnes – v roku 2015 – stará kronika je stratená a nová sa nepíše ...

Pani riaditeľka Mgr. Marta Kákošová a Mgr. Edita Krecháčová doplnili tu uvedené takto:

V novopostavenej Základnej škole v Kubre sa začalo učiť 1. septembra 1960. Riaditeľom tejto 15-triednej školy sa stal Karol Kiaci, jeho zástupcom Štefan Čukan. 473 žiakov učilo týchto ďalších 20 učiteľov: Anton Adamica, Emília Bolebruchová, Zdena Bustínová, Viera Čukanová, Elena Dravecká, Anna Grošaftová, Erna Hirnerová, Cecília Konečná, Pavol Koprivňanský, Silvia Gendiarová, Soňa Mošková, Anton Peciar, Jana Poláková, Zita Poláková, Anna Schumichrastová, Oľga Straňáková, Eva Šebáňová, Anna Tarašová, Irma Zajacová, Anna Zubová.

Rozsiahly areál zakvitol japonskými saturami a z orechov, vysadených za budovou sú dnes mohutné stromy.

Za riaditeľovania Eduarda Becka okrem telocvične pribudli v areáli nové asfaltové chodníky.

Kubra, 6.5.1951 – Rodičia prvoprijímajúcich detí ročník 1943 v Dolnej škole. Zľava: riaditeľ školy Ladislav Majerčík a učiteľ Ignác Minárik. 1.rad: Bubeníková, Dobiašová, Maláňová, Ševčíková, Viedenská, Hricková, Šimková, Mináriková (manž. Ignáca), Habániková. Za p. Viedenskou stojí Harárová, vedľa Dobiašová a na kraji Dudíková. 2.rad: Jantošovičová, Žuffová, Paholová, Chovancová, Matejková, Krajčová, Hudeková a ďalšie dve nepoznám. 3.rad: Berinka Ševčíková a ďalšie 3 sú súrodenci prvoprijimajúcich – Anka Chorvátová, Katka Balajová a Štefka Kulifajová. 4.rad: Štefan Sokol-Minárech, Štefan Dobiaš-Kumaněch (otec Štefana a Karola) a Jozef Matejka- Buchačěch. K 1. sv. prijímaniu deti doviedol kaplán Viktor Rašovec, lebo predtým pár týždňov kňaza Štefánka zatvorili. Aj učiteľ Minárik nenastúpil v septembri do školy, ale do výroby...

Za pani riaditeľky Viery Hunákovej okrem spojovacej chodby a školskej jedálne zmodernizovali sa učebne chémie a fyziky, zároveň sa začala venovať pozornosť vzdelávania detí v špeciálnych triedach.
Riaditeľ Jozef Baláž stál pri začiatku zmien vo vzdelávacom charaktere školy vytvorením surdopedických tried a tried pre mimoriadne nadané deti vzdelávané podľa projektu ERIN. Nakúpil prvé počítače a ako prvý riaditeľ trenčianských škôl priviedol školu od 1.1.1997 k právnej subjektivite.
Za riaditeľky Daniely Felgrovej pribudla počítačová učebňa, zastavil sa pokles žiakov zmenou vzdelávacej profilácie a budovanie športového strediska so zameraním na futbal.
V roku 2005 mala škola 20 tried, 450 žiakov a 30 pedagógov.
Na 1. stupni realizujeme vzdelávanie s rozšírením variantom výtvarnej výchovy a vzdelávanie intelektovo nadaných detí podľa projektu Dr. Jolany Lanzibatovej.
Na 2. stupni sú popri 7 triedach, 4 triedy s rozšíreným vyučovaním matematiky a prírodovedných predmetov.
Utvárame podmienky pre žiakov so záujmom o futbal rozšírením hodín telesnej výchovy, krúžkovej činnosti a nepovinných predmetov v popoludňajších hodinách, no predovšetkým im vytvárame podmienky pre trénovanie na športovisku v spolupráci s klubom TTS Trenčín. Na škole je zaregistrované športové stredisko futbalu.
Školský klub detí zabezpečuje pestrú záujmovú činnosť detí v troch oddeleniach. Prostredníctvom vzdelávacích poukazov ponúkame žiakom našej školy i pre verejnosť pestrý zoznam krúžkov a vzdelávacích aktivít.
Škola je pre naše deti druhým domovom. Nedáva im iba vedomosti, zručnosti a návyky, ale ich aj vychováva na vyučovaní alebo v čase mimo vyučovania. Žijeme v treťom tisícročí, poznamenanom uponáhľaným spôsobom života, kedy v dôsledku zabezpečenia základných potrieb rodiny zabúdame na to najcennejšie, na naše deti. Naši učitelia sa venujú deťom i v mimopracovnom čase bez ohľadu na finančné ohodnotenie. Snažíme sa rozvíjať záujmy žiakov, utvárať návyky aktívnej činnosti a tvorivý záujem o získavanie nových poznatkov a vytvárať tak pevné základy pre celoživotné vzdelávanie.
Žiaci aj učitelia sú zapojení do jednotlivých projektov, ktorými napomáhame rozvíjať schopnosti a nadanie žiakov pre istý druh aktivít.
Detský čin roka – projekt iniciovaný spoločnosťou Whirpool Slovakia s.r.o. ,ktorého cieľom je pomôcť vrátiť do života nás všetkých ľudské dobro pomáha handikepovaným deťom, starým ľuďom, spolužiakov, rodičom, súrodencom, všetkým – drobnými dobrými skutkami.
Zelená škola – naša škola získala Štatút zelenej školy – patrí medzi tie slovenské školy, ktoré sa usilujú o zdravšiu, zelenšiu a aktívnejšiu školu. Realizuje aktivity, ktorými žije každý jej žiak – úspory energií, šetrenie vodou, starostlivosť o zeleň a živé organizmy.
Strom života je združenie mladých ochrancov prírody, ktorí v areáli školy vybudovali skalku, zrealizovali úspešný projekt lišajníky, zveľaďujú zeleň v školskom areáli a iniciujú triedenie a zber druhotných odpadov.
Školské športové stredisko – tento štatút získala škola v šk. r. 2004/2005. Nové futbalové ihrisko vytvorilo kvalitné tréningové podmienky pre futbal, kde sa v spolupráci s klubom TTS Trenčín budú môcť chlapci i dievčatá v areáli školy celoročne pripravovať na súťaže.
Časopis NONSTOP – vychádza z dielne redakčnej rady pod vedením Mgr. Krecháčovej už 18 rokov, vždy dvakrát ročne. Zachytáva dianie školy, uverejňuje prvotiny mladých začínajúcich literátov a výtvarníkov a je obľúbeným čítaním nielen žiakov, ale aj ich rodičov. Jeho kvalitatívna úroveň stále rastie, dôkazom čoho je i umiestnenie v zlatom pásme v celookresnej súťaži v tvorbe školských časopisov. Na pôde našej školy sa každoročne koná vyhodnotenie a odborný seminár pre tvorcov časopisov.
V rozprávke je to aj tak – celoročne prebiehajúci veľmi úspešný výtvarno-literárny projekt pre 1. stupeň s celookresnou pôsobnosťou, pripravený Mgr. Daňovou, každoročne vrcholiaci výstavou ocenených výtvarných a literárnych prác, v ktorých deti vyjadrujú zmysel pre spravodlivosť a víťazstvo dobra, pričom práce našich žiakov sa umiestňujú na popredných miestach. Po 12-tich ročníkoch projektu je pre nás – tvorcov a realizátorov, potešiteľné, že projekt sa rozšíril o odborné podujatia pre učiteľov výtvarnej výchovy, ktoré sa stretli s veľmi priaznivým ohlasom učiteľskej aj odbornej verejnosti deklarovaným i v médiách.
Športové projekty - Memoriál Antona Hackenberga – projekt má napriek 40-ročnej tradícií veľmi dobré meno medzi školami nášho okresu. Vďaka vynikajúcim podmienkam pre trénovanie bývajú v tejto súťaži v cezpoľnom behu žiakov a družstiev úspešní najmä naši žiaci. Stolnotenisový a badmintonový krúžok patria neodmysliteľne k našej škole a pod vedením kvalifikovaných

trénerov dosahujú vynikajúce výsledky v súťažiach národného i európskeho rozmeru.

Dni otvorených dverí – brány školy otvárame dvakrát ročne – v európsky deň rodičov a detí a v deň rodičov a detí a v deň tvorivých dielní pre rodičov s ich deťmi. Naším cieľom je sprístupniť rodičom i ostatným záujemcom z radov verejnosti charakter a výsledky vzdelávania na našej škole, zapojiť rodičov do spolupráce so školou a napomáhať formovaniu vzťahu rodičov a detí, pričom ohlas týchto aktivít v médiách je mimoriadne pozitívny.

Práca s talentovanými žiakmi – vysoké odborné majstrovstvo našich pedagógov je evidentné na výsledkoch práce s talentovanými žiakmi i na úspechoch vo vedomostných olympiádach a súťažiacich umeleckého zamerania. V šk. r. 2004/2005 sme sa tešili z víťazstiev.

Práca so žiakmi s poruchami učenia – špecifickú starostlivosť venujeme všetkým našim žiakom s poruchami učenia a správania aj sluchovo postihnutým integrovaným do bežných tried. V spolupráci so špeciálnym pedagógom, školským psychológom a s rodičmi dosahujeme, že i žiaci majúci problémy so vzdelávaním, zvládajú učebné osnovy a viditeľne napredujú. Práca s týmito žiakmi si vyžaduje vysoké odborné nasadenie pedagógov, ktorí si metódy a formy odstraňovania porúch učenia a správania osvojujú absolvovaním vzdelávacích aktivít.

Projekt zavádzania IKT – učebňa počítačovej techniky bola postupne budovaná od r. 2001. Dnes slúži počítačová trieda s 15 počítačmi predmetu práca s počítačmi, informatika, nepovinnému predmetu či krúžkovej činnosti žiakov a v neposlednom rade i pedagógom na prípravu na vyučovanie.

Projekt rozvoja životných zručností – ďalší krok k humanizácií a demokratizácií vzdelávania a výchovy na našej škole sme urobili zorganizovaním úspešnej pedagogickej konferencie v r. 2004, iniciovanej PaedDr. Júliou Ondrejičkovou a realizovanej vďaka Nadácií pre deti Slovenska s finančnou podporou Holandského kráľovstva prostredníctvom MATRA programu a vzdelávacieho cyklu pre učiteľov okresu v spolupráci s MPC v Trenčíne. Do vyučovaní zavádzame prvky ITV - pomocou nich vytvárame v triedach mozgovokompatibilné prostredie, v ktorom majú žiaci možnosť spolupracovať pri riešení úloh, ovplyvňovať vyučovacie postupy a tvorbu kurikula učiva.

Počet žiakov sa za posledných 10 rokov pohybuje stále okolo 310. Tento rok maturujúci žiaci,

Kubra 1993 – Pohľad zo Skalky. Po ľavici baňa – otvorená rana na Vančalke po braní zeminy na hradskú, vpravo nad kostolom Hájik, za ním Kočina hora, vedľa nej sedlo nad Kyselkou – lúky, predtým kubričanské role, vľavo lúčka – kubričanské Rúbanice, a nad tým kraľuje Ostrý vrch.

Kubra, 6.5.2012 – Pekný pohľad na Skalku, Sihoť i hrad. Pole, Duhá a Zelnice, zatiaľ výstavbe odolali – dokedy?

Kubra, 25.6.1977 – Kubra z Nad bane Hájika. Vľavo vyčnieva stará lipa – pri bývalom cintoríne, v strede Sihote družstevný dvor.

ktorí absolvovali vzdelávanie v triede pre mimoriadne nadané deti od 1. až po 9. ročník. Bola to veľmi úspešná trieda a jej žiaci boli víťazmi olympiád nielen v rámci okresu, ale aj v kraji. Na gymnáziu Ľ. Štúra potom reprezentoval náš bývalý žiak Filip Ayazi už ako prvák aj na svetovej súťaži v astronómii v Rio de Janeiro a bol úspešný. Po maturite bude pokračovať v štúdiu na univerzite v Cambridge, kde urobil úspešne prijímacie skúšky. Aj v tomto školskom ročníku končia deviaty ročník veľmi úspešní žiaci. Michal Staník tento školský rok vyhral krajské kolo v matematickej aj geografickej olympiáde. V celoslovenskom kole logickej olympiády bol 2.
V programovaní Michal Staník predstihol aj stredoškolákov. Minulý školský rok z tejto triedy vyhrali celoslovenskú matematickú súťaž Pangea 2 žiaci, okrem Michala Staníka aj Matej Kleman. V školskom roku 2013/14 škola dostala za umiestnenie v monitore od ministra školstva tzv. nálepku kvality, umiestnili sme sa v trenčianskom kraji na 1. mieste. Tento rok poznáme zatiaľ len výsledky v rámci škôl v Trenčíne. V matematike sme prví v slovenskom jazyku tretí.
V rokoch 2012-2015 sme postupne opravili všetky strechy, pretože pretekali. Zostáva opraviť už len strechu na spojovacej chodbe a nad šatňami pri telocvični. V telocvični boli vymenené okná a zvonka sú chránené pletivom proti poškodeniu. Veľká rekonštrukcia musela byť vykonaná v časti školskej kuchyne, kde sú sklady, soc. zariadenie kuchyne a kancelária, pretože objekt mal vážnu statickú poruchu. V roku 2012 sme úspešne dokončili projekt EÚ pod názvom Projektové vyučovanie, výsledkom čoho bola vydaná kniha metodických materiálov na vyučovanie a získali sme 14 notebookov, dataprojektor a premietacie plátno.
Je veľa učiteľov, osobností, ktorí svojou prácou v Kubranskej základnej škole zanechali navždy stopu svojej práce: Mgr. Krecháčová, Mgr. Pagáčová, Mgr. Centová, Mgr. Matisová, manželia Felgroví, Mgr. Hunáková, Mgr. Múčková, Mgr. Marková, Mgr. Daňová.
V roku 2009 súčasná riaditeľka školy Mgr. Marta Kákošová prevzala z rúk ministra školstva štátne vyznamenanie, malú medailu sv. Gorazda, za prácu pre rozvoj školstva a tento rok ocenenie od primátora mesta Trenčín za pedagogickú a riadiacu prácu v škole.
Naše tradície: neopakovateľné čaro majú vianočné trhy v škole, vítanie prvákov na začiatku školského roka v školskej jedálni, či hodnotenie školského roka v posledný deň pred letnými prázdninami s vyhlásením detských osobností školy a rozlúčkou s deviatakmi v školskej jedálni.
Poznamenávam:
1. Školský časopis by mal obsahovať okrem literárnych príspevkov aj čo-to zo života školy – vynikajúcich reprezentantov školy – žiakov a učiteľov, nové investície, väčšie rekonštrukcie, zmeny vedenia ... a toto podstatné potom zapísať na 1-2 listy kroniky ... v čom je problém?!
2. Všetci nadávame, raz na to, inokedy na všetko ... skúsme sa zamyslieť nad tým, čo sme si prečítali, tu o prof. Hlaváčovi, Jankovi Zacharovi, Andrejovi Dobiašovi, Štefanovi Betákovi, o škole ... pouvažujme nad nimi, nad sebou – nad reptaním nás či iných ...

Divadlo

Prvé divadelné predstavenie v obci sa konalo v jeseni roku 1919. Hru Terézie Vansovej Svedomie nacvičili členovia vojenskej posádky v Trenčíne a účinkovali v nej i traja kubrania – Štefan Hlaváč, Ondrej Beňovič a Antónia Bednárová. Hrali v Hornej škole na provizórnom javisku, na ktoré vychádzali oknom od cintorínskej cesty. Kostýmy boli vlastné kroje a kulisy vypožičané z Trenčína. Režisér, rotmajster Bukva, pochádzal od Martina.
O rok Štefan Hlaváč, študent Trenč. gymnázia, pod patronátom dedinskej Jednoty Orla nacvičil s kubranmi – Jozefína Murínová – vyd. Horníková, Štefan Sokol, Jozef Hricko, Alžbeta Masárová, Ondrej Zahradník, Alžbeta Lišková, Pavol Tvrdoň a Mária Zahradníková – hru Ferka Urbánka „Strídža spod hája“. Kulisy namaľoval svojpomocne Koubek.
Doma odohrali 3 a v Opatovej 1 predstavenie.
V sezóne 1921/22 odohrali ďalších 5 hier Ferka Urbánka „Škriatok, Bludár, Rozmarín, Kamenný chodníček, Kríž pod lipami“ opäť v réžii Štefana Hlaváča.
Tento divadelný krúžok spolu s neskôr založenými krúžkami RTJ (Robotnícka telovýchovná jednota) a DHZ (Dobrovoľný hasičský zbor) zohrali skoro každý rok aspoň 2 divadelné hry či jednoaktovky.
Veľkú zásluhu okrem iných na tom mali režiséri: Jozef Derka, Peter Opatovský, Ondrej Hricko, Štefan Sokol, Alžbeta Lišková a z Trenčína Štefan Pecho.

V roku 1933 už začali hrávať v Dolnej škole, následne v potravnom družstve (bývalý urbársky dom, potom kultúrny dom) až „zakotvili“ v sále u Petra Ševčíka (Krčmovských).
Vojnové roky ich činnosť prerušili...
6. júla 1947 si 86 registrovaných členov DOK (Divadelný ochotnícky krúžok) zvolilo 17 členný výbor. Predsedom bol Štefan Beták, režiséri Jozef Derka, Štefan Beták a Ján Kohútik.
V sezóne 1947/48 odohrali Trojlístok, Pieseň hôr, jednoaktovku Čakanie a Kartári, všetko v réžii Jozefa Derku.
Vo februári 1948 sa DOK včlenil do MOMS (Miestny odbor Matice slovenskej) pri ktorej vznikol aj bábkársky krúžok pod vedením Štefana Betáka, ktorého pravá ruka boli Karol Žuffa, Karol Hošták a Jaroslav Jesenický.
V novembri 1949 DOK získal okresné prvenstvo hrou Kamenný chodníček v réžii učiteľa Ignáca Minárika.
Celoštátnou reorganizáciou bol v roku 1951 zrušený MOMS a s DOK bol včlenený do KOS (Kultúrny a ochotnícky súbor) pri JRD Kubra. 8. marca 1952 sa jeho predsedom v 14 – člennom výbore stal Alojz Pristaš.
V roku 1952 v našom podaní Gogoľova „Ženba“ vyhrala okres.
V januári 1954 opäť reorganizácia: KOS sa zmenil na OB (Osvetová beseda) pri MNV (Miestny národný výbor). Štefan Gregor sa stal jej správcom, Anton Peciar tajomníkom, Alojz Pristaš vedúcim divadelného krúžku s pomocníkom Emilom Baginom, správca budovy bol Štefan Krátky.
V tomto roku Emil Bagin režíroval Tajovského „Ženský zákon“ a v októbri 1954 v réžii Dr. Rudolfa Ledena z Trenčína zahrali veselohru Jána Chalúpku „Všetko naopak“ s ktorou vystupovali i po okolitých dedinách.
V tom čase pri DO ČSM (Dedinská organizácia českoslov. sväzu mládeže) založil Štefan Dobiaš ďalší divadelný krúžok. V réžii Jána Doležala z Trenčína odohrali hry „Vojnárka, Kmotrovci, Huncút Klimko a iné a po trojročnej činnosti jeho členovia splynuli s divadelným súborom OB.
V roku 1954 – 5 i keď prebiehala adaptácia budovy OB, divadelný krúžok sa 12. februára 1954 predstavil náročnou hrou „Mozoľovci“ v réžii Dr. R. Ledena, s ktorou sa ako reprezentant okresu zúčastnil krajskej súťaže v Zelenči pri Trnave.
V roku 1956 v Trenčíne slúžil vojenskú službu člen Krajského divadla v Žiline Dalibor Heger, ktorý režíroval hru Ivana Stodolu „Marína Havranová“. Predstavenie malo vysokú umeleckú

Kubra, 25.6.1977 – Dom č. 15, s perinami (duchnami) v okne Maláňovcov – Súhradských predných. Vedľa domu je ulica Súhrada, teraz ul. Jána Derku. V tom dome je krčma „U Cíbika“, s dlhoročným šéfom Jožkom Verešom.

Kubra, 25.6.1977. Stred dediny od č. d. 24. Na Vančalke už rastie nový les - červený smrek, smrek, lipa aj dub s borovicou.

Kubra, 25.6.1977 - „Hasičáreň“, Králech dom a nad ním náš, s verandou, kde som sa narodil a býval do r. 1970.(Fotky s dátumom 25.6.1977 nafotil môj kolega z TOS Galanta, Ferko Bóocz.)

úroveň a radí sa medzi naše najvýznamnejšie inscenácie.
Veľkým prínosom pre zvyšovanie úrovne divadelného „kumštu“ našich ochotníkov boli vystúpenia Dedinského divadla v našej obci, pričom napr. Ján Puškár pomocnou réžiou niekoľkých predstavení stal sa akýmsi „patrónom“ nášmu divadelnému kolektívu.
Veľký ohlas mala hra „Geľo Sebechlebský“, ktorú režíroval Ján Dobiaš v sezóne 1958/59, kde v postave Geľa exceloval 21 ročný Stanislav Kalma a populárna dvojica komikov Štefan Juriš a Tomáš Krátky.
Najväčší úspech dosiahli naši ochotníci hrou Pavla Kohouta „Taká láska“ v réžii Evy Šebáňovej, ktorá mala premiéru 12. marca 1961. Zvíťazili s ňou v okrese i v krajskej súťaži o pohár družby v Pezinku. Okrem tohto krásneho kolektívneho vyznamenania Eva Šebáňová dostala diplom za najlepšiu réžiu, Ján Dobiaš za najlepší mužský a Jolana Margušová za najlepší ženský herecký výkon, pričom súbor zaradili do stálej divadelnej scény v Novom Meste nad Váhom. Avšak táto jestvovala len 2 roky.
Ján Dobiaš v sezóne 1961/62 zrežíroval hru Terézie Vansovej „Svedomie“ ako spomienku na prvé kroky kubranských ochotníkov.
Eva Šebáňová v roku 1962 zrežírovala hru starogréckeho bájkara Ezopa „Líška a hrozno“ s ktorou v okresnom kole zvíťazili, a na aktíve režisérov ochotníckych divadelných súborov v Trenčíne bola na tejto hre demonštrovaná dobrá práca režiséra s hercami.
Ďalšou hrou boli v roku 1963 „Milionári“ v ktorej hralo viac ako 30 hercov a Eva Šebáňová ňou naštartovala omladzovací proces v divadelnom kolektíve.
V nasledujúcom roku bola Šebáňová preložená na iné učiteľské pôsobisko a nastal problém nájsť režiséra, lebo latka bola nastavená vysoko a úspechy zaväzovali...
No keďže mladí mali chuť byť na doskách ktoré znamenajú svet, učiteľ Jozef Michálka zrežíroval hru Ivana Stodolu „Bačova žena“, po ňom Ján Bagin „Kam z konopí“ a „Pytliakova žena“ a v roku 1967 Štefan Dobiaš náročnú hru Jána Soloviča „Polnoc bude o päť minút“ a v roku 1968 „Pieseň hôr“.
V sezóne 1968/69 Kubranov potešil Ján Bagin uvedením hry „Pani richtárka“.
Okrem v texte už uvedených režisérov divadlá nacvičovali aj učitelia: Elena Janišová, Anton Hackenberg, Mária Šimková a Ladislav Majerčík. Na scénach sa podieľali najmä bratia Karol a Ondrej Hoštákovci, Michal Skrúcaný, Ing. Rudolf Moško, Alžbeta Lišková, Ján Maláň, Anton Peciar, Ján Zahradník, Alojz Pristaš, Ján Bednár, Štefan Krátky a Peter Ševčík.
V päťdesiatročnej histórii ochotníckeho divadla v Kubre zahrali min. 84 hier. Okrem už v texte uvedených 28, hrali napr. aj tieto: Debora, Vianoce na horách, Slovenská sirota, Svätojánska noc, Bez domu, Keď mesiačik svietil, Sedliak zo zlatého dvora, Žena, Až lipa zakvitne, Hora volá, Zbojník gavalier, Betlehemský hlásnik, Krutohlavci, Kubo, Klebetnice, Rímska ľalia, Ďurko povstalec, Bacúchovie dvor, Mastný hrniec, Figliar Matej, Verona, Figliari spod Poľany, Starý zaľúbenec, Potopa sveta, Mariša...
Nuž toto najpodstatnejšie som vybral z brožúrky Jána Bagina z roku 1969: „50 rokov ochotníckeho divadla v Kubre“.
Vtedy, keď sa 7. decembra 1969 v obci konali pri tejto príležitosti oslavy, som si v denníku poznamenal: „Póbede sme boli v Dolnej škole na výstave ľudového umenia, divadelných diplomov a fotografií, o 15:00 hod. v kultúrnom dome – ženy vystupovali s priadkami, Boženka Máhriková zaspievala za doprovodu harmonikára Dušana Gunára, zahrala dychovka, odohrali jednoaktovku „Pelegrín Draťva pred súdom“ v réžii Jozefa Derku, slávnostnú reč mal Ján Bagín, odovzdali diplomy, pamätné poháre a medaily a potom v škole pri dychovke večera. Tam už bol i pán prof. Hlaváč, ktorý prišiel z Hermanoviec oneskorene pre meškanie vlaku skrze záveje. Povedal peknú reč – má veľmi dobrú pamäť, lebo i pri svojich 66 – ich rokoch všetkých – i nás mladých – si pamätá po mene. Táto milá oslava skončila o 21:00 hod“.
Nuž, krásna činnosť, pekné spomienky – vďaka všetkým, ktorý sa o to zaslúžili.

Milí jubilanti!
Vrele Vám ďakujem za radosť, šťastie, ktoré vyvolalo vo mne Vaše pozvanie. Päťdesiatročná láska- polstoročné spomienky na mieste, kde som prežívala najšťastnejšie obdobie svojho učiteľského pôsobenie – svojho života.
V e r í t e mi?
Ani osoby, ani miesto v čase predlhom v spomienkach nezbledli.
Čas napadol iba mňa, iba na mojich možnostiach menil a núti zriecť sa toho, čo by som tak veľmi rada – oslavovať s Vami, uvidieť Vás.
Zostanete mi teda aj naďalej iba moji 8-14 roční, nezmenení, akých Vás tu mám pred sebou v našom niekdajšom husto obydlenom hniezde

– v hornej škole.
V duchu, v srdci oslavujem s Vami žatvu Vašej práce, ktorú ste dokázali verne, s oduševnením slúžiť aj na poli kultúrnom, tešiť sa jej – potešiť mnohých a dať v nej a pre ňu vzlet svojim potomkom.
So srdečným pozdravom opätovne ďakujem za pozornosť, nevšednú ochotu, za dôkaz, že žijem v pamäti tých, ktorí sa mi tak hlboko vryli do srdca. Vám jubilantom, všetkým občanom, a zvlášť srdečný pozdrav všetkým ich terajším vychovávateľom – učiteľom.
Spomínam i naďalej v láske
Hoffmanová

Odpoveď pani učiteľky 2.12.1969 na naše pozvanie na oslavy 50. výročia divadelnej činnosti v obci.
O štyri roky, v nedeľu 26. augusta 1973, pri oslavách 40. výročia FS, 77 ročnú pani učiteľku Máriu Šimkovú – Hoffmanovú autom z Púchova priviezol Vinco Somorovský a v doprovode jej žiaka Ruda Lišku povozil po Trenčíne, Kubrej a Kubrici. Bola nadšená.

Dychovka

Vážení priatelia dychovky a folklóru, milí hostia!
21. januára 1971 som si u 91 ročnej babky Hlaváčech-Janíčkech zapísal: „ Kubranských chlapcov učil hrať Oriešek z Dolnej Súče. Slúžil u vojenskej hudby v Trenčíne ako klarinetista a do dediny sa priženil. Nacvičovali u Pištov v prednej izbe domu terajších Jakvirtovcov. Ako desaťročná sa i s ďalšími deťmi vrteli v kuchyni, keď muzikanti vedľa v izbe vyhrávali. Jej starší brat Ondriš hral bas-flighorňu, flighorňu hral Vlna, druhú Rokáši Jozef, píšťalu mal Zahradník Pavel, druhú Maláň Štefan, basu Dobiaš Jano-Kolárech, buben Kubrických Ondro-Ševčík, trumpety Liška Štefan a Tvrdoň Ján.

Muziky bývali v židovni, v lete, keď bolo pekne, pred sv. Jankom v strede dediny. Tam zavesili pár lampášov na 4 lipy a už sa dievčencom len tak prášilo spod bosých nôh. Na Nový rok a sviatky chodievali hrať takým „hlavným“ chlapom v dedine.

Tak do dediny vstúpila „svetská“ kultúra, lebo vtedy sme ešte nemali ani kostol, ani školu a o divadle sa tiež ani nechyrovalo. Deti od Všechsvätých do Veľkej noci vyučoval len murár-

Kubra, 25.6.1977 - „Kút“- vpravo dom Sokoléch-Minárech, za ním mlyn Kulifajéch, nad ním dom Záhradníkech-Husárech predných, zadný dom už chýba a aj domy vľavo museli uvoľniť miesto novej ceste a korytu nového potoka.

Kubra, 25.6.1977- Ťažko si predstaviť idylickejší kút v dedine. Vľavo dom č. 70, Duras-Brnko, vzadu č. 71, Hošták-Bibo, vpravo dom č. 71, Sokol-Valaštiných, vo dvore Duras-Kolárech. Cez tie parcely vedie teraz cesta a potok.

Kubra, 25.6.1977. Bývalý Fusekov mlyn, v sade ktorého je ešte zopár starých jabloní, presadených z piaristickej záhrady, o čom píše v Kronike Jakub Palo. Dnes je to grunt Jána Zahradníka-Hatalákech. V mlyne bývala Antónia Fuseková (Tonka Fúzikéch) - slobodná dcéra rodičov Ondreja a Antónie (prišli z Lipova, okr. Veselí n/Mor. Zomrela v roku 1975.

sky majster Horáček a v kaplnke – rotunde bývali sv. omše len 3x do roka.
Táto 1. dychovka z roku 1888 ukončila svoju činnosť asi v roku 1905.
Po 1. svetovej vojne v r. 1919 založili Štefan Ďuriga a Ján Dobiaš ďalšiu dychovku. Nácviky viedol rotmajster Dvořák a po ňom František Cerkovský, ruský emigrant. Obaja boli členovia vojenskej hudby v Trenčíne. Táto dychovka hrala len štyri roky.
V roku 1926 založil Ján Marguš tretiu dychovku. Základ tvorili muzikanti z predchádzajúcej. Postupne priberali ďalších, až ich bolo 24. Kapelníkom sa stal Ján Ševčík-Kubrický. Boli to roky, v ktorých sa kubranská dychovka stala známou a uznávanou v širokom okolí. V roku 1945 sa pričlenili k závodnej hudbe Tiberghien a potom spoločne so súčanmi tvorili jej základ. Takto spoločne potom účinkovali i s folklórnou skupinou Kubra až do roku 1950. V tých rokoch žali v celoštátnych súťažiach úspech za úspechom.
Na túto jej 25-ročnú slávnu históriu nadviazala v roku 1967 v poradí 4. dychovka pod taktovkou Ernesta Knoteka. Bola to partia mládencov po vojenčine, ktorá veľmi chcela čosi dokázať. A keď niekto veľmi chce, aj celé nebo sa spojí, aby to vyšlo. Za pár rokov sa títo, zväčša už mladoženáči, vypracovali cez skúšky, svadby, zábavy a folklór na takú úroveň, že keď uderili bez nôt čardáše či polhodinovú šnúru poliek, človekom až mráz prechádzal. Vďaka Bohu, že som neraz s nimi čaro týchto chvíľ zažil. Len škoda, že mnohí z nich – ako Jozefovia – Bagin, Palo, Matuštin, Jánovia – Podpera, Seriš, Machunka či Miro Sokol a Dušan Gunár – už nie sú medzi nami.
Týmto skvelým chlapcom ako i tu prítomným Chorvátovcom, Palovcom, Maláňovcom, Horňákovcom, Vitkovi, Akovi, Krátkemu a Knotekovi patrí náš obdiv i vďaka i za to, že vždy prekonali prípadnú krízu či problémy, a nikdy nás ako FS, nenechali v štichu a za 18 rokov s ňou odohrali 110 vystúpení. Chlapi, ďakujem!
Po nich nastúpila „omladina“ pod taktovkou Michala Vebera. Chlapci všetko pred vojenčinou postupne odviedli tiež kus statočnej muzikantskej roboty. A hoci muzikantsky neboli tak vyzretí ako ich predchodcovia, lebo príležitostí hrať mali už podstatne menej, vďaka ním FS úspešne účinkovala naďalej. Keď vypadli opory – vysokoškoláci Matejka, Opatovský, či basista Šálka, aj oni prežívali krízy. Vďaka Ďurišovi, Maláňovcom, Skoupovi a Kvasnicovi obstáli. Na tom majú svoj nemalý podiel aj Vaňo, Ševčík a Čičo. Takto tiež natiahli účinkovanie s FS na úctyhodných 18 rokov. Aj Vám, chlapi, patrí naše srdečné ďakujeme.
Je však človeku ľúto, že pri takýchto významných jubileách musíme mať vypožičanú dychovú hudbu. Kedysi to bolo pekne rozdelené: Opatovani na poli, Kubrani na muzike. Dnes je to pol na pol. A tak je to hádam aj správne, tak sa to snáď spolufarníkom patrí. Preto: Vivat Opatovanom! Zato, že aj vďaka ním FS naďalej účinkuje a dnes sa môžeme tešiť s nimi z tohto, dúfam, že pekného stretnutia.

Trenčín, Kubra, 26.8.2008

Folklórna skupina

Milí priatelia folklóru,
Keď sa v roku 1933 otvorili naše srdcia i dvere podnetnému hlasu pani učiteľky Štefánie Hajdukovej, zažiarilo v našej obci slnko. Nie že by nás predtým zahaľovala len tma, veď jas dychovky nás osvecoval už od roku 1888 a duch divadla prežaroval od roku 1919, ale až v tento pamätný rok sme sa akoby znovuzrodili a rozvili do nevšednej krásy. Čítajte, čo o tom hovorí:
„ Už drahí rodičia horlili za moju výchovu a výučbu dedinského ľudu. Srdce moje ma tiež tiahlo len na dedinu, pretože som vyrástla na stráňach, lúkach a pasienkoch dediny. Od malička sa mi páčili zvyky, spevy a tance ľudu. R. 1931 som sa dostala za učiteľku do Kubrej pri Trenčíne. Obyvatelia obce žili podľa starej, dobrej a zdravej tradície svojich predkov. Z duše som milovala svoj slovenský národ. Uctila som si jeho ťažkú prácu, jeho zvyky, spevy, tance, obyčaje a vôbec všetko, čo s ľudom súviselo.
Taká svadba u Harárov, s chýrnymi muzikantmi pod vedením Jána Ševčíka, bola sviatkom celej dediny. Mladucha, mladý zať, družičky, družbovia, starý svat, starejšia, krstné matky – to bolo všetko oblečené v tom najkrajšom odeve s prekrásnymi výšivkami. Bola to krása nevídaná. K tomu tie spevy, tance a zvyky, to všetko bolo ako rozprávka. Z tohto ľudového bohatstva, z tejto ľudovej klenotnice túžila som utvoriť skupinu, ktorá by reprezentovala celú obec a bola by pýchou Slovenska. Našli sa mnohí konzervatívci, ktorí moju prácu hatili. Konečne po dlhej a namáhavej práci sa podarilo zostaviť národopisnú skupinu. Bolo to r. 1933. Mojou pravou rukou

boli: Mária Paľová – Ševcech, vedúci hudby Ján Ševčík, tetka Verona Šimková, Jozefína Kráľová, tetka Margulínová, Mária Hlaváčová, celý rad hodných dievok, šuhajov, mužov, ako Jakub Ševčík, Ondrej Arnold, Ján Šimko, Štefan Beták a veľa iných. Vďaka Vám za to!

Národopisná skupina z Kubrej pri Trenčíne mala 70 členov. Nácvik býval vo štvrtok a v sobotu, niekedy až do jednej hodiny po polnoci. Tetky ukazovali tance s takou bystrosťou, že ťažko bolo mladým napodobniť ich. Toľko sme sa nasmiali a nazabávali. Chuť bola i odvaha. Ľud rád odkryje svoje najtajnejšie záhyby duše, keď vycíti opravdovú sesterskú a bratskú lásku a nezištnosť.

21. mája 1934 bola v Kubrej posviacka zvonov a z tej príležitosti popoludní bolo prvé národopisne vystúpenie Kubranov za prítomnosti vyše troch tisíc divákov. Z ľudových zvykov sme predviedli: priadky, fašiangy, kubranskú svadbu, jurské spevy a Vojano.

Aby sa účinkujúci osmelili, na skúšky došli dr. Ján Mjartan, generál J.M. Kristín a iní. Spokojnejšia som bola, keď viacerí odborníci vystúpenie posúdili. K odpoludňajšiemu programu patrila krásna reč vtedajšieho škpt. J. M. Kristína o Štefánikovi.

Slávnosť sa veľmi vydarila. Celá obec mala z toho veľkú radosť. Kubrania na svoje zvyky, spevy, tance a hudbu boli hrdí. Vycítila som, ako spolu s účinkujúcimi všetko prežívali. Z lásky a radosti zdielali dedičstvo svojich predkov. Kubrania boli vždy zdatní a sebavedomí. Na svoju dobrú povesť veľa dali. Mali zlaté srdce. Z dievok boli dobré gazdinky, verné ženy a dobré matky. Z mládencov boli dobrí, pracovití, verní manželia a dobrí otcovia.

R. 1934 o prázdninách zavítala do Kubrej manželka spisovateľa Martina Kukučína, pani Perica Bencúr – Kukučínová. Bola mojím hosťom. Pri tejto príležitosti ženy a dievky jej vyšili dve prekrásne svojrázne podušky, ktoré jej slávnostne odovzdali. Mám z toho aj fotografie.

Rozletel sa chýr o novej národopisnej skupine z Kubrej pri Trenčíne. Vtedajší tajomník Štefánikovej spoločnosti, Ing. Stanislav Todt z Trenčína, žiadal národopisnú skupinu o vystúpenie r. 1935 do Valašského Meziříčí pri príležitosti 550. Výročia založenia mesta. Slávnosť bola 23. júna 1935 a mala názov: Valašsko-slovenské národopisné slávnosti při 550 – letém výročí města Valašské Meziříčí.

Našli sa ešte konzervatívci, ktorí buntošili, že vraj načo s takými sprostosťami ísť do sveta,

Kubra, 9.1.2015 - prameň Kyselky, v strede pred budovou, bol pred rokom 1962 asi 20m vľavo. Manželia Karol a Katka Trnkovci vlastnia budovu od r. 2012, v ktorej poskytujú služby bufetové, reštauračné i ubytovacie. Bývajú v dome na kopčeku vpravo, v ktorom asi do roku 1955 bola krčma u Jána Betáka, brata Štefana.

Kubra, 1.6.1993 - časť horného konca „Za rohom“. Vľavo hora Agátina, kde v 50-tych rokoch bývali na kole muziky, vpravo rúbaň z roku 1990 je už Dubník. V prvom dome vľavo bývala asi od roku 1950 rodina Palová-Ševcéch, keď predala obci svoj dom na plánovanú výstavbu nového kostola. Cez tento bývalý urbársky grunt v Záhradách žblnkotal potok plný pstruhov so „žutučkými“ prútikmi na koše i korbáče...

atď. 70-členná skupina po hlúčkoch humnami sa vytratila von z dediny. Meziříčania nás privítali okázalou hudbou. Na čele Meziříčanov stál prof. Arnošt Kubeša. Bratsky nás privítali, bratsky a sestersky nás pohostili. Umelci nám večer predviedli operu Predaná nevesta. Na toto srdečné uvítanie a pohostenie do smrti nezabudne ani jeden z účastníkov.
S vystúpením boli nadmieru spokojní. Po vystúpení vedúcu skupiny posadili šuhajci spolu s prof. Arnoštom Kubešom na stoličku a vysoko ich nosili po výstupišti. Boli to krásne časy. Keď si na ten krásny kroj pomyslím, že už zmizol, tie krásne zvyky, spevy, tance a obyčaje a mravy sa vytratia...srdce mi stisne.
Vystupovali sme viackrát v Trenč. Tepliciach v Štefánikovej spoločnosti. Vystupovali sme aj na dni katolíckej mládeže, boli sme aj v Martine, v Místku a Frídku. R. 1936 vystupoval aj detský súbor v Prahe, mal 50 členov. Deti tam boli týždeň. Darilo sa im veľmi dobre. Pražania deti obsypali cukríkmi, čokoládou, ovocím.
V r. 1946 bola Kubrianska národopisná skupina v Strážnici na Morave. Sám národný umelec Karol Plicka bol na skúškach v Kubrej. Kubrania v Strážnici dostali prvú cenu za kroje a za pekné národopisné vystúpenie. Vedúca skupiny dostala Čestné uznanie. Strážničania sa bratsky správali, dr. Ševčík sa o skupinu pekne staral. Keď išiel národopisný súbor z Kubrej cez Strážnicu, prof. Karol Plicka nestačil pochvaľovať: „ To jsou mánesovské děvčata.“ V sprievode stále išiel za nami. Pochvala nár. umelca K. Plicku mi zavše znie v ušiach, ba aj v duši. Večná škoda prekrásnych krojov!
R. 1948 na Zemědelskej výstave v Prahe bola aj národopisná skupina z Kubrej. Na skúšky som chodila. Národopisnú skupinu už viedol vedúci hudby Ján Ševčík. Na vystúpení skupiny som bola prítomná aj ja.“
Hoci v rokoch vojnových či tých pohnutých päťdesiatych vatra i hasla, stačilo len dúchnuť do pahreby a na Národopisných slávnostiach v Strážnici v roku 1946 slávi 13 tanečných párov a 13 hudobníkov veľký úspech: Z 30-tich národopisných skupín dosiahlo 1. miesto v spevokole i v tanci. Noviny v článku „Kubrianska svojrázna skupina na Morave sa vyznačila“ píšu:
- Kubrania svojimi originálnymi zvykmi už nejeden raz udivili divákov a preto neprekvapilo nás, že sa vyznačili i pri slávnostiach na výstave Masarykovho diela vo Valašskom Meziříčí, kde ich angažovala Štefánikova spoločnosť. Predsa však stojí za zmienku, ako súdi o ich vystúpení známy etnograf, prof. Dr. Ján Húsok. Tento hovorí: „Krojovaná skupina z Veľkej Kubry pri Trenčíne dobyla svojimi zvykovými výjavmi víťazstvo nad družinami Valaskými.
To preto, že u Kubrancov to nie je len naučená vec, ináč dávno trebárs odložená, ale skutočný život. Tí ľudia to majú ešte v sebe, patrí to k ich individualite, kdežto u Valachov boli to už viac-menej obnovené zvyky, ktorým chýbal vnútorný vzťah a podklad.“
Podobné úspechy slávi 15 tanečných párov a 20 hudobníkov 24.4.1947 v Brne pri príležitosti oslobodenia mesta. V máji 1948 týždeň vystupujú v Prahe na Slovanskej poľnohospodárskej výstave. Po víťazstve v Strážnici v júni 1949, víťazia i na celoštátnej súťaži v Ostrave, čo ich predurčilo reprezentovať v auguste 1949 československú mládež na medzinárodnom festivale v Budapešti a v decembri Armádny súbor Víta Nejedlého v Prahe filmuje naše tance pre svoj repertoár.
Dedina, ovplyvnená folklórnym dianím, s neutíchajúcim elánom žila svoj zvykový rok a s ňou i škola – tiež chodili „po svete“ pod vedením p. uč. Š. Hajdukovej či neskôr p. uč. Ignáca Minárika a víťazili v speve i tanci a boli tak večnými pamiatkami obdarení.
Cyril Zálešák v roku 1956 v Zborníku pre súbory „Naša práca“ č. 2 píše: „ V Kubrej pri Trenčíne sa zachovali sedliacke tance, ktoré sú choreograficky vari najbohatšie tance vôbec.“ Na 18-tich stranách ich opisuje a zakresľuje v poradí: Sellácka („na kúby“), Čardáš, Ukľakovaná, Vyhadzovaná („vrtená“), Bačovský, Fašiangov („pre konope“) a Vodená.
Poznamenáva, že „ich opisuje v takej podobe, v akej ich videli tancovať v súbore v Kubrej, a že známa Kubranská dychová kapela, ktorá už dávno nahradila pôvodnú sláčikovú hudbu, dáva im svojim rezkým rytmom zvláštny ráz.“
Omladená FS vystupuje v roku 1957 na slávnostiach Bratstva Čechov a Slovákov na Hrozenkove, na 5. Ročníku FF vo Východnej a iných podujatiach. Ako mládenci postupne rukovali, dievky sa vydávali a vedúceho začal ťažiť dôchodkový vek, nastala „pauza“.
Pod vedením Ernesta Knoteka sa v roku 1967 obnovuje dychovka. Toho hneď využil vzácny muž – organizátor, divadelník a zakladateľ MO Matice – Štefan Dobiaš. Zašli sme za Jánom Ševčíkom a on súhlasil s podmienkou, že pôjdem s ním „do toho...“
O rok a pol už vystupujeme pri váľaní mája a v roku 1970 prof. MUDr, Konštantín Čársky v článku „Osvetový ústav kriesi“ píše: „Videl som

krásu, tanec, počul som spev a hudbu v Krakovanoch. Publiku, ale aj mne učarovali hlavne dve dievčatá z Kubrej pri Trenčíne. Okúzlili nás krásou, vášnivým avšak nevinným temperamentom. Tancovali ako diablice. Ich čaru by neodolali ani archanjeli. Úspech nežali nahotou, ako kráľovné krásy, ani erotikou v pohyboch, ako daktoré profesionálne baletky. Ich svojrázny, strhujúci výkon umocňoval tradičný kroj. V umeleckom stvárnení nám ukázali (ako Smetana Čechom v Predanej, Úprka v obrázok moravským Slovákom), čo je naše, čo je slovenské, čo žilo cez generácie, čo nemá ani vymrieť, ani byť nahradené cudzím. Kubrania presvedčili našu mládež, že v jej túžbe po kráse, speve a tanci sa nesmie dať strhnúť len cudzím.

Na záver vystúpenia pochovávali basu. Starí chlapi, ženy nad ňou plakali a lamentovali presvedčivejšie ako mládež. Išlo o umelecký prednesenú paródiu, aké zriedka vídame aj na profesionálnych scénach.

Ak by svojráz slovenskej dediny našou generáciou mal vymrieť, neviem, po čom nás budú poznávať iné národy?“

A nasledovali ďalšie vystúpenia: Pula – Vodnjany, Východná, Strážnica, Zágreb, České Budějovice, Tarnow, Kosztley, Budapešť, Békešská Čaba, Kovačica, Štítna nad Vláří – Popov, Freistadt ...

Od roku 1981 je súčasťou FS i ženská spevácka skupina. Každý piatok vo večerných hodinách sa schádzajú v kultúrnom stredisku a rozdúchavajú plamienok, aby folklór v obci nevyhasol. Ako pri tom nespomenúť vedúcu skupiny Anku Liškovú a organizačnú Tinku Brezanovú i všetky „stálice“, ktoré sú viackrát v tomto fotoalbume menované? Veď len ich zásluhou znejú ešte každoročne Ďurské spevy spod Hájika a na pažiti za kostolom sa preskakuje Jánsky oheň zo slamy, aj želenie s čepčením mladuchy sa odbavuje, ba ani fašiangová muzika s pochovaním basy dosiaľ nezanikla a ako každoročne, i v tomto roku sa prvomájovou nocou niesol ich spev sťa jeden hlas, tentoraz pri 36,1 metrovom máji. A to všetko necelé 3 km od centra mesta a jeho hradu. Kto spočíta tie stovky hodín skúšok, príprav, strojenia, cestovania, zháňania krojov, rekvizít a iných záležitostí? A čo tie roztancované krojované sprievody Východnou, Strážnicou, Kaloczou, Zágrebom..., čo natáčanie pre rozhlas, televíziu, SAV, čo oslavy jubileí, plakety a publikácie, čo ..., málo či dosť pre radosť našu či iných? Kedysi som napísal: „Ej, mať tak lýru Hviezdoslava, či paletu Hálu Jána, zvečnil bych ťa, šej-hajhoja, dedinôčka ľúba, moja“.

Kubra, 1.5.2007 – Každého, kto má cit pre krásu, iste poteší pohľad na tento 33,5m vysoký máj, čnejúci vysoko nad obzor Skalky.

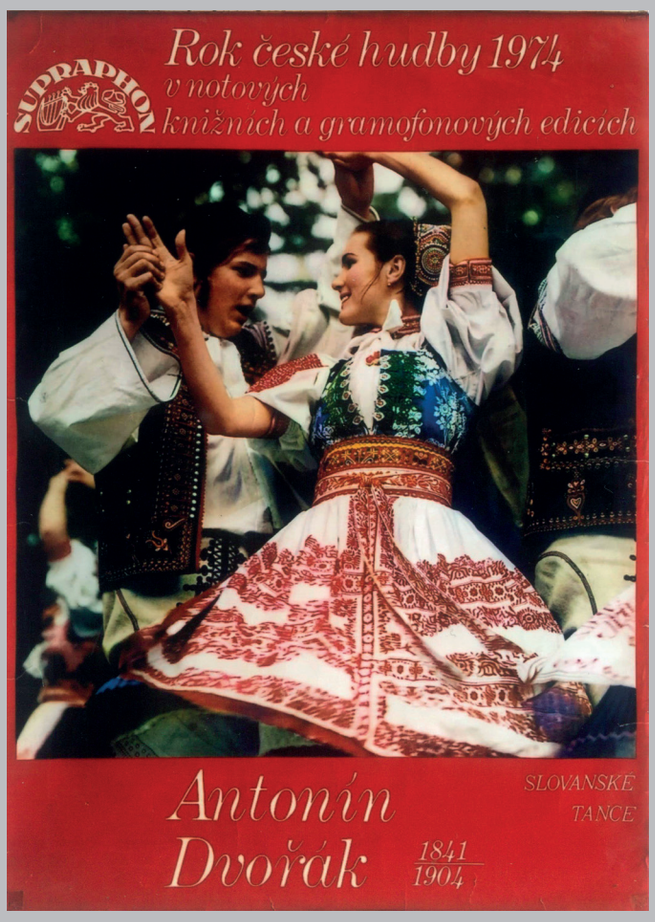

Strážnica, 1.7.1973. Karel Plicka týmto poetickým obrazom (82x58cm) Ivana Durasa a Anky Vánikovej (vyd. Vranková), vzdáva hold slovanským tancom Antonína Dvořáka (1841-1904) a ich nositeľom na plagáte Supraphonu v Roku českej hudby 1974...

Aj keď tento album nie je až také zvečnenie, možno o pár desaťročí niekomu pripomenie, že na tomto území mesta žili ľudia napájaní podzemnými vodami Veľkej studne, ktorí ešte vedeli, čo je krása a kde ju hľadať.
V roku 1946 K.Plicka objavil v Strážnici naše „Mánesovské děvčata“. Ten obraz, ktorý nosil v sebe, sa mu tam opäť zaskvel o 27 rokov ako klenot v plnej kráse. V triptychu Anky Vánikovej vyjadril svoj obdiv nielen nám, ale ako kedysi geniálny Mánes obrazom „Slovenská rodina“, celému trenčianskemu kraju.
Takže: Karol Plicka, mág fotografie, nás triptychom zvečnil, Dr. Konštantín Čársky vydal o nás článkom vzácne svedectvo a očami Prezídia európskej únie umenia a jej prezidenta Petra Vašíčka, si zasluhujeme najvyššiu poctu.
Nič nie je náhoda, ale dar Prozreteľnosti: číre osobnosti našich zakladateľov, úsilie nadšencov, priazeň oceňujúcich, štedrosť sponzorov či naše jubileum, sú toho dôkazom.
Sme požehaní rozprávkovou krásou krojov, hudby, spevov i tancov, 80 rokov prinášame ako plodonosný vinič ušľachtilé víno pre osvieženie srdca a z pokolenia na pokolenie tak prebúdzame tie najvzácnejšie city. Nech je prejavom našej vďačnosti úcta všetkým, ktorí v tomto mlyne nezištne mleli a melú čistú múku na chlieb dobra, krásy, života.
Máme byť na čo hrdí, máme na čom stavať. Chráňme si náš zlatý fond, túto radosť Slovanskej duše. Buďme naďalej svetlom – cestou, ktorá i budúcim zachová tento náš jedinečný dar.

Stanislav Liška- Váš Derkech

Máje

Košatý strom v strede pečate dediny Veľko Kubre z roku 1713 svedčí ako erb o našej spätosti s horami a prírodou, s jej štyrmi ročnými obdobiami…
... Hájik zahučal, južný vetrík zavial, v ráštovniach pukal ľad a klepot mlynov v Kúte ohlásil, že do chotára už vchádza jar ... Nad Vančalkou začal krúžiť v zásnubných letoch párik kaní, v Dubníku divý holub opäť sľuboval, že „osúchy budú, osúchy budú – zas!“, škovránky z oblohy sypali trilky po poli, zo strechy Hornej školy, pár krokov od našich okien, žltochvost rozspievaným zobáčikom zažíhal deň, v Hájiku zakvitli sasanky a na stráňach fialky, v mokradi Kyselky bukriety záružlia žiarili zlatom, nad potokom tancovali trasorítky ako víly a čmeliaky sali peľ z kožúškov bahniatok, chlapci s klepáčmi a rapkáčmi vyháňali z dediny zlé sily, mládenci s korbáčmi nešetrili vodou, ťahajúc zrána výskajúce dievky z teplých perín, z Kočinej hory sa ozvala kukučka a z pod rozkvitnutých čerešní Cinterky otvárali dievky políčko Ďurskými spevmi, aby rástla tráva, tráva zelená a – o týždeň už krášlil dedinu vysokánsky máj, symbol nového života...
Kedysi však nestavali také máje ako dnes. 92 ročná babka Hlaváčová – Janíčkech mi v roku 1972 povedala: „Mládenci dávali dievkam brezové májiky bez stužiek do záhradiek pred chalupy. Okolo roku 1900 napovstala „móda“ smrečkov, bórikov a jedlí, lebo briezok už v horách nebolo. V dvadsiatych rokoch, po prvej svetovej vojne, začali stavať už len pred kostolom, v Kúte pred mlynmi a pri krčme. Boli to také nastrojené „bičiská“.
Takéto máje máme fotograficky zdokumentované z počiatku tridsiatych rokov.
Za môjho detstva stavali už len 2 máje pred kostolom s výškou okolo 28 m. Do ozdobeného vršiaka priväzovali kožmanický ručník a polliterku s pálenkou. Balajech Pišta so štrančekom okolo chodidiel pre ňu vyliezol – veľmi som obdivoval jeho zručnosť a odvahu.
My ako šarvanci sme neraz striehli na odviate stužky a bežali sme za nimi po dedine, dvoroch, humnách ...
Už vyše 50 rokov si robím „májovú“ štatistiku: Možno vás zaujme, že:
-Priemerná výška mája je 30,40 metra.
-Najnižší máj sme postavili v roku 1992 – 26 metrový.
-Najvyšší mal 37,10 metra. Postavili sme ho v roku 2009. Kmeň mája mal 29,10 m, vršiak 11 metrov. 22. mája vietor vršiak zlomil – odfúklo ho, padol tesne vedľa sochy Panny Márie, ani ju neškrabol ... Druhý najvyšší, v roku 2013, mal 36 metrov. Výšku cez 30 metrov mali máje 27 krát. V tomto jubilejnom roku mal máj výšku 32,40 metra a objem 1,25 m3.
-V rokoch 1966, 1970, 1979, 1981 sa máj nestaval. Príčiny: nedala sa žiadosť na Lesnú správu, neboli kúpené stužky, v roku 1981 som maródoval s krížami ...
-V roku 1986 sme postavili máj autožeriavom. Prečo? Nemal sa kto postarať o žrde: Karol Dobiaš bol maród a ja týždeň služobne v Prahe. Vtedy prišiel Pražák Pišta Kulifaj s dvoma desaťlitrovými bandaskami s čiernou dvanástkou od Fleků ... Števo, ešte aj takto – za všetkých – vďaka!

-Do roku 1978 sme chodili pre máje „na sebe“, t.j. len mládenci, zopár mladých ženáčov a – voz. Voz sme brávali s Rudom Brezanom buď od Krátkych-Hráškov alebo od Dobiašov – Kolárov. Vždy sme ho dali v Kúte do potoka „zapučať“ a namazali „šmolcom“ osy. (Len raz, v roku 1963, boli sme traktorom. Traktorista Peter Ševčík – Kubrických mal na traktore asi ojazdené gumy, lebo sme sa narobili viac, ako keby sme boli išli s vozom.)
Od roku 1979 doviezol máj 15x traktorom Vlado Liška – Gašparčiných, medzitým raz traktorom Števo Gažo z Kubrice, v roku 1984 Rudo Kráľ s koňmi, čo nafilmoval Števo Dobiaš – Kumanéch. V roku 1998 doviezli máj kone z Lesnej správy, čo nafilmoval Vlado Liška.
Od roku 1999 vozí máj odťahovákom Števo Krajčo.
Do roku 1989 sme kopali jamu ručne (v roku 1980 ju dal vykopať bagrom Karol Chorvát).
-Od roku 1990 jamu bagrom striedavo kopú z fy Milana Masára, alebo z fy STAFIS – Ľudovít Sokol.
-Stužky zaobstaráva, strihá a viaže spolu s deťmi v kultúrnom stredisku Tinka a Lenka Brezanové už asi 40 rokov.
V roku 2008 a 2015 zo stavania natočil Michal Bujna z televízie Markíza krátky šot, ktorý na druhý deň odvysielali o 19:00 hod. v hlavných správach.
-Do roku 1960 velil pri stavaní Ondrej Tvrdoň – Prevezených, v rokoch 1961 - 1974 Tomáš Krátky – Hráškech - 12 krát, od roku 1975 až do 2003 Karol Dobiaš-Kumanéch 19 krát, jeho syn Ľuboš 7 krát, ja raz – východisko z núdze. Od roku 2004 velí Pavel Kovařík.
-Spásanie žrdí a vršiaka s májom: Tomáš Krátky 10 krát, Karol Dobiaš 21 krát a Miro Halgoš od roku 1993 doteraz – 23 krát.
-Z Hája sme brali máj 8 krát, z Grošového 9 krát, z Jedliny 14 krát a z Janákovej 23 krát.
Pri stavaní treba dvojmetrovú fošňu do jamy (aby sa päta mája nezabárala do hliny), tesársku kozu na uloženie mája pre spásanie vršiaka, trojmetrový silný železný rebrík, 4 páry žrdí od 4 do 12 metrov, 2 lopaty, 2 trojmetrové ubijaky k jame, 1 reflektor, natiahnuť kábel od Petra Paléch – Ševcéch, aspoň 25 chlapov a – môže sa začať: „Héj...!“ a máj sa pomaly za pomoci rebríka dvíha rukami, postupne sa pridávajú žrde, zaznievajú povely: „presúvame tretie žrde“, „zaberieme od poteka“ – „héj – rup“, „len pošpónujeme“, alebo ... a počuť údery ubijakov na kamene, cvengnutie či šuchot lopát a – zvyčajne už krátko po pol-

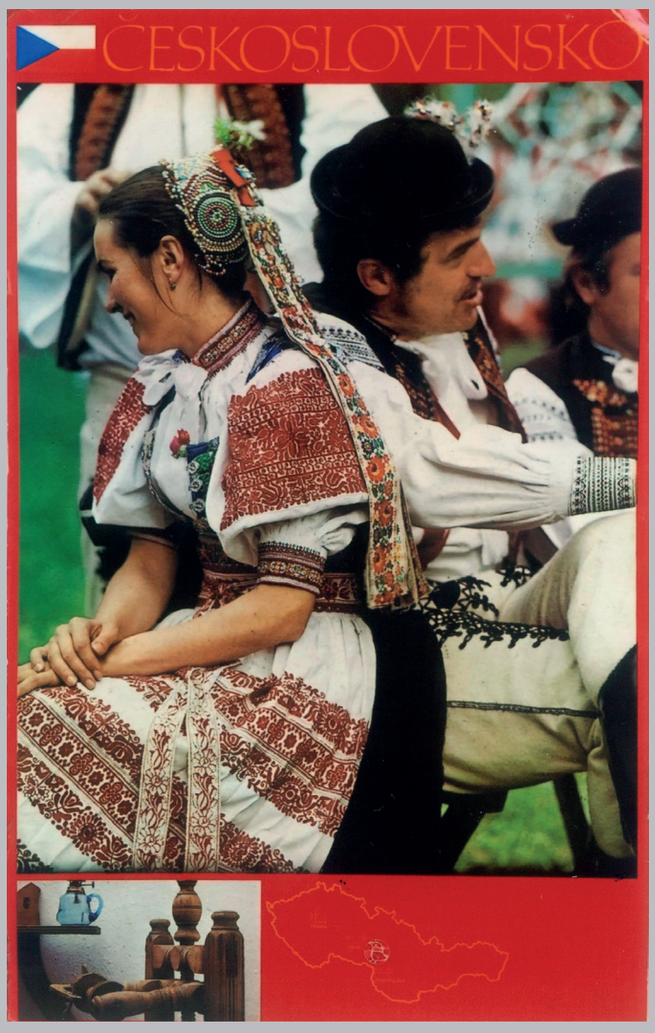

profilom jej a Karola Dobiaša - Kumanéch na reprezentačnom pútači (68x42cm) s nadpisom „Československo“ navodzuje slovenskú idylu...

a jej portrétom „Dievča z Kubrej“ pečatí a korunuje svoje celoživotné excelentné dielo v obrazovej knihe„Československo“

noci povieva vánok stužkami medzi hviezdami... Prichádzam k veliacemu, pozriem hore, podám ruku a poviem: „Pekný!“ a z hrdiel vytryskne „Bola noc krásna májová“, pesnička krásna, tradičná, vznáša sa do vysoka – do ďaleka, jej podmaňujúca melódia napĺňa srdcia a otvára okná, až objíme celý náš prekrásny, chotár kubranský.

ORLY – „Jánošíková družina“

Štefan Hlaváč, ako študent trenčianského gymnázia, za asistencie trenčianského kaplána Marsinu, založil v nedeľu 19.9.1920 Katolícky spolok „Jednota orla“. Patril medzi prvé orelské organizácie na Slovensku.
Aby získali finančné prostriedky, Štefan nacvičil divadelnú hru Ferka Urbánka „Stridža spod Hája“ a po nej ďalšie ...
Z takto získaných peňazí zorganizoval 13.2.1921 zájazd kubranských orlov do Nitry na vysviacku prvých slovenských biskupov. V krásnych krojoch boli stredobodom pozornosti. Podobne tomu bolo aj 5.7.1921 na púti na Velehrade. Keď tam arcibiskup Stojan vyzval mladíkov na kňažskú dráhu, Štefan už nemal pokoj ...
Kubranský orly boli prví, ktorí vystupovali v krojoch, lebo si povedali, že ich kroj je krajší ako rovnošata. Zakúpili si len orolské čiapky. Neskôr pribrali aj valašky a dostali meno „Kubranskí jánošíci“. Stali sa známi po celej republike – ČSR. Vynikli najmä na Pribinových slávnostiach v Nitre, kde Andreja Hlinku priniesli na pleciach pred vládnu tribúnu, aby rečnil.
Cvičiteľom týchto Jánošíkových orlov bol Jozef Derka.

URBÁR

Prvé urbáre okolo roku 1500 obnovili evidenciu poddaných, nimi užívanú pôdu a stanovili im poddanské povinnosti.
Prijatý Tereziánsky urbár v roku 1772 bol už pokrokovejší – obmedzil svojvôľu zemepána pri ukladaní poddanských povinností a dávok, na druhej strane preklasifikovaným želiarom do stavu sedliakov rozšíril poddanské povinnosti, dávky i dane.
Po zrušení poddanstva v roku 1848 bol v roku 1853 prijatý zákon o Segregácii zemepánov (urbársky patent) pričom z majetku zemepána boli vyčlenené časti lesných pozemkov v prospech bývalých poddaných. Všetci zemepáni sa snažili, aby vyňatá výmera pozemkov bola čo najmenšia. Podobne to bolo aj v našom prípade, keď spor s barónom Sinom s Kubranmi trval 24 rokov a skončil sa až v roku 1881, keď bola už vlastníčkou panstva jeho dcéra grófka Iphigenia d Harcourt. Vtedy sa tiež začal pre urbár užívať názov „spoločenstvo“.
Rok 1881 možno teda považovať za vznik urbárskej obce v Kubrej.
V obecnej kronike sa dočítame, že v roku 1937 mal urbár 122 ha lesov, 127 ha pozemkov, 10 ha rolí, 5 ha záhrad a 17 ha neplodnej plochy.
V roku 1938 urbár prikúpil v Kuniom Háji a Dubovci 296 katastrálnych jutár lesov, t.j. 127 ha.
V roku 1939 mal 167 vlastníkov – urbárnikov.
Predsedom urbárskej obce bol Ján Marguš.
Výbor mal 14 členov. Urbársky hájnik bol Peter Šimko. V rokoch 1942 – 48 vysadili 87 tis. kusov sadeníc (38 tis. bor, 19 tis. dub, 12 tis. javor, 11 tis. jaseň, smrek 6 tis., 1 tis. jedľa) vo Vypaleninách, Lazoch, Lúčnom, Dubovci a Pri Kleniči.
V roku 1948 vysiali 2 kg agátového semena nad Mihálovým chodníkom a v Grošovom, založili 2 lesné škôlky o rozmeroch 7 x 22 m Pri Kleniči a v Jedline, kde vysiali semeno červeného smreka a čierneho boru.
V roku 1943 vyhorel pod Mihálovým chodníkom dubový, bukový a hrabový porast o výmere 33 ha. V rokoch 1940 – 1948 sa páslo na urbárskych pasienkoch priemerne 140 ks hovädzieho dobytku a 50 kôz.
V roku 1948 lesy prebrali do užívania Štátne lesy, ornú pôdu a pasienky JRD Kubra, neskôr Opatová nad Váhom.
V zmysle zákona o pozemkových spoločenstvách po roku 1989 došlo k obnoveniu činnosti Urbárskej obce aj Lesného spoločenstva.
Vytvorený prípravný výbor UO i LS na stretnutí 14.06.1991 si stanovil 3 hlavné priority:
- vypracovať na základe starých údajov zoznam podielnikov
- na základe toho zvolať valné zhromaždenie
- požiadať doterajších užívateľov pozemkov o ich navrátenie.

Valné zhromaždenie 30.08.1991 v Hornej škole odsúhlasilo: 12 členný výbor (9 - UO, 3 – LS) a 3 člennú revíznu komisiu (2 – UO, 1 – LS), obnovenie činnosti UO a LS ako pozemkového spoločenstva bez právnej subjektivity, a plán činnosti – notársky overiť vlastníctva podielov, dokončiť navrátenie pozemkov.
Funkciu predsedu UO a LS od 18.09.1991 celých 19 rokov veľmi zodpovedne vykonával Ján

Zahradník, ktorý bol dušou spoločenstva. V tejto funkcii ho nahradil Ing. Štefan Lojek. Je na čele 5 – členného výboru. 3 – člennú DR vedie Ing. Vladimír Starosta. Tajomníkom spoločenstva je Ing. Jozef Žiška. Výbor sa schádza 1 x za mesiac a ročne zvoláva valné zhromaždenie.
Lesy má v prenájme už 14 rokov Ing. Jozef Zahradník, pôdu s pasienkami PD Trenčín – Opatová nad Váhom.
Financie získané v reštitúcii za pozemky Sihoť 3 a 4 a urbársky dom, z predaja pozemkov na Sihoti 5 Vojenskej správe a fy BYVYSERV, boli použité na odkúpenie Hornej školy v roku 1996 od Farského úradu Opatová nad Váhom a na jej rekonštrukciu za cca 3 mil. SK, ako i na vyplácanie podielov.
Valné zhromaždenie dňa 26.06.2013 odsúhlasilo prechod UO na spoločenstvo s právnou subjektivitou, čo znamená, že v mene spoločenstva koná predseda a určený člen výboru, čo je prínos pre zjednodušenie a zefektívnenie činnosti riadenia.
V súčasnosti UO vlastní 296,40 ha lesov, 79,50 ha trvalých trávnatých porastov, 3,30 ha ornej pôdy, 5,50 ha iných plôch a Urbársky dom – bývalú Hornú školu. Počet vlastníkov – členov je 417 na 268.800 podielov. Priemerne ročne sa ťaží cca 1.000 m3.
Tu treba poznamenať, že pôvodné trvalé trávnaté porasty Vančalky a Hájika boli po zalesnení preklasifikované na lesy a z pasienkov Sihote ubral prívodný kanál k elektrárni...
Bola zriadená www stránka urbarkubra.sk.
Každý člen obdržal evidenčnú kartu podielnika, z ktorej si vyčíta spoluvlastnícky podiel podľa listov vlastníctva aj s príslušnou mu prislúchajúcou výmerou. Najväčšiu zásluhu na tomto spracovaní evidencie výpočtovou technikou má Ing. Alexander Ševčík – Zenkéch.

POĽOVNÍCTVO

Slovenskí poľovníci si tomto roku pripomínajú 95. výročie svojho vzniku – 10.12.1920 bol založený „Lovecký ochranný spolok pre Slovensko“, v Trenčíne to bolo 10.9.1922.
Uplynulé desaťročia priniesli veľa zmien spoločensko-politických, čo malo priamy dopad i na vývoj poľovníctva. Vznikali poľovnícke spoločnosti, zlučovali sa, menili sa hranice revírov a znovu reorganizovali.
Nebolo tomu inak ani v Kubre: poľovku tu mal vyárendovanú Luis Delery, francúz, majiteľ sú-

Kubra, 14.6.1995 – Táto socha P. Márie stála do roku 1974 oproti domu č. 15, dnes autobusový otoč, potom do tohto dátumu bola v tom dome na povale . Po zreštaurovaní a za sponzorstva stavebnej firmy Stafis (Ľudovít Sokol so synom Romanom) sochu firma osadila pred kostol, zľava stojí: Ján Rehák-Kukučan, Miro Halgoš, autor, Karol Dobiaš-Kumaněch, Ján Balaj, MUDr. Ivan Horvát (vyše dvadsať rokov obetavo venuje svoj čas Skalke), Pavol Masár. 1.rad zľava: Braňo-syn, Rasťo Liška, Peter Ševčík-Kubrických/Fačko, Ľudovít Sokol-majiteľ firmy Stafis, Jožko Chleban a Pavol Fabo z firmy Stafis, ktorý previedol odborné murárske práce.

kenky Tiberghien, ktorý v roku 1938 odkúpil od Kubranov a Kubričanov 831 m² lúk na Kalinkách a postavil tam poľovnícku chatu. Poľoval s jeho generálnym riaditeľom Štefanom Špitlerom, ktorý napr. už v roku 1933 mal prenajatý náš revír za 1 000,- Kčs. V panských lesoch, patriacich majiteľovi parnej píly Šancerovi, poľovali trenčiansky živnostníci, vždy za doprovodu jeho hájnika Štefana Derku. Z raticovej zveri sa lovila najmä zver srnčia, lebo v tých rokoch stavy zveri jelenej a diviačej boli nízke. Priemerne 2x do roka bola v horách usporiadaná poľovka na zajacov. Starostlivosť o zver bola minimálna – 2 srnčie kŕmidlá i so soliskami.

V roku 1948 nastalo zľudovenie poľovníctva. Jaroslav Plánka, Jozef Krajčo a Štefan Dobiaš si ihneď spravili poľovnícke skúšky a v tom istom roku im obec dala do prenájmu revír za 3 000,- Kčs ročne. Pričinením týchto troch našich, vtedy cca 35 ročných spoluobčanov, vznikla „Ľudová poľovnícka spoločnosť Kubra“.

V päťdesiatich rokoch sa v spoločnosti vystriedalo ďalších 8 kubranov, z ktorých však zostali poľovníctvu verní len traja: Emil Jantošovič, Jozef Kasálek a Ján Ševčík. Ostatní odišli, lebo disciplínu a robotu, ktorú si vyžadovali „sváčko“ Krajčo, nevydržali. Povedané inak – k poľovníctvu im chýbal ten pravý vzťah – nemali ho v krvi ...

Ako pribúdali skúsenosti, zvyšovala sa starostlivosť o revír a rástli stavy zveri, okresný úrad pridelil – pričlenil k ich revíru ešte i horský revír Javorník až po Soblahovskú chatu. Následne nato, po vyjdení nového poľovného zákona v roku 1962, došlo k zlúčeniu s Kubricou a Zábraním. V Kubrici vtedy poľovali Ondrej Božík so synom Štefanom, Horňák Pavol a „prespoľný“ Ernest Oršanský, majster z Tiberghienky. V Zábraní poľoval veliteľ Zábrania podpukovník Rastislav Hodul a hájnik Róbert Procházka. Revír zväčša lesný, krásny, veľký, bohatý s hlavnou zverou jeleňou, s novým názvom „Poľovnícke združenie Kubra“.

Budovali sa kŕmidlá pre jeleniu i srnčiu zver, soliská, zásypce pre bažantov, zajacov i diviakov, kosili sa sená a pripravovala letnina, stavali sa posedy i mestská strelnica, chovali sa poľovne upotrebiteľné psy, uskutočňovali sa posedenia i zájazdy s rodinnými príslušníkmi, navštevovali sa chovateľské prehliadky a konali i vlastné, usporadúvali sa poľovnícke zájazdy, brigádovalo sa na družstvách i v lesoch pri výsadbe stromkov, plnil sa plán lovu a všemožne zháňali korunky, aby bolo na krmivo a ďalšie zveľaďovanie revíru.

Boli to časy nadšenia a zápalu, ktoré vydržali až do začiatku deväťdesiatych rokov. A prichádzali ďalší: Eduard Zubo a Miroslav Krajčo z Kubry, Rudolf Horňák a Jozef Vlna z Kubrice.

V roku 1976 bolo k združeniu pridelené i soblahovské pole a názov sa zmenil na „Poľovnícke združenie Javorník – Kubra“. A opäť sa rady rozširovali o nových nositeľov zelenej krvi: JUDr. Peter Žilinčan, lesný inžinier Jozef Šebáň, Daniel Matečný, Jozef Oboňa, Ján Masaryk a Dušan Šišmiš z Trenčína, Peter Kuzma z Opatovej a Jozef Moško a Stanislav Liška z Kubry.

Združenie na vysokej úrovni morálnej i profesionálnej – viacnásobný držitelia okresného putovného pohára v brokových streľbách družstiev, 7 strieborných jeleních trofejí, žiadny disciplinárny priestupok riešený okresom.

Informatívne: v roku 1983 malo združenie 20 členov, ktorí ulovili 37 ks raticovej zveri (12 jelenej, 14 srnčej a 11 diviačej), škodnej 44, z čoho bolo 11 líšok, 8 psov, 21 mačiek ... s priemernou návštevnosťou 46 vychádzok do revíru na 1 člena ročne. Starali sa o 4 veľké centrálne jelenie kŕmidlá, 15 malých srnčích kŕmidiel, 15 soľníkov a 4 zásypce.

V roku 1995 nastáva opäť zmena – celé naše vyše dvojtisíchektárové združenie sa včlenilo do „Združenia vlastníkov Opatová – Trubárka“, kde patrili revíry: Mníchová Lehota, Soblahov, Kubrica, Kubra, Opatová, Dobrá, Teplá, Teplice. Do tohto združenia vlastníkov sú za urbár Kubra nominovaní: Ľuboš Dobiaš, Miroslav Krajčo, Ing. Marian Liška, Stanislav Liška, Ing. Štefan Šimko a lesný Ing. Jozef Záhradník, ktorý je zároveň aj predsedom tohto 40 členného a štvortisíchektárového kolosu.

Od nežnej revolúcie upadlo nadšenie, uvoľnila sa disciplína, vzrástli priestupky, klesli stavy zveri, rozmohlo sa organizované pytliactvo; aj to sú plody demokracie.

Súčasné Združenie vlastníkov poľovných pozemkov (ZVPP) Opatová tvoria revíry Trenčianske Teplice, Trenčianska Teplá, Dobrá, Opatová, Kubra a Kubrica. Zo 48 členov je v našom kubransko-kubričanskom úseku 14. Okrem už vyšeuvedených sú to Ing. Marian Liška, Ján Jurík, Dušan Hricko, Rastislav Balaj, Norbert Hajas, Ján a Juraj Vicena a Rastislav Zaťko.

I keď sa stavy zveri v posledných rokoch opäť zvýšili, je čo napravať ...

Mnohí z tých, čo sa s láskou podieľali na zveľaďovaní revíru i združenia sa už tejto zmeny nedožili: O. Božik, P. Horňák, J. Krajčo, R.Hodul, R.Procházka, Ján Brindal, J.Oboňa, Jozef Kři-

vánek, E.Jantošovič, J.Ševčík. Neraz by ich veru srdce zabolelo ...
Nehádžme však flintu do žita – snáď dorastieme morálne i kultúrne a bude lepšie prírode, zveri i nám ...

CHOVATEĽSTVO

V Kubrej, ako v každej dedine, sa popri hospodárskych zvieratách chovala hydina, králiky a holuby. Miestni nadšenci týchto chovov sa v roku 1968 združili do Základnej organizácie Slovenského zväzu drobnochovateľov.
Jej zakladajúci členovia boli: Rehák Štefan, Kulifaj Vojtech, Dobiaš Karol, Zámečník Ján, Kovařík Pavel st., Sokol Ľudovít, Hušek Jaroslav, Dobiaš Ľudovít, Žitňák Jozef, Slávo Hon, Krátky Štefan.
Chovala sa hlavne hydina hrabavá – Oravka, Hempšírka, Sasexa, Vlaška jarabičia a iné.
Vodná – husi – Slovenská biela, kačice – Rulanské, Pekinské, Cambelky /potok tiekol cez celú Kubru/.
Králiky – Český strakáč, Činčila veľká, Činčila malá, Viedenský biely, Viedenský šedý, Viedenský modrý, Angorské králiky, kožušinové králiky a nutrie.
Okrasné holuby – Kingy, Páriky, Koburské škrovany a hrvoliače.
Dvaja chovatelia poštové holuby.
Pôsobila tu sekcia drobného a spevavého vtáctva.
MO SZD Kubra usporiadala v obci 3 výstavy: miestnu, okresnú a oblastnú.
V roku 1972 na základe dobrých výsledkov a schopností členov organizačne zvládnuť veľké podujatia, sme usporiadali Celoslovenskú výstavu králikov, holubov, hrabavej, vodnej a drobného vtáctva. Za jej výborné zvládnutie bola MO SZD odmenená Ústredným výborom.
Pravidelne sme sa zúčastňovali výstav doma i v zahraničí: Brno, Uherské Hradište, Lipsko, Budapešť. Európske ceny získali: Kadák Ján – za plemeno Viedenský biely, Dobiaš Karol – za králiky činčila malá, Kovařík Pavel ml. za hydinu – kohúta.
Pri MO SZD pôsobila aj skupina mladých chovateľov – Kadák Pavol, Kulifaj Peter, Kovařík Pavel ml., Masár Pavol, Dobiaš Miroslav, Sokol Roman, Dobiaš Marek, Podpera Dalibor a iní.
Koncom 70-tych rokov mala MO SZD viac ako 50 členov. Pre chovateľov sme zabezpečovali kvalitné chovy z výstav a liahni, špeciálne krmivá, zmesky, zrniny, miešanky, granule a holubí zob.
Spolková činnosť bola bohatá: brigády, pred-

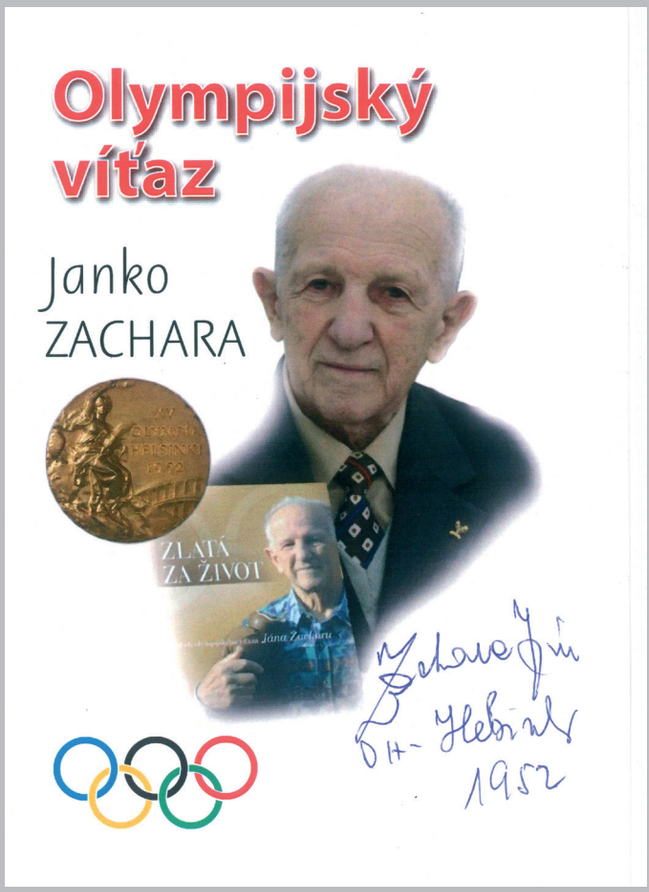

Janko Zachara, jeho olympijská zlatá medaila z Helsinskej Messuhali, z 2. augusta 1952 a knižka o ňom „Zlatá za život“, z pera Mariana Šimu, vyd. 2009.

Kubra, 13.5.2001 – 1. sv. prijímanie 24 detí s dekankom Teodorom Ferkom doprevádzal náš spevokol s organistom Ing. Jozefom Ševčíkom-Kubrických. Pri ňom som v Pašiách odspieval Kristove slová 19 krát (1992-2010). „Oprašoval“ som si pri tom spomienky na prvé Pašie spievané v našom kostole v roku 1949 za doprovodu organistu uč. Ignáca Minárika, s amstrongovským hlasom Jána Ševíčka-Kubrických v roli Krista. Jožko skončil v roku 2010, po 60-tich rokoch, zo zdravotných dôvodov.

nášky, tanečné zábavy. Obľúbené boli najmä Katarínske. Táto aktivita vrcholila v 80-tych rokoch. Po roku 1990 nastával postupne útlm až v roku 2012 spolková činnosť MO SZD zanikla tak, ako veľa iných spolkových činností na Slovensku. Na heslo, ktoré sme mali na výstavách „Pre krásu a úžitok“ zostali len spomienky. Škoda.

ŠPORT

Futbal

Začiatkom tridsiatych rokov začali na okolí vznikať futbalové kluby. Napriek tomu, že naši mládenci nemali šancu mať vlastné ihrisko – rovinka na vrchu Hájika bola vhodná akurát tak pre pasákov a na aký-taký tréning – zakúpili si dresy a nesúťažne hrávali s tými „zvonku“ ako sa s nimi dohodli. To trvalo do roku 1937. V tom roku bol totiž u nás založený ŠK Tatran na čele s predsedom Pavlom Ožvaldom. Klub hral v 3. triede. Prekonával mnohé ťažkosti, najmä finančné, ktoré „hamovali“ rast klubu. Ihrisko bolo v mieste, kde teraz stojí ulica Šanghaj. Klub udržiavali hlavne Pajtinovci, Piknovci, Ožvaldovci, Šuhajda, Halmeš a Kučera. V roku 1943 klub pre rôzne ťažkosti zanikol. V roku 1945 bol utvorený nový klub s názvom Jednota Kubra. Predsedom bol Vojtech Halmeš, tajomník Štefan Jankovský, vedúci mužstva Otto Lejolle a tréner Pavol Pikna. Ihrisko na Sihoti klubu prenajala miestna urbárska obec. Klub bol zadelený do 2. triedy žilinskej oblasti. V roku 1948 sa prebojoval do 1. triedy. V tom roku odohral klub asi 30 zápasov. Domáce zápasy navštevovalo priemerne 200 divákov. Vstupné činilo 10 a 15 Kčs. V rámci akcie o zjednotení telovýchovy a klubov v štáte, utvorený bol závodný klub Sokol Omnia Trenčín a Jednota Kubra v roku 1948. Odvtedy, až do roku 1972, obec už nemala futbalový klub. V tých rokoch však mládež, nabudená futbalom, začala športom žiť – za kostolom si vybudovali volejbalové ihrisko (druhé v brehu Vančalky nad Melišov), hrali stolný tenis i šach, usporadúvali preteky v atletike, cyklistike aj v lyžovaní, pričom napr. Karol Hošták skočil z mostíka na Vančalke 17,5 metra .... boli to roky zápalu, nadšenia, boli organizátori i vôľa, všetko, bez čoho každá dedina „spí“. V roku 1972 futbaloví nadšenci : Ján Ďuriš-predseda futbalového oddielu, Ján Sokol-tajomník a hospodár, Jozef Michalka-učiteľ, Pavol Koprivňanský-učiteľ, Jozef Matejka, Ján Ševčík a Ján Šimko založili telovýchovnú jednotu „KUBRAN“. Tréner Viliam Šulka, bývalý dorastenecký odchovanec bratislavského Slovana stmelil mladých hráčov ochotných reprezentovať Kubru. Mužstvo trénovalo na ihrisku Základnej školy v priestore terajšej telocvične. Domáce zápasy odohralo na ihrisku Pod Sokolicami, občas na ihrisku v Opatovej nad Váhom. Počas ďalších 10 rokov pôsobili v okresnej súťaži, kde hrali štvrtú ligu, pričom nikdy neskončili horšie ako na štvrtom mieste. Najvýznamnejší úspech zaznamenali v roku 1974 v Kmeťove v okrese Nové Zámky,- kde na turnaji 4-roch mužstiev: Veľká Maňa, Michal nad Žitavou –obe 2.tr.okres, Kmeťovo 1.B tr. Okres, Kubran 4.tr. – zvíťazili. Následne sa stali držiteľmi pohára v Novej Bošáci. Mužstvo bolo postupne doplnené ďalšími hráčmi, pričom funkciu trénera po Viliamovi Šulkovi prevzal Ivan Jalakša, ktorý sa neskôr stal aj futbalovým rozhodcom. Okrem hráčov uvedených na fotografiách v rokoch 1972 až 1982 hrávali aj ďalší futbalisti: Sokol Peter,Dobiáš Tibor,Krátky Pavol,Maláň Pavol,Bohuš Štefan,Arnold Miloš,Sulo Štefan, Scharvaic Michal,Anina Igor,Galbavý Milan,Strápek Jaroslav,Galbavý Viliam,Sokol Ľuboš, Botka Vladimír,Šlesár Jozef.
Hoci táto telovýchovná jednota bola organizačne malá, mala svoj odznak v piatich odtieňoch. Autorom odznaku bol kovorytec Pavol Krátky. Futbalový oddiel ukončil svoju činnosť v roku 1982, pre nedostatok finančných prostriedkov.

Stolný tenis

Keď sa povie Kubrá , tak sa vybaví Trenčanom kedysi samostatná obec Kubrá s bohatou históriou, dnes mestská časť Trenčína. Kubrá bola vždy známa svojím folklórom, no v novodobej histórii je aj synonymom stolnotenisovej bašty v Trenčíne. Začiatky stolného tenisu v Kubrej spadajú do roku 1948, kedy bol v obci založený Slovenský zväz mládeže /SZM/. Z obecnej knihy vyčítame , že naši zväzáci prehrali s Orechovským družstvom 5:1. Zápas odohrali v klubovni, terajšom dome Klognerovcov na zatáčke.Neskôr sa hrávalo v urbárskom dome v strede dediny na poschodí v klubovni vedľa bytu Kučerovcov / holič Pavol Kučera/ a následne, asi od roku 1961, v Hornej škole , kde sa partia nadšencov stretávala pri stolnotenisovom stole. Toto obdobie je spojené s menami Stanislav Kalma, Jozef Matejka, Ivan Moško. V tomto období začína hrávať aj 12 ročný Tibor Dobiaš, neskorší dlhoročný a úspešný hráč Kubranu. Tibor spomína, ako bolo v zime treba najprv zakúriť v peci a až potom sa hralo. Medzníkom v ďalšom rozvoji sa

stal rok 1974 , keď sa začalo hrávať na chodbe ZŠ a záujem o stolný tenis rástol medzi žiakmi ZŠ. Keď bola postavená nová telocvičňa, stolný tenis sa začal hrávať v nej ,to bol nový priestor , ktorý umožňoval postaviť viac stolov počas tréningov. Klub mal vtedy už 7 stolov. Predsedom bol Jozef Matejka. V roku 1990 boli registrované na Ministerstve vnútra v Bratislave nové stanovy občianskeho združenia T.J. Kubran Trenčín. Stanovy napísal Alojz Novák . Dátum registrácie 9.7.1990 je teda oficialnym dátumom vzniku novodobého klubu stolného tenisu T.J. Kubran Trenčín, ktorý existuje doteraz. Od roku 1990 do roku 1996 sa na čele klubu vo funkcii predsedu vystriedali postupne V. Hasák ,A.Novák , B. Liška . Nová doba po nežnej revolúcii a s tým spojené zmeny aj v športe kládli nové , hlavne finančné nároky na športové kluby. Klub mal cca 20 členov , hrala sa okresná liga . Práci s mládežou sa venovali hlavne J. Kačáni a Š. Kepka. Po roku 1989 sa podmienky klubu postupne začali meniť. Škola požadovala nájom za telocvičňu , cestovné náklady rástli a príspevok zo zväzu bol zrušený.

V tomto období bol v roku 1997 za predsedu klubu zvolený Ing. V. Starosta . Bol predsedom 15 rokov, až do roku 2012. Klub sa reorganizoval, výbor začal systematicky a aktívne pracovať na rozvoji klubu. Do klubu sa vrátil Ing Gallovič Emil , ktorý sa stal členom výboru. S ním prišla aj finančná podpora zo strany firmy Keraming a.s..Táto stavebná firma sa na dlhé roky stala hlavným sponzorom klubu. Klub vybudoval nové osvetlenie telocvične, zariadil klubovňu s videosystémom pre sledovanie zápasov, kúpil hrací automat, vybudoval posuvné tieňace závesy na okná telocvične a postupne vymenil všetky stoly . Klub medzi prvými na Slovensku mal svoju internetovú www stránku. Začala sa aj systematická práca s mládežou. Hráči na zápasy nastupovali v nových dresoch . Zlepšenie podmienok klubu sa prejavilo v náraste členskej základne a tiež vo výsledkoch klubu.

Počet súťažných hráčov narastal. Klub hral 2,3,4,5 ligu , postupne sa prepracoval na jednu sezónu až do1. ligy. V jednotlivých súťažiach hrali družstvá Kubranu A,B,C,D,E a F. Klub evidoval cca 70 členov a 20 detí v prípravke. Vybraní hráči z prípravky postupovali do tréningovej skupiny mládeže /TSM/ , kde mali pravidelné tréningy a zúčastňovali sa aj turnajov mládeže v rámci Slovenského pohára mládeže. S mládežou v tom období pracovali postupne P. Komorovský , Š. Kepka, Ing. V. Starosta a D. Zelman starší . Od

Kubra, 12.12.1993 – až k nám, na Horný koniec za Roh ku krížu, prišli Lucie – Anička, Beata a Magda – poometať... Fujaristu za nimi mi daroval Štefan Beták. Vykresal ho z duba v Dubníku. Habánska keramika je z dielne Vlada Ďuriša. Točil ju s Dušanom Hlaváčkom v dome Durasov, odkiaľ mal Janko Zachara manželku Anku. Maľovali Pepo Jelínek a Palo Prievalský, budúci kňaz. Tam ju aj v elektrickej peci vypaľovali. Kupoval som si ju od nich cestou z roboty (nová cesta ešte nebola). V dielni pracovali v rokoch 1985-1992.

Kubra, jún 1994 – pri výjazdovom zasadnutí rady KDH do Kultúrneho strediska v Kubre zavítali: Ján Čarnogurský, Ivan Šimko, Ján Figeľ, Vladimír Palko, Jozef Mikloško a ďalší. Privítal ich Karol Dobiaš-Kumaném, v tých rokoch predseda okresného výboru KDH v Trenčíne.

roku 1990 klub postupne dosiahol veľa pekných výsledkov v okresných aj krajských súťažiach.
1990/91 - (A) Víťaz 2.triedy mužov (Kraj) 2008/09 - (A) Víťaz 3.ligy mužov (Kraj)
1996/97 - (B) Víťaz 5.ligy mužov (Kraj) 2008/09 - (C) Víťaz 5.ligy mužov (Okres)
2002/03 - (A) Víťaz 4.ligy mužov (Kraj) 2009/10 - (B) Víťaz 4.ligy mužov (Kraj)
2002/03 - (B) Víťaz 5.ligy mužov (Okres) 2009/10 - (D) Víťaz 6.ligy mužov (Okres)
2003/04 - Víťaz 1.ligy starších žiakov (Kraj)
2011/12 - (D) Víťaz 5.ligy mužov (Okres)
2004/05 - Víťaz 1.ligy starších žiakov (Kraj)
2012/13 - Víťaz 1.ligy starších žiakov (Kraj)
2005/06 - (C) Víťaz 5.ligy mužov (Okres) 2012/13 - Víťaz 1.ligy mladších žiačok (Kraj)
2005/06 - Víťaz 1.ligy starších žiakov (Kraj)
2012/13 - (F) Víťaz 6.ligy mužov (Okres)
2007/08 - (C) Víťaz 5.ligy mužov (Okres)
V klube sa organizovali viaceré turnaje. Už tradične na Štefana sa každý rok stretajú členovia klubu na Štefanskom turnaji. Tento turnaj je považovaný za neoficiálne majstrovstvá klubu. Každoročne najlepší hráči klubu zvádzajú urputné boje o pohár pre víťaza a neoficialny titul majstra klubu. Víťazi Štefanského turnaja v stolnom tenise klubu T.J. Kubran Trenčín
2014 - Štefko Daniel 2005 - Hargaš Martin
2013 - Žembera Peter 2004 - Ševčík Martin
2012 - Dobiaš Marek 2003 - Komorovský Pavol
2011 - Žembera Peter 2002 - Zelman Dušan st.
2010 - Komorovský Róbert 2001 - Dobiaš Marek
2009 - Komorovský Róbert 2000 - Komorovský Pavol
2008 - Komorovský Róbert 1999 - Hostačný Marián
2007 - Dobiaš Tibor 1998 - Dobiaš Marek
2006 - Komorovský Róbert 1997 - Hargaš Martin
Od roku 1984 každý rok sa na svojom turnaji stretajú veteráni Kubrani nad 50rokov. Turnaj organizuje Jaro Harák. Klub pravidelne od roku 2000 organizuje celoslovenký turnaj veteránov v stolnom tenise . V priebehu 2 dní sa v Kubrej stretne do 100 veteránov , ktorí súťažia v 7 kategóriach. Veteráni Kubranu Trenčín sú pravidelnými účastníkmi tohto turnaja . V roku 2007 začal klub v spolupráci s Okresným zväzom protifašistických bojovníkov organizovať turnaj k oslobodeniu Trenčína . Turnaj sa stal obľúbeným stretnutím stolných tenistov mesta aj kraja v čase po hlavnej sezóne. Tohto roku 30.5.2015 sa už uskutoční 9. ročník turnaja. Tento bude výnimočný , lebo po prvý raz sa uskutoční v priestoroch mestskej športovej haly na Sihoti. V roku 2012 bol za predsedu zvolený Ing Galovič Emil . Do výboru boli postupne zvolení noví mladší členovia a rodičia nových nádejných členov Kubranu. Klub nastupuje v súťažiach pod menom Keraming-Kubran Trenčín. Práci s mládežou sa venuje D.Zelman starší. Mladí hráči Kubranu sa postupne začínajú presadzovať aj v celoslovenskom merítku vo svojich kategóriach. Mená Marousková Monika, Kadúk Matúš, Gieci Lukáš, Štefko Daniel a Hudec Alexander sú novou generáciou hráčov Kubranu Trenčín. Majú za sebou už aj prvé úspechy na úrovni kraja , ba aj na slovenskej úrovni.Marousková Monika získala 2x bronzovú medailu na majstrovstvách republiky v kategorii- najmladšie žiactvo a mladšie žiactvo v štvorhre.

Badminton

Badminton má v Trenčíne a obzvlášť v Kubrej dlhoročnú tradíciu, vďaka ktorej sa mu podarilo vybudovať si silnú pozíciu v konkurencii ostatných športov a je v našej mestskej časti absolútna jednotka. Mnoho obyvateľov Kubrej bolo od malička vedených k tomuto športu a stal sa navždy ich srdcovou záležitosťou. Miestna školská telocvičňa už odchovala nejedného úspešného hráča, pre ktorého sa stal badminton nielen záľubou, ale aj povolaním. Pre iných Kubranov zostal badminton vášňou a školská telocvičňa miestom, kde sa stretávajú so svojimi priateľmi a taktiež miestom, kde môžu stráviť svoj voľný čas zmysluplne a odovzdávať svoje skúsenosti mladšej generácii. Úspechy badmintonového klubu v Kubrej sú veľmi významné, keďže funguje na veľmi aktívnej profesionálnej úrovni. Badminton v Kubrej je od momentu svojho vzniku spojený s jedným človekom. Človekom, ktorý napriek mnohým úskaliam dokázal v roku 1982 založiť prvý badmintonový klub v meste Trenčín. Podarilo sa mu to dokonca v takom období, kedy ešte nikto z obyvateľov súťažný badminton nepoznal. Tým človekom je najvýraznejšia osobnosť badmintonu v Kubrej a skvelý tréner a hráč Petr Ludík. Už ako dieťa hrával badminton súťažne v rodnom Přerove. Po tom, ako sa oženil a začal žiť v Trenčíne, hľadal možnosti, ako by sa tomuto športu mohol venovať aj tu. Keďže v tom čase tu nefungoval žiaden klub, spolu s manželkou sa zúčastňovali turnajov, ktoré usporadúval Slovenský zväz badmintonu, nie však za oddiel, ale ako samostatní hráči. Vďaka iniciatíve Petra Ludíka sa klub nakoniec podarilo v roku 1982 založiť. Okrem pravidel-

ného organizovania slovenských turnajov bolo veľkým momentom ako pre Petra Ludíka, tak aj pre trenčiansky badminton, spoluorganizovanie 20. Medzinárodných majstrovstiev ČSFR v roku 1991, ktoré boli zároveň kvalifikáciou na Olympijské hry v Barcelone. Tohto turnaja sa zúčastnili hráči z celej Európy, ale aj z USA. Po založení oddielu zmenil klub niekoľkokrát názov. V počiatkoch patril pod Telovýchovnú jednotu Kubran Trenčín, pomerne dlhé obdobie sa volal Lokomotíva Trenčín, až sa napokon pretransformoval do dnešnej podoby – BK MI Trenčín. Predsedom klubu sa stal Petr Ludík, ktorý si svoju pozíciu udržal a na tomto poste je dodnes. Ako hlavný tréner a predseda klubu má najväčšiu zásluhu na správnom a úspešnom fungovaní klubu. Napriek skromným podmienkam vychoval kubranský badminton veľa kvalitných hráčov a osobností. Najmä vďaka oddanosti predsedu klubu, ktorý nikdy neváhal obetovať svoj voľný čas pre klub a jeho hráčov. V počiatkoch klubu sa o jeho úspešné fungovanie zaslúžili aj ďalšie osobnosti: Adriana Šidlová či Jiří Šplíchal. V súčasnosti vedenie klubu okrem predsedu Petra Ludíka tvoria Juraj Kohút, Michal Dobiaš a Juraj Pagáč. Počas celej 33-ročnej histórie mal kubranský klub takmer 1000 aktívnych hráčov. Do klubu patrilo mnoho kvalitných hráčov, ktorí získali tituly majstra Slovenskej republiky. Najúspešnejšími boli Peter Pudela, Hana Chrastinová, Róbert Cyprián, Alexandra Felgrová, Peter Švacho, Michal Matejka, Valéria Ludíková, Radka Halušicová, Janka Matečná Markechová a ďalší. Klub bol liahňou mnohých reprezentantom Československa a po vzniku samostatného Slovenska vychoval spolu 12 reprezentantov Slovenskej republiky, ktorí mali vďaka badmintonu možnosť zúčastniť sa početných turnajov po celej Európe. Najúspešnejšou hráčkou v histórii klubu je Kristína Ludíková – Gavnholt, ktorá sa prebojovala už na svoje druhé Olympijské hry a dlhodobo si drží pozíciu v prvej päťdesiatke svetového rebríčka. K „zlatým časom“ klubu určite patrilo víťazstvo dorasteneckého družstva na majstrovstvách Slovenskej republiky v roku 2003 v zložení kubranských hráčov Juraj Kohút, Michal Dobiaš, Tomáš Lobotka, Tomáš Ludík, Milan Ludík, Veronika Lišková, Kristína Ludíková, Valéria Ludíková. Aj napriek tomu, že podľa „papierových“ predpokladov nemalo družstvo zasiahnuť do bojov o medaily, vďaka svojej húževnatosti a bojovnosti sa nakoniec hráči postavili na víťazný stupienok, keď sa im podarilo zdolať družstvo Prešova. Klub pôsobil dlhé roky v prvej lige, v súčasnosti má svoje za-

Kubra, 12.6.2010 – v reštaurácii Mária po prezentácii knižky „História sakrálnych objektov Veľká Kubrá“. Zľava: jej autor Martin Jakub Macko, kňaz, náš spolurodák, jeho priateľ Marek Ďurčo, autor publikácie „Kanonická vizitácia z roku 1829 farnosti Opatová n/V., dekan Teodor Ferko, správca opatovskej farnosti, autor.

Kubra, 26.4.2013 – Ľudia s ľuďmi, hory s horami –takto pekne sme sa stretli v piatok večer vonku v krčme u Cíbika na pive. Zľava: Bohuš Bella, Milan Dobiaš, Milan Chorvát, autor, Rudko Koteš z Omšenia, „nahradil“ chýbajúceho Ruda Brezana, Milan Masár, Peter Kulifaj, Palo Poludvorný so svokrom Palom Maláňom. Ten rum pred ním a káva pred Bohušom sú moje, pri fotení som si presadol...

stúpenie nielen v extralige, ale aj v tretej a štvrtej lige. Keďže predstavitelia klubu si uvedomujú, že budúcnosťou badmintonu v Kubrej sú najmä deti a mládež, títo zostali jeho najpodstatnejšou zložkou až dodnes. Momentálne sa na pravidelných tréningoch stretáva viac ako 120 hráčov rozdelených do 6 skupín. Zastúpenie majú všetky vekové kategórie, pričom v každej kategórii sa hráči zúčastňujú turnajov na celoslovenskej úrovni. V priemere klub absolvuje počas jedného roka 50 turnajov na Slovensku. V zahraničí sa klub zúčastňuje turnajov v Českej republike, Rakúsku, Maďarsku, Slovinsku, Nemecku, Dánsku a Bulharsku. Klub sa aktívne snaží rozšíriť povedomie obyvateľov Kubrej o badmintone a darí sa mu to skvele predovšetkým vďaka organizovaniu podujatí pre nečlenov klubu. Veľkú popularitu a viac ako 30-ročnú tradíciu má turnaj detí a ich rodičov „Hrá celá rodina“. Na tomto turnaji si môžu zahrať deti spolu s rodičmi proti iným viacgeneračným párom. Obdobným podujatím sú početné školské turnaje či turnaje „Hraj s priateľom“ a „Hraj s partnerom“, ktoré umožňujú nečlenom klubu okúsiť atmosféru badmintonu na súťažnej úrovni. Záujem detí z Kubrej o badminton je každým rokom väčší. Činnosť klubu totiž nie je obmedzená len na turnaje, ale zahŕňa aj množstvo mimo badmintonových aktivít, akými sú rôzne sústredenia, letné tábory, výlety, spoločné návštevy hradov a zámkov, kúpalísk či pravidelné veľkonočné pletenie korbáčov („Lov na bažanta“) a ďalšie aktivity pre deti a pre posilnenie kolektívu. Keďže klub sa snaží sprístupniť badminton aj deťom z nízkoprijímových rodín, sú podmienky, v ktorých oddiel funguje, veľmi skromné. Badmintonový klub v Kubrej má ambíciu vychovať nielen skvelých hráčov, ale aj hodnotné osobnosti. Badminton učí deti a mládež zmysluplne tráviť voľný čas, pracovať na sebe a umožňuje im stretávať sa s kamarátmi, ktorí majú pre tento šport rovnaké oduševnenie. Elánu a nadšenia do ďalších napínavých športových zápolení má klub veľa. Veríme, že svojou húževnatosťou, bojovnosťou a oduševnením pre badminton budú všetci hráči robiť dobré meno nielen sebe, ale aj svojmu mestu a klubu. Badminton je totiž neodmysliteľne spätý s Kubrou.

OSOBNOSTI

Jozef Matejka – kňaz

V každom chotári zažiari občas osobnosť, ktorá púta na seba pozornosť ako vzácny obraz či milá spomienka. U nás napr. sú to: Jozef Matejka, narodený v Kubre 3. marca 1804 v rodine Štefana a Evy, rod. Liškovej. Jeho rodičia mali okrem hospodárstva aj vodný mlyn na Váhu, ktorý im však zobrala veľká povodeň 13. augusta 1813. Jozef študoval v roku 1815 – 18 na gymnáziu v Trenčíne, pokračoval u piaristov v Pešti, bývajúc v Budíne u svojho brata Adama, vysokého úradníka a potom, ako vynikajúci študent, bol prijatý do seminára v Bratislave. Pre otvorenú ranu nad členkom a pod kolenom ľavej nohy musel štúdium prerušiť. Vrátil sa k bratovi do Budína, ktorý však onedlho – 7. decembra 1824 – zomrel. Jozef zostal pri švagrinej Františke, privyrábal si doučovaním detí remeselníkov a liečil sa. Teológiu, začatú v Pešti, doštudoval po uzdravení v Trnave a po vysvätení sa pred Vianocami 1829 stal kaplánom v Mariatali, kde mal 10. januára 1830 slávnostné primície. Po dvojročnom pôsobení v Marianke bol preložený do Šaštína, kde 12 rokov kaplánčil v Kostole Sedembolestnej Panny Márie. Tam ho občas navštívila jeho sestra Anna, vydatá Babušová, ktorá bola v Kubre mlynárka. „Naočkoval“ ju, aby si Kubrania postavili kostol, čo sa v roku 1845 aj stalo za richtárčenia ich otca Štefana. Z finančných dôvodov postavili však len kruhovú kaplnku – rotundu o priemere asi 8 – 9 metrov v mieste terajšieho kostola. Bol to prvý veľký krok k posväteniu dediny. Zo Šaštína odchádza v roku 1843 do Holíča za administrátora a hneď na to za farára do Kuklova. V roku 1844 – 56 je farárom v Kútoch a od augusta 1856 v Gbeloch, kde pôsobil 25 rokov. Od roku 1831 do 1874 zažil vo svojich farnostiach 5 vĺn cholery. V Gbeloch napr. na ňu v roku 1866 zomrelo 300 ľudí, ktorých predtým zaopatril a potom aj pochoval... Napriek týmto veľkým starostiam a svojim zdravotným problémom, našiel si čas prispievať do novín a časopisov i na ďalšiu publikačnú činnosť, o čom svedčia jeho diela ako napr.: Spis o Sedembolestnej Panne Márii z roku 1843, Krátky dejepis kresťansko – katolíckej cirkvi z roku 1850, Deskriptio Historica z roku 1874, kde napísal aj svoj životopis, a ďalšie... Nezabudol pritom ani na splurodákov – daroval im rodičovský dom na školu, v ktorej sa už v roku 1872 učilo 62 kubranských detí. K domu sa v roku 1903 pristavila priestranná miestnosť, čím vznikla nám starším tak dobre známa Horná škola s bytom pre rodinu učiteľa, terajší urbársky dom nad Lurdskou jaskyňou. Jozef Matejka zomrel v Gbeloch 27. októbra 1881 vo veku 77 rokov a tam je i pochovaný. Ešte za života bol farníkmi tak obľúbený, že mu dali prímenie

Gbelský. Na pomníku je napísané: *„Tu odpočíva medzi veriacimi ovečkami svojimi verný pastier, velebný pán Jozef MATEJKA, farár Gbelský, acesor rímsky, kňaz jubilárny, narodený dňa 3. marca 1804, ktorého dňa 27. októbra 1881 odvolaného z časnosti Ježiš Kristus ráčiž prijať do blaženej večnosti.“* (z cintorína v Gbeloch opísané a ofotené priniesol 6. apríla 2015 Dr. Ivan Horvát)

Prof.Štefan HLAVÁČ

„Môjmu príchodu na tento svet sa nikto netešil... Na mojich krstinách nebolo koláčov... Ani radostného spevu...“ – to sú slová pána profesora ThDr. Štefana Hlaváča, ktorými začína svoj životopis v knihe Po priamych cestách. Narodil sa 3. decembra 1903 v Budapešti, v nemocnici svätého Róchusa. Matka, aj keď už mala dcérku a teraz sa jej narodil synček, neuzavrela zákonné manželstvo s otcom svojich detí. Otec bol zamestnaný v Trenčíne u vojska ako rotmajster a pre uzavretie manželstva nebolo peňazí na zloženie potrebnej kaucie. Tak sa začala životná cesta chlapčeka Štefana v úlohe Izmaela. Navyše, otec zomrel ešte pred narodením chlapčeka, takže okrem úlohy Izmaela dostalo sa mu aj osudu pohrobka. Prvé roky prežil na szolnockom vidieku, na maďarskej nížine u roľníka Molnára. Bola to však výchova bez morálnych zásad. Nasledovala Budapešť, teraz už v matkinej blízkosti, no predpoklady pre dobrú výchovu neboli ani vo veľkomeste. Musela zasiahnuť Božia prozreteľnosť skrz chorobu chlapca, ktorý nutne potreboval zmenu vzduchu. Tak asi šesťročného Štefana matka priviezla z Budapešti do Kubrej. Malý Štefan sa stal chovancom svojej babky. Keď sem prišiel, nevedel ani slovo po slovensky. Detstvo prežil u babky so sestrou a ujcom. Do školy začal chodiť v Trenčianskych Tepliciach. Gymnázium absolvoval v Trenčíne. Keď babka zomrela, v spoločnom domčeku žili matka, on, sestra a ujec. Pre rodinné nezhody ho matka vyhostila z domu, ako to aj opisuje vo svojom životopise. Aj to zapadlo do plánu Božej prozreteľnosti. Vo svojej knihe pán profesor poznamenáva: „Keby ma nebola vyhnala, pravdepodobne by som sa nestal kňazom.“ Ako gymnazista vynikal nadpriemerne, no odolal všetkým zvodom sveta a vstúpil do seminára v Nitre. Prijali ho napriek ťažkostiam, ktoré mal v súvislosti so svojím nezákonným pôvodom. Posledné dva roky teológie dokončil v Olomouci ako bohoslovec za Košickú diecézu. 5. júla 1929 ho v Olomouci vysvätili za

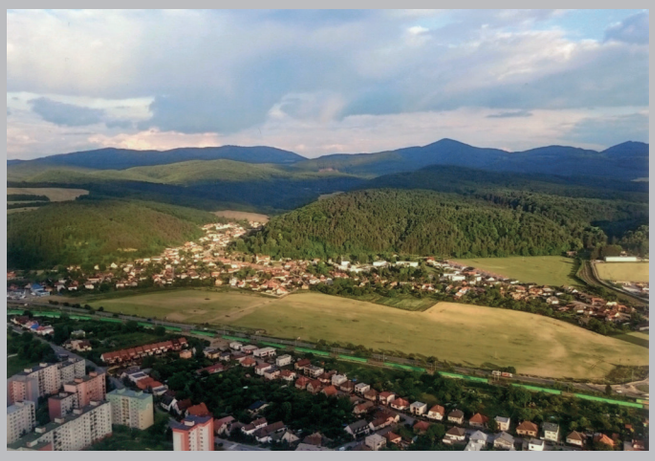

Kubra, máj 2015 – pohľad z vtáčej perspektívy - balóna - na starú a novú Kubru očami Ing. Juraja Brezana.

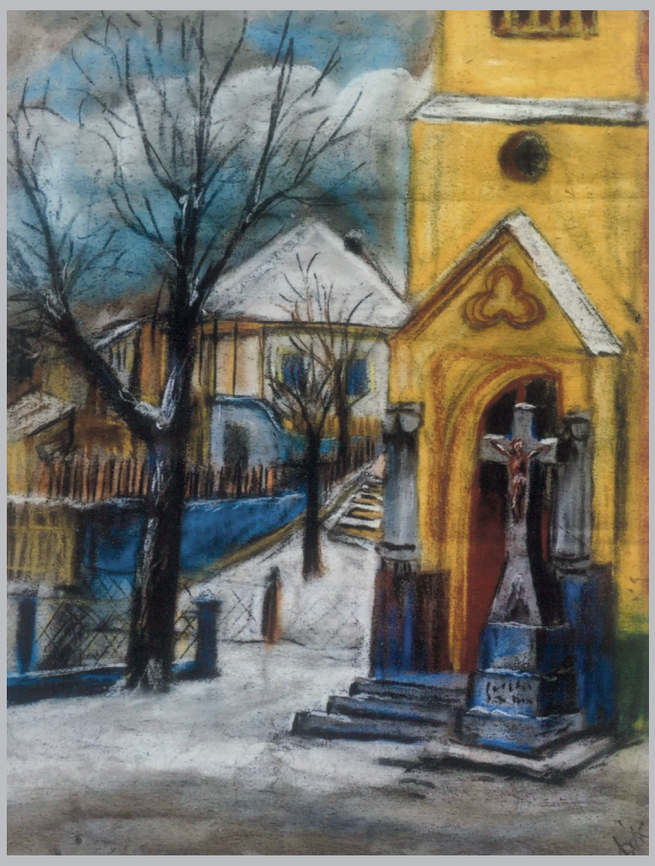

Kubra, asi rok 1958 – ukážka z tvorby Štefana Betáka, pastel.

kňaza. Tento deň je koncom prvého a začiatkom druhého dejstva v živote pána profesora Hlaváča. Primície 14. júla 1929 mu veľmi slávnostne pripravila celá Kubrá. Boli štedré, lebo zostalo aj na dvojtýždňový zájazd s výpravou olomouckej fakulty do Talianska. Do Michaloviec prišiel 2. septembra 1929. Býval na Hadvabnej ulici. Po troch rokoch dostal izbičku v nemocnici, kde pri všetkej skromnosti prežil 20 rokov. Tu celý čas, kým ho nepozbavili profesúry za komunistického režimu, bol zároveň aj duchovným správcom nemocnice. 10. IX. 1930 absolvoval farárske a profesorské skúšky a stal sa de jure riadnym profesorom. 15. XII. 1932 ho promovali za doktora teológie. Ako profesor gymnázia sa stal správcom ustanovizne „Bibliotheca pauperum" a predsedom, resp. funkcionárom ďalších šiestich verejných organizácií sociálneho zamerania. Svojou sociálnou činnosťou – hmotnou podporou chudobným študentom vyslúžil si prívlastok „patrón chudobných študentov". Aby sa ešte viac zblížil s mládežou, v apríli 1933 založil na gymnáziu katolícky skauting. Hneď na začiatku mal s touto organizáciou veľký úspech na medzinárodnom stretnutí skautov v Nitre roku 1933. Činnosť skautingu, ktorý viedol až do decembra 1938, bola veľmi bohatá. Vtedy skauting úradne zrušili. Pán profesor Hlaváč má podstatnú zásluhu na vybudovaní Domu saleziánov v Michalovciach. Dokonca osobne podpísal zmenku na úver 100 000 korún pri jeho dokončení. V roku 1936 mu pán biskup ponúkol profesúru v košickom seminári, no profesor Hlaváč ju neprijal. Zostal verný michalovským študentom, hlavne tým chudobným, ktorí potrebovali jeho hmotnú pomoc. Pán biskup túto ponuku zopakoval aj v roku 1938. V období druhej svetovej vojny sa vynikajúco prejavil v spleti vtedajších udalostí. Ukázal sa ako praktický kňaz aj vo verejno–občianskom živote, kde sa musí reálne počítať s politickou sférou, a pritom zachovať si nekompromisne svoju kňazskú identitu. Svoje postavenie využil len na konanie dobra, aj za cenu vlastnej bezpečnosti. Takto zachránil životy niekoľkých Židov v smutnej kapitole našich dejín. Tiež podporoval komunistov počas ich politickej perzekúcie v rokoch 1940–1945 a sociálne pomáhal tým, ktorí boli v tom čase utláčaní pre svoje politické alebo iné presvedčenie. Preto po vojne nebol odsúdený, aj keď ho niektorí neprajníci tendenčne obžalovali ako funkcionára verejno-občianskych organizácií v čase Slovenského štátu v roku 1939-1944. V septembri 1944 evakuoval do Kubrej. Po skončení vojny ho vláčili po vyšetrovaniach v Trenčíne i v Michalovciach, no 19.augusta 1945 ho prepustili, pretože „bol omylom zaistený". Dva mesiace začal pôsobiť na svojom pôvodnom mieste ako profesor gymnázia v Michalovciach. Skromná izbička v nemocnici sa znova stala domovom jemu i chudobným študentom, jeho „kostošom", ktorým poskytoval raňajky, obedy i večere z nemocničnej kuchyne zo svojho profesorského platu. V septembri 1949 ho preložili za profesora – katechétu na gymnázium v Humennom, so zámerom paralyzovať jeho kresťanský vplyv na študujúcu mládež v Michalovciach. 29. júla 1950 ho úplne pozbavili profesúry a tým aj priameho styku so študentmi. Zostala mu len duchovná správa nemocnice, no aj odtiaľ ho 15. januára 1951 definitívne vyhnali. Uchýlil sa znova do Kubrej. Čoskoro dostal štátny súhlas do pastorácie. Stal sa administrátorom farnosti vo Všechsvätých, no nie nadlho, 10. septembra 1952 bol zaistený a uväznený v Košiciach. V Prešove vo vlhkom betónovom bunkri deň a noc „pochodoval" 11 dní bez spánku, o hlade a smäde. Nasledovala znova väznica v Košiciach, potom v Ilave, uhoľné bane v Podkrkonoší a opäť väznica v Ruzyni. Konečne, po veľkých telesných útrapách bol prepustený na slobodu 17. septembra 1954. Za dva roky a sedem dní ho zruinovali telesne, no zocelili duševne. Prepustením na slobodu sa začína tretie dejstvo života pána profesora a Kubrá ho opätovne prichýlila v skromnom domčeku. Komunistickými sliedičmi prísne strážený žil tu v úplnej izolácii tri roky a tri mesiace, až do decembra 1957. Vtedy dostal štátny súhlas za administrátora na hermanovskú faru. Ako správca fary v Hermanovciach pôsobil vyše 25 rokov. Farnosť zveľadil vnútorne i navonok.

Zomrel 11. februára 1983. Pochovaný je pri kostole v Hermanovciach. Dokreslením životopisného portrétu pána profesora je aj tento môj sonet:

NÁŠ PROFESOR
Od zrodu navyknutý na prekážky
PO PRIAMYCH CESTÁCH mladík z Kubrej šiel
Bez otca v rodnom liste kríž mal ťažký
A s matkou samou bol vždy iba IZMAEL
Čo nedostal chcel dávať iným z lásky
Nuž na to pre svoj život recept vymyslel
Dosiahnuť v prvom rade úrad kňazský
A rozdávať sa z profesorských katedier
Kto hladný prišiel k nemu vedel že sa
Nasýti lebo jeho michalovský skromný stôl
Študentom núdznym vždycky rozprestrie sa
Vo Všechsvätých i v Hermanovciach aj tam taký bol

Že zomrel? To nie! Žije ďalej predsa
V nás –svojich žiakoch vo farníkoch on – NÁŠ PROFESOR!

Toľko krátky životopis prof. Hlaváča z knihy „Osobnosť profesora Hlaváča“ od Štefana Halása, jeho žiaka a hlavného organizátora Rodiny prof. Hlaváča. Kniha začína takto:

Predhovor ku knihe Štefana Halása “Osobnosť profesora Hlaváča” je pre mňa milou povinnosťou a splátkou vďačnosti, za všetko, čo tento kňaz vykonal pre celý náš Východ. Azda sa vyjadrujem nesprávne: chcem mu predovšetkým vyjadriť moju osobnú vďaku i celej generácie jeho odchovancov za to, čím bol pre nás a pre celé východné Slovensko. Lebo jeho konanie vyplývalo z jeho osobnosti. A tá bytosť má svoje tajomstvo, ani nie veľmi skryté, ale predsa len podstatné, ak si chceme vysvetliť nehynúcu úctu a pamiatku, ktorá obkľučuje postavu Dr. Hlaváča. Mnohí z jeho žiakov a známych vydali krásne svedectvá o rôznych črtách jeho bohatej činnosti. Katechéta, čiže profesor náboženstva na gymnáziu v Michalovciach a Humennom, zakladateľ skautingu v regióne, vychovávateľ mládeže aj mimo školy, sociálny pracovník a patrón chudobných, najmä študentov, účinný pomocník saleziánskeho diela, ľudomil a verejný pracovník, väzeň v uholných baniach a v iných žalároch, farár v Hermanovciach. Voľakto sa odvážil nazvať ho charizmatikom a nebol, aspoň v istom zmysle, ďaleko od pravdy. Pre všetkých nás bol a ostáva pri každej činnosti „pán profesor“ a s hodnou dávkou rodinnej prítuľnosti „Pišta báči“. Ale ozajstným stredobodom všetkých odtienkov jeho osobnosti je jeho kňazstvo, ktoré prežíval do hĺbky a dôsledne, bez vonkajšej okázalosti, ale skromne a s veľkou mierou ľudského spolucítenia. Presne podľa Písma: „... vybratý spomedzi ľudí, je ustanovený pre ľudí, aby ich zastupoval pred Bohom, aby prinášal dary a obety za hriechy a mohol mať súcit s nevedomými a blúdiacimi...“ /Hebr 5, 1-2/. Jednoducho povediac, bol to ozajstný, stopercentný kňaz so širokým srdcom, otvoreným pre všetkých ľudí, ale najmä pre chudobných a trpiacich a samozrejme pre mládež. Kňaz s pevnou vierou a hlbokým náboženským vzdelaním, ktorým čelil náporu mnohých profesorov s protikresťanskými názormi. Na jeho hodiny náboženstva sme sa tešili. Skoro polovicu času, ba niekedy aj viac venoval odpovediam na naše otázky a ťažkosti, ktoré sa ľahko nahromadili na hodinách dejepisu /pamätám sa na českú učebnicu, podľa ktorej Ježiš bol sociálny revolucionár a narodil sa v Nazarete/ a z úst iných

Rôzne jubileá nám pripomína 10 plakiet. Na ich vyhotovení majú zásluhu najmä Ján Záhradník-Hatalákech, Karol a Ľudvik Dobiašovci-Kumaněch a kovorytec Pavol Krátky-Sládkech. Dve medaily, ktoré na fotke chýbajú (80. výr. FS Kubra a 750. výr.obce) vyhotovil už jeho syn Braňo. Pavol je aj autorom futbalového odznaku TJ Kubran Trenčín.

Históriu obce nám tiež pripomína 10 publikácií. Publikácia „Židovské rodiny v obci Veľká Kubrá“ vydaná v r. 2015 pátrom Mackom na fotke chýba.

„osvietencov“, alebo boli prejavom nášho dozrievania. Pán profesor vedel dôkladne a konkrétne odpovedať a tak nás vychovával a pripravoval na život. Len keď zbadal, že voľakto chcel preťahovať debatu, tak ho s úsmevom prerušil: „Tak už dosť, ty hasič.“ O kňazstve nám nerobil kázne, ale ho predstavoval vo vlastnej osobe. Keď sa ho raz užší priatelia pýtali, kde nachádza vnútornú silu a rovnováhu, ako aj stály jemný úsmev na tvári, vyhrnul si nohavicu nad koleno a ukázal na stvrdnuté znaky po dlhom kľačaní. Jeho chudoba a štedrosť boli príslovečné. Pri svojom stole v nemocnici, kde býval a pôsobil ako kaplán, mal neustále pozvaných chudobných študentov a hostí. Ku všetkým bol milý a vľúdny. Svedčil o tom jeho opotrebovaný klobúk s deravou špičkou na prednom rožku od neustáleho pozdravovania na ulici. Študenti za ním chodili na porady cez prestávky do „knižnice chudobných“, ktorú zriadil na vypožičiavanie učebníc pre nemajetných študentov na gymnáziu v Michalovciach. Chodili za ním aj chlapci iných vierovyznaní. Moje osobné spomienky pokrývajú roky môjho štúdia na tomto gymnáziu od roku 1936 do roku 1943. No aj potom jedna z otázok na známych bola, ako sa má a čo robí pán profesor. Nemohol som zabudnúť, ako nás prijal pred vstupom do seminára, keď nás pohostil a ihneď sa vyzvedal, čo sme si nakúpili ako výbavu. Jednému chýbalo pyžamo, inému košeľa. Otvoril skriňu a okamžite doplnil, na čo už chýbali peniaze. Počas môjho pobytu v cudzine začali dochádzať jóbove zvesti. Salezián a básnik don Andrej Šándor, známy ako Gorazd Zvonický, bol pre mňa najlepším zdrojom informácií. Až po mnohých rokoch utrpenia mi istý misionár, ktorý ho navštívil už na fare v Hermanovciach, priniesol o ňom bližšie osobné správy a neskôr mi poslal aj fotografie z jeho pohrebu. Jeho vlastný ale anonymný životopis „Po priamych cestách“ som si prečítal na jeden dúšok. Bol na ňom nie jeho podpis, ale osobný znak: spôsob, ako píše s láskou a odpúšťaním o svojich väzniteľoch a vyšetrovateľoch. Pán profesor odchoval za dvadsať rokov pôsobenia na gymnáziu celé desiatky kňazov bez toho, aby veľa rozprával o kráse a vznešenosti kňazského povolania. On kňazstvo jednoducho žil a predstavoval celým svojim životom a príkladom. Priznávam sa, že aj ja som si utváral svoj kňazský ideál, popri postave nášho farára v Udavskom, Dr. Štefana Héseka, práve na modeli Dr. Hlaváča. Mnohí moji spolužiaci si zachovali vieru počas ťažkých skúšok v laických povolaniach tiež vďaka jeho múdrej a pevnej výchove. *Nech aj táto kniha poslúži zachovať v mladších generáciách svetlú pamiatku a žiarivý príklad tohto verného priateľa mládeže a chudobných, vzdelaných i nevzdelaných. Lebo „náš pán profesor“ ešte stále žije v našich srdciach a pôsobí aj po smrti svojou osobnosťou a dobrotou.*
V Ríme 10. júla 2002

Jozef kardinál Tomko

Kardinál Jozef Tomko na otázku, ktoré osobnosti kňazského života mali naňho v mladosti vplyv, v časopise ZRNO č.11/1999 povedal: „Ďakoval by som aj dr. Štefanovi Hlaváčovi, profesorovi náboženstva na gymnáziu v Michalovciach. Je to postava, ktorej by som prial, aby sa dostala na oltár“.
Uvidíme, raz možno...

Ján Zachara

Narodil sa 27.8.1928 v Kubre. V rodnom liste má meno Ján, ale väčšinou mu hovoria familiárne Janko; v detstve pre útlu postavu, neskôr z úcty. Pri našich troch stretnutiach u nich v Novej Dubnice spomínal: Otec Ján (1898 – 1962) pracoval na píle v Kubre ako robotník, mama Katarína, rod. Pazúr-Bulková (1900-1960) vypomáhala príležitostne v rôznych domácnostiach. Bývali vedľa píly v domoch zamestnancov. Tam sa narodil on i jeho tri staršie sestry: Mariška 1922, Anička 1925 žije v Piešťanoch i Pavlínka 1927, ktorá má hrobček na kubranskom cintoríne. Jeho i sestry odrodila nám starším tak dobre známa Murínech babka – pôrodná babica. Spomínal, ako sa tam medzi štósmi dosiek skrýval či vozil na polvágliku, za čo ho mama hrešila. Pred očami má zeleninové záhony Bulharov, ktorí tam dostali pôdu do prenájmu, keď sa v roku 1933 prestalo na píle robiť. Pamätá si, že krátko predtým, ako mal ísť do prvej ľudovej, sťahovali sa z píly do Istebníka k nádražiu. Vie, že otec mal veľký zmysel pre spravodlivosť. V tých krízových rokoch si nedával servítku pred ústa. To však znamenalo nielen stratu zamestnania, ale i sťahovanie a to bolo neraz .... (podľa zápisu v kubranskej kronike kandidovala v máji 1938 aj komunistická strana s jej predsedom Jánom Zacharom). V prvej meštianke preto už chodil s kamarátmi z Priekop na rázgy do Kočinej hory okolo židovského cintorína poľnou cestou ponad Brezinu a Zábranie. Prečo tak ďaleko? Kočinku vartoval ľudskejší hájnik ako Brezinu. To bola jeho životná škola, v ktorej si cibril zmysel pre súcit, skromnosť, zodpovednosť, pričom v prírode získaval aj obratnosť a kondíciu. V roku 1945 sa

otec vrátil z Nemecka, kde bol tri mesiace v koncentráku s viacerými kubranmi. Zamestnal sa v Tiberghienke, kde Janko už rok získaval zámočnícku prax na dielni pri Jozefovi Derkovi a teóriu v meste na učňáku. Ten učňák pri synagóge sa mu stal osudným - tam sa zahľadel na prváčku Anku, dievča z Kubry. Jeho cesta z fabriky potom už vždy viedla na námestie, kde oproti pošty mal novinový stánok Jožo Nosek, veľký zanietenec trenčianskeho športu. Zo stánku a z novín mu oči lietali na poschodie k domu vedľa pošty, aby v okne krajčírskeho salóniku pani Minárikovej uvidel tú, ktorá mu ovládla myseľ i srdce na celý život. Po čase však stačilo už len zapískať, či po tréningu u Kamenického a Podhradského v Sokolovni na Sihoti sadnúť na bicykel a odskočiť do Kubry. Ak sa pridali Kútny, Doktor, Sudovský, išli do kubranskej krčmy na muziku alebo na Majáles pri Kyselku. V roku 1945 sa stal juniorským majstrom Slovenska v mušej váhe, o rok bol nominovaný do osmy Československa na Všeslovanské majstrovstvá v Prahe 1946, kde v Lucerne vystúpil na najvyšší stupienok. V tých rokoch vybojoval desiatky zápasov v drese trenčianskeho RŠK, neskôr Meriny. V roku 1947 boxuje za ŠK Baťovany (Partizánske) aj s Julkom Tormom. Ich veľkou zásluhou sa ich družstvo stalo v roku 1948 majstrom Československa. V tom istom roku ho však vyškrtli z nominácie na Londýnsku olympiádu a o rok, keď už bol opäť členom družstva ŠK Merina, sporným verdiktom rozhodcov prehral hneď prvý zápas na ME v Oslo. Po týchto „podpásovkách“ dosiahol svoje najväčšie víťazstvo. Na Vianoce roku 1949, na Štefana, v kubranskom kostole si pred oltárom a kňazom Jozefom Štefánkom povedali áno na celú večnosť s Ankou Durasovou, (1931 - 2013). V októbri 1950 nastúpil na základnú vojenskú službu ako člen ATK (Armádny telovýchovný klub) Praha. Tvrdé tréningy mu už o rok priniesli individuálny titul majstra Československa. V ten pamätný deň, v sobotu 2. augusta 1952, keď na jeho počesť znela v Helsinskej Messuhali československá hymna, na muzike v Chocholnej zaznela intráda, keď tam ktosi na našich muzikantov zvolal: „ Kubrani, tuš! Máte šampióna! Zachara je zlatý! “ V tej chvíli by bol Duras – Janta odhodil svoj klarinet, vyobjímal všetkých a letel domov tešiť sa s rodinou, svatovcami a susedmi z veľkého úspechu svojho zaťa. O pár dní v Duraséch prízemnom dome v hornom konci na zatáčke Janko išiel oči nechať na svojej päťmesačnej dcérke Marianke a susedia na jeho zlatej medaile

Kubra 5.9.2008 – najmä týmto „dievčatám“ vďačíme, že Kubra ešte dýcha folklórom. Každý piatok sa stretávajú v Kultúrnom stredisku od roku 1981. Zľava sedí: Aďa Babirádová, Tinka Brezanová - vedúca Kultúrneho strediska, Hela Jantošová, Beata Maláňová, Ľudka Ďurišová; Zľava stojí: Anka Lišková, Maja Chorvátová, Anička Šimková, Gitka Jurišová, Magda Chorvátová.

Kubra, rok 2005 – Tréningová skupina mládeže, zľava stojí: Dušan Hricko, Klaudia a Adam Gavendovci (z Opatovej), Matúš Machara; zľava v pokľaku: ?, Peter Žembera (Tr. Jastrabie), Anton Paluš, Erik Lobotka.

a švajčiarskych hodinkách, dare ministra obrany. Nato kubranskí zväzáci zorganizovali s Jankom besedu v Hornej škole a tak sme i my, meštiankári obdivovali Janka i medailu a zdieľali s ním spoločnú radosť. V roku 1953 dostáva titul majstra športu, prijíma ponuku Ministerstva vnútra a sťahuje sa s rodinou do Prahy-Vršovíc, kde v Červenej hviezde tvrdo trénuje a v rokoch 1953, 1954 a 1956 opäť získava individuálny titul majstra Československa. V Prahe navštevujú švagra, Ruda Krátkeho – Sládkech z Kubry, ktorý má za manželku Ankinu sestru. Rudo pracuje na Ministerstve školstva a s rodinou býva neďaleko. Spomínajú na dedinu i mesto a Janka to akosi nostalgicky ťahá späť do rodného kraja. V roku 1956 zakotvil v Dubnickej Škodovke. Pri nástupe do fabriky mu riaditeľ Luhový, neskorší minister ťažkého priemyslu navrhol, aby sa išiel zaučiť do Plzenskej škodovky za normovača kováčne. Keďže Janko nechcel odísť od rodiny, šéf novobudovanej oceliarne Forgáč, športovec, mu navrhol, aby šiel na prevádzku k nemu. V marci 1957 reprezentuje Československo na dvoch medzištátnych stretnutiach v Egypte, kde vyhral oba zápasy, teší sa z narodenia syna Janka, ale keď na XII. Majstrovstvách Európy v ringu Pražského zimného štadióna prehral, rozhodol sa dvadsaťdeväťročný, po trinástich rokoch bojov v ringu, s aktívnou činnosťou skončiť. Jeho konto zdobilo 365 víťazstiev zo 430 oficiálnych zápasov. V roku 1958 mu udelili titul zaslúžilý majster športu. V brožúrke pod názvom „ Trinásť rokov v ringu“ Karol Gazdík v roku 1957 napísal: „ V majstrovi športu Jánovi Zacharovi máme jedného z najskvelejších športovcov v histórii našej telovýchovy. Máme v ňom i dobrého občana a statočného pracovníka, otca rodiny a vychovávateľa mladých. Zlatými písmenami si zaslúži byť jeho meno v Knihe dejín slovenského športu. Aké to malo ďalšie pokračovanie? Na hutnom závode odpracoval 29 rokov ako dielovedúci pri odlievaní ocele. Popri zamestnaní vyštudoval priemyslovku. V Novej Dubnici si postavil dom v radovej zástavbe. V roku 1971, keď manželka po operácii stratila stabilitu, s dcérou sa jej venovali 41 rokov, aby plnohodnotne žila a mohla chodiť do spoločnosti. Energiu si pritom dobíjal pri práci s mládežou (v rokoch 1969, 1971 a 1972 doviedol tím Dubnice k majstrovským titulom) a jeho školou prešli stovky adeptov, z ktorých vyrástli desiatky reprezentantov. Právom mu udelili v roku 1991 Čs. cenu fair play, opodstatnene si z Paríža ako prvý Slovák doviezol blahoprajný listu UNESCO za celoživotné pôsobenie a v roku 1996 ho Medzinárodný olympijský výbor vyznamenal Olympijským radom. Rudolf Móric o ňom napísal knižku „Majster pästiarskych rukavíc“ (1954,1961), Karol Gazdík už spomenutú brožúru „Trinásť rokov v ringu“ (1957) a Marian Šimo knižku „Zlatá za život“ (2009). Viliam Saroyan, americký spisovateľ, napísal: „Kto nevidí aspoň raz za rok poriadny zápas v ringu, je vôbec škoda, že žije. Box poskytuje zábavu, má v sebe dramatický konflikt, je v podstate myslenie a boj. Majstrovská technika povyšuje tento šport svojim spôsobom na umenie a vedu“. Janko Zachara neuznával silový box. „Pri boxe nemá byť podstatná sila, rozhodujúci úder, ale vydržať deväť minút mať rýchle myslenie a pohyb.“ Keď sa vo svete ringu koncom 50-tych rokov lámal chlieb v prospech silového boxu, pochopil, že v ringu už pre neho miesta niet a presedlal na opačnú stranu povrazov. Keďže cítil, že doma má lásku, dôveru, oporu, spravil to, čo musel, čo jeho povaha a talent vyžadovali, ako všetci, ktorých vedie On. Jeho prednosti kedysi zhodnotil s obdivom Rudo Burian, boxerský expert denníka Československý šport: „Zacharov spôsob boja medzi povrazmi charakterizovali na milimetre vyrátané duckingy a záklony. Sidestepmi súperov často privádzal do zúfalstva. Príroda ho obdarovala úžasným reflexom“. „Pri mojej chatrnej postave bolo ma v ringu ťažké trafiť“ – zavtipkoval si Janko a dodal: „na mňa si každý dovoľoval, takže som musel mať rýchle nohy aj ruky. Dnes tento šampión, čestný občan Dubnice i Partizánskeho, skutočná československá celebrita, žije ako nenápadný penzista v Novej Dubnici. Zocelený starosťami s elánom rozdáva svoje skúsenosti mládeži. Kto nevidel, neuverí, s akou ľahkosťou ešte nesie na pleciach svojich deväť krížikov... za najväčšie dary života považuje, že dostal za manželku Anku, vďaka ktorej dosiahol to, čo dosiahol, že vychovali dve zdravé deti, že je už pradedko a že má olympijské víťazstvo. Na otázku, ako často chodili z Dubnice do Kubry, povedal: „Deti bažili po Kubre, svokor každú nedeľu vybehol na Vančalku a pozeral k „Vochterni“, či vystupujeme z autobusa. Svokrovci si veľmi potrpeli, aby sme k nim aspoň v nedeľu prišli.“ Ešte i teraz chodí aspoň dva krát do mesiaca do Kubrej k Anke Arnoldovej, ktorej manžel Fero bol synovcom jeho svokra, spomína na Jožka Zubu, s ktorým mali spoločného birmovného otca Jožka Ožvaldu, mysľou zabehne k Števovi Šimkovi-Murínech a k Tomášovi Krátkych – Hráškech, ktorí mali za manželky Ankine

kamarátky, Helenku a Betku Ševčíkové-Kubrických, ako aj na Števku Kulifajovú-Klognerovú, či rodinu Štefana Podperu, svokrinho brata. Tak ako kedysi, i dnes u neho disciplína a presnosť majú svoju rolu. Ráno cvičí, modlí sa, keďže sa cíti veľkým dlžníkom, chodí po raňajkách k hrobu Anky, potom nákupy, varenie či práca v záhrade, po striedmom obede 600 povinných kmitov na stacionárnom bicykli, dvakrát do týždňa práca s mládežou, pondelky má vyhradené posedeniu v klube s veľkou partiou dôchodkýň, večer chvíľka na čítanie či televíziu, alebo – prečítajte si, čo napísal k 90-tke kardinála Korca: Vážená Vaša Eminencia, je mi cťou, že i ja, prostý občan Slovenskej republiky, sa môžem pripojiť touto cestou ku množstvu gratulantov k Vášmu životnému jubileu, ktoré prešlo mnohými útrapami, no vytrvaním v pravde svojho cieľa, ktorý ste verili a veríte. I ja som mal ciele a keď ich vo svojich 85. rokoch bilancujem, ich splnenie nebolo také strastiplné, ponižujúce ako Vaše. Nebol som prenasledovaný, perzekvovaný, ponižovaný, čo všetko malo vplyv i na Váš zdravotný stav, ale Vaše vôľové vlastnosti a viera prekonali prekážky. So svojím športovým cieľom som nemal problémy, ktoré by narušovali zdravotný stav, perzekúcie, ale ľudské neférové závery, či po stránke športu i na pracovisku. Nemôžem zabudnúť na môjho „športového sprievodcu“, ktorý bol so mnou vo všetkých absolvovaných zápasoch od r. 1948. Ten mi sestra doniesla z púte na Skalke pri Trenčíne, v roletke sv. Antonka a prišil som si ho do trenírok, ktoré som nosil pod reprezentačnými a obliekal ako prvé – ako talizman. No zo všetkých športových vecí mi ostalo už len evidenčné číslo 258 a medaila.

V mojej knihovničke sa pri športových, rozprávkových a iných knihách nachádza životopis kňaza pána Štefana Hlaváča pod názvom “Po priamych cestách“. Z väzenia bol prepustený 17. septembra 1954 a jeho cesta viedla do Kubrej pri Trenčíne k rodine, cesta vydretá väzením, šikanovaním, podceňovaním. V r. 1952 som cestu do tejto dediny - rodnej - absolvoval i ja z OH. Stretnutie s pánom farárom Hlaváčom bolo v r. 1954 v zimných mesiacoch (XI-XII) u pána Arnolda, rodiny mojich svokrovcov, bývajúcich v Kubrej, kde pán farár Hlaváč nejaký čas pôsobil. Cennosť knihy nie je len v jej obsahu, ale i podpis Vašej Eminencie, o ktorý som poprosil priateľa JUDr. Petra Korca – čo mi bolo splnené. Knižka, ktorú ste mi podpísali, je ako dva životopisy v jednom celku – len s tým, že pán profesor Hlaváč sa na nás díva už z nebíčka a Vám, Vaša

Kubra, rok 2005 - tréning stolnotenisového klubu v telocvični ZŠ v Kubre. Zľava druhý je jeden z trénerov mládeže Rudolf Bilek.

Čuňovo, 3.5.2003 – tieto dve veľké osobnosti – Jožko Vydrnák (1961) vľavo a Rudko Dobiáš (1934) sú aj naši priaznivci. Prvý je autor Pamätného listu k nášmu jubileu, druhý príhovoru k nemu. Aj z príležitosti stých narodenín Štefana Betáka zúčastnili sa 11.12. 2010 v Hornej škole na vernisáži výstavy jeho diela-obrazov, sôch i samorastov, ktorej iniciátorom bol Ing. Štefan Šimko. Táto snímka je z vernisáže trenčianskych výtvarníkov 6+1 v Múzeu Danubiana v Čuňove.

Eminencia, sa môžem želaním dobrého zdravia takto pripojiť ku gratulantom (v knižke Petra Korca „Morálna autorita Slovenska“). Keď ma za ním syn viezol, opýtal sa: „Tato, vieš adresu?“ „Načo, spýtam sa, každý ho tam pozná.“. „Aby si nebol prekvapený!“ Na námestíčku, hneď pri prvom dome som zazvonil, otvorila mladá mamička s dieťatkom v náručí a – „Janko Zachara? Nie, to meno mi nič nehovorí.“ Podobne som pochodil aj v samoobsluhe, o pár metrov ďalej. Starší pán, ktorý začul moju otázku predavačke, vyviedol ma kúsok pred samoobsluhu a ukázal na neďaleký dom... „Svetská sláva, poľná tráva“ – utrúsil Janko medzi rečou a trafil klinček po hlavičke: v Trenčíne osadili asi 15 lavičiek s menami významných trenčianskych športovcov. Na neho zabudli...! Prezident Slovenského olympijského výboru František Chmelár v úvode knižky „Zlatá za život“ okrem iného napísal: „Pre šťúpleho mládenca zo slovenskej Kubry určite nebola cesta na olympijské hry vydláždená. Zvlášť nie cez Prahu. Ak by nebolo nezištnej pomoci staršieho a slávnejšieho súborca Jula Tormu, veľkej túžby a nezlomnej vôle, asi by sa ani neuskutočnila. Dosiahnuť olympijské víťazstvo a zároveň prežiť vyše osemdesiat rokov jednoduchého, skromného, poctivého, činorodého a napriek všetkému krásneho života, to nie je len tak. To si človek musí zaslúžiť. To je majstrovstvo cennejšie ako zlato, to je výnimočnosť a dokonalosť hodná nasledovania. Už to nie je možné, ale chcel by som byť ako Janko Zachara.“ Vo vlasoch striebro, v srdci zlato; taký je olympijský víťaz a pýcha nášho športu, majster pästiarskych rukavíc a dobrého života, jedinečný gén slovenského národa, Janko Zachara z Veľkej Kubry pri Trenčíne.

Ing.ANDREJ DOBIAŠ, CSc.

Narodil sa 28. septembra 1923 v Kubre. Študoval na reálnom gymnáziu v Trenčíne, Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave a Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach. Pracoval na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach, na Výskumných ústavoch poľnohospodárskych v Bratislave, Hlavnej správe výskumu Povereníctva pôdohospodárstva – úsek šľachtenia rastlín, Šľachtiteľskej stanici v Brunovciach a Výskumnom ústave rastlinnej výroby v Piešťanoch. V rokoch 1953 – 1958 pracovne pôsobil v odbore základná agrotechnika a v rokoch 1958 – 1988 v odbore genetika a šľachtenie rastlín. Vedeckú hodnosť kandidáta poľnohospodársko-lesníckych vied obhájil v roku 1969. Publikoval vyše 150 vedeckých a odborných prác, je autorom a spoluautorom početných knižných publikácií a vysokoškolských učebníc, bol členom redakčných rád vedeckých časopisov a vedeckých rád ústavov doma a v zahraničí. Vo výskumnom ústave rastlinnej výroby pracoval ako vedúci vedecký pracovník, koordinátor a riešiteľ výskumných úloh z genetiky a šľachtenia rastlín, ako vedúci oddelenia a školiteľ vedeckých ašpirantov. Výsledkom jeho práce okrem teoretických poznatkov je vytvorenie nového biologického materiálu a v spoluautorstve nových odrôd hrachu a lucerny. Za výsledky vedeckej práce bol odmenený cenou SAV a ČSAP a čestnou striebornou plaketou „Za zásluhy o rozvoj vedy a výskumu“. Toľko Ing. Mitošinková M., Poľnohospodárska univerzita Nitra, v Ročenke genetické zdroje rastlín 1993-94, (pri výročí jeho sedemdesiatky). A takto si on - syn Jána (1886-1960) a Anny (1889-1973) a veľký priateľ prof. Hlaváča – spomína vo svojej knižke Nedokončená pieseň, na svoje detstvo, rodnú dedinku a brata Rudolfa (1921-1944): S bratom Rudom som prežil mladé letá v skromnej, usporiadanej, chudobou poznačenej, Bohu vernej rodine. Odmalička sme sa spolu tmolili po dedkovej a otcovej kolárskej “vrštati“, pásali husi na pažiti pod Vančalkou, naháňali sa za kravami po pasienkoch Doliny, Vančalky, Hájika a Sihote, prešliapali pešo tisíce kilometrov do trenčianskeho gymnázia, túlali sa po urbárskych horách za drevom a hríbami, prežívali radostné chvíle v skautskej rovnošate, s rodičmi okúsili tvrdú roľnícku drinu, nutnú na prežitie dedinského človeka medzi dvoma vojnami a naposledy, uprostred vojny, sme sa jeden jediný rok spolu prebíjali štúdiom na bratislavskej Technike (1943-1944). A práve po tomto mojom prvom vysokoškolskom roku sa pretrhla niť nášho bratského nažívania. Ostal som v Bratislave osamotený, bez pomoci brata a zostali mi iba spomienky. S bratom Rudom sme boli nerozlučnou dvojicou dedinských školáčikov, neskôr gymnazistov, dvojicou bratov-priateľov, ktorých formovalo kresťanské rodinné zázemie, spoločné školské záujmy a mimoškolské záľuby v katolíckom skautingu. Kultúrna činnosť, víkendové a prázdninové táborenie v kolektíve zanietených chlapcov blahodárne formovali naše priateľstvo, tak zriedkavé medzi bratmi. Dni našich prvých školských liet v laviciach “dolnej a hornej školy“ vidím už len hmlisto. Sem-tam sa mi pred očami vymarí obraz, ako kráčame s tabuľkou, grífľom a šlabikárom do dedinskej dvojtriednej školy

s viacerými ročníkmi pohromade, ako sa nám snažia dobré pani učiteľky Hajduková a Šimková vtĺkať do hlavy prvé písmená a číslice, ako sa v zimnom čase spúšťame na "perovníku" v konopnej taške dolu malým zasneženým briežkom za kostolom. Sú to nejasné, rozmazané obrazy detských radovánok i starostí spred sedemdesiatich rokov. Zreteľnejšie a usmievavo si spomínam na dni, keď som začal chodiť do gymnázia. Moje gymnaziálne štúdium "spískal" brat Rudo. Musím priznať, že do profesionálneho života ma napravil správnym smerom. Keďže sme boli chudobní, otec pokladal štyri roky meštianky za dostačujúce, avšak mne a bratovi sa to málilo pre život. Po náročných prijímacích skúškach prebehol som potajomky z prvej triedy meštianky do gymnaziálnej prímy. Všemohúci ma obdaril vlohami pre technické, biologické štúdium, pre bádanie v rastlinnej ríši a naviac, prichystal mi aj manželské povolanie, ktoré vyžadovalo žiť s vyvolenou ženou vo vernosti, v šťastí i nešťastí až do smrti. Dlhý život v manželstve potvrdil, že to bolo rovnako ťažké povolanie, ako povolanie kňaza, za ktoré mamka u Boha orodovala. Ale "nepresvedčila" Ho, lebo Ten ma napravil na svetskú životnú púť.

Ako gymnazisti sme každodenne prešli kus cesty z dediny do okresného mesta. Zodrali sme nejedny topánky a neraz sme si vypočuli napomenutia otca, aby sme si ich šanovali na pľuhavé časy. Jeho slová sme brali vážne, boli nám rozkazom. S príchodom teplejších dní sme vykračovali do školy bosky s hompáľajúcimi topánkami na pleciach. Išli sme obkľukou cez Novú Kubru na okraji mesta, okolo zeleninových záhonov Bulhara Miša, popri skladoch pohonných hmôt a cez trenčiansku Sihoť, kde vyrastali prvé rodinné domy, honosná budova vojenského zborového veliteľstva a obchodnej akadémie. Pri železničných rampách, nadohľad od starodávneho hotela Tatra, sme sa poobúvali. Posadali sme si na železné zábradlie (dnes je tam už podjazd), poutierali zaprášené nohy onucou, ktorú nám starostlivá mamka pribalila do školskej kapsy, natiahli lacné baťovky a vykračovali po meste ako rodení mešťania. Pravdu povediac, bosí by sme sa boli hanbili za svoju chudobu pri stretnutí s pánskymi spolužiakmi z mesta. V posledných piatich - šiestich rokoch masarykovskej republiky sme sa nevedeli dočkať letných prázdnin, aj keď to neboli dva mesiace leňošenia, ale pracovných povinností. Vozili sme z kubranských hôr suché drevo na rozhicovanie pece a sporáka, pásli kravy a pomáhali v žatve na dvojhektárovom gaz-

Kubra, máj 2015 – Pohľad Ing. Juraja Brezana na starú Kubru z jeho balóna.

Kubra, 12.11.2000
V našom kostole bola v tú nedeľu od 14 do 16 hod. birmovná sv. omša, pri ktorej Mons. Marián Chovanec, pom. biskup nitriansky, udelil sviatosť birmovania 80 – tim dievčatám a chlapcom, medzi ktorými bol svätenou krizmou pomazaný aj 15 ročný Juraj Liška. Keď v Urbárskom dome pri malom občerstvení jeden zo siedmich kňazov prehodil, že pred pohárom vína dá prednosť štamperlíku slivovice, Karol Dobiaš – Kumaném nemeškal – priniesol fľašku ročník 1943, ktorú mu otec odložil pri narodení. Nezištnosť hodná nasledovania, len kto už má dnes takú 57 ročnú slivovicu? Poraďte...

dovstve. Ráno čo ráno sme ťahali malý vozík do kubranskej Doliny, aby sme čo najskôr nalámali suché konáre a vyschnutú, stromami zahlušenú mladinu v nedohľadných lesoch Hája, Dubníka, Lúčneho, Jedliny či ďalekej Adovej hory. Boli sme pyšní na náš minivoz, ktorý nám ako vernú kópiu furmanských vozov zhotovil starý otec Andrej, široko – ďaleko známy ako zručný kolársky majster. Nebolo ľahké splniť túto prázdninovú úlohu. Vstávali sme zavčasu, už o piatej hrkotal náš vozík po hornom konci dediny a prekonával päť-šesť kilometrov do hôr. Tam nás čakala ďalšia šichta. Z obrovitých dubov, bukov, jaseňov, smrekov a jedlí bolo treba poodlamovať suché rázgy hákom, pripevneným na dlhej žŕdke. Bola to práca pre mocného brata Ruda; mne, slabšiemu, sa ušlo odnášať konáre k vozíku a vylamovať suchý lesný podrast. Vyviezť fóru dreva po hrboľatých, vyjarčených horských cestách si vyžadovalo zručnosť a silu. V tom bol majstrom Rudo, urastený chlapec, ktorý dokázal prekonať všetky nástrahy kubranských hôr. Odpočívali sme až na polceste domov, uprostred Doliny. Utrmácaní, zatiahli sme vozík k malej kaplnôčke na drevenom stĺpe s obrázkom svätého Vendelína, ochrancu pastierov, posadali na pažiť pri priezračnej horskej bystrinke plnej pstruhov a rakov a dali sa do desiatej. Mamka nám prichystala do kapsy z konopného plátna samé dobroty: praženicu alebo varené vajíčka, krajec chleba namasteného maslom, kus tvarohu či „homôlku“ údeného syra, cibuľu a uhorku. Smäd sme zahasili bylinkovým čajom, alebo čiernou cigóriovou kávou zo skautskej „feldfľašky“. Odpočinutí a nasýtení sme šťastlivo dotiahli fóru dreva domov. Ešte doobeda sme porezali konáre na metrové špalky a uložili ich na dvor k plotu medzi domom a záhradou. Až vtedy sme si splnili prázdninovú úlohu, keď bol plot v dĺžke asi desiatich metrov dovrchu obložený drevom. To stačilo na podkurovanie do budúcich prázdnin. Aby nám bolo veselšie a smelšie, chodili sme do hôr s kamarátmi z horného konca dediny. Okruh „furmanov“ s drevom sa rozšíril aj o kubranských rodákov z osady na Vlčích jamách, ktorých sme stretali pri prázdninových potulkách horami. Najčastejšie to bol Rudo Murko so ženou alebo synom, utrmácaní dvojkolesovou károu, vrchovato naloženou suchými rázgami. Neraz sme spolu odpočívali v Doline pri obrázku svätého Vendelína. Brat Rudo mal veľkú pasiu pozhovárať sa s nimi a načúvať ich cigánskemu žargónu. Okrem príležitostnej práce na stavbách v meste, zarobil si Rudo Murko pár korún na živobytie rodiny aj predajom dreva a nebol na obtiaž dedine. Káru suchých konárov z kubraných hôr doviezol na Vlčie jamy, popílil na krátke polená, hrubšie rozrúbal a poviazal „hrabútom“ alebo vŕbovými prútmi do viazaničiek – „cupiek“, ako ich sám nazýval. Nedopátral som sa pôvodu tohto slova, nenašiel som ho v slovníkoch; pravdepodobne je okrasou iba kubranského dialektu. V lete Murkovci navozili drevo pred chalupu do foroty a s príchodom chladných jesenných dní, kedy už bolo treba kúriť v mestských bytoch a obchodoch, vozili ho do mesta. Aj nám sa skončili letné prázdniny a cestou do školy sme sa zrána opäť stretli s Rudom Murkom a sledovali jeho púť s „cupkami“ do mesta. Nechodil ich predávať sám, ale so ženou Ozefou, prezývanou Palacina. Tak ju volala celá dedina. V meste sa stal z Ruda Murka pán a ako sa na hlavu rodiny patrilo, už neťahal ťažkú káru on, ale jeho žena, zapriahnutá do koženej opraty. Rudo len občas náklad dreva potlačil, najmä na briežku okolo hotela Tatra. Po ňom vhupli s károu na starobylé trenčianske námestie, rovné ako dlaň. Cestou do školy sme ho neraz pozorovali, ako sa náhlil námestím pod hradom Matúša z obchodu do obchodu s plným náručím „cupiek“ a predával ich obchodníkom na podkurovanie v kachliach. Ústredné kúrenie bolo vtedy vzácnosťou, nemali sme ho ani v budove gymnázia. Môj brat, už veľký gymnazista, nevedel odtrhnúť oči od dvojice krajanov a so zaujatím sledoval rituál predaja „cupiek“. Darmo som ho súril, že prídeme neskoro do školy; vytrvale hľadel na to divadlo a čakal na finále. Nespustil zrak z rozjasnenej tváre Ruda Murku, pyšne vykračujúceho z obchodu ku káre, žmoliaceho preziabnutými rukami skromný zárobok a rozkazujúceho žene s vážnosťou vajdu: „Palacina, obráť káru, už sú cupky predané!“ Ešte dnes mi znie v ušiach tento jeho rozradostený rozkaz a pred očami mám obraz dvoch šťastných chudákov manželov, ktorí si tvrdo zarobili pár korún na obživu svojho drobizgu. Zároveň vidím aj môjho brata Ruda, ako ich zanietene pozoruje a načúva, aby mu neušiel ani jeden pohyb, ani jedno slovko. Jeho citné srdce sa tiež napĺňalo radosťou zo šťastia príslušníkov etnika, zastrčeného na okraj meštiackej spoločnosti.

V pamäti mi zostala ešte jedna historka. Je o cigánskej kapele Murkovcov. Brat Rudo rád rozprával o tejto muzike, rád počúval jej kvílivé melódie. Ako malí šarvanec pobehúval aj so mnou za Murkovcami, keď vyhrávali po dedine a neraz, už ako gymnazista, cestou zo školy obdivoval pri ich chatrči na Dolinách nezohratý husľový

orchester. Murkovci tu bývali v malej chalúpke na rozpadnutie s prílepkom kováčskej dielne až do polovice tridsiatych rokov. Vtedy sa presťahovali na Vlčie jamy do troch nových domcov. Na Dolinách sa zrodila ich rázovitá štvorčlenná kapela v tomto zložení: starý Jožo, hlava rodiny, poťahoval na base, syn Pišta bol primášom a synovia Jožo a Rudo ich neprofesionálne doprevádzali na husliach.

Murkovci hrávali na zábavách a po domov na fašiangy, Vianoce, Nový rok a Veľkú noc. Mali však neprekonateľného konkurenta v známej kubranskej dychovke. Starý Jožo nedal dopustiť na svoju kapelu a kritizoval dedinskú dychovku slovami, ktoré som si zapamätal z častého rozprávania brata Ruda: „Šak oni hrajú, hrajú, len tej cigánskej fajínovosti nemajú.“ Kto to už dnes rozsúdi? Možno môj brat; keby sa bol dožil, bol by veršami ospieval „fajínovosť“ cigánskej hudby Murkovcov i kvalitu preslávenej kubranskej dychovky. Keď som sa už spomienkami zastavil na Dolinách či Pažítkach, lebo aj tak sa volal dolný koniec našej dediny, nemôžem vynechať dve lákadlá, ktoré nás sem priťahovali: bolo to gašparkove divadlo a kamarátstvo s chlapcami Krátkych-Sládkech, menovite s mojim vrstovníkom Rudom. Gašparkove divadlo na Pažítkach bolo srdcovou záležitosťou môjho brata. Tu, na širokej pažiti, obsypanej husacincami, rozložili velikánsky stan český komedianti a křdle husí museli ustúpiť kultúre. S bratom Rudom sme nemohli chýbať pred oponou tohto zázračného divadla nášho detstva. V dňoch letných prázdnin sme sa motali po dvore, netrpezliví a nedočkaví sme načúvali, kedy už na ulici zanôti komediantská trúbka a ozve sa buchot bubna, prerušovaný oznamom v československom jazyku o príchode Gašparka do dediny a pozvaním detí do divadla. Ťažko dnes popísať našu radosť z huncútstiev krpatého figliara Gašparka, ale aj rozhorčenie nášho starého otca Andreja nad príchodom tejto jemu nevítanej figúrky. Keď k nám zavítala kultúra spoza Moravy v maringotkách, náš dedko kolár obyčajne vysedával a kresal drevo na dvore. Ledva začul z ulice zvuk komediantskej trúbky, vytrhol z úst nerozlučnú fajku, od jedu si odpľul, zahrešil po maďarsky či po nemecky, aby sme mu nerozumeli, celou silou zaťal sekeru do penky a rozhorčene skríkol: „Zas sú tu tí neznajbozi Česi s pimprlátkami, už zas prišli kaziť naše decká!“ To všetko si Rudo ukladal do pamäti, obohacoval svoj talent a využil pri režírovaní divadelných hier, ktoré sme odohrali ako skauti-ochotníci v starej poschodovej budove

Kubra, 7.8.1993 – 60.výročie FS. V priadkach účinkoval aj 17 ročný Braňo Krátky-Blaškéch ako Mikuláš. Do povriesel ho „strojili“ Ondrejovia: Tvrdoň-Prevezených, zľava a Matejka-Mikláškech. Braňo, kovorytec po otcovi Pavlovi, vyhotovil pre nás plakety k 80. výročiu FS i k 750. výročiu obce, podľa grafického návrhu Braňa Lišku.

Kubra, 3.8.2013 – 80.výročie FS Kubra sme začali v kostole privítaním nového správcu farnosti kňaza Jána Viciana a sv. omšou...

uprostred dediny. Okrem kultúry bola v nej aj krčma, obchod, holičský salón a byt. Gašparkové divadlo bolo bratovi dobrou prípravou na písanie krátkych jednoaktoviek, ktoré zaradil pred alebo po hlavnom predstavení. Vrátim sa k nášmu starému otcovi. Napokon sa zmieril s „pimprlátkovou“ kultúrou, najmä keď mu vnúčik Rudko vyrozprával príbeh ľudkového divadelného predstavenia, v ktorom vždy zvíťazil prefíkaný Gašparko nad zlými ľuďmi. Pri zmienke o literárnych schopnostiach brata Ruda nemôžem nespomenúť nášho starého otca Andreja Dobiaša, v dedine známeho ako dedka Kolárech, najmä jeho veľký rozprávačský talent, jeho schopnosti zručného remeselníka i kostolníka, ktorý po latinsky s kňazom vysluhoval obrady pri krstoch, svadbách, pohreboch a pobožnostiach cirkevného roka. Dobrotivý Pán nedopustil, aby tento poklad starého otca rokmi zhrdzavel; jeho dedičné vlohy sa ozvali v ďalších generáciách: u vnuka Rudka, nádejného básnika a pravnuka Pavla Matejku, neškoleného rozprávača, autora zaujímavých spomienok na staré i dnešné časy našej rodnej obce. S bratom Rudom, sme často odbehli na Doliny za kamarátmi, chlapcami Krátkych-Sládkech. Boli traja: Pišta, Rudo, Jožo. Môj brat si najlepšie rozumel s Rudom, prostredným z troch Sládkech synov. Mali rovnaké literárne sklony. Môj súrodenec mu bol radcom pri písaní prozaických príbehov, po čase uverejňovaných v časopisoch. Po smrti môjho brata prebral som ja poradenstvo v literárnej činnosti priateľa Ruda Sládkech. Mal som k tomu blízko ako člen redakčných rád vedeckých časopisov, ako oponent diplomových, kandidátskych a doktorských dizertácií, vysokoškolských učebníc a autor vedeckých prác. V šesťdesiatych až osemdesiatych rokoch som sa s ním často stretával počas mojich ciest do Prahy na vedecké a redakčné rady. V jeho pražskom střešovickom byte, naplno zapratanom knihami, sme dlho do noci dišputovali o politike, o literatúre a jej domácich a svetových novinkách, najmä z vtedajšej Knižnice Nobelových cien. Celé hodiny som ho nabádal, aby sa vrátil k svojim novelistickým záľubám z mladších rokov, ale nedarilo sa mi. Tak sa zamotal do osídiel vysokej politiky a veľkomestskej samopaše, až zahlušil svoje literárne nadanie. Na beletriu už nemal čas, ani priestor, lebo z politickej dráhy a ideologických písačiek nebolo možné cúvnuť, iba ak do prepadliska oponentov režimu. Tú druhú cestu, cestu kritika politických pomerov, síce hľadal, ale nenašiel ju do smrti. Pobral sa na večnosť zavčasu (v roku 1987), nedočkal sa dlhých dôchodcovských dní, v ktorých by sa bol určite dostal k peru a spomínal na svoju nezbednú mladosť, na učňovské roky elektrikára, na právnické štúdium v Prahe, na post politického hodnostára pražského ministerstva školstva, na diplomatickú službu v Moskve a na životné finále v úlohe vysokoškolského učiteľa. Vianočný čas v tridsiatych rokoch bol pre nás gymnazistov nezabudnuteľný, plný očakávania, radosti, rodinnej pohody a rodičovskej lásky. Len čo začali vianočné prázdniny, z povaly sme zniesli betlehemskú maštaľku a papierovú krabicu s figúrkami a začali projektovať „Betlehem“ v kuchynskom kúte. Z roka na rok sme ho vylepšovali a aby sa čo najvernejšie podobal Betlehemu vo Svätej Zemi, prelistovali sme staré čísla Hlasov z katolíckych misií a Svätovojtešské kalendáre a odkukávali z obrázkov betlehemskú krajinu. Maštaľku s jasličkami nám zmajstroval starý otec, figúrky Svätej rodiny, troch kráľov, pastierov, ovečiek, betlehemskú hviezdu a papierové palmy nám daroval pán profesor Hlaváč, príslušník našej rodiny počas vianočných prázdnin. Tie obyčajne prežíval medzi kubranskými krajanmi. Všetko to Ježiškove spoločenstvo bolo treba čo najvernejšie inscenovať na trojuholníkovom doštenom podstavci v kuchynskom kúte. Maštaľku sme obložili zvetranými kameňmi z Vančalky a pokrčeným baliacim papierom natretým našedo. Pole pastierov sa zazelenalo machom a vetvičkami jalovca. Konáriky trnky s tmavomodrými guľatými plodmi, ošľahnutými mrazom, napodobnili betlehemské olivy a palmy z papiera dotvorili obraz subtropickej prírody Svätej Zeme. V pamäti mi zostali aj spomienky na predvianočné dni, kedy sme sa brodili snehom okolo Skaličiek, skrehnutými rukami lúpali machom zarastenú kôru borovíc, odhŕňali sneh a šklbali mach spod kríkov, sekerou odtínali vetvičky jalovca, borovice, trnky, šípovej ruže a hlohu, len aby náš Betlehem vyzeral ako ozajstný. Trocha sme ho aj zmodernizovali: tmavú jaskynnú maštaľku a betlehemskú hviezdu, ktorá doprevádzala troch mudrcov z Východu do Jeruzalema, sme oslnili žiarovkami z ručnej baterky. Toto dielo bratov Jána, Ruda a Andreja si zaslúžilo obdiv. Aj sa ho dočkalo. Celé húfy detí z rodiny, od susedov z horného i dolného konca dediny zbožňovali Kolárech betlehem, spievali pri ňom vianočné koledy a nezabudli ani na vinš našim rodičom. Nám, školákom, hrdým na Betlehem, zostala na Štedrý večer už len povinnosť pomodliť sa pri jasličkách s Dieťatkom a poďakovať mu za

darčeky pod vianočným stromčekom: na zimník, ktorý sme si mohli obliecť už na utiereň, na zimné topánky, štrimpfle, rukavice či baranicu, za farebné pastelky, ktoré sme naliehavo potrebovali, lebo sme radi kreslili, na modlitebné knižky a školské písanky a za nové sánky – ródle, ktoré s toľkou láskou zhotovil náš otec v predvianočnom čase. O všetkých vianočných daroch sme už vedeli, veď sme si ich vyskúšali v obchode a vo „vrštati" obdivovali zručné ruky nášho otca, ako hlobil Ježiškove sánky. Napriek tomu sme prežívali neopísateľnú radosť, keď sme ich zazreli pod stromčekom. Boli to najcennejšie dary od Ježiška, lebo pochádzali z pracovitých rúk nášho otca a matky, ktoré im On, Narodený, daroval pri ich príchode na svet. Občas prišiel za nami Ježiško aj do gymnázia. Ako študenti, zaradení do kategórie chudobných, dostávali sme k Vianociam hodnotné dary z dobročinného podporného spolku „Pauperum". Na jednu vianočnú nádielku som dosiaľ nezabudol. Bolo to cez vojnu, v decembri, v tisíc deväťsto štyridsiatom prvom či druhom roku, kedy som sa dostal na zoznam obdarovaných aj ja. Pani profesorka Venenyová-Bundalová, štramanda, do ktorej sme boli všetci zaľúbení, ma pojala do obchodu nášho starého známeho Knöpfenmachera, aby mi kúpila zimník. Najednala sa však s ním, lebo vtedy ho už v zarizovanom obchode nebolo. Obluda rasizmu v ľudskej podobe ho vyhnala ďaleko do lágrov smrti bez nádeje na návrat. Pani profesorka mi vybrala moderný zimník. Bol taký pekný, že som si ho zašanoval, odložil do skrine a prvýkrát obliekol až v roku 1943 pred Vianocami ako vysokoškolák. Občas sám seba obdivujem na dobovej fotografií pred bratislavskou Technikou. Odkladám ju s povzdychom, aký som bol štramák v parádnom zimníku od Ježiška. V čase našich detských a mládeneckých Vianoc, prikrášlených kuchynským Betlehemom, neodvážili sme sa ani vo sne putovať po Svätej Zemi. Nebolo to možné ani v mojom produktívnom veku za štyridsaťročného neveréckého mocnárstva. Až po odohnaní démona aj s jeho náukou o všemocnosti Hmoty bez Ducha, sníval som o biblickej zemi, kde sa narodil Ježiš. Utópia sa stala skutočnosťou, keď som ako sedemdesiatpäťročný starec vkročil s manželkou Máriou na posvätnú betlehemskú zem. Morálne princípy skautingu a túžba po zveľaďovaní Božej prírody naplnili aj mladícke srdce a um môjho brata Ruda. Kvôli osvojeniu si týchto a ďalších humánnych noriem mládežou našej dediny, spolčili sa v polovici tridsiatych rokov traja gym-

- následne pokračovalo sprievodom dolu dedinou na čele s opatovskou dychovkou do areálu Kultúrneho strediska (bývalá materská škôlka), mojim príhovorom, vystúpením FS z Hrozenkova aj našej...

Prezident Európskej únie umenia pre západnú Európu a Americké kontinenty Petr Vašíček prehovoril o autentickom folklóre, ktorý je plnohodnotným umeleckým prejavom a patrí k ozajstným kultúrnym hodnotám Európy, a o našom prínose k tomu...

nazisti – Jožko Majerský, Rudo Dobiaš a Karol Juriš – po kresťansky vychovaní chlapci, zrodení v nádherne kubranskej prírode a založili skautskú organizáciu. Získali pár dedinských chlapcov a tak sa pripojili k miliónom vyznavačov skautského desatora. Podnet k založeniu im dal náš veľký krajan, priateľ mladých, profesor Hlaváč, zbehlý skautský vodca, zakladateľ katolíckeho skautingu v Michalovciach v roku 1933. Na začiatku nás bolo poskromne: štrnásti sme zložili sľub vernosti zásadám skautského nažívania v kubranskom kostolíku pred Večným Vodcom a našimi troma veliteľmi. Túto malú skautskú komunitu z tých čias zvečnila vzácna dobová fotografia, ktorú som našiel v bratovej pozostalosti. Cez letné prázdniny bolo pravidlom, že sme sa v sobotu popoludní vybrali s chlapcami stanovať na vrchol Vančalky, Hájika či do Doliny s najnutnejším výstrojom – stanmi, kotlíkom, sekerami a proviantom. Rodičia nás takto odmenili za celotýždňovú šichtu na gazdovstve s podmienkou, že sa v nedeľu ráno vrátime domov a nezmeškáme svätú omšu. Boli to nezabudnuteľné „gulášpartie“ pri táborovom ohni bez alkoholu, fajčenia, drog a vulgárností, zato plné veselosti, spevu a priúčania sa k samostatnosti, poslušnosti a službe jeden druhému, ku kuchteniu a k nebojácnosti v nočnej prírode. V tom všetkom nám bol vzorom brat Rudo. Ale to nebola jeho jediná aktivita. Bol dušou kultúrneho diania v kubranskej skautskej organizácii. Nacvičoval divadlá, písal pre ochotníkov krátke jednoaktovky. Odchodom našich troch skautských veliteľov na vysokoškolské štúdiá do Bratislavy, náš spolkový život definitívne skončil. Zostali nám iba spomienky na krásne dni a noci v prírode, na stretnutia so skautmi zblízka i zďaleka, na divadelné skúšky a predstavenia , na vystupovanie v hrdej skautskej rovnošate pri náboženských slávnostiach na Veľkú noc, Božie Telo a Všechsvätých.

Nádejný život môjho milovaného brata sa skončil v Ružomberku. Odvelili ho na prázdninovú prax do celulózky ako vojenského vysokoškoláka, študujúceho chémiu. A tu ho zastihli krvavé septembrové dni štyridsiateho štvrtého roka. Chcel sa čo najskôr dostať domov, k rodičom a bratom, ale nedošiel. Vojenská vrchnosť bola neúprosná, zmobilizovala ho do armády a zaradila do jednotky, ochraňujúcej dôležité objekty mesta. V osudný dvadsiaty prvý septembrový deň hliadkoval pri ružomberskom Božom chráme, s poslaním strážiť mauzóleum Andreja Hlinku a susedné štátne úrady. Lenže jeho odvaha, ktorú mal v krvi, bola márna proti náhlemu vzdušnému útoku, pri ktorom bol smrteľne zranený pri hlavnom vchode do farského chrámu. Zraneniu podľahol v ružomberskej nemocnici na druhý deň, 22. septembra 1944. Miesto odchodu na večnosť mu bolo vari prisúdené Pánom života a smrti. Veď tu, na námestí pred Božím chrámom, stál v smútku pred šiestimi rokmi v skautskej uniforme pri rozlúčke s národným buditeľom Andrejom Hlinkom, tu si možno v duchu opakoval verše básne „Zomrel gazda“, ktorú mu zložil a zapísal si do zošita s dátumom 16.8.1938 a tu sa v uniforme vojaka slovenskej armády navždy rozlúčil so svetom pri bdení nad večným odpočinkom Gazdu slovenského národa.

PhDr. Rudolf Beták, CSc.

Môj priateľ Rudko Beták, nar. 2.1.1919 v Kubre, bol nadaný, skromný chlapec, chudobný ako kostolná myš. Už od prvých gymnaziálnych rokov si musel zarábať na štúdium kondíciami bohatých spolužiakov, lebo jeho pracovitý otec sotva stačil vyšustrovať pár korún na obživu rodiny. Osud mu neprial ani v spoločensky ťažkých päťdesiatych rokoch i v ďalších desaťročiach. Ako profesor trenčianskeho gymnázia sa postavil proti praktikám prijímania žiakov na gymnázium podľa straníckeho kľúča na úkor nadaných žiakov, ktorí nazbierali súdružské body na prijatie do školy. Nevydržal nápor mocných a utiahol sa na bratislavskú katedru jazykov UK v ponižšom pedagogickom poste, z ktorého sa nedostal vyššie, súc poznačený dedičným hriechom neposlušného súdruha éry socializmu. Aj v neprajných podmienkach rozvíjal svoje rozumové schopnosti a stal sa vynikajúcim filológom klasických a svetových jazykov, prekladateľom a uznávaným pedagógom. Nehodnotím ho tak iba ja, bola to mienka aj potentátov z druhej strany barikády. Presvedčil som sa to tom až po Rudkovej smrti (zomrel 22.6.1986 v Bratislave), pri dovolenke na rozpálenom piesku talianskej riviéry. V uvoľnenejšej atmosfére osemdesiatych rokoch som si dodal odvahu na plážové rozhovory so známym básnikom na viceministerskom, neskôr na ministerskom poste pre kultúru. Usnadnil mi to on sám, lebo sa prejavil ako človek, ochotný dať sa do reči s každým. Keď sme zistili, že obaja pochádzame od Trenčína, zblížili sme sa ešte viac. Rozhovorili sme sa o našich štúdiách na gymnáziu a prišla reč aj na môjho priateľa Rudka, lebo aj on ho poznal i jeho strastiplnú pedagogickú púť. Hodnotil ho ako vynikajúceho

pedagóga, múdreho a dobrého človeka, akého kedy poznal. Opovážil som sa zapliesť do dialógu zvedavú otázku: „Ale prečo sa mu dlhé roky nedarilo?“ Dostal som váhavú, ale mnohovravnú odpoveď: „Mal na ministerstve školstva neprajníkov.“ Treba dodať, že neprajníci Rudka boli na ministerstve, ktoré neriadil súdruh viceminister, neskorší minister. V Bratislave, kde sme sa s Rudkom po desaťročie stretávali v Bistre hotela Krym pri fazuľovej polievke voňajúcej kubranskou domovinou, sme neraz spomínali ako nám trom vysokoškolákom – Rudkovi, ktorý nedávno skončil pedagogické štúdia na UK, mne vo štvrtom semestri na SVŠT a Jožkovi Filovi, študentovi právnickej fakulty, dali do rúk automaty a poverili hliadkovaním po dedine v denných i nočnýn hodinách, ako sa z nás stali drevorubači v kubranskej Jedline, kde nám padali za obeť najkrajšie smreky a jedle označené komandírom, ktoré sme potom očistené s kubranskými koniarmi odvážali do Trenčína a ukladali pred zničeným mostom, až sme sa nakoniec stali aj tesármi a stavbármi trenčianskych mostov za sporadickej streľby ustupujúcej nemeckej armády, i ako sme s tými automatmi riešili na Vlčích jamách bojovú trmu-vrmu rozladených Rómov streľbou do vzduchu, skrátka: časy prvých to kontaktov s nastupujúcou mocou ... Toľko o svojom priateľovi, prof. Betákovi, Ing. Andrej Dobiaš, CSc. vo svojich Spomienkach (krátené).

Plukovník v. v. Mgr. PhDr. Milan Benkovič

Narodený 5.marca 1938 v Kubrej.
1956 maturoval na Vojenskom gymnáziu v Moravskej Třebovej.
1959 ukončil štúdium delostreleckého učilišťa v Hraniciach na Morave.
1967 absolvent Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici – aprobácia slovenský jazyk a literatúra – telesná výchova.
1973 absolvent Vojenskej akadémie v Bratislave – doktorantské štúdium – aprobácia vojenská pedagogika a psychológia.
1959-1997 profesionálny vojak na rôznych veliteľských, učiteľských i riadiacich funkciách v Liptovskom Mikuláši, Vojenskom gymnáziu SNP v Banskej Bystrici, v Novom Meste nad Váhom, Vojenskej vysokej škole v Liptovskom Mikuláši, Veliteľstve východného vojenského okruhu, Veliteľstve Letectva ASR, Generálnom štábe ASR v Trenčíne.

-a potom už vedúca FS Anna Lišková prevzala cenu z rúk viceprezidenta Bernarda Louisa Martina...

-pričom ku gratulantom sa pripojil aj primátor mesta Richard Rybníček slovami: „Robíte radosť Kubre, mestu Trenčín, sebe, aj celému Slovensku“.

1997-2000 na Ministerstve obrany SR v Bratislave ako jazykový odborník pri tvorbe nových slovenských vojenských predpisov a poriadkov ASR a novej slovenskej vojenskej odbornej terminológie jednotlivých druhov vojsk a vojenských odborností ASR. Žije v Trenčíne.

Ing. Pavol Trnka, CSc., kapitán námornej plavby v. v.

Narodil sa 25.8.1938 v Trenčíne, v Kubre vychodil ľudovú školu, v Trenčíne meštianku, v roku 1956 maturoval vo Vojenskom gymnáziu v Moravskej Třebovej a v roku 1959 ukončil Námornú akadémiu v Bulharsku – Varne.
Nastúpil ako kadet do Československej námornej plavby v Prahe (ČNP). Moria a oceány začal brázdiť na lodi Republika. V roku 1960 bol menovaný námorným poručíkom v ďalších rokoch, po zložení príslušných skúšok, prešiel postupne z funkcie 2. palubného dôstojníka na 2. a 1. na lodiach Pionier, Mier a Iskra. V roku 1964 na Námornej akadémii vo Varne zložil skúšky kapitána dlhej plavby a začal veliť na lodi Pionier. Najväčšej lodi, ktorej velil, bola loď Vítkovice s výtlakom 42 tisíc ton. Najvýznamnejšou bola cesta okolo sveta z prístavu Rostock cez Atlantický oceán, Panamský prieplav, Japonsko, Austráliu, Indiu, Európu – prístav Rijeka. V roku 1977 ukončil štúdia Vysokej školy ekonomickej v Prahe s následnou vedeckou ašpirantúrou, 1978-79 pracoval na obchodnom oddelení ČNP a opäť sa vrátil na more. V januári 1993 bol menovaný do funkcie generálneho riaditeľa a predsedu predstavenstva a.s. ČNP v Prahe, ktorú vykonával až do dôchodku v roku 2001. Žije v Prahe.

Z tvorby spoluobčanov

I keď nemá každý taký talent ako náš priaznivec Rudolf Dobiaš, o ktorom sa vyjadril popredný slovenský spisovateľ Ľubomír Feldek, že keby iné národy mali spisovateľa a básnika takého formátu, už dávno by ho boli navrhli na Nobelovu cenu, predsa i náš chotár v tejto oblasti vydal aké – také plody: Diela z pera kňaza – viď Jozef Matejka, Po priamych cestách – prof. Štefan Hlaváč, Spomienky... – Andrej Dobiaš, 50 rokov divadla v Kubrej – Ján Bagin, 40 rokov FS v Kubrej – Štefan Dobiaš – Stanislav Liška, Oldomáš platíme my – Stanislav Liška, Rok v Kubrianskych zvykoch – Emil Bagin, To kubranské pole a Akože ťa zabudnúť – Paľo Matejka, knižky poézie Janky Fabovej a Magdy Pilarovej, Sakrálne objekty Veľkej Kubry a Židovské rodiny v obci Veľká Kubrá – Martin Jakub Macko, či len takéto miniatúry:

MARGITKA

(Povesť od JUDr. Rudolfa Krátkeho)
Ešte sa s nocou mraky držali za ruky, ešte si dolina spokojne oddychovala pod jej rúchom, ešte sa život neprebudil, keď nad samým okrajom „Raduchovej“ zjavil sa úzučký vlások vidna. Hneď za ním zjavili sa i ďalšie vlásky a potom sa noc i s mrakmi pohýbala... Najprv letí pomaly, ako by sa zo spánku lenivo prebúdzali, potom však, keď spoza „Raduchovej“ začalo slniečko vytŕčať svoje dlhé, kučeravé, zlatožlté vlásky, rozfŕkli sa na všetky strany a noc išla s nimi... To bolo svitanie, to bolo ráno. Život sa zobudil. Tam kdesi v doline, kde roztopašne zurčal potôčik rannú melódiu, tam zašvitoril vták a kŕdle s ním... V dedine zagágali husi, zabľačala ovca, čo bola celú noc uviazaná o plot, ktosi hučne ťahá vodu na obecnej studni a z maštalí, k tichému prežúvaniu kráv, pridalo sa k životu zamúkanie... Potom gazdinky a gazdovia, ledabolo ustrojení, vyháňajú statok na cestu. Pastier Šimo už kdesi po hornom konci plieska svojim ťažkým pastierskym bičom... Pozerám sa z „Vančalky“ na dedinu. Leží pred nami ako veľká misa s okrajmi hôr, vyvinutými až po samé nebesia, na dne zdobená bielučko vybielenými chalúpkami. Do jej života nesú sa hlasité a sýte zvuky spiežovcov i veľkých chrapľáčov. To Šimo so starým Honečkom a synom Janom ženie stádo kráv na pašu. Slniečko v rozcuchanom neporiadku usmieva sa cez koruny borovíc na nás. Ako dlhé, veľké meče preťahuje svoje zlaté lúče cez konáre, jasným rezom, nič však nepadá pod nimi... iba drobučká, belasá para, ako jemný hodváb, ktorá zostala z toho, čo nadýchali mraky...
Šimo ženie stádo cez most, čo za dedinou pretína väčší potok na „Pietrovú“. Bafká si cestou, občas si zahreší, tak po pastiersky, keď niektorá z kráv vbehne mu do zelenej ďateliny. Šimo sa mimochodom pozrel do vody a ... chytil fajku do ruky, zastavil sa, pozrel do vody ešte raz, svraštil čelo a odpľul ... Možno vypľul i to slovo, čo sme až potom počuli: Beštia! – Krava vtedy vbehla do bujnej ďateliny, no nezahnal sa po nej, len hľadel do vody. Potom sa obrátil a tak bez zľaknutia, bez prekvapenia, ako by išlo len o maličkosť, zavolal na chlapca: – Jano, vráť sa, a choď k Ondrejovi Maláňech, čo má tie dve jalovičky, po-

vedz mu, nech zapriahne a príde sem... Chlapča, sotva šesťročné, čo žmúrilo ešte dosiaľ očima a ukazovalo kyslú tvár, otvorilo ústa, ako by sa chcelo niečo spýtať, potom však pohodilo hlavou a obrátilo sa.

A povedz, - dodal ešte Šimo, - že sa im Mišo utopil... – Chlapča asi nepočulo posledné slovo, lebo sa ani neobrátilo... Alebo si už zvyklo na také slová? Možno...Veď pastier Šimo, ten vedel rozprávať! A veľa videl za svojho pastierovania. Šimo sa nahneval na „Zeleného Gábora“, ako pomenoval vodníka, čo už od nepamäti vystrájal tu bohapusté kúsky. Za jeho pastierovania už asi pol dediny ľudí zmárnil. Jemu dal síce „Zelený Gábor“ pokoj, ale on sa už nemohol pozerať na jeho mrzké činy a preto sa zahrozil ku vode... Voda sa zvlnila a zakŕkala žaba... Mráz nám behal po rukách, po nohách a chrbte, keď sme sa bližšie pozreli na starého, zhrbeného Maláňa, nohy nám meraveli, zavalila nás hrôza a všetko v nás otupievalo... Margitka Matejková, krásna dievčina, ako púčik, čo sa práve pred niekoľkými dňami rozvil, ponáhľala sa s plachetkou kdesi do poľa... Líčka jej červeneli ako dve pivónie, lebo vždy bývala červená, keď sa jej v noci snívalo o šuhajoch...Biele lýtka, čo rytmicky nadhadzovali sukienku, vykúkali spoza šiat. Jej tmavé, bohaté vrkoče ležali na jej panenskej hrudy, spletené s červenými stužkami. Do jej očiek, keď sa raz mládenec zahľadel, beda mu bolo... To bola čarovná studnica, z ktorej sa žiaden vody nenapil.

Starý Maláň ide... Hrôza sa nás chytá... len Margitka je ešte pokojná... Maláň prechádza okolo... Margitka zastane... des ju sotí ku záhradke, ona sa jej mechanicky chytá, cíti, že ju niečo chváce za hruď, niečo ťahá za víčka, ktoré prižmúrila... musela však pozrieť... musela vidieť... Miša prehodeného ako kus dreva na otcovom pleci. Kýval nohami a opustenými rukami, ba i hlavou, ako by mal telo len z handár. Z vlasov mu kvapkala voda, v ktorých mal zapletené riasy, lepiace sa mu i na uši. Margitka zvýskla... Starý Maláň pustil hlavu, čo ju trocha pridržal rukou a z tých očú, čo na ňu tak naraz pozreli, zavialo strašné čosi... Ústa otvorené, čo ju ešte včera večer tak prosili, zaklokotali, lebo si starý ťažké telo nadhodil... Margitka však počula celkom zreteľne, ako Mišo povedal: - Prídem si po teba. – Mišo tak musel povedať, lebo Margitke zhučalo v hlave, ako keď ti zrúkne niekto do ucha. Maláň pozrel na ňu, až jej plachetka vypadla z rúk, lebo sa mu zazdalo, že jej Mišo chce ešte niečo povedať. Mišo už nepovedal nič, len voda mu kvapkala z perí. ... Bolo

EVROPSKÁ UNIE UMĚNÍ
EUROPEAN UNION OF ARTS

CERTIFICATE OF
MERIT

Presented to
FS KUBRA
folkloric group from Slovakia
in recognition of its eighty years achievements
in authentic folklore.

This is to certify that FS Kubra
is the rightful recipient of the
European Award
for artistic and cultural activities
awarded by the European Union of Arts.

Evropská unie umění
European Union of Arts

Petr Vašíček
President

Bernard Louis Martin
Vice President

Given in Trencin on 3 August 2013

Text certifikátu: FS Kubra zo Slovenska. Pri príležitosti uctenia si 80 rokov úspechov autentického folklóru. Toto je certifikát, potvrdzujúci, že FS Kubra je právoplatným držiteľom Európskej ceny za umelecké a kultúrne aktivity, ocenené Európskou úniou umenia. Odovzdané v Trenčíne, 3.augusta 2013. Petr Vašíček, Prezident, Bernard Louis Martin, Vice Prezident

Predsedovia MsNV a primátori mesta Trenčín z Kubry:
-Rudolf Pajtina (1921-1977)
Predseda MsNV v rokoch 1971-1977

mesačno... stáli pri záhradke ... ona, Mišo a za nimi niekde, nebolo ho vidno, Boh... čosi rozprával... o ženbe tuším... o láske... o veľkej láske... potom i o komôrke... o túžbach... o snoch... ona sa smiala... z úst jej padali zvonivé hlásky: - chi-chi-chi... Mišo kľakol... na zem kľakol najbohatšieho gazdu syn, pred najkrajšou devou na okolí... prosil o lásku, potom sa ona, chichotajúc sa, rozbehla domov... Mišo ešte zakričal... idem sa utopiť... ona ani dobre nepočula, či to tie túžby ide utopiť k druhej deve, či sa to má ona ísť pre svoju tvrdohlavosť, alebo ide on... Takto sa to stalo, že Miša museli tak mladého pochovať.
Margitka so zakaleným pohľadom šla z cintorína domov. Sadla si na prah, lebo ju nohy nechceli ďalej zaniesť, oťaželi ako centy... Líčka mala bledé, ako by nakriedované, pery stiahnuté bôľom a v očiach sa jej niečo zaligotalo... Potom si otec stal naprostred dvora. Založil si ruky a vypovedal niekoľko slov tak prudko, akoby rúbal: - .. a teraz čo? – To bolo všetko, čo sa jej dostalo za smrť Mišovu od otca... A mater si šepkala pri kozube: - Ó stvora, čo si zaslúžiš? Ach ty decko nepodarené... nie si hodné ani toho slnka... Ešte toho dňa odišla Margitka na „Žallíkové“ a sestra Mária šla domov, lebo sa asi bude na „Ducha“ vydávať. Kŕdeľ oviec si ani nepovšimol, že má novú pasáčku... Keby sa nám chcelo, mohli by sme sa započúvať do velebnej piesne hôr, keby sa nám chcelo, mohli by sme si svoje zraky, azda unavené životom, položiť na „Žallíkové lúky“, a keby sa nám chcelo, mohli by sme si pokojne ľahnúť pod košatú jabloň a ušima by sme mohli počúvať, kadiaľ sa nám ovce pasú, lebo nežný hlas spiežovcov by sprevádzal čriedu.
Keby sa nám chcelo, mohli by sme si ľahnúť na znak, oči by sme mohli uprieť do nebies a v duchu by sme sa čudovali nekonečnosti... Nad nami by sa striedali fantastické výjavy bielučkých, dažďami vymočených oblakov. Zmocnili by sa nás pokojné, vyrovnané dojmy, ľahli by sme si na pokojnú hladinu prítomnosti a nechali by sme sa unášať hore... ešte vyššie... niekde až tam, kde sa rodia fantázie... Mišova tragická smrť by nám už neprišla na um, Mišo by bol už tam, kde raz predsa musíme všetci ísť, nuž preto by sme si nezaspievali?... Dobre sa je pozerať do nebies, ešte lepšie sa je preberať v tej čarovnej škatuľke fantázií, ohmatávať, čo by sa nám lepšie hodilo, čo by nás príjemne štekliło... Hruď nám pučí pri tých sladučkých dotykoch, vrie nám v nej nepokoj, vrie nám v nej panenský život a myšlienky sa ešte opovažujú otvárať tie šteklivé spomienky, čo nám rozprávala ona... panna snov... Túžba nás chytá, srdiečko nám klepoce, ako by utekalo niekomu v ústrety, kto mal už dávno prísť, kto mal už dávno tu byť...ako by utekalo naproti láske...
Za Margitkinou hruďou rodila sa láska, to môžeme otvorene povedať. Nebola by inak sedávala nad jazerom, po ktorého chrbte boli roztiahnuté zelené riasy, teraz tak krásne rozkvitnuté bielučkými kvietkami. Môžeme si sadnúť pod lieštie na mechovú mäkkuškú podušku, môžeme si víčka prižmúriť a započúvať sa do tej večnej piesne hôr a samoty, ktorú ruší len príjemný cvengot čriedy. Margitka by sa už o ovečky nestarala, sedela by pri vode a hľadela do nej, lebo tam sa jej schovala pred chvíľou tajomná vidina... jedna z fantázií ... čarovný mládenec...(Keby ho bol videl pastier Šimo bol by možno odpľul, možno by bol dievku poslal domov, alebo by bol pastiersky zahrešil a chlapčaťu, čo chodí s ním, povedal: - „Zelený Gábor“ prišiel až sem na poľovačku...)
Margitka by sedela nad vodou, dva bujné vrkoče, sviazané červenými stužičkami, ku ktorým by bolo pridané i niečo sedmikrások, splývalo by po ledabolo upravenom živôtiku. Blankytné zrkadlo by sa samopašne usmievalo bielučkým lýtkam, ktoré boli ponorené v chladiacej vode. Veselá žabka občas zakŕkala... Margitka by raz predsa mohla zobrať svoje srdiečko a pekné, čisté položiť šuhajovi na ruky... Oho! my si to ešte len myslíme a ... ani sme sa nenazdali v toľkej spokojnosti pod lieskovým kríkom a naraz stál pri Margitke muž, mládenec. Koliba sa spokojne vypekala celý deň na slniečku, ovečky sa spokojne popásali po lúkach a ani ich nenapadlo obzrieť sa, čo to robí ich pastierka ... a to sa ona bozkávala ... Noc tak, ako vždy, keď srdcia horia láskou, keď sa láska tisne do končekov prstov, ktoré sa zadrapujú od rozčúlenia do zeme, pozerala na lúky, na vyhasnutú pahrebu a na pár nôh, čo ležali na mäkkom pelechu... Čo sa vtedy dialo v Margitkinom srdiečku, čo sa stalo v onú osudnú noc, nevie presne nik. Margitke sa tej noci hruď úžasne zvlnila, niečo v nej divo krepčilo, niečo sa v nej rozhýbalo, čo dodnes čušalo kdesi v škatuľke fantázií, ktorú sa ona neopovážila dodnes otvoriť, a to len preto, že nevedela, ako ju chytiť... Potom, keď bola ešte noc, šli sa pozrieť na cestu, kadiaľ on prichádza... lebo žena i v šťastí je zvedavá. Potom ho čosi napadlo a pýtal sa:
Ľúbiš ma?
Ach, ty sa ma ešte pýtaš?
Iste ľúbiš?
Ľúbim... ľúbim...ľúbim..
Tak poď, ideme...

Poďme – povedal ona, mysliac pritom na cestu, kadiaľ prichádza...
Margitka zhíkla, rukou si pritlačila ružové vlny, vykuknuvšie zpod živôtika, za ktorý ju zdrapil jej milý a ťahal do vody... Zvrieskla: Kriste na nebi, pomáhaj mi!!! – až sa ovečky poobzerali, čo sa to robí a hora si podávala ten zvresk z úst do úst. Na sväté slovo vyšmykla sa mu z rúk, lebo Mišo vtedy stratil všetku silu, zaškrípal len zubami, ako by mal medzi nimi piesok a hodil sa do vody... (Bol to Mišo, lebo povedal, že si príde po ňu. Vodnár, „Zelený Gábor“, mu bol pritom na pomoci.) Ona utekala... Mišo sa vynoril a v ruke mal hnusné bahno. Hodil ho po Margitke. Ako padlo očarované blato na jej šaty, tieto obťaželi, začala z nich tiecť voda a Margitke naraz šaty zavadzali, začala ich preto stŕhať so seba a hádzať ich na zem. Neverila by vlastným očiam, keby sa obzrela, že jej šaty menia sa na vlhkú zem a hnusné močiare... Mišo videl, že mu chce korisť utiecť, nuž hodil ešte raz to začarované blato na bieluč-kú nahotu a vtedy sa stalo niečo, čo nás veľmi prekvapilo. Vzdul sa strašný víchor, zahučali hory, nevedno odkiaľ, vzniklo naraz toľko prachu, že nebolo nič vidieť... Zem sa zvlnila, praskala, hučala, ako by sa otvárali hlbiny mora... zdá sa nám, že prichádza súdny deň... Keď sa besnenie naraz prepadlo do hlbín, nevideli sme už nič, ani Margitku, ani jej šaty... Keď potom na druhý deň ľudia šli hľadať Margitku, našli len studienku, tam, kde predtým nikdy nebola. Ani jazera už nebolo, zostala po ňom len špinavá, bahnistá močarina a namiesto pekne rozkvitnutých rias, rástla tam len šachorina a rákosie... Každým rokom niekto príde so zvesťou, že videl na „Žallíkovských lúkach“ o polnoci behať nahú pannu. Starý Šimo na to povedal:
Zaklial ju na studienku, keď nechcela s ním ísť dobrovoľne, aby sa od toho času slobodne mohol babrať v jej slzách, veď voda je jeho domov... – Potom sa rozkročil, pozrel na špinavú, šachornatú mláku, zahrozil sa, odpľul si tak po pastiersky a keď ešte čosi chcel povedať, protivné žabisko zakŕkalo z jazera: - Kŕŕŕk... kŕŕŕk... Babička Masárech, čo majú vnučku Máriu, nechceli ju len preto dať pokrstiť na Margitku, aby nebola taká nešťastná, ako tá pastierka Margitka. Práve šli i s inými ženami kdesi na lúky. Nadhodili si batôžtek, kôročku čo omáľali v bezzubých ústach prehltli, rukou si upravili svoje šedivé vlasy a pokyvujúc hlavou, pozreli skúmavo na ženy, čo išli s nimi. Mladá Irenka Kubrických sa rozchichotala a povedala: Ale babka, veď rozprávky o vodnároch, to sú len bobony... Babke stvrdla

-Štefan Rehák (1932)
Predseda MsNV aj primátor v rokoch 1977-1994
Žije v Kubre.

-Ing. Jozef Žiška (1954)
Primátor MsÚ v rokoch 1994-2002.
Žije v Kubre

prísna črta na tvári a Irenka sa neopovážila nič viac povedať... Potom, keď stáli nad studienkou, zvanou „Margitka“, vyvaľovali všetky oči na akési mastné, farebné škvrny, ktoré sa neustále pohybovali... Hľa, pozrite! – hovorí babka, - vidíte tie oči? Ja vidím i celú tvár, a aká je smutná... – Ženy prikývli, že vidia. Potom sa naklonila babka nad studienku, načrela do dlane, srkla za dve kvapôčky a povedala: Ochutnajte! Celkom, ako by ste slzy pili, taká je tá voda... to Margitka narieka a táto voda sú jej slzy. – Niektoré zo žien ochutnávali a prikyvovali hlavami, iné sa zatriasli, ako by ich chytala studená ruka vodnára a vtedy sa im chcelo prežehnať i pomodliť...

VELKO KUBRE PEČET DEDINY

„Jaróó, zajtra bude skúška!“ Takéto zvolania ponad domovú bránku nezainteresovanému poslucháčovi nemusí ešte nič hovoriť. Avšak „720 rokov starí“ kubrania vedia, že sa voľačo chystá. Toľko rokov totiž presne uplynulo od prvej písomnej zmienky o obci Kubra, ktorá je už od roku 1971 miestnou časťou Trenčína. Toto jubileum nedalo spávať mnohým jej občanom, ktorí pripravili vzhľadom na bohaté a krásne folklórne tradície svojich predkov oslavy tohto výročia.
A neboli to oslavy hocaké. Nasvedčoval tomu už aj program dvoch víkendových dní 6. – 7. Júla 1985 i dobré počasie, ktoré si vytiahla zo svojho talónu aj príroda. V sobotu sa ľudové umenie šikovných rúk prezentovalo svojou krásou v priestoroch bývalej hornej školy, t.č. kultúrneho strediska. Minulosť, prítomnosť a budúcnosť sa rozoberala na prednáške s pracovníkom trenčianského múzea Dr. Šišmišom a pracovníkom MsNV Ing. Trškom z odboru architektúry a územného plánovania, po ktorej nasledoval na plátne farebný filmový dokument „Rodná zem“. Náhodní chodci v nedeľnajšie dopoludnie mohli sa snáď domnievať, že bol použitý „stroj času“. Z domov totiž sem-tam vychádzali krojovaní chlapci a schádzali sa na malom námestíčku v strede dediny, aby dali zaznieť donedávna ešte pre nich neznámym dychovým nástrojom. Záujemcom, divákov, fotografov, filmárov a samozrejme aj účinkujúcich neúrekom pribúdalo, dychové nástroje prebrali ústa staršie, skúsenejšie a dedinou sa niesli rezké ľudové pesničky. Kubranská vyšívaná zástava na čele sprievodu zaviala a tento v pekných dobových krojoch vyobliekaný sa o 15 hodine vydal pokloniť obetiam k pamätníku SNP. Hymny, kladenie vencov, prednes básne a slávnostný prejav s. Čéryho, ved. odboru kultúry pri MsNV k 40. Výročiu oslobodenia ČSSR dôstojne začali samotné oslavy. Tie potom mali ďalšie pokračovanie v provizórne, ale pekne zhotovenom amfiteátri v areáli základnej školy, kde „oslávencov“ už čakalo vyše tisícové netrpezlivé obecenstvo. Úvodné slová predniesol predseda MsNV s. Rehák, ktorý pri príležitosti výročia udelil niektorým občanom vyznamenania za ich dlhoročnú aktívnu činnosť pri zveľaďovaní obce. Ako prví roztlieskali dlane obecenstva svojim programom malí špunti z materskej škôlky spartakiádnom skladbou, po nich prispeli do vienka osláv svojou kytičkou ich starší kolegovia zo ZŠ. Potom už prišiel k slovu iba folklór. Roztancovaná detská skupina pripomenula dávne obrazy hier rovesníkov z minulosti. Po nich ženy svojimi hlasivkami dokazovali krásu piesní starých mám a výborným spevom rozohriali srdcia nielen neskôr narodených.
Bodku za celým vystúpením dala folklórna skupina KUBRA. Ich tanečný prejav, rytmické pesničky boli pekným zážitkom a tváre divákov sa rozosmiali i nad hráčskym umením furiantskej dychovky, ktorá dokazovala svoj kumšt aj „poležiačky“. Ľudová veselica pod taktovkou „Váhovanky“ celkove dokreslila a umocnila dobrý dojem slávností o bývalej, ale v srdciach a mysliach ľudí stále pretrvávajúcej obce Kubra. Pretože hudba a tanec sú ako nápoj: nie každý druh všetkým chutí, ale z čistej a priezračnej horskej studničky sa napijeme s radosťou všetci.
A na záver ešte k nadpisu. Je prevzatý z najstaršej známej a pravdepodobne aj prvej obecnej pečate z roku 1713, ktorú vo svojej publikácií „Z HISTÓRIE KUBRY“ spomína jej autor Juraj Fojtík. Táto publikácia, vydaná Mestským kultúrnym strediskom v Trenčíne, keramická plaketa z miestnej džbánkarskej dielne Vlada Juriša a medená medaila podľa návrhu novomestského sochára Milana Struhárika odovzdaná pri slávnostnom posedení zástupcom zložiek NF, významným spolurodákom /olympijský víťaz Janko Zachara, prof. Rudolf Beták a ďalší/ a pozvaným hosťom bude naďalej pripomínať túto netradičnú, ale o to vydarenejšiu kultúrnu akciu zanieteného kubranského organizačného „klanu“.

Trenčín, 17.7.1985
Švejda Jaro

LITÁNIE O PRIADKACH

Trenčín, Vianoce - Silvester 1979
Voľakedy kubrianske ženy trávili zimné večery na „práskach“. V každej ulici sa našiel dom s väčšou

izbou, kde sa vošlo veľa „pradlíc“. Riadili sa podľa starých zvykov a zdedeného poriadku, ktorý najlepšie vystihujú „Litánie o priadkach“. Na deň Matúša, ber praslicu, Katuša. Aby Lukáš velice chválil pilné pradlice. On pozerá pradená, motovidlá, vretená. Ktorej veľa chybuje, tej pohlavek sľubuje. U ktorej je driemota a tak málo namotá, tej do očú povedá, že sa nikdy nevydá. Takéto prípoviedky pripadli skoro na každý významnejší deň. Na Michala, Šimona a Júdy, na Martina... Ondrej iné práce má, o pradlice málo dbá. Nech sa o to Barbora, miesto neho postará. Keď príde Mikuláš, nájde ti v priadzi pazderie, korbáčom ťa vyderie. I Lucia mala svoj podiel – ometala krídlom. Tomáš, dával pradlicám oldomáš, lebo sa kládli praslice nabok, pokiaľ nenastal Nový rok. Ale, po Novom roce, neklaď si za ňadrá ruce, ale obe pilne mrv, drhni kúdel ako prv, lebo príde Blažej s Dorotú pozrieť na tvú robotu, prinesú ti fašánek, veľa šišiek i fánek. Na Mateja jak je ľad, rozostrieť naň plátno hľad. Na slniečku pochvíli, pekne sa ti vybieli. A z plátna si našiješ rukávce, kasanku, k poslednému fašánku. Plátno strihať a šiť začni, aby na Rehora už (12.marca) v novom šate oral ti muž. Kto ho vidí každý riekne – toho šatí žena pekne, bárs by všetky stolice, mali také pradlice. Tak to bolo voľakedy. Ani dnes kubrianske ženy nezaháľajú po večeroch. Skoro v každom dome sa vyšíva. Ženy – vyšívačky používajú často staré – tradičné kubrianske vzory, spájajú ich s moderným poňatím a predbiehajú sa v kráse výšiviek jedna pred druhou. Aj praslice a kolovraty sa sem-tam nájdu, ale už len na parádu. Zato krosná stoja v nejednej letnej kuchyni a ženy tkajú pekné koberce a ešte krajšie prestierania. Veru, šikovné sú kubrianske ženy. Veľa námetov sa skrýva v ich hlavách a šikovnosti v rukách. Snáď najviac u tety Palovej, ktorej koníčkom sú nite. Jej nápaditosť a vkus sú votkané už do nejedných kobercov, utierok a prestieraní. Veľa večerov, ba i nocí presedí pri svojej písanke, do ktorej kreslí a vypočítava, len aby pri snuvaní všetko dobre dopadlo, lebo, ako sama hovorí „v niťách mosí byť veľký porádek“. Staré litánie o priadkach končia vetou: - Zachovaj si to, Katuša, pochváli ťa každá duša. Môžeš dostať odplatu, za pradeno bohatú. Aj tieto riadky nech sú odmenou našim mamám a babičkám za to krásne bohatstvo, ktoré ukladali do starých truhlíc a rozdávajú svojím vnučkám, aby vždy radi po ňom siahali.

Eva Janičková

-Ing. Juraj Liška (1964)
Primátor MsÚ v rokoch 2002 – október 2003, následne Minister obrany SR. Po páde – tragédii vojenského lietadla SR pri obci Hejce v Maďarsku, podal demisiu v januári 2006.
Žije v Kubre.

Kubra, 31.8. 2003 – Rok stého výročia narodenia prof. Hlaváča sa niesol aj v znamení výstavy fotografií na paneloch, privezených do Hornej školy z jeho pamätnej izby v Hermanovciach. Otvorenie výstavy sa zúčastnili aj, zľava: Karol Dobiaš-Kumaném, dvaja Mons. Paliatka Peter a Gavenda Marián, Ing. Andrej Dobiaš, CSc, s hlavným prejavom a predseda Rodiny prof. Hlaváča v Michalovciach Štefan Halás, žiak prof. Hlaváča.

OTVORENÝ LIST EURÓPSKEHO PARLAMENTU FOLKLÓRNEJ SKUPINE KUBRA

V hornom konci pod horami na vodičke kyselej, stretli ste sa celý súbor, všetko baby veselé. Prišli ste sem všetky, na Novoročnú akciu, aby ste vykonali za vlaňajšok bilanciu. Akcií veru bolo za minulý rok dosť, veľa ľudí ste potešili, spravili im radosť. Tancovali ste a spievali, samé vystúpenie, sem tam však aj svadba, k tomu odčepčenie. Na vystúpeniach ste mali veľké ovácie, no vy ste nezabudli ani na gratulácie. Vidím, že už máte všetky dobrú náladu, oživme si jak to bolo pár mesiacov dozadu. V januári býva mrazu a aj snehu dosť, spravili ste Štefanovi Dobiašovi velikú radosť. Veľmi ste ho potešili a v Skalke ho navštívili. Na tomto svete urobil Štefan veľa krokov a v januári sa dožil 80 rokov. Spievali ste, vinšovali, aj kyticu ste mu dali.

Vráťme sa však do Kubry, do dedinky veselej, vo februári ste sa stretli tu na vode kyselej. Rozmýšľajte koľko chcete, márna to sláva, veď tu na tomto mieste bola veľká oslava. Vy dumáte aká? Pamäť máte krátku, veď tu Vaša vedúca slávila 70-tku. Tancovali, nôtili ste, trúnok tiekol potokom, no už ste si spomenuli, však to bolo pred rokom. Marec, mesiac jarný to je, rozkvitajú snežienky, minulý rok pripadli naň aj veselé fašiangy. Kedysi sa obliekali kroje, gate, kamizol, no na smútok Kubranov, kulturák im zanikol. Nebolo už zo zábav, nijakého zisku, no vy sa schádzate v kultúrnom stredisku. Zažila naša dedina velikánskej hanby, basu pochovali len samé „mladé baby“. Kedysi ste brali chlapov, muži–dámska volenka–teraz vám však musí stačiť: víno, chlieb a tlačenka. Okrem toho boli skúšky, vôbec žiadna hračka a v apríli vystúpenie – Veľká noc šibačka. Okrem toho je aj doma tiež roboty fúra, vy ste okrem toho stihli odbaviť aj Ďura. Veselé a rozosmiate prišli s veľkým krikom, na staré miestečko hore pod Hájikom.

Spev bol veru pekný, vôbec žiadna kritika, potom sa to zapilo dole u Cíbika. Bolo vám tam dobre, ako v dákom raji, veľa spevu, muziky v dedine pri máji. Aj tam ste si zanôtili, mladé dievky zastúpili. V júni, piatok na skúške vraví Liškech Anka, naše rady rozšíri toť Belová Janka. Veru je to zodpovednosť novú členku naučiť, zatancovať, zaspievať, poulievať aj vypiť. Skúšali ste do úmoru, všetko pekne dokola, veď sa išlo vystupovať na Moravu do Popova. Išli s vami muzikanti s celou svojou výbavou, pekný večer zakončili aj tanečnou zábavou.

Júl dovolenkový mesiac, čože s ním len robiť, stretli ste sa dole v škôlke, gulášu si navariť. Guláš, spevy, dobré vínko, skrátka dobrá nálada, ako ste to všetko stihli, to pre mužov záhada. Prešlo ešte zopár týždňov, už je koniec augusta a partiu čakala ďaleká cesta. Týmto som nepovedal veru žiadnu novinu, v auguste ste navštívili Hermanovce – dedinu. Nerobíte milé ženy, len vystúpenia verejné, keď treba tiež podporíte aj akcie cirkevné. September bol už voľnejší – žiadne vystúpenie, zrazu ale prišla svadba a pri nej aj čepčenie.

Október mesiac jesenný, už aj lístie opadá, súbor zas bez vystúpenia, no nálada neupadá. Čo len baby s ním urobiť, to je veru fuška, ešte že je každý piatok, tam na škôlke skúška. Jednej peknej soboty a to novembrovej, odišli ste na sústredenie, hen až do Terchovej. Opustila každá doma, toho svojho gazdu a poďme ho do Štefanovej spraviť babskú jazdu. December je mesiac dlhý, na počasie vratký, no pre vás ženičky, veru veľmi krátky. Rozpíšem to teda skrátka, začala to všetko Helina 50-tka. Činili ste sa všetky veru o stopäť a to mala ešte Ľudka tiež 45. Vystúpení bolo veľa, viac ako je v móde, dvakrát v meste na námestí a ešte k tomu v „ODE“. Keď ostatní sedeli pri vianočnom stole, vy ste vyspevovali koledy v kostole. Prebrali sme asi všetko na jediný skok, čo ste všetko stihli za minulý rok. Spievali ste milé ženy, ba aj tancovali, akoby vám z vášho veku, v nebi každej 20 rokov odčítali. Oznamujem zodpovedne, členkám tohto súboru, že u svojich mužov doma máte plnú podporu. A čo do nového roku?

Veľa šťastia, zdravia, lásky do ďalšieho vášho žitia, veľa spevu, veselosti aj dobrého pitia.

NA ZDRAVIE!

Brusel, 9. Január 2015
(za Brusel „zabrúsel“ splnomocnenec
Tóno Maláň – Súhradský)

Napísali iní

Cez pieseň poznať človeka

Rozhlas č. 9/27.2. – 5.3.1989

My, ktorým sa dostalo toho potešenia, vidieť živé vystúpenie folklórnej skupiny Kubra – budeme mať na čo dlho spomínať. Prekrásny spev žien, bohatosť a pestrosť krojov, spontánnosť, nenútenosť, hravosť a vtip tanečníkov, umoc-

nená bezprostrednosťou známej kubrianskej dychovky – všetko ostane pre nás nezabudnuteľným sviatkom, zážitkom navždy zapísaným v našich srdciach. No nedá nám nepovedať, že na chvíľu nám bolo aj bôľno. To, keď sme pri popoludňajšej prechádzke starodávnou dedinkou neďaleko Trenčianskeho hradu videli iba holú zem po zbúranom kultúrnom dome. Náš obdiv k nadšencom, ktorí sa upísali udržať a zachovať dedičstvo najvzácnejšie – miestny folklór pre nás i budúce pokolenia – je neopísateľný.
Barbora Bulíková, Bratislava

Fašiangy sa krátia

Slovenský denník, 9.2.1994

Korene fašiangových zábav u nás siahajú až k starorímskym saturnáliám. Boli to najokázalejšie slávnosti, v rámci ktorých mali aj otroci zdanlivú slobodu. Mohli sa zabávať, robiť, čo sa im zachcelo. Na tieto nadväzovali neskôr starogermánske zábavy s princom karnevalu. Zdá sa, že v nadväznosti došlo na Slovensku k splynutiu staroslovanského zvykoslovia jarného slnovratu s prvkami germánskymi i s neskoršími pokresťančenými domáceho pôvodu. Možno povedať, že na Slovensku majú fašiangy spoločný základ v spontánnej ľudovej veselosti a zábave. Ich odtiene sú rozmanité v jednotlivých dedinách i mestách. Najmä zvyky v živom prostredí folklórneho zázemia sa javia veľmi rozmanite. Vo zvykoch, obyčajoch, spevoch, tancoch, obchôdzkach, zábavách. Ich rozmanitosť má veľa regionálnych i lokálnych špecifík. V Kubre pri Trenčíne na fašiangovú nedeľu popoludní mládenci v krojoch a s perami od dievok za klobúkmi začínajú pri dychovej hudbe zábavu na ulici. Keď sa k nim prihrnú dievky a ostatní, odchádzajú do krčmy, kde zábava pokračuje do polnoci. V pondelok popoludní chodia s hudbou po dedine pre konope. Počas obchôdzky v každom dvore vysoko vyhadzujú pri tanci dievky i gazdinú, aby im také vysoké konope narástli. V piesni počas tanca pripomínajú:

Niečo pre konope, niečo pre len,
Niečo pre baštrnák, niečo pre chren.
Zanič dievča nestojí, keď mu rôčky prejdú,
Keby malo sto zlatých, aj tie sa mu zejdú.

Potom pokračujú vo fašiangovej zábave. Tá však vrcholí až v utorok večer. Vtedy sa už obyčajne i ženáči hlásia k slovu a muzikantov riadne popreháňajú. V najlepšej nálade pri tancoch a speve pred polnocou bubeník na čineloch odbije dvanásť hodín a keď nastane ticho, nasleduje pochovávanie basy. Do stredu sály prichádza

Kubra, 13.1.1995 - Urbársky výbor, zľava sedí: Ján Dobiaš-Kolárech (brat Andreja), podpredseda, Oľga Beňovičová, Ján Zahradník- Hatalák, predseda, Ján Maláň-Psotéch, pokladník; zľava stojí: Marián Maláň, Ján Švejda, Ján Balaj, Ing. Rudolf Brezan – Hataléch, Ferdinand Arnold, Karol Dobiaš-Kumanéch a Stanislav Liška – Derkéch Slávo, tajomník (autor).

Kubra, 18. 7. 2014 –Na poľovníckej chatke v Lúčnom sa raz do roka stretne aj Urbársky výbor. Zľava: Ján Zahradník-Hatalákech, Ing. Jozef Žiška, Ján Balaj, Milan Homola, Jožko Maláň-Psotéch, Ing. Vlado Starosta, autor; sedí: Ing. Štefan Lojek, predseda. Z nového výboru tu chýba Ing. Alexej Ševčík-Zenkéch, Ing. Štefan Šimko a Dana Mošková. Balaj so mnou sme z predchádzajúceho výboru ako hostia, ale aj ostatní boli pozvaní...

smútočný sprievod. Mládenci na márach prinášajú vystretú basu, prikrytú bielou plachtou a suchými kvetmi. Za nimi zamaskovaný farár a rechtor, nariekajúce dievky a mládenci. Keď zažnú sviečky nad basou, začína sa rozlúčkový obrad s basou.
Olóres, dolóre, naučia ťa v pekle móres.
Kebys nebola pila pálené s rozolišom,
Neboli by sme tu s čiernym krížom.
Olóres, dolóres, naučia ťa v pekle móres.
Potom pokračuje spevná rozlúčka so starými mládencami, dievkami, babami, starými korheľmi atď., až napokon pri veľkom náreku dievok, mládencov a smútočnom pochode vynášajú basu von zo sály. Keď basu vynesú, mládenecký richtár oznamuje, že sa fašiangy skončili, Popolcová streda sa začína. Je koniec veselosti, zábavy. Pochovávaním basy sa vlastne skončili fašiangové dni plné bujarej veselosti a zábavy. Po nich prichádza štyridsaťdňový pôst. Basa sa znovu ozve až po veľkonočných sviatkov. A tak fašiangy rok-čo rok rezonujú i v spomienkach na množstvo zážitkov, žartov, milých príhod, ktoré odpútavajú ľudí od starostí, čo život prináša. Nečudo, že oživovanie fašiangových tradícií má mnohoraké podoby nielen na dedinách, ale i v mestách. Svedčia o tom maškarné plesy, fašiangové večierky a stretania. Počas nich najmä masky na tvárach ľudí poskytujú veľa možností na uvoľnenú zábavu, akú si ľudia raz do roka s plnou mierou dožičia. Veď nie nadarmo sa vraví: „Keď fašiangy začínajú, len veselých vyberajú."

Ondrej Demo

Z MOJICH PRÍHOVOROV

Sváčko Krajčo

Na poslednej schôdzi nášho poľovného združenia som si všimol, ako sa náš hospodár zvítal s dedkom Krajčom: pevne mu stisol ruku, potľapkal ho po pleci a s úsmevom povedal – „tak jako dedko?" – a v celom tom zjave bolo vidieť toľko úprimnosti, že bolo jasné, ako si dedka váži, že ho má rád a že ho teší, že dedko je medzi nami stále taký svieži. O mesiac na to sa rozniesla smutná správa, že dedko Krajčo je už na pravde božej. Vyjadrujem Vám, vážená smútiaca rodina, úprimnú sústrasť v mene členov poľovníckeho združenia Kubra-Javorník a zároveň si dovoľujem s dedkom zaspomínať: Dedka, alebo inak sváčka, ako ho niektorí familiárne volávali, to ťahávalo do hôr od malička. Mal to v krvi po dedkovi-hájnikovi. Už ako chlapča sa po skončení panských poľovačiek obšmietaval okolo honcov pri výrade na pažiti pod Húštikom. O pár rokov, na robotách vo Francúzsku, vedel o každom hniezde jarabičiek, či zajačom ležovisku v šírom poli veľkostatku. Ako mládenec v ťažkých časoch hospodárskej krízy a príležitostnej roboty na stavbách, v kameňolome či v Zábraní, snívaval o našich horách občas už i s flintičkou pod kabátom. V štyridsiatom siedmom roku, na úsvite ľudového poľovníctva, urobili poľovnícke skúšky traja kubrania: Slávo Plánka, Štefan Dobiaš-Kolárech a Jozef Krajčo. Flinty mali – z bývalej Gumovky ich obstaral a zmajstroval Plánka. Chýbalo im hlavné: revír. Prosili Špilera, bývalého direktora Súkenky, aby im z urbárskeho prepustil aspoň Sihote. Ani počuť. O rok však vyšiel nový zákon a urbársky i obecný revír sa licitoval. Sváčko vybral z knižky všetky peniaze, čo mal našporené na opravu chalúpky – žena darmo lamentovala. Po licitácii sen sa stal skutočnosťou. Revír krásny, ale prázdny – zver po fronte vybitá. Keď s Kolárech svákom počuli bliakať srnca, išli sa pominúť od radosti. Začali zveľaďovať a priberať mladých. Mladí, ktorých hnal do roboty, džundrávali: „Musím ísť naplniť solisko, aby sváčko nefrflali". „No považ, povedali mi, jako kebych to lízal ja."
Ku koncu päťdesiatych rokov sa zlúčili so Zábraním, potom s Kubričanmi. Pribudli Hodúl s Procházkom a Božik s Horňákom.
Krásne časy, pekné poľovačky, ktoré mi dedko vedel tak nenapodobiteľne opísať. Raz začal: Na posledný deň v roku zostal nám streliť ešte jeden jeleň. Po celodennom brodení v snehu zbadali sme od Kalinky jeleňa v úbočí Dubovca. Nastala streľba jako u Verdunu. Keď sa všetci vydupľovali, vtedajší hospodár Emil Jantošovič kričí: „Sváčko, čo nestrieľate? Strieľajte!" Našmátral som vo vačku jakýsi zabudnutý, starý patrón, namieril som len tak naverímboha nad chrbát jeleňa a s prekvapením vidím, že jeleň po rane padol „Sváčko, čo robíte?" naradostnene zvolal Emil". Čo bych robil, učím vás strieľať! Ja nato celkom vážne. A radosti nebolo konca-kraja.
Čítaval a zaujímal sa o všetko čo súviselo s prírodou a poľovkou. Poznal každú zelinku i vtáčika, choval psov, bol rezbár i preparátor, mladých nabádal, aby chránili každú kvetinku, každého chrobáčika. Nechýbal na žiadnej brigáde, spoločnom stretnutí či zájazde, funkcionárčil. Bol to

pán poľovník, odborník, vzor! Priateľovi v cudzine mám napísať o prvom snehu v Kubranskej Doline a o stopách v ňom. Napíšem. Napíšem však nielen o tých stopách, čo slnko a dážď zmyje, ale i o stopách, ktoré ste vy, dedko náš, zanechali natrvalo v nás. Dedko, priateľ náš, už si k Vám neodskočím na kus reči, ani so zálomkom za klobúkom sa Vám už ako prvému nepochválim. Už Vás nebudem večer vídavať pri návrate z poľovačky cez rozsvietené okno Vašej obývačky. Odišli ste nečakane, tíško ako ten jeleň, ktorého Vám Diana- bohyňa lovu, v minulom roku ešte dopriala. Stratili sme vo Vás vzácneho človeka, dobrého priateľa, poľovníckeho druha, posledného mohykána nášho združenia. Vašim odchodom je dopísaná tá najkrajšia kapitola kubranského revíru. Nech Vám vtáčkovia, o ktorých ste sa v čase núdze tak starostlivo staral, každoročne z Hájika vyspievajú tie najkrajšie melódie jara. Zaslúžite si to! Prijmite naše zálomky z jedľovej vetvičky ako posledné zbohom od nás a kubranských hôr.
Dedko náš, odpočívajte v pokoji. Zbohom!
Kubra, 26.11.1990

Profesor Hlaváč

Milí spoluobčania, vážení hostia! Asi pred štyridsiatimi piatimi rokmi na mosteku pred tunajším kostolom pristavil sa pri chlapčekovi prof. Štefan Hlaváč s otázkou: „Páčia sa ti tie koníky?“ a vidiac, že chlapča obdivujúce vraníky v potoku mládencami kúpané - česané, prikývlo, dodal: „Až narastieš, aj ty budeš takého koníka mať!“ – a siahnuc do vačku, s láskavým pohladením podal chlapcovi cukrík. Odvtedy chlapča neraz snívavalo, ako na tátošovi s vlajúcou hrivou ponad Hájik s vetrom o závod letí. A tak ako dieťa potrebuje podobné radostné sny a túžby, potrebuje aj vzory – osobnosti. Potrebujeme ich aj my, dospelí. Potrebujeme ich preto, aby sme videli, ako ďaleko možno dôjsť od človeka k človeku. Lenže osobnosti sa nerodia, ony sa nimi stávajú prácou, odriekaním, strádaním a službou iným. Najmä tým. A to je ťažké: tak ťažké, že niekedy sa zdá, že je to nad ľudské sily.
V sobotu 6. júla 1929 dohrkotal do Trenčianskej Teplej rýchlik. Na novokňaza Štefana Hlaváča tam čakali nie volky s rohami a paprkami zlátenými, ako keď sa zvony na Skalku na vozoch viezli, ale dva šimle belostné s kočom zdobeným. Keď po chvíli vchádzali s ním do slávnostnej atmosféry našej dediny ako s biskupom s muzikou v kruhu vymašlených kubranov a v ústrety im znelo sviatočné zvonov vítanie, s úsmevom

Kubra, 30.4.2012, o polnoci. Zľava 1. rad zdola hore: Milan Dobiaš, Palo Poludvorný, Milan Masár; 2. rad: Maroš Dobiaš, Rudolf Brezan, Milan Chorvát; 3. rad: Jožko Ondruška, Roman Kováč, Jožko Chleban, Jozef Kalafut; 4. rad: autor, Roman Šulek, Pavol Masár, po jeho ľacici Dano Matejka – Opátkech; 5. rad: Braňo Lobotka, Miro Vitko, Juraj Liška; 6. rad: Lukáš Hájek, Miro Halgoš, Maroš Kulifaj; v bunde s nápisom Peter Őlvecky, po jeho ľavici Palo Kovařík a Jožko Švančara.

Kubra, 9.4.2007 – Každý Veľkonočný pondelok syn Braňo príde s kamarátmi obliať mamu. Zľava: Pavol Kovařík – od roku 2004 velí pri stavaní mája, Miro Liška, je pri máji hlavný osvetľovač, Rado Vitko je hlavný organizátor stavania, Miro Halgoš už od roku 1993 spasuje vršiak i žrde a Pavol Masár a Braňo sú tiež pri tom...

žartovným, jemu takým vlastným, povedal: „Však som ešte neumrel, keď mi zvonia.“ Ale kto vie, či pritom nemyslel na to, ako bosí, o troch-štyroch pečených zemiačkoch v Trenčíne na gymnáziu študoval a ako ho, idúceho zo školy, Paléch tetka volávali: „Poj, Pišta, dám sa ti najesť,“ či ako neraz rozhádzané knihy po dvore zbieral ba i v potoku chytal, či ako mu nad ťažkým snopom slzy padali, keď s krčmárech nemým zbožie zvážali, či.... nuž, veru, ktohovie. Keď mu však pán opát Misz z trenčianskej fary na primičnej hostine pred všetkými povedal: “ Chlapče, chlapče, pekný stav si si vyvolil. Keď ho zachováš, dobre s tebou, ak nie, beda s tebou, lebo i v pekle kňazov poznajú “ – iste netušil, že raz, hoci bez viny, spozná pekelnosti ľudskej zloby i zeme hlbiny. Chválabohu po dvoch rokoch mu opäť slnko zasvietilo a vo východoslovenskej dedinke Hermanovce svietilo 25 rokov – do skonania 11. februára 1983. Kto zráta vliatu nádej a hmotnú pomoc ním dobrotivo núdznym udielanú? Kto? Ale načo rátať!

V nedeľu, 14.júla 1929 mal v tejto budove, bývalej katolíckej tzv. dolnej škole, novokňaz Štefan Hlaváč primície. Dnes, na neuverenie presne na hodinu a deň po 62 rokoch odhaľujeme mu na nej pamätnú tabuľu. Náhoda? Tak, či tak: tešme sa a ďakujme bohu, že i my sme žili v jeho prítomnosti v čare jeho osobnosti. Buďme hrdí, že pri ňom sa vo venci významných osobností Slovenska zaskvie i naša malebná dedinka. Pán prof. Hlaváč napísal knižku –autobiografiu „Po priamych cestách“. Modlime sa a prosme, aby sme po nich kráčali i my v pokore, láske a službe. Lebo činy s tým späté sú sväté a pre večnosť rátané.

Trenčín-Kubra, 12. júla 1991

Štefan Beták

Prišli sme sa rozlúčiť s naším zosnulým priateľom, výrazným ľudovým umelcom a svojráznou osobnosťou Kubry, pánom Štefanom Betákom. Občas som ho navštívil. Čím viac som ho spoznával, tým viac som si uvedomoval, že je to muž, ktorý celým svojim životom snažil sa plniť Božiu vôľu. Teda nie idealista, ani čudák či rojko, ako sa občas niekto o ňom vyjadril, ale muž práce, modlitby, pokory a služby. Keď ako chlapec krátko slúžil u jedného gazdu na Morave a neraz so slzami v očiach jedával z kade to, čo bolo pre ošípané, kládol si trýznivú otázku: „Prečo, Pane? Prečo som taký biedny, taký opustený, prečo sa nad tým tak trápim, prečo ten kríž?“ a túto, preňho najzákladnejšiu otázku si vyriešil až v dospelosti tak jasne a presne, ako neskôr veľký taliansky mystik, spisovateľ a kňaz Carretto: Boh na nás dopúšťa skúšku preto, aby sme v sebe zlomili pýchu a zlobu, aby sme sa stali poníženejší a tým i ľudskejší a tak našli cestu k nemu a blížnemu.

Po tomto poznaní vyše polstoročia noc čo noc vstával, padol na kolená, ďakoval Bohu, prosil a dostával. Keď žena po častých pôrodoch chorľavela, varil i pral, chodil s deťmi na výlety, stružlikal bábky a deťom z celej dediny hrával bábkové divadlo, kresal a kreslil, divadelníčil, režíroval, účinkoval vo folklórnej skupine, po šichte vo fabrike pracoval na roličke i v skleníku, pristavil raz šopku, kuchynku či izbičku, i našu krásnu Lurdskú jaskyňu, podstupoval poníženosť, potupu a hanbu pod krížom neseným na Skalku, skrášľoval dedinu kvetmi a sochami, čistil a maľoval dedinské kríže a pamiatky, dobroprial každému domu, človeku a celej prírode, lebo veril, že kto seje zlobu, postihne ho zloba, nemoc a iné ťarchy, pri pohreboch brával do rúk ružencovú zástavu a vždy bol v prvých radoch tam, kde bolo treba. To bola tá polstoročná Gándhiovská obeta a askéza o jednom skromnom jedle denne. Preto tá čistá myseľ a srdce. Veľa či málo? Vlastne ešte jedno: táto skromnosť bez alkoholu a nikotínu mu umožnila ešte v 70-ke hravo zvládnuť v pracovných bagandžiach, bez turistickej výstroje a predchádzajúcich príprav 100 kilometrové tatranské pochody a dožiť sa v plnom zdraví požehnaného veku.

Spolurodáci moji! Na kubranskom nebi žiaria dve stálice, hviezdy prvej veľkosti, hodné nasledovania: profesor Hlaváč a pán Beták. A aká to zhoda: najchudobnejší z chudobných a aké dostali hrivny, aké talenty. Obaja kráčali po priamych cestách, vlažní k chvále, výplate.

Rúfus o Michelangelovi napísal:

Niesť bremeno a spievať,
Ty si vedel,
Kto nosí krásu na krst
My už nie...

Áno, my už nie, ale pán Beták áno. Mal dar dať tvar drevu, obrazu, vdýchnuť im život, vyjadriť myšlienku. Odišiel od nás 84 ročný, ako osobnosť, aká sa nerodí v našej dedine každý rok ani každé storočie.

Odišiel kubranský Michelangelo. Hovoril k nám ako prorok a my sme boli hluchí. Chodil a žil medzi nami ako svätec a my sme boli slepí. Tvoril pre nás a my sme ho neprijali. Útly postavou, veľký duchom a činmi. S dobrotivými očami, vlajúcimi belostnými kaderami a náhlivými dlhý-

mi krokmi chodil po našej dedinke a chotári, po všetkých tých čarovných a milovaných miestach, ktoré zachytával pastelom či olejom z každej strany, kostolom znelo jeho hromové amen po každom prijatí sviatosti oltárnej a jeho mocná dlaň, vľúdne slovo bolo nám vždy k dispozícii. Už nebude.
Zanechal nám však odkaz hodný úcty, obdivu a nasledovania: evanjelium sa dá nielen čítať a počúvať, ale i žiť! To nám dokázal s odvahou Prometea. To je obraz i odkaz jeho jedinečnej pamiatky. Dnes, keď sa s ním lúčime, slávime sviatok svätého Františka „chudáčika“ z Assisi, svätca, s ktorým mal zosnulý toľko spoločného. Je to náhoda?
Nie, povedal by pán Beták, náhody nejestvujú. To je zákon! Verím, že sv. František mu svojim láskyplným srdcom už vyprosil večnú blaženosť u toho, ktorému pán Beták žil, ktorého miloval a ktorému verne slúžil. Amen!
Kubra, 4. októbra 1994

Paľo Matejka

Uderilo..... nečakane zhusta uderilo do radov ročníka osematridsiateho. V decembri odišiel Fero Kulifaj, minulý týždeň Marta Kovaříková a dnes sa lúčime s Paľom Matejkom. Odleteli náhle a tíško, ako keď púpavu vetrík odfúkne... Odchádza generácia čo zažila úzkosti a strádanie vojny. Prácu okolo statku, na poli, huncútstva po pajtách a humnách, ľudovú zbožnosť procesií a pútí, radosť z divadiel, muzík..., celé to čaro tradičnej slovenskej dediny v jej pracovnom a zvykoslovnom roku, ktoré s touto generáciou už navždy odchádza do nenávratna... Na Veľkú noc pred kostolom na otázku „Ako, Paľo?“ odvetil: „Neni to bohvie čo“. Prehodil som: „Však za mladi si sa toho navystrájal dosť“. S úsmevom dodal: „Veru, máš pravdu“ a s pomocou manželky a vozíka pomaly odchádzal... Áno – 32 rokov žil voľne ako vták dychovkou, folklórom, divadlom a kamarátmi. Ich dvor a kuchyňa boli mládeneckým centrom – priam rajom. Tam sa pod jeho vedením, ako mládeneckým richtárom, kuli plány čo a ako cez fašiangy, odkiaľ začne oblievačka, čo pôjdeme na Ďura zavliecť, kde schováme máj a komu a za čo ho predáme, kde pôjdeme na muziku, kto bude Mikulášom a u koho sa budeme strojiť - teda všetko “dôležité“ záležitosti neodlučne patriace k našej mladosti. „Odborným“ poradcom ako aj hlavným asistentom bývala jeho mama. Poradila, pomohla a bola za každý špás - raz po vystúpení folklórnej skupiny, kde mávala vo fa-

Kubra, 1.5.2009 – Takto ohýbal vietor vršiak tohto doteraz najvyššieho, 37,10 metrového mája (kmeň 29,20 m, vršiak 11,10 m, založenie 3,20 m, z čoho v jame 2 metre). 22. mája víchor vršiak zlomil. Pri kostole vidieť lekáreň prof. Hlaváča, bývalú Dolnú školu a nad ňou strechu Urbárskeho domu, bývalú Hornú školu s č. 79 – viď kronika od Jakuba Pala.

30.4.1997 o 22:00 hod. po nastrojení mája. V popredí zľava: Lucia Lehocká, Silvia Gajdošíková, Veronika Lišková, Miša Tučeková, Darinka Šimková, Veronika Kulifajová, Peter Masár a pred nimi Evka Masárová. 2. rad zľava: Lehocká Anka, Marcela Maláňová, Lenka Brezanová, Tonka Chorvátová a Lenka Chorvátová.

šiangovej obchôdzke úlohu gazdinej, ktosi povedal: „Nečudo, že žnete úspechy, keď s vami hrá Hana Meličková"; z takých koreňov Paľo vyrastal, z takých klenotov čerpal. Keď som pred 15-timi rokmi v Emilovej Baginovej publikácii napísal, že jej vydaním naša generácia spláca snáď posledný dlh voči rodnej obci, netušil som, že náš Paľo všetko nažité pretaví citlivou dušou do dvoch knižiek: „To kubranské pole" a „ Akože Ťa zabudnúť". A akoby na dôvažok, napriek už jeho ohlasujúcej sa chorobe, svojou ťažkou rukou kládol slová do kroniky a farebnú krásu na lajblíky. Musela to byť veľká láska, ktorá mu dávala silu na túto robotu, ba priam obetu. A ak k tomu pridám, že celý život bol verný svojej zodpovednej profesii -volantu, vyjadrujem svoj nesmierny obdiv a verím, že nielen za seba. V každej dediny sú zaiste osobnosti, ktoré svojou činnosťou zviditeľnili svoju obec, osobnosti, ktoré vysoko vyčnievajú nad priemer, osobnosti, na ktoré sa nezabúda. Jednou z nich bol a zostane náš Paľo. V nedeľu, keď som sedel chvíľu u Milana Ševčíka pri jeho 70-tke, pomyslel som si: takto o mesiac prídeme k Paľovi zablahoželať mu k jeho jubileu. Budeme okrem iného s humorom spomínať na to, ako mi pred 58-mi rokmi, keď som mal zlomenú nohu, priniesli kekse a malinovku. Už sa nestane – hore rozhodli ináč. Záver Paľovej knižky končí vyznaním: Ój, ty Kubra milená, ty slovenská zem, tu som sa narodil, tu som život prežil, tu aj zomrieť chcem. Splnilo sa. Kubranským nebom už duní čardáš na počesť Paľa, ktorý tak veľmi miloval svoju rodinu, dedinu i nás všetkých v nej. Lúčim sa s Tebou, kamarát, v mene celej dediny. Ďakujem Ti za všetkých, ktorí s Tebou prežili pekné chvíle, i za všetko, či si pre nás urobil. Budeme na Teba neraz spomínať. Najbližšie určite pri stavaní mája. Viem, že keď o polnoci tradične zaznie „Bola noc krásna májová..." , budeš tam ako vždy s nami. Ale už nie opretý o paličku, ale voľný opäť ako vták. A budeš hľadieť zvysoka na bohato nastrojený vršiak s vlajúcimi stužkami medzi hviezdami a povieš si: „Pekný!" a akoby len pre seba, doložíš: „ako môj život!" Zbohom, Paľo! Mali sme Ťa radi a vážili sme si Ťa. Ale až teraz, keď som na popud Karola písal tieto riadky, horelo mi srdce a boli mi otvorené oči ako emauzským učeníkom, aby som v slzách spoznal, koho sme stratili a ako nám budeš chýbať. Nech Ti je ľahká tá naša milovaná zem kubranská. Odpočívaj v pokoji.
Trenčín - Kubrá, 19.4.2008

ThDr.Augustín Šuška - kňaz

Milovaný duchovný otče, drahí jeho oltárni bratia, milí veriaci, ešte nedávno sme 7. máj slávievali ako sviatok sv. Stanislava, poľského biskupa, mučeníka, patróna nášho farského kostola v Opatovej. Dnes nám tento deň pripomína sv. Moniku, matku najgeniálnejšieho ducha spomedzi Cirkevných otcov, sv. Augustína, ktorého meno nosí i náš veľadôstojný pán dekan, doktor teológie Augustín Šuška. Veľmi milá zhoda pri 50. výročí jeho kňazstva. V roku 1979 pri tomto oltári slávil to isté jubileum i náš p. prof. Hlaváč a o dva roky neskôr i p. prof. Chmela. Verím, že dnes tu iste budú po slovách premenenia osobne sprevádzať Pána Ježiša i s drahými rodičmi nášho jubilanta ako aj s ďalšími svätými Kubranmi, ktorí sú už v nebi. Spojme sa s nimi v Duchu Svätom vo vrúcnej vďake za milosti udelené nášmu duchovnému otcovi počas jeho 50. ročného kňazstva a 10. ročného pôsobenia u nás. Za jeho asistencie sme si vybudovali nové sakristie, kostolu dali zvonku nový šat, zreštaurovali oltár i postavili sochu P. Márie pred kostolom. Prosme Všemohúceho, aby mu ponechal ducha múdrosti, láskavosti a do ďalších rokov mu pridal ešte aspoň trošku zdravia. Veď nejedna prosba zmáčaná slzou niesla sa k nebu z Kubry za jeho uzdravenie, hoci mnohí z nás dostali lekciu z lásky od istej, vieru nepraktizujúcej mamičky, ktorá s kyticou navštívila dekanka, lebo jej dcéra ho má veľmi rada. Kňaz – obeta i mystérium zároveň, neraz pokorne čaká na naše milé slovo, dobrý skutok či úsmev. Pomáhajme im všemožne, aby neklesali na mysli. Veď čo by sme boli bez kňazov, správcov Božích tajomstiev – trstiny vetrom klátené. Úprimne v modlitbách prosme Všemohúceho, aby nám nášho duchovného otca i všetkých jeho oltárnych spolubratov zachoval pre Cirkev, v ktorej sa ochotne angažujme. Potom Kristus, veľkňaz najvyšší, prostredníctvom nich nás vytrhne z hriechu, zjaví Božiu lásku a vykoná našu spásu, amen!
Príhovor správcovi farnosti 7. mája 2000.

BIRMOVKA V OBCI

Vaša excelencia, vysokoosvietený monsignor, veľadôstojný duchovný otec a jeho oltárni bratia, milí veriaci! Priazeň vplyvnej osoby, ochrannú ruku či uprednostňovanie vyjadrujeme jedným slovom – protekcia. My jej máme za uplynulých 10 rokov neúrekom. Za ten čas totiž prišiel k nám nástupca apoštolov, pán biskup, štyri krát. V 95

ročnej histórii nášho kostolíka je to čosi nevídané – predtým tu nebol ani raz. Ktože nám tú protekciu sprostredkúva, kto nám ju vyprosuje, kto to za nás oroduje, kto k tomu inšpiroval nášho duchovného otca? Vari náš nezabudnuteľný pán profesor Štefan Hlaváč, alebo neznámy mních, ktorý pravdepodobne do týchto končín priniesol blahozvesť, o čom svedčí názov Mníškov vrch, či snáď inštancia najvyššia – sv. Svorad a Beňadikt, ktorí si isto i v nebi často spomínajú ako neraz zo Skalky obdivovali úchvatnú panorámu našich hôr a ako evanjelizovali i náš chotár? Tak či tak: ďakujeme Všemohúcemu za milosť, že budeme u nás prvýkrát svedkami slávenia sviatosti birmovania, že posilnení na duchu slovami a žehnajúcou pravicou Vašej Excelencie prinesieme do rodín veľkňazské požehnanie, ale najmä, že birmovanci, prijatím darov Ducha svätého v krizmácii, budú dozrievať vo viere v Krista a žiť podľa jeho prikázania lásky, aby sa navzájom milovali. Týmto celoživotným úsilím o spásu svojej duše zakúsia už na zemi aspoň z časti nesmiernosť Božej lásky, milosrdenstva a blaženosť nebeského kráľovstva. Tešíme sa, Vaša Excelencia, z Vašej prítomnosti medzi nami v tejto s láskou udržiavanej katedrálke, v našom svätom a premodlenom Kubranskom chráme a srdečne Vás vítame kresťanským pozdravom: Pochválený buď Ježiš Kristus naveky. Amen! Privítanie Mons. Mariána Chovanca, nitrianskeho pomocného biskupa, 12.11.2000 – 80 birmovancov.

Moje vyznanie v monografii Ing.Jozefa Lehotského „Ľudové piesne z Veľkého Trenčína a okolia“, vyd. 2004 Pesničky, piesne – pri nich kvitla moja mladosť. Ani som nedýchal, keď som počúval spev mládencov s heligónkou pri oblievačkách, májoch, pri odvodoch či pri chodení s kvitom. Alebo keď zneli dievske dvojhlasy a tiahle hoja ďura hóój... nesúce sa spod Hájika jarným večerom, či to vojanóóó... pri preskakovaní ohňa na Pažítkach. Bežal som odušu, keď na dedine uderil bubon, kapela spustila, a potom v bujarej atmosfére fašiangovej, svadobnej či inej zábavy plná sála zovrela dychovku tancom a spevom. Sviatočné čaro vianočných melódií – pesnička Do hory do lesa valasi... pri ligotajúcom sa stromčeku v prítmí izby, basový hlas Jána Ševčíka – Kubrického v každoročných pašiách a velebnosť posvätnej chvíle v hlahole zvonov pri slávnostnom Aleluja... v preplnenom kostole – aj to boli príležitosti na vytváranie mozaiky vzťahu k piesni. Všedný deň tiež poskytoval príležitosti na spev. Spoločná práca na lúkach pri senách, v krčme, kde stačilo, aby jeden začal, vzápätí

30.4.2011 – Tradičné foto na ceste pod Hornou Pietrovou po ošípaní mája a uložení na odťahovák Štefana Krajču. Zľava 1. rad dole: Jožko Ondruška, autor, jeho vnuk Juraj, Rado Vitko so synom Lukášom, Igor Lukšo, Števo Krajčo a jeho syn Števo. 2. rad zľava: Marian Kulifaj, Milan Ševčík – Kubrických (Fačko), Jozef Kalafut, Tonko Ďuriš, Tomáš Chorvát, Dušan Hricko; zľava 3. rad: Simon Margetin, Juraj Švajdleník. Zľava 4. rad: Roman Kováč, Dano Kalafút, Lukáš Hájek, Jakub Feranec, Ronald Hierweg, Maťo Hricko, Andrej Krajčo, Maťo Pristach.

Kubra. 9.9.2010. Svorné stretnutie členov poľovníckeho úseku Kubra u mňa. Zľava 1. rad, zdola hore: Štefan Božik, Miro Krajčo. 2. rad: autor, Ing. Marian Liška, Rudolf Horňák, Dušan Hricko, vedľa neho Juraj Vicena. 3. rad: Ján Vicena, Ľuboš Dobiaš, Rasťo Balaj. 4. rad: Ján Jurík, Ing. Štefan Šimko, Noro Hajas. Chýba Ing. Jozef Zahradník. Pred rokom k nám pribudol Rasťo Zaťko.

pesnička ovládla ostatných, či gulášpartie pri stodôlkach na Žallíkovém, kus od dediny. Neskôr, keď som už ako vedúci folklórnej skupiny sedel u Kráľov v kuchynke s magnetofónom a tetinka spievala tie jej starodávne, uvedomil som si silu obrazotvornosti, cit pre slovo a poéziu slovenskej pesničky. Tieto, ale najmä v detstve intenzívne preciťované príležitosti súvisiace s pesničkou ma formovali a dnes hádam viac ako vtedy si uvedomujem, že to boli krásne a vzrušujúce príležitosti, ktoré ma naplňovali silnými a trvalými zážitkami. Dnes sa však pesničky, duša národa, tratia z nášho života tak, ako ich niekdajší nositelia. Tento poklad sa vytláča zo škôl i z médií. Ak však národ stratí dušu, ako sa stane lepší, citlivejší, kultúrnejší? Čím potom obohatíme seba a obdaríme iných? Napriek tomu sú stretnutia s pesničkou, ktoré som mal možnosť zažiť, obohacujúce i keď budú mať inakšiu podobu. Prajem vám i tým, ktorí prídu po nás, aby pesnička naďalej zdobila život ako šperk a zostala v človeku ako vzácna pečať navždy. (Mimochodom : autor mal babku z Kubry, v detstve bývala u nich a tie naše mu často spievala)

Martin MACKO - kňaz

Duchovný otec, milovaný novokňaz,
pred 15-imi rokmi nám starší kňaz, veľadôstojný Dr. Hromník vytkol, že Kubrania už 60 rokov nedali cirkvi kňaza. Zahanbilo nás to i zabolelo... A Pán sa zmiloval; milostivo vzhliadol na svoj ľud a odvtedy ste už tretí, čo má korene v našom chotári a dnes nám udelí novokňazské požehnanie. Spomínam si, ako tu pred kostolom v hlúčiku žien jedna reagovala na kázeň o nebi: „Baby a ozaj by tam hore čosi bolo?“ a druhá dodala: „Kto vie, aj môj sa denne modlí ruženec a v posmrtný život neverí.“ A vy, drahý náš novokňaz, máte aj takýchto tápajúcich viesť do zasľúbenej zeme - celým svojim životom svedčiť, že tam hore naozaj čosi je. Úloha nadľudská, ak sa nečerpá z prameňa živých vôd. Vtedy aj kňaz môže zažiť peklo na zemi a zúfať v hanbe, ako prichytený zlodej. Ak však žije hlboko duchovný život, odolá mamone i zvodom sveta. Pritiahne k sebe všetkých, lebo Krista nielen hlása, ale i žije a ním naplnený vyžaruje jas Jeho tváre. Vás si Pán iste nevyvolil náhodou. Orodovníkov máte vzácnych: sv. Jána Nepomuckého, ktorého drevenú sochu už pred storočím venoval obci Váš prapradedko Švejda a ktorá dodnes krášli našu dedinu. Pána prof. Hlaváča, ktorý sa neraz, idúc zo školy, nasýtil u Vašej prababky, keď ho volávala: “Poj, Pišta, dám sa ti najesť!“ A Váš dedko Jakub je tam hore tiež zapísaný zlatými literami, veď na osvetlení a ozvučení tohto chrámu robil grátis. To sú zásluhy, ktoré Pán často odmieňa až na potomkoch. Nuž, vitajte medzi nami, v našom skromnom kostolíku, v tejto nám tak milej, premodlenej katedrálke. Nech Vás žehná Pán za prispenia našich modlitieb a orodovania jeho Matky, Kráľovnej kňazstva, amen! Príhovor k novokňazovi, redemptoristovi Martinovi Mackovi, v kubranskom kostole 12.7.2006 o 18,00 hod.

Ján Vicián - kňaz

Veľadôstojný duchovný otec, riadením Božej prozreteľnosti prichádzate slúžiť prvú svätú omšu k nám v deň osláv 80 ročného jubilea FS. Prichádzate z Močenka, kraja nížin, o ktorom horňáci tvrdia, že najväčší kopec je tam krtinec a najvyšší strom kukurica. Náš Ostrý vrch má 768 m a storočné buky a smreky 40 m. I keď sme v tomto rozdielny, dlhoročné tradície divadla a folklóru máme podobné. A nielen to. Ich kedysi kultivoval spolurodák sv. Gorazd, nás oproti zo Skalky sv. Benedikt. Oni majú majstra sveta v diskotanci, my olympijského víťaza v boxe Janka Zacharu. Takže už Vám nemusí byť za nimi smutno, lebo i v tejto oblasti sme si s nimi kvit. Aj u nás znejú zvony slávnostne. Tak tomu bolo pri primíciách nášho rodáka Štefana Hlaváča, profesora na Michalovskom gymnáziu, z ktorého rúk vzišlo nielen 43 kňazov, ale i kardinál Tomko. Tak tomu bolo aj pri návštevách ich excelencií pom. biskupov Františka Rábeka, Bernarda Bobera i Mariana Chovanca.
Nie sme teda ani my pole neorané. Vaši predchodcovia boli dobrí pastieri a siali dobre. Ale aj u nás je zrno zmiešané s kúkoľom a ovce s baranmi. Ako všade. Preto ako vždy, výnos zo žatvy i košiara má v rukách nakoniec vždy Boh. Nech dá, aby sme mu boli na slávu, cirkvi na chválu a vám na radosť. Vy nech ste pre nás požehnaním ako je ním už 80 rokov našej obci FS, v mene ktorej Vás čo najsrdečnejšie vítam príhovorom síce nekonvenčným, ale s pozdravom tradičným: Pochválený buď Ježiš Kristus!
Privítanie nového správcu farnosti – kňaza Jána Viciana - v kubranskom kostole 3.8.2013 o 15,00 hod. v tropickej horúčave +36°C, za účasti členov FS v krojoch.

Blahoželanie k 80-tke p. Štefanovi Dobiašovi
Vážení prítomní, prichádzame medzi Vás v tento fašiangový čas, aby sme vzdali hold nášmu

vzácnemu jubilantovi Štefanovi Dobiašovi a v stručnosti si pripomenuli jeho nezabudnuteľný prínos pre našu obec. Už v mladých gymnaziálnych rokoch bol hýbateľom športového diania v obci. Ako chlapec si pamätám na niekoľko ročníkov atletických, cyklistických či lyžiarskych pretekov, ktoré sa v jeho réžii v Kubre uskutočnili. Potom tomu nebolo inak ani na našej divadelnej scéne, v ktorej jedinečne stvárnil nejednu postavu, pričom i niekoľko hier režíroval. Jeho rukopis niesli i vyše dvadsať rokov poriadané maškarné plesy, či tradičné ovocinárske a fašiangové zábavy s pochovaním basy, k čomu zložil nejeden výstižný text. Z nášho pohľadu je najpodstatnejšia jeho zásluha na obnovení FS v obci. Stalo sa tak v roku 1968 krátko potom, ako zinicioval i založenie Matice Slovenskej. Svoju pečať FS vtlačil nielen ako jej dlhoročný člen, ale i organizátor, čo sa prejavilo najmä vo folklórnej družbe s Pulou a Vodnjanmi v Juhoslávii.. FS odvtedy už 45 rokov nielenže nepretržite zachováva dedičstvo otcov, ale všade tam, kde vkročí, prináša potešenie a radosť. Snáď aj preto sa jej v minulom roku pri jej 80-tom výročí dostalo najvyššie vyznamenanie -Európska únia umenia za dobu svojho 14 ročného pôsobenia udelila FS Európsku cenu za umeleckú a kultúrnu činnosť ako historicky prvej národopisnej skupine. Z povedaného vyplýva, že nemalý podiel na tom má i on. Števo, do ďalších rokov Ti želáme najmä zdravie a Božie požehnanie, ktoré nech sprevádza aj všetkých v tomto dome spolu s personálom, ktorý sa zaiste v rámci možností čo najviac snaží, aby ste tu dôstojne žili. Nech Ti Tvoja autorská pesnička s našou folklórnou plaketou a fotoalbumom pripomenú mladosť a našu vďaku.

Aký krásny je ten pohľad na tie háje, pod ktorými sa dedinka naša ukrýva, ktorá už môjmu pohľadu tak dobre známa je, bo mi v tejto dedinke potešenie býva. V tom našom kraji malebnom a prekrásnom, prežíval som za mladosti svojej krásny sen, na ktorý si zaspomínam, tak rád nocou i dňom, o ktorom vie rozprávať ten náš hájiček len. Každý deň, keď mesiac večer vychodí a slávik v hájičku tíško šveholí, vtedy si spomínam na ten čas krásny, keď vyšiel nad Hájik mesiačik jasný. Tam som ja miloval svoju Aničku, ona mi dávala za to hubičku, to bolo naše prvé milovanie, v srdci naň spomienka navždy zostane. (Asi v roku 1955 ju zhudobnil Ján Beták. 15 členov FS mu ju zaspievalo v deň jeho jubilea – 28.1.2014, v dome opatrovateľskej služby v Skalke n/V.)

Kubra, 9.3.1974, Magdaléna Ševčíková – Martinkéch tetina, za slobodna tiež Ševčíková, sestra richtára Paľa, pri už dosluhúcej pracej lavici na potoku.

Kubra, 14.7.1991. V nedeľu pri svätej omši, ktorú celebroval Dr. Anton Hlinka pred Lurdskou jaskyňou o 10 – tej hodine, pripomenuli sme si jej 50. výročie. Následne slávnostne odhalil na bývalej Dolnej škole pamätnú tabuľu prof. Hlaváčovi za účasti občanov našich i z Hermanoviec z troch autobusov. Zľava: Dr. Hromník, Dr. Hlinka, autor, Karol Dobiaš – Kumanéch, v kroji Gabika Palová a Juraj Brezan, Dr. Augustín Šuška.

OLDOMÁŠ PLATÍME MY

18. októbra 1983 Trenčianske noviny v článku „Príklad pre jubilujúce folklórne súbory a skupiny“ uverejnili: „Nedávno vyšla účelová publikácia k 50. výročiu vzniku folklórnej skupiny Kubra pod názvom „Oldomáš platíme my“. Jej autorom je Stanislav Liška a ilustračnými fotografiami prispel Vladimír Gloss. Rozsahom neveľkú, ale obsahovo bohatú publikáciu autor spracoval netradičným spôsobom. Podarilo sa mu za pomoci beletristických postupov, prostredníctvom umeleckého slova, plasticky zachytiť a zobraziť dlhoročnú činnosť folklórnej skupiny, jej skvelé úspechy, svojrázny a pestrý národopis Kubrej, dnes už časti mesta Trenčín. Významnou časťou aktivity súboru je objavovanie stále nových zdrojov folklóru, ich oživovanie a záchrana pre budúce pokolenia. FS Kubra dôstojne reprezentovala našu kultúru na podujatiach doma i v zahraničí a vydaná publikácia je chvályhodným príspevkom k jej polstoročnici.“ Keďže odvtedy uplynulo už vyše tridsať rokov, pamätníci si oprášia spomienky a mladší sa možno začudovane spýtajú „Aj takéto veci má Kubra?“ Tak sa totiž spýtal Ing. Michal Dobiaš, keď mi priniesol článok o badmintone a medzi rečou som mu ukázal kubranské plakety a publikácie.
Ten „Oldomáš...“ som začal takto:
„Ej, mať tak lýru Hviezdoslava,
či paletu Hálu Jána,
zvečnil bych ťa, šej – haj – hoja,
dedinôčka ľúba moja.“
Rasula Hamzatova, sovietskeho spisovateľa dagestanskej národnosti, požiadala redakcia istého časopisu o napísanie príbehu o jasnom zajtrajšku jeho vrchárskeho kraja, o jeho stáročných tradíciách, ale najmä o jeho nádhernom dnešku. Rozsah materiálu deväť - desať strojom písaných strán. Termín dvadsať - dvadsaťpäť dní. List začínal slovami:“ Vážený Rasul. Skrátka, hovorí Hamzatov, úcty neúrekom, len list nemal nijakú vôňu. Nazlostene som odhodil od seba tento urážlivý list a ... Napísal knihu – perlu: Môj Dagestan. V nej hovorí: Jedni redaktori a kritici mi povedia, že som nenapísal ani román, ani rozprávku, ani novelu, a vôbec – nevedno, čo to je. Druhí redaktori a kritici povedia, že je to aj to, aj druhé, aj tretie, aj piate, aj desiate. Neškriepim sa. To, čo vyjde spod pera, môžete potom nazvať ako chcete. Nepíšem podľa knižných zákonov, ale podľa toho, ako mi káže srdce. A srdce nemá zákony. Presnejšie, má svoje zákony, ktoré nevyhovujú všetkým. Preto moje rozprávanie, moje úvahy, moja rozprávka.“ A potom to už pokračovalo: „PROSÍM, OKOŠTUJTE !“
Na každé výročité sviatky pripravila naša mama viacero druhov koláčov a zákuskov, sama pritom najlepšie vedela, že hoci veľmi chcela, nie všetky sa jej rovnako vydarili a nie všetkým budú rovnako chutiť. Napriek tomu, núkajúc hovorila:- Okoštujte, tento je dobrý, aj tento! Aj my dnes slávime výročitý sviatok: 50 rokov folklórnej skupiny KUBRA. K nášmu stretnutiu pripravil som pre vás, moji rodní, tiež čosi na zakúsnutie i štrngnutie. Naše domáce. Nakoľko nemám orlie krídla Hamzatova, hovorím: -Málo, ale vďačne. A núkam, ako je u nás zvykom: -Prosím, okoštujte!

KOLÍSKA

Navrchu Vančalky stojím, po šírom okolí s obdivom hľadím. Čo vidím? Veniec vlniacich sa horských hrebeňov výdychom zeme pred vekmi zvitý, Vršatca opachy - skaly, Ostrého vrchu, Inovca a Drietomských vrchov strminy, žľaby. Ich svahy skvostný šat halí, víly ho za nocí od Ďura do Jána, v bučinách s výskotom tkali. A oproti, tak na pätnásť chlapských kameňom dohodení, bralo Skalka s kostolíkom, čo na pamiatku pustovníkov Svorada a Benedikta stojí a cez našu dolinôčku na Ostrý vrch milo pozerá. A z výšin, cez oko oblaku, žiarivé lúče sťa pieseň dáku jas stelú na obe ramená Váhu; ligoce sa celý chotár hradu trenčianskeho, ako fašiangový klobúčik mládenca nášho, kubranského. Tu, v srdci tohto veľkotla, dedinôčka naša ľúbezná a rodná k úbočiu Hájika a Vančalky sa túli. Zeleňou humien a stužkou potoka je vyzdobená ako máj čo s dievkami nastrojila milá, ba i Sihoť, polí lány a v pozadí hrad nad mestom ako maľovaný, krášli ju. V očarení stojím, hľadím a na pery mi tíško sadá veršík J. M. Hurbana:
Oj, Považie naše,
ty rajská dolina,
kto ťa len raz videl
večne ťa spomína.
Tou krásou navždy v srdce ranený skláňam sa pomaličky – pomaly k rodnej kolíske.

POVESŤ

Po neúrodných rokoch, v časoch hladu a biedy, rozmohol sa na trenčiansku zboj. Aj náš statný junák Ondrej sa naň dal a so svojou družinou na kráľovskej ceste nad našou dedinou „vartoval“ – panské koče bohatých kupcov zbíjal. A akoby tej biede na dôvažok, ešte aj Tatári začali od juhu prichodiť, po okolí šarapatu robiť. Spomenul si vtedy trenčianskeho hradu pán, že by toho

lapaja, Ondreja, naskutku do služby za vatrára vzal, keby zbíjanie zanechal. Vyslal teda za ním posla s odkazom, že im všetky viny odpustí, ak s družinou do ponúknutej služby vstúpi. Stalo sa. Jedna časť družiny s dlhými pastierskymi trúbami na najvyššom vrchu nad našou dolinou zastala, ostatní na vedľajšom kopci mohutnú vatru schystali, striežili, čakali... Raz pred úsvitom, keď mesiac ešte stál nad Hájikom, zbadali, ako sa po kráľovskej ceste tatárska horda valí. Nemeškali. Žiarila vatra po nebesia, hučali trombity výstrahu: už letia ľudia do bezpečia.
A družina na hrad. Najvyšší čas! Len čo strážny za nimi bránu zacapil, už sa aj húf Tatárov na ňu divo oboril – združďalo drevo, pukli pánty, už kričia strážni o ratu. Ku bráne! Ku bráne! – zrúkol Ondrej a prvý skočiac v guču nepriateľa drúzgal drúkom hordu dookola.
Zrinčali šable v erdžaní koní, hurhaj, ston; už Tatár padá, z krvičky steká, vzdáva boj. Ďakujem vám, moji statoční Kubrani, - povedal hradný pán Bogomír udivenej družine a dodal: Na pamiatku Ondrejových vytrysknutých slov „Ku bráne, ku bráne!“ a vašej udatnej obrany, budete odteraz Kubrani! A miesta, kde títo junáci pri zboji „kraľovali“ a k ratovaniu okolia signály dali, ľudia Zbojiská, Trubárka a Zažlovka nazvali.

ČO TO LEN MOŽE BYŤ ?

Keď som napísal povesť o našej dedinke, prečítal som ju synom.
Tato, to je povesť? – opýtal sa ma starší.
Áno, povesť.
Kde si ju počul?
Nikde.
Ty máš fantáziu.
Akú fantáziu? – hovorím, - Tatári tu boli v rokoch 1241 – 42, hradným županom bol Bogomír, Kubra je prvýkrát spomínaná až v roku 1265, podľa ústneho podania kráľovská cesta viedla nad našou dolinou, mená spomínaných kopcov súhlasia – vidíš, ako mi to pasuje?
Pasuje, pasuje, ale nie je to pravda, - akosi posmutne doložil mladší.
Nie je? Nuž tak počúvajte ešte toto: Ako chlapec som chodieval s dedkom hájnikom do lesnej škôlky. Keď sme raz schádzali chodníčkom s Hája do sedla medzi Lúčnym a Žallíkovým, v mladej hore upútali moju pozornosť kopčeky, rozosiate po oboch stranách cestičky.
Dedko, čo sú to za kopčeky? – spýtal som sa.
Neviem.
Nebola tu baňa?
Nebola.

Hermanovce, 6.12.2003 – Jubileum nedožitej stovky prof. Hlaváča prišiel si v tú sobotu pripomenúť aj Mons. Alojz Tkáč, arcibiskup, metropolita košický. Po jeho pravici: Štefan Halás z Michaloviec, predseda Rodiny prof. Hlaváča s jeho pravou rukou v Hermanovciach Valentínom Šiškom, po ľavici dirigentka spevokolu v obci a pán farár Jozef Štofej. Za nimi zľava: MUDr. Ivan Horvát, Karol Dobiaš, autor, Pavol Masár...

Kubra, 9.5.1985 – 75 – ročný Štefan Beták, náš Michelangelo, na Vančalke z rána kresal z borovice ženu s dieťaťom v jednej ruke, s ružami a holubicou v druhej – symbol 40 ročnej slobody. A tak som si ho „šťukol“. Škoda, že potom som „nezvečnil“ aj tú sochu, tam pri ceste roky vztýčenú...

Ani kameňolom?
Ani.
Ani vápno sa tu nepálilo?
Nepamätám sa. Ale poď, ukážem ti ešte väčšie. Išli sme ďalej do hory a asi po sto krokoch sme zastali pri trojnásobne väčších, ako boli predchádzajúce. Čo to len môže byť? – hútal som, keď som tadiaľ pri potulkách nejeden raz prechádzal. Uplynulo skoro tridsať rokov a mne sa dostala do rúk táto kniha, ukázal som im Odkryté dejiny (Staré Slovensko) od Pavla Dvořáka, a tam na strane 186 fotografiu, pod ktorou stojí: jedna zo zvyšných slovanských mohýl v bažantnici pri Kráľovskom Chlmci. Chlapci moji, táto fotografia s kopčekom porasteným stromami, ako keby bola zhotovená u nás pod Hájom. A ďalej? - Uvidíme, - odpovedala Dr. T. Nešporová z archeologického oddelenia Trenčianskeho múzea na moju otázku o pôvode lokality, keď si ju obhliadla a onedlho, po zisťovacom prieskume (zameranie Ing. M. Mareta, fotodokumentácia F. Tokoš), začal v roku 1979, externý spolupracovník múzea Jaroslav Somr kopať. Čo povedal on? - Lokalita pozostáva z mohylových násypcov v dvoch zoskupeniach, - začal som im čítať úryvok z výstrižku z Hlasu kovákov TOS Trenčín zo 4.11.1981. – Šesť väčších mohýl je centrálne umiestnených do kruhu a od nich asi 80 metrov je malých 39 mohýl v troch radoch. Mŕtvi tu boli pochovávaní buď tak, že jedinec bol na mieste pochovania spálený a potom mu boli pridané milodary alebo spôsobom kostrovým. V niektorých mohylách sa našli i časti výbavy, napríklad hrncovitá nádoba s vlnovkami, bronzová pracky, železné nožíky, ocieľka a kresacie kamienky. Pohrebisko by sa mohlo datovať do konca 8. a začiatku 9. storočia, avšak presnejšie datovanie umožní až bohatší nálezový materiál. - Ako to súvisí s povesťou? – spýtal sa ma starší. - Vydrž, - povedal som a siahol som po knihe Jurija Tiňanova A. S. Puškin (Zrození básnika) a zo strany 183 som im prečítal:...gróf Chvostov si dal básnické meno „Spevák od Kubry“ podľa rieky, ktorá pretekala jeho panstvom. Teda, - hovorím im ďalej, - sme potomkami Slovanov. Slovania k nám prišli zo širých ruských stepí, z miest, kde je spomínaná rieka Kubra. Ak by ste sa i vy v dobe sťahovania národov usadili v cudzom kraji, nepomenovali by ste si nový chotár a osadu menami, ktoré by vám pripomínali rodný kút? Má to logiku? – spýtal som sa. Sedeli, hľadeli jeden po druhom a súhlasne prikývli. To by mohla byť druhá verzia povesti, - dodal som. Človek je tvor zvedavý. O nastolenom probléme chce vedieť čo najviac. Zašiel som preto v roku 1974 za Jurajom Fojtíkom, pracovníkom štátneho archívu v Nitre a požiadal som ho o spracovanie príspevku k dejinám našej obce. O rok som mal 55 stránkový elaborát na stole. Ak máte o uvedenú problematiku záujem, prezradím Vám, že Trenčianske múzeum vydá v tomto roku celý spomínaný Fojtíkov elaborát tlačou. Aj touto cestou si dovoľujem povedať za seba i za vás, dnes už nežijúcemu J. Fojtíkovi, srdečné ďakujem.

„VYPRÁVANIE GAZDU SPOD HÁJIKA“

Mám napísať „čosi“ do ankety prebiehajúcej v časopise Rytmus o folklórnych skupinách; o tom, ako so skupinou pracujem, odkiaľ čerpám námety, ako staviam programové čísla, podnety, návrhy, spomienky – skrátka, môžem písať o všetkom. Takto som napísal v roku 1976 tento úvod a pokračoval som: A tak teraz sedím, premýšľam a raz neviem, čo o takých jednoduchých a samozrejmých veciach povedať mám. Sľub však dal som – termín už na dvere klope – dodržať ho treba! Nuž, keď teda o všetkom ... ako som sa dostal k zachovávaniu našich ľudových tradícií ? Celý život mám spätý s rodnou dedinkou. Tu žijem i pracujem. Z jednej strany chotár náš s Trenčianskym hradom dotýka sa, z druhej Váh obtáča ho, ostatok v objatí hôr nachádza sa. V detstve – v strede dediny, pod jednou strechou s dedkom, hájnikom, a jeho vyprávkami býval som. Poruke kostol, škola, obchod aj krčma boli. Tam Kubrani pri svadbách alebo muzikách „sellácke“ uderili, či zvonov hlas slávnostný znel, i vozvysok hlavné máje čneli, stade dievky na Pažítky „celú širinu“ spevom so zdoškami pod pazuchou „Vojano“ skákať chodili, aj mládenci s harmonikou k asentírke vykročili, tu... a pár rôčkov v detskej i dospelej folklórnej skupine rástol som. Všetko toto, ako lúče krásy nezabudnuteľne vo mne zostalo. V sedemdesiatom roku som sa stal vedúcim terajšej skupiny bez hudobného, či iného k tomu prislúchajúceho vzdelania (to nie je chvála, ale s ľútosťou konštatovanie holej skutočnosti). S touto „halenou“ na pleciach prehodenou viaže ma veľa radostí i starostí. Doterajších 90 vystúpení a robota im predchádzajúca poskytla k tomu ozaj dosť príležitostí. Spisovateľ Štefan Rysuľa napísal: „Ak ste životom dojatí, spievajte alebo plačte!“ Bolo to v sedemdesiatom prvom roku vo Východnej. Po úspešnom večernom účinkovaní v klenotnicovom programe celá skupina spoločne išla do

hľadiska a ja? Zatúžiac byť chvíľu sám, osamotene som si sadol. V popredí Gruskova svojrázna scéna z hrubých šípaných guliačov liptovských smrekov sa týči, medzi hviezdami noci panovník v plnosti kobáľa sa, zôkoľ – vôkoľ slávnosť panuje a mne myšlienky v detstvo utekajú – k Ignácovi Minárikovi, vedúcemu našej detskej folklórnej skupiny, k Jánovi Ševčíkovi (zomrel vo februári t. r.), pod ktorého vedením som tu pred štrnástimi rokmi prvý raz vystupoval (a odvtedy mi Východná učarila), k chalúpke s verandou na briežku Hájika čnejúcej, kde raz v jarný podvečer mama v podstenie vyvedúc ma, riekla: „Počúvaj, Slávko, dievky spievajú Ďura...“. A tu, po rokoch, cítim jak z duše hĺbok tryská vďaka za lásku k piesni vštepenú mi, pritom ma dačo v hrudi tlačí a slzy mi oči zalievajú... od šťastia. Od veľkého šťastia. Inokedy treba rozhodnúť, kto zo skupiny nepôjde na zahraničný zájazd, pretože počet je limitovaný. Či vedúci rozhodne sám, alebo kolektívne, vždy je zle – (naňho). V očiach čítaš otázku: Prečo ja? Prečo akurát my? Aj tu sa žiada slza vymrviť. Od ľútosti. Viete to pochopiť...? Neviete. Nemôžete. To treba prežiť. Získavanie nových členov? Osobnou agitáciou. Tá má väčší predpoklad úspechu. Ak po dvoch mesiacoch niektorí neobstoja – odchádzajú, hoc ťažko to padne, veď u nás ešte stále platí: „Celá dedina – jedna rodina“. Ostatní, ak nezištnosť vybadajú, veľmi radi zostávajú, aj keď neskôr nie vždy z nich ochota crčí... Skúšky? V začiatku a pri nových tanečných párocch i dva razy za týždeň. Vtedy si každý pamätal presný termín skúšky. Neskôr už, „zabúdali“. A pretože skúška len vtedy je skúškou, ak účasť je aspoň osemdesiatpercentná, nezostávalo iné len celú dedinu obehnúť (miestny rozhlas už roky nefunguje) a zdupľovať: „Zajtra...!“ a potom, aj tak sa začínalo s polhodinovým oneskorením... Nasledovala krátka rozcvička, po nej pri muzike „cifruj ako vieš“, nácvik jednotlivých tancov s častým opakovaním a rôznym upozorňovaním na chyby, neskôr skĺbením do požadovaného celku. Nič mimoriadneho. Celá skúška cca 2 hodiny. Podobne u speváckej skupiny, ale bez hlasovej rozcvičky (to sa asi v radových dedinských skupinách málokde robí). Po dobrej hodinke vždy končíme, lebo jedna sa ponáhľa ešte sukňu došiť, druhá... a tak, veru tak... Výchova dorastu? Už štvrťstoročie žiadna. Predtým dvojtriedna škola s dvoma – troma učiteľmi. Dnes desaťnásobok oboch a... nič. Ako to asi robia inde? Chyba bude v nás – ľuďoch. Či nie? Ba hej! Škoda. Dedina s takou bohatou folklórnou tradíciou a tak sladko spí! Kto ju, vlastne, kto sa

Štefan Beták, kamarát môjho otca, v roku 1958 na preglejke 50 x 70 cm „zvečnil“ olejom náš grunt v Ulici, ako si ho pamätal s tou veľkou ohradou, dvoma domami a dvorom. A hoci o bačovni a rotunde vľavo, a o zvonici hore na Cinterke vedel len z počutia, podľa všetkého nakreslil ich verne.

Kubra, 7.7.1985 – 720. výročie obce na javisku oslávili deti, mládežnícka dychovka i celá folklórna skupina.

prebudí...? Evidencia činnosti? Vedieme si kedy, kde (68 vystúpení na Slovensku – z toho 20 v Kubrej, 8 v ČSR, 9 v Juhoslávii, 5 v Maďarsku, čo spolu predstavuje 64 hodín čistého času na pódiách), pri akej príležitosti a s akým programom sme vystupovali a ktorí členovia účinkovali. Sú takí, čo všetky akcie absolvovali. Iní zas neopodstatnene dosť vynechali – tých neatraktívnejších. (Veď dáka výhovorka sa vždy nájde...). Kroniku nevedieme – nemá kto – len ja vlastné poznámky si robím. Máme zopár fotografií, dva krátke asi 15 minútové filmy – jeden čiernobiely s ozvučením z roku 1948, druhý farebný, neozvučený, spred troch rokov a magnetofónovú pásku s programom skupiny, ktorej hudobnú časť používame pri nácviku tanečných párov. Spoločné posedenia skupiny? Raz do roka – v decembri. Vtedy uplynulý rok zhodnotíme, stručne o nastávajúcom, krojové vyplatíme, zvyčajne pri párkoch, čaji posedíme (i štamperlík sa nájde) a vo veselosti sa zo tri hodinky zabavíme... Ako staviam programové číslo? Jednoducho. Čo má divák rád – prirodzenosť, dôvod k zahĺbeniu, či úsmevu. Potom s vďakou to prijme, lebo si povie: takto to bolo kedysi, nie inak. Pravdou však je, že dobrá vec sa ťažko a dlho rodí. Špekulácia sa nevypláca, lebo by sa stratili pravé hodnoty. K tomu treba, aby človek dokonale poznal svoj región. Preto sem – tam zájdem na kus reči k starším ľuďom, v pamäť, písmo či hraciu pásku si čo – to poznačím, ostatné čerpám z vlastných skúseností. Zostáva už len najvýstižnejšie piesne s tancami skĺbiť, hovorenému slovu v skratke dať priestor, napísať a rozmnožiť scenár. Tých mladých naučiť piesne – starší ich zvyčajne poznajú. Zohnať alebo dať zhotoviť potrebné rekvizity. Naháňať muzikantov, aby si k tomu dali napísať noty a dobre ich zvládli. Prijať „malé“ rady od Stana Dúžeka: „nástup zdĺhavý – niečo vymyslíme..., pesnička púťová – inou nahradíme..., hluché miesto – činnosťou vyplníme...“ a realizovať veľa ďalších podnetných pripomienok. Znovu prepracúvať, skúšať, pútavý konferans zostaviť a... môže sa vystúpiť. Nové programy? V prvom rade je to otázka kvalitných interprétov. Ak títo sú, všetko ide. Inak je to ako s dobrou knihou. A tých je málo. Keď už je raz vydaná, nové a nové vydania sa žiadajú. Pritom – okrem ilustrácií, sadzby či obalu – nemení sa. A kto ju má v knižnici, s odstupom času s radosťou ju do rúk berie znovu – nezovšednie... A koľko je ešte tých, ktorí ju nečítali... Koľko ráz do roka by mala skupina vystúpiť? Päť – šesť; aby vystúpenie pre všetkých členov sa stalo túžbou, sviatkom. Potom sa neopotrebujú... Hovorí sa, že každý si je sám strojcom svojho šťastia. Dvojnásobne to platí o folklórnej skupine; ona toho totiž až tak veľa nepotrebuje. Ak má „patróna“ – JRD, MNV a pod. – čo ju finančne dotuje a vhodnú miestnosť pre nácviky, splnené má dve z troch hlavných podmienok. Zostáva už len mať odborného poradcu, ak vedúci je z radov náturistov (čo u väčšiny skupín zostáva pravdou naďalej). Ostatné má už sama v rukách... Školenia vedúcich folklórnych skupín? Dobrá vec. Hlavne pre začínajúcich. Mohli by sa poriadať každé dva roky, ale vždy s ukážkou programu niektorej skupiny. Človek sa tam veľa dozvie. Aj o problémoch iných. To posilňuje. Sú však skupiny, čo „ťažko dýchajú“, iné oplývajú hojnosťou. A v našej činnosti, v tejto oblasti, nemalo by už byť takých veľkých rozdielov. Zahraničné folklórne festivaly? Vytypovať aspoň 5 týchto festivalov a umožniť skupinám zúčastniť sa ich. Nezaslúžia si aj ony raz za dva – tri roky vycestovať kdesi a čerpať nové dojmy? Pre členov je to snáď najväčšou odmenou, túžbou a nádejou... Poradné zbory? Diskusie a papierové agendy nepomôžu – skôr činy. Aké? Keď by sa už dávnejšie bola vydala len metodická príručka pre vedúcich skupín, či skupinám sa pridelili odborní poradcovia z radov členov našich popredných súborov, už to by bolo viac ako dosť... Články o folklórnom hnutí v našich novinách a časopisoch? Páčia sa mi. V niektorých však cudzie slová bijú moc so očí. Nič v zlom – naopak. Slovnú zásobu v nich a jej brilantné používanie tak trošku závidím. Ale isto väčšina čitateľov nepozná pravý význam tých slov. Potrebovali by mať vždy po ruke „slovár“... Trenčianske okresné a krajské krakovianské folklórne slávnosti? Nestačilo by, ak by sa okresné konali raz za tri, krajské za dva roky? V priebehu piatich rokov sme účinkovali v Krakovanoch tri razy. V sedemdesiatom roku sme tam išli s radosťou, potom z povinnosti, posledný raz s veľkým presviedčaním členov. Vždy je to predsa otázka celej letnej voľnej soboty a mnohí zo skupiny stavali či „odrábali“ rodinné domky, pracujú na družstvách a pod. Krakovany presvedčili, že nielen s týmto, ale aj s účasťou divákov – a tí len v dobrej pohode strávia tam pár hodín – sú problémy... Aby reč nestála. Už sú tomu štyri roky, čo sme v bratislavskom televíznom štúdiu natáčali na farebný záznam naše „Fašiangy“. Vraj sa vydarili. Odvtedy televízia vysielala celý rad podobných folklórnych záznamov, nás však zatiaľ nie. Teraz neviem, či to robili

pre archív alebo pre export...? Ešte niečo. V tomto roku ideme opäť do Východnej aj s dychovkou. Organizátori pozvali hrať na sobotňajšiu večernú ľudovú veselicu ďalšiu dychovú hudbu. Naši by to neodohrali? Nie je to plytvanie ľudskou kapacitou, dôverou a v nie poslednom rade i finančnými prostriedkami...? Kto sa podieľa na dobrých výsledkoch skupiny? Všetci, čo doteraz ako – tak priložili ruku k dielu, ale najmä Boženka Máhriková v úlohe učiteľky pri technike nácviku pohybovej kultúry tanca, Pavol Palo ako dobrý spolupracovník vo funkcii vedúceho dychovej hudby, Katka Šimková a bratia Karol a Štefan Dobiášovci účastníci pri „drobnej" práci okolo skupiny, Mária Ševčíková a Helena Šimková za nadčasy strávené pri strojení párt a grgúľ a žiadalo by sa aj ďalších... Vedúci skupiny? Dievča pre všetko. Vždy môže, musí, lebo on „nemá" – ako druhí starosti (ak aj ďalší vidia sa v tom či v predošlom spomínanom, podobnosť je to čiste náhodná). Tých, čo okolo skupiny naozaj robia je málo na stále stúpajúce nároky. A priznávam, keď sa starostí nakopilo nad sily, človek si nie raz položil otázku: „Gazda, čo teraz...?" Keď však prišlo na „lámanie chleba", nedalo to...; dojmy z mladosti sú zabodnuté príliš hlboko v srdci! Čo na koniec? Nuž, môžeme byť – ako i ostatné folklórne skupiny – na čo hrdí. Treba nám však naďalej dvíhať kvalitatívnu úroveň. Všetkými dostupnými prostriedkami. Všetkým, čo je v našich možnostiach. Len aby toho zdravia a času..., a aby viacerí si uvedomili, že len život naplnený prácou pre druhých má pravú hodnotu.

ČO TU MRZNE, ČI ČO ?

- Švager, obsaď! – zakričal Jano na S – trumpetistu Mira cez otvorené okno do autobusu, do ktorého sme nastupovali pred starým kultúrnym domom, a prehodil si v rukách cestovnú tašku a puzdro s trombónom. Ostatní jedenásti muzikanti si už vykladali nástroje a batožinu do políc, za šoférom už veselo čaragali ženy a chlapi – ženáči si hoveli v prvých sedadlách za dverami. Omladina – dievky a mládenci akurát vchádzali. Jano si potiahol ešte z marsky, pristúpil ohorok a nastúpil posledný. Nepostúpil však ďalej, ale zostal stáť na prvom schodíku, obzerajúc sa okolo. Čo hľadáš, včerajší deň? – zakričal naňho Karol, metrákový okuliarnatý klarinetista, ktorý vždy rehocúc sa nad komédiami „švagrovcov" hovorieval: - To už neni možné! Kto to má vydržať? – a zachádzajúc sa smiechom, držal sa ich ako kliešť. Jano nezareagoval. Oči mu skákali

Kubra, 7.7.1985 – Predtým, než sme takto vykročili do areálu školy osláviť 720. výročie obce, prezreli sme si v bývalej Hornej škole výstavu krojov a výšiviek zaranžovanú Ondrejom Hoštákom a obdivovali sme diela z tepanej medi a vyrezávanej lipy Pavla Krátkeho – Blažkéch, kovorytca – zhotoviteľa našich medailí... Čelo sprievodu vedie Janko Balaj.

Budapešť, 12. – 14.1.1996 – Na oslavách 1100. výročia uhorského štátu žiarili radosťou nielen domáci, ale aj naše manželské páry, Tóno a Beáta Maláňovci vľavo, a Anka a Milan Masárovci.

zo ženy na ženu až zostali stáť pri poslednej – ôsmej. – Chýba! – povedal a obrátil sa na Karola, - prepelica chýba. Položil batožinu na podlahu, vyklonil sa z dverí a díval sa na horný koniec dediny. – Už trcolí, - povedal vzápätí a pritiahol sa späť. S úsmevom pricupitala Boženka a zaštebotala: - Janíčko, už som tu! – Čo ti Jožko košieľku priľahol? – opáčil Jano a hneď aj potmehúdsky zatiahol:
Ani som ja nevedela,
aká som ja vrtká...,
a mrknúc na rozosmiaty autobus prikázal šoférovi: - Kopnú do tej mrciny! Len čo sa novučičký autobus zľahúčka pohol, už v ňom zavládla pravá zájazdová atmosféra. Mariášisti kufre na kolenách, kibici nad nimi, šuchot nedočkavcov s desiatou, vrava, smiech a poznámky pri fľaške borovičky – veď to poznáte. A spev. Za Žilinou Jano už pri kartách neobsedel. – Šľus, s nemými nehrám! – zahlásil, vstal a prejdúc uličkou sadol si k šoférovi. Vytiahol s objímky mikrofón a dvakrát ho prefúkol. – Švager, akú zatiahnuť? – spýtal sa, držiac mikrofón tak suverénne, ako keby s ním narábal každý deň. Zaleť sokol biely vták, - šibalky odpovedal Miro. – Takú hlbokú neťahám! – vážne odvetil Jano, zamyslel sa a luskol prstami. Jakú mala, takú dala, po peci ju pofúlala..., začal a rozosmiata väčšina autobusu už veselo ťahala s ním: - Ej javor, javor, javor zelený, milej pod oblôčkom sadený. Milan, daj tú ruku z Dany preč, - zavolal Jano na krídlováka, ktorý si prisadol k mladej tanečnici, objímajúc ju okolo pliec. Ale Jano, veď ešte nič nevidíš, - zažartoval Milan. Nevidím, ale ťa poznám! – povedal Jano a pozrel sa prísne na ženy. Baby, nerehocte sa, máte slabé držiaky!..., - uškeril sa a spustil známu, rezkú: Žala naša Anička, žala trávu, a ten švárny hajníček prišiel za ňu... a ostatní, ako na púti opakovali za ním. Jano, ale veď ty spievaš, ako keď sa učí mladý kohút kikiríkať, - načal ho basista. Ty ani tak! – odsekol Jano. – A hentakú hlavu nosiť? Najväčšie číslo. Potom sú už len sudy. Ty máš hádam aj palchovňu. Veď taká hlava sa do lavóra nezmestí. Rehot.
- Jój, keď ste spomenuli toho kohúta, - zašermoval rukou tenorista Marián, ako keby sa prihlasoval o slovo do diskusie a ťapol sa po stehne, - bola psina. Raz nad ránom sme išli toť s Karolom a Janom z hrania. Na zátačke pri Horníkoch sme zastali a Jano si sadol unavene na medzu. A vyprávame, vyprávame, ako keď je vypité. V tom u Horníkov začal kikiríkať mladý kohút. A jako mladý, neporiadne, falošne. - Ten má ucho! – zahlásil po chvíli Jano, zťažka vstal, vyšpónoval sa a s natiahnutým krkom zakikiríkal ako profesionál. Zostal stáť s naklonenou hlavou s jedným okom ma pozorujúc a už chcel čosi povedať, keď v tom kohúti mládenec znovu ako predtým zatiahol. Pozrel Jano zúbožene na mňa a hovorí: - Marián, povedz, neni trulo? – a obrátiac sa k dvoru zakričal: - Ty Horník, kikirikíí, jak tam skočím, - a potom už tichšie, - ale ja to poznám, je tam plot, - nato mávol rukou a vykročil trošku naširoko do horného konca džundrúc a krútiac hlavou: - To sa nedá počúvať! - Marián, neni možné, že naširoko, to mi potom muselo brať - oponoval Jano a vzápätí nadhodil: - Pilo by sa pilo, keby bolo za čo..., a mrknúc na barytónistu Ondreja, povedal: - Ondrejko, treskli by sme si po jednom, čó!? Ani to poriadne nedopovedal, už držal v rukách pollitrovku podanú ženami. Pozrel si ju znalecky proti svetlu, glgol si po palec, prevrátil oči od dobroty a podávajúc ju šoférovi zháčil sa, ťuknúc si po čele. Skleróza, šoféri nemôžu, - povedal a znovu si uhol. Švager, veď už si mal, - zakričal naňho Miro. Neni možné. Ale aspoň vidíš, čo tá choroba stvára, - povedal a utrel si spakruky ústa. Jano, zakikiríkaj! – ozvalo sa zozadu. Nemôžem, pánov muzikantov by som zobudil. Ktorých? Nevidíš? Hen dvaja driemu. Ozaj. Dvom muzikantom, opretým o seba, klundžali hlavy ako koňom pred krčmou. Driemu dva žebráci pod kalváriu, prišla k nim žebráčka, nezbadali ju..., zaspieval Jano poškuľujúc po nich a „štipľavé“ slovo nahradil iným. - Baby, aj sa mu to rýmuje, odkedy že je taký fajnový? – opýtala sa Boženka, poobzerajúc sa po ženách. Bol by Jano určite trefne obhájil tú svoju „fajnovosť“, keby ktorýsi zo ženáčov nebol zavolal: - Jano, ako ste to kedysi hrali v Biskupiciach? - Švager, môžem? – opýtal sa Jano dívajúc sa k muzikantom a nečakajúc na súhlas, začal: - V Biskupiciach boli oltáriky. My vymašlení, aj čosi popité a švager sväté pesničky hore nohami. Už som sa pučil. Zaťahoval falošne. Ostatní gánili. - Čo im to toto? – obrátil sa švager na mňa, brnknúc si po čele. - Hraj, čo máš napísané! – hovorím mu a hubu mi ušmekuvalo. A švagor odrážal, len tak hučalo... - Švager, odebieram ti slovo! – zakričal Miro, vstal, prišiel k Janovi, zobral mu mikrofón a povedal: - Ja im to už vysvetlím! – jednou nohou si stal na schodík a pohodlne sa oprel.
- Idem raz v podvečer dolu dedinou, aj toť so švagrom, - ukázal na Jana, - a Martinkéch tetina stojí pred chalupou s veľkým nožom. - Tetina, zarežte ho! – ponúkam jej švagra.
- A tetina? – No, čo povedala tetina? Pochváľ sa! – obrátil sa k Janovi a oči mu len tak hrali. - Ško-

da noža! – vyslovil Jano pomaly, žalostne. Keď vybuchne nad hradom ohňostroj, nežiari tak, ako v búrke smiechu zažiarili naše tváre. Len Miro sa díval vážne raz na škeriaceho sa Jana, raz na nás a potom, keď sme ako tak utíchli, pokračoval: - Hrali sme krojovaní na Hrozenkove. Marián so švagrom stáli pri stánku na párky. Prišiel k nim jeden Moravák, vysoký, vypité a pýta sa švagra: - Ty seš Súčan, že jó? - Ja nie, tento! – ukázal švagor na Mariána, - on je ich richtárom. - A co hraješ? – otravoval chlap ďalej. - Husle. - Který? - Druhé. Prvé mi ukradli. Ďalšia vlna smiechu otriasla autobusom, šoférovi skoro vypadol volant z rúk. A Miro si len prehodil mikrofón do druhej ruky a už usýpal ďalej: Nedávno sa pýtal podpitý švager Mariána v krčme, koľko je hodín. Marián mu hovorí: - Hen máš telefón, vytoč 112 a povedia ti. Švagor vytočí a hovorí: - Tu Podpera, koľko je hodín? Povedali. - Áno, ďakujem. A už sme sa hádzali o sedadlá... Kto neskúsil, neuverí. Ale bolo by treba poznať naturel spomínaných osôb, sedieť s nami v tej atmosfére, vidieť šibalský pohľad Mira, pripravujúceho si v duchu už ďalšiu perličku a rozpačitý úsmev Janov. Skrátka: byť pri tom. - Švager, ešte si budú myslieť, že som jak áce pumpa, že vychňápem na ex pol litra, dohováral Miro Janovi. - Ale povedz im, jako si vyprevádzal Ruda. - Rudo vypité, ja vypité, - rozhovoril sa opäť Miro. - Išiel som ho vyprevadiť domov. Idem naspátek – tma. Jedna noha po priekope, druhá po hrádzi. Naľakal som sa. - Švager, a čo? – skočil mu do reči Jano. - Kričal som: ľudié, pomóóc – blúdim... Keď sa vtedy autobus nerozsypal, už sa tak nestane. Kumaném Štefan sa len zvíjal, krútil hlavou vzdychajúc: - Božemôj, božemôj, kone, kone..., Karol si popamäti utieral okuliare a slzy mu chladili horiace líca a ženy, zachádzajúc sa smiechom, výskali ako vlhy prosiac: - Miro, kuš už, kuš...! Ale Miro bol v ráži. - Raz hráme, hráme, so švagrom si veselo odrážame, a tu vám mu z ničoho nič vypadne trombón z rúk. Kuká švager udivene raz na nás, raz na ruky, čo mu zostali trčať v lufte a v tom začudovane zahlási: - Čo tu mrzne, či čo? Vysokým hlasom zvýskla Anča, potom akoby jej zaseklo dych, skláňala sa nižšie a nižšie stískajúc ruky medzi kolenami a v tom zakvílila: Babýý, plienku – babýý... A autobus išlo rozhodiť. Plienku už nebolo treba. Zastali sme. Privítala nás nastrojená Východná. S tou úsmevnou pohodou sme vstúpili i do amfiteátra a prežiarili celé hľadisko. Mnohotisícový rozosmiaty dav nám prisúdil hlavnú cenu: „Cenu diváka“ a s ňou – Zágreb. Keď sme večer s vínom v ruke postávali

Kubra, 9.3.1974 – Priam profesionálne pochovávanie basy pre nemeckú televíziu ešte v starom kultúrnom dome – zľava: bratia Karol a Štefan Dobiašovci, Rudolf Kráľ, basista Ján Machunka, v pozadí Miro Sokol a Jožko Bagin, autor, Števo Šimko st.

Trenčín, 8.6.2013 – kultúrne leto v Trenčíne každoročne spestrí i naša FS. Zľava 1. rad: Zuzka Dobiašová, Mirka Dudová, Marcela Mikulová, Aďa Babirádová, Ľudka Ďurišová, Hela Jantošová, Anka Šimková; 2. rad: Miro Halgoš, Maja Chorvátová, Gitka Jurišová, Magda Chorvátová, Beata Maláňová, Tinka Brezanová, Anka Liškoová. 3. rad: Ľuboš Petrov, Janko Babirád, Adrian Šulhánek, Fero Husár, Rasťo Gavenda; 4. rad: Majo Hricko, Ľuboš Liška, Libor Vojtech, Števo Meravý, Palo Poludvorný, Stano Hricko.

pri huslošoch a pozorovali zabávajúci sa národ, hovorím Janovi: - Jano, kde na to chodíš? Kde sa to v tebe berie? Snáď premýšľaš nad tým aj v noci? - V noci? – odpovedal otázkou Jano, - Slávo môj, niekedy v noci je mi na skapanie. Nie raz som hrýzol duchnu, aby ma nebolo počuť v chalupe skučať. Ale načo o tom?... Prehodil veksel, pozrel na Mariána a zbadajúc uňho husiu kožu pod krátkymi rukávmi, zahlásil: - Marián, ale peče, čó? – a kývnuc hlavou na prichádzajúci rákoš cigánov dodal: - Naši?! Hneď nám bolo veselšie, teplejšie. Prof. MUDr. Konštantín Čársky raz napísal:... U Kubranov išlo o umelecky prednesenú paródiu, aké zriedka vídame aj na profesionálnych scénach. Neviem, čo by napísal, keby bol videl náš autobus topiť sa v slzách smiechu. Možno to, čo povedal Karol: - Pri našich „švagrovcoch“ by boli Krajíček s Hlaváčkom učni. Len škoda, že Mira už niet.

OD ŠTYRIDSIATEHO VÝROČIA DODNES

V tú nedeľu, 19. augusta 1973 bolo v dedine rušno. Prepoludním v kultúrnom dome nacvičovali muzikanti koncertné skladby k 40. výročiu folklórnej skupiny. Muzikantov sa zišlo dvadsaťdva, štyria chýbali. Na malom bubne exceloval Margušéch Belinko z Považskej Bystrice. Nácvik viedol Ján Bagín. Popoludní bola folklórna skupina i s rodinnými príslušníkmi na Pietrovej na pikniku. Pivo, kofolu, zázvorové, chlieb, špekáčky a slaninu sme viezli na káričkách, deťom pre radosť sme chytili pár rakov a pstruhov v potoku. A hral sa futbal. Muzikanti dostali sedem kusov od mládencov, dali päť. Dievčatá vyhrali jedna nula nad ženami, keď jediný gól z jedenástky dala bez milosti vlastnej mame Ľuba Šimková. A bolo smiechu, a bolo spevu a bolo krásne: 30° C. V pondelok sa začala robota. V bývalej hornej škole zaranžoval Ondrej Hošták s pomocou Margity a Jožky Jurišovej a Evy Huškovej výstavu výšiviek a tkaných prác. Výstavu vkusne doplnil svojimi obrazmi a samorastmi Štefan Beták. Do areálu novej školy zvážal Peter Ševčík – Kubrických nákladným autom stoly, stoličky, fošne i lavice od vojska. Števo Harár, tesár, šikovne pripravoval s chlapmi pódium pod štíhlymi topoľmi. Stanovi Gábrišovi chlapci s kamarátmi usilovne vláčili z Hájika bučinu i čečinu na dekoráciu areálu. Naše dobré tety Anna Maršálková, Margita Maláňová a Mariška Ševčíková si už starostlivo pripravovali proviant do školskej kuchyne. Števo Dobiaš – Kumánech asistoval štvorčlennej družobnej delegácii našich priateľov z Vodnjan – Pule z Juhoslávie. Jano Zahradník – Hatalákech sa zhostil na jednotku zhotovenia vkusných plakiet podľa návrhu Michala Papaďáka, profesora odborného kreslenia na Strednej priemyselnej škole stavebnej v Trenčíne. Karol a Ľudvík Dobiaš a Katka Šimková „hasili“ kde bolo treba a Pavol Palo, Jožka Janíčková a ďalší nemenovaní (nech mi to prepáčia), tiež priložili ruku k dielu. A bola tu ešte publikácia, ktorú bolo treba obehávať, a skúška s Emilom Durasom – Kolárech, ktorý nám prišiel až z Prahy pekne zahrať na heligónke zn. Ant. Hlaváček, Louny – Čechy – a bola tu sobota 25. augusta 1973. Na plotoch i nad cestou pútali pozornosť transparenty ako: „To kubranské pole pekne vyorané...“, „Trenčiansky zámeček, hlboká dolina...“, „Zahraj nám muzika vesele...“, a čo – to sa ešte dorábalo a zabezpečovalo. V predvečer generálna skúška na masívnom pódiu, večer premietanie filmov: folklórna skupina KUBRA v roku 1948 v Prahe, farebné zábery našej obce z roku 1973 od Jakuba Švejdu, podobne od Štefana Dobiaša naša folklórna skupina v Strážnici a vo Východnej v roku 1973 a film Rodná zem, ktorý Vladimír Vavro z Okresného osvetového strediska Trenčín premietal z kabíny kultúrneho domu von cez cestu, na plátno zavesené na elektrickom stĺpe pri Siraních záhradke. Končilo sa o polnoci. Ráno Milan Trefný a Vinco Somorovský naštartovali svoje autá: Milan s Máriou Palovou – Ševcéch tetkou priviezol z Trenč. Teplíc 71 – ročnú učiteľku Štefániu Hajdukovú, Vinco zaviezol do Pruského učiteľku Miladu Hackenbergovú na hrob jej manžela, na ktorý položila kyticu za našu folklórnu skupinu Magda Gračková. Z Púchova priviezli 77 – ročnú učiteľku Máriu Šimkovú – Hoffmanovú a povozili ju v doprovode jej bývalého žiaka Ruda Lišku – Krčmárech po Trenčíne, Kubrej i Kubrici. Bola nadšená. Popoludní o pol tretej stálo v súhrade i na Dolinách plno áut a v strede dediny ľudí ako maku. Pri kultúrnom dome zoraďoval Jano Zahradník krojovaný sprievod. Na veži odbili tri. Dychovka uderila pochod a sviatočný sprievod vykročil dolu vyzdobenou dedinou. Prvé deti, po nich Jano Bagín na čele dvadsaťpäť člennej dychovky, krojovaný mladý pár s vencom, predseda MNV v Trenčíne Rudolf Pajtina, predseda revíznej komisie pri Okresnom výbore Komunistickej strany Slovenska Jozef Moško, predseda Národného frontu v obci Vojtech Kulifaj a ďalší, folklórna skupina a za ňou azda pol dediny. Dlhý sprievod zastavil pred materskou školou pri

pamätníku padlých v druhej svetovej vojne. Odzneli hymny, báseň, Pochod padlých revolucionárov, pri ktorom Anka Vániková s Laďom Šimkom s úctou položili veniec k pamätníku našich šiestich padlých spoluobčanov, záver – Internacionála. Účastníkov osláv v areáli základnej deväťročnej školy privítal v uvítacom príhovore predseda dedinskej organizácie Komunistickej strany Slovenska Štefan Rehák. Slávnostný prejav k 29. výročiu SNP predniesol člen Predsedníctva Okresného výboru Komunistickej strany Slovenska Štefan Minárik. O štyridsaťročnej histórii folklórnej skupiny s uznaním hovorila riaditeľka Okresného osvetového strediska v Trenčíne Anna Koníková. Z jej rúk a rúk predsedu MsNV Rudolfa Pajtinu prevzali vecné odmeny sedemnásti najzaslúžilejší, bývalí a terajší členovia folklórnej skupiny: učiteľka Štefánia Hajduková, Ján Ševčík, Emil Bagin, Ignác Minárik, Katka Šimková a ďalší. Folklórnu skupinu odmenili diplomom, plaketou a krištáľovou vázou s venovaním. A začal sa program. V štyridsaťminútovom koncerte dychovej hudby odzneli Kubranské i Súčanské skladby Karola Pádivého a dve skladby nášho Jána Ševčíka. Skladby, a po nich krátku prehliadku krojov so šarmom uvádzala Ema Kasálková. Za Vodnjancov pozdravil naše oslavy Mário Bonassin. Štyristo ľudí sediacich a stovky a stovky stojacich s úsmevom tlieskali ďalšiemu programu a 61 – ročnému Štefanovi Betákovi, ktorý s ľudovým vtipom dopĺňal konferans a tak postupne uvádzal na scénu Ďura, Májovú muziku so sólom ženáčov a s prekáračkou muzikantov, Vojano s preskakovaním ohňa, spev chlapov s harmonikou, Priadky so slamenným Mikulášom, ktorého ako vždy nastrojili Ondrej Tvrdoň – Prevezených a Štefan Krátky – Blaškéch, s čertami, Luciami a hlásnikom, Svadobný obrad, želenie a pýtanie nevesty, sólo 7 – ročnej Janky Krátkej s Emilovým doprovodom heligónky, Fašiangovú obchôdzku „Prekonope“ a fašiangovú muziku s pochovaním basy so záverečným pochodom „Éj, na tom našom kamenci...“ Žiarilo slnko aj obecenstvo. Dr. Josef Tomeš z Ústavu ľudového umenia v Strážnici, Stanislav Dužek, CSc. z Hudobnovedného ústavu Slovenskej akadémie vied v Bratislave a Ing. Oliver Porubský z TOS Trenčín behali ako mládenci a fotili o dušu. V prvom rade sedela učiteľka Štefánia Hajduková na invalidnom vozíku a plakala od dojatia. Máte to prekrásne, - povedal Dr. Tomeš, keď odchádzal s manželkou, dcérkou a nahratou páskou. Vyše dvesto pozvaných zasadlo si za stoly s bielymi obrusmi a kve-

Gbely – pomník nášho rodáka, kňaza Jozefa Matejku (1804-1881) na cintoríne v Gbeloch. (Foto MUDr. Ivan Horvát, apríl 2015)

Kubra, 6.2.2015 – Ženy z FS sa vedia stretnúť i mimo kultúrneho strediska. Zľava : Aďa a Janko Babirádovci, Ľudka Ďurišová, Maja a Magda CHorvátové, Hela Sokolová, Tinka Brezanová. Sprava v popredí : Hela Jantošová, Beata Maláňová, Janka Bellová, Anka Lišková.

Rok 2003 – Majstri SR dorastu v badnintone. Zľava Rychtárech Richard, Kohút Juraj, Hlašicová Radka, Ludík Tomáš, Matečná Janka, Marček Vladimír. V popredí Ludíková Valéria a Kristína.

tinami na chodbe školy. Štrngli pohárikv s aperitívom a krojované dievčatá s čarom mladosti už ponúkali vábivo obložené misy i chutné večere s pohárom vína a zákuskom. Bolo spevu, radosti, spomienok. Túto srdečnú atmosféru zdieľal s nami i náš dobrý priateľ z Bratislavy Stano Dúžek s manželkou. Vonku hrali Drietomani. Muzika parádna, v najväčšej sláve, kapelník – Ivan Husár. Vyšli sme von. Ľudí veľa, nálada ako hrom. Stánok s občerstvením, stoly. Zapadli sme. Rozchádzali sme sa nad ránom i so 69 – ročným Jánom Ševčíkom, bývalým kapelníkom a vedúcim folklórnej skupiny. Nadmiera spokojnosti z neho až tak sálala. Dobrá vec sa vydarila – kiežby sa i táto. Odvtedy uplynulo desať rokov. Počas nich sme uskutočnili 37 vystúpení, z nich: 4. novembra 1973 – Celoštátna poľnohospodárska výstava v Českých Budějoviciach, 15. júna 1974 Jubilejný XV. ročník Krajských folklórnych slávností v Krakovanoch, 30. augusta 1974 – Slávnostné otvorenie Detského mestečka v Zlatovciach, 19. júla 1975 – Otvorenie nového kultúrneho domu v Dubodieli, 23. – 27. júla 1975 – V. medzinárodný folklórny festival podunajských krajín v Kaloczi a Baji v Maďarsku, 3. – 4. júla 1976 – XXIII. Folklórny festival vo Východnej, 17. júla 1977 – Skanzen Rožnov pod Radhoštěm, 8. - 9. júla 1978 Jubilejný XXV. ročník folklórneho festivalu Východná, 5. augusta 1981 – Bratislavské hudobné leto. Treba tu spomenúť i úspešné účinkovanie speváckej skupiny žien v okresnej súťaži speváckych skupín v Dolnej Súči, kde sme v tomto i v minulom roku získali 1. miesto. Od 1. júna 1969, prvého to vystúpenia obnovenej folklórnej skupiny uskutočnili sme 109 vystúpení, vrátane dnešného, nepočítajúc do toho niekoľko vystúpení speváckej skupiny žien a detí, ktoré od minulého roka svojimi pesničkami a tančekmi spestrili zopár kultúrno – spoločenských podujatí nielen v našej obci. Predstavuje to 70 hodín čistého času na pódiu, takmer tri dni a tri noci spevu, tanca a hudby bez prestania. A čo tie stovky skúšok, príprav, strojení, cestovania, zháňania krojov, rekvizít a iných organizačných záležitostí? Čo niekoľkodňové natáčanie pre SAV? Čo natáčanie v televízii a nahrávanie v rozhlase? Čo roztancované krojové sprievody Východnou, Strážnicou, Kaloczou a Zágrebom, čo ...? Málo či dosť pre radosť našu a iných? Pri tomto vyratúvaní patrí sa spomenúť, a i takto poďakovať tete Márii Krátkej, zručnej tkáčke našich krásnych dievčenských záster, 77 – ročnej Kataríne Šimkovej – Murínovej a 73 – ročnej Anne Dobiášovej – Šeškéch, ktoré tie zástery úhľadným stehom – „hadím chrbátom“ zošívali, 70 – ročnej Márii Siranovej, ktorá vdýchla čaro partám jagavým, 75 – ročnému dedkovi Michaličkovi zo Súče – Závrskej, ktorý nám ušil 12 párov mužských papúč „človačích“, i 67 – ročnému Ondrejovi Mikoláškovi z Trenčianskej Turnej, čo nám ušil a aj vyšil nejeden krásny lajblík. Uplynulo desať rokov a my sa opäť stretávame. Ale už sa nezvítame s učiteľkami Štefániou Hajdukovou a Máriou Šimkovou – Hoffmanovou, ani s nestorom nášho folklóru Jánom Ševčíkom – Kubrickým. Nepovzbudia nás už dobrým slovom Rudolf Pajtina, Štefan Minárik či Magda Gračková. Nezažartujeme si s Mirom Sokolom ani so Štefanom Krátkym – Blaškéch pri strojení Mikuláša, ani Ivan Husár z Drietomy nám už nezahrá. Ani pri dedkovi Michaličkovi či babke Šimkovej si už nikdy nič nepoznačím, nezapíšem. Odišli navždy dobrí, vzácni ľudia. Spmeňme si na nich s vďakou. Zaslúžia si to.

ZO ZÁPISNÍKA

Národný umelec Jan Werich povedal: - Jsem loajální. Pamatuji si, co tomuhle zřízení předcházelo a proč jsme ho pomáhali bourat. Pamatuji si, že ten historický fakt toho, co tu je, nevznikl násilím, ale dobrovolně. Odhlasoval se. A já pro něj taky hlasoval. To musím respektovat. Prostě to je. A když to je, dělám všecho pro to, aby to bylo lepší. Ne jiný. V tom je ta loajálnost! Ne v tom, že si nebudu myslet nic, co se zrovna nehodí. Můžu se taky mýlit. Ale to se stane, když to chci lepší. A lepší to chtít musím, když jsem loajální k tomu, že je to a nechci to jiný ... Tohle ne vždycky a každý chápal. ...

- Spejeme k lepšiemu, - začal sváčko Jožko, kývnuc hlavou na traktor s rozprašovačom, ktorý neďaleko prachoval lúky pod Hájikom. - Zmizol hlad, bieda, nezamestnanosť, žobráci. Miznú pipíšky, lelky, jarabičky, prepeličky, poľné aj lúčne kvety. A pomaličky zmizneme aj my. Áno, Slávko, pokapeme aj bez atómu, - povedal a ukázal na odstavec v novinách, kde písali, že v niektorých našich družstvách našli v pôdach po 20 – tich rokoch hnojenia 8 mg soli na 1 kg pôdy, čo je už hranica silného zasolenia, kedy pôda prestane rodiť, napríklad zemiaky. Humus sa okyselí ... - Žiadnej kypriny, len belina, chýba maštaľný hnoj, - doložil, keď som dočítal. Sedeli sme na lavičke v tieni rozkvitnutej jablone. Pod nohami sa nám ligotal potok, za ním pri chatkách čičrali sa záhradkári a ďalej, kam oko dovidelo, žiarilo z lúk zlatisté slnko púpav, stiahnuté ostnatým drôtom oplotku. Tŕňová koruna na tvári zeme. - Hen

vidíš z čoho nám padá zver, - pokračoval sváčko Jožko, dívajúc sa k oplotku. - Toť išli baby z hôr a hovoria mi: - Sváčko, pred hodinou uhynul pred našimi očami zajac. - A to už ako? – pýtam sa ich. - Išli sme lúkami nad Kubricou. Pod nami na ceste sedel zajac. Veľký ako baran. Nehýbal sa. Prídeme k nemu – nič, len sedel a ťažko dýchal. Drcla som doňho nohou. Urobil pár malátnych skokov, roztriaslo ho a prevalilo na dok. O chvíľu bolo po ňom. Predtým tam prachovali lúky... - Aj po Ostrým vrchom našli vypadnutých dvoch srncov s parožím v lyku, - prehodil som. - Tiež prachovanie, - prikývol sváčko. Choď sa pozrieť na Vrch. Guče močoviny ako päste sú tam roztrúsené v tráve. Príde zver, nalíže sa – hotovo. Zakopať. A na hentých ostnáčoch si tiež nejedno srnčie či vysoká prekole bachor. Minulý rok tak lanča aj srna pošli. A to len čo sme našli... Vstal, zdvihol prst, akože si na niečo spomenul a odišiel cez záhradu do chalupy. - Čítaj! – podával mi ústrižok z novín. Čítam, čítam a vrtieť hlavou neprestávam. - Na Jakubovských rybníkoch zastrelili naši poľovníci na dvoch poľovačkách 344 chránených vtákov a tisíc kačíc. Čítam ešte raz: 344 chránených ... a vraciam mu ústrižok. - Sú to neuveriteľné poľovnícke orgie, bezcitnosť, barbarstvo, hnus, - začal rozohnene sváčko. – Neuveriteľné na našu dobu, na našich poľovníkov – ochranárov, na našu spoločnosť. Máme zákony, dobré zákony, humánne, socialistické, rátajúce s prevýchovou. Slávko, dokedy? - Och, - vzdychol si, - žiť tak Jánošík, alebo – ale to ti musím povyprávať. - Išiel som raz po doline, - začal mu kedysi vyprávať jeho priateľ, - a zrazu vidím, ako ten, čo všade bol, všetko vedel a nič mu nebolo sväté, podgurážene vybľakuje na celú dolinu. Prídem k nemu, reku: „Paľo, nehuč, hory to nemajú rady!“ A to som si dal. Zahrešil, ohnal sa a len kopnúť a kopnúť ma tam, kde to má chlap najchúlostivejšie. - Ach, ty takto? Schmatnem mu nohu, skrútim až ho otočilo a – nuž, špicou ho tam, kde on chcel mňa. Zbučal jak vôl, keď ho švacneš bičiskom po chrápe a zvalil sa jak klada s papuľou do blata. - Skap! – pomyslel som si, - škoda ťa nebude. A bolo by. Odvtedy – med. Teda: sú ľudia, čo by bez mrknutia oka vystrieľali pol zemegule, sú ľudia, čo za korunu zradia otca i mať, sú ľudia, čo by nielen lúky ohradili ostnatým drôtom, sú. A na takých neplatí ani dobré slovo, ani apelácie v komunikačných prostriedkoch. Takých len schmatnúť za nohu ..., alebo s bičiskom ... Inak z nich ľudia nebudú. Len skaza zeme. Vzrušene, akoby na jeden dych dopovedal sváčko a zhlboka si vzdychol. Mlčí-

Kubra, 31.1.2015-výzdobu a čistotu kostola majú už vyše polstoročie „pod palcom“ najmä Jožka Jurišová, dcéra richtára Pala a jej sesternica Berinka Ševčíková -Martinkéch. Ďakujem aspoň takto.

Kubra, 30.3.2013 – Kaplán Miroslav Cimerák, v doprovode miništranta Martina Svatíka, žehná Sviatosťou oltárnou na Veľkonočnú sobotu večer, spred kostola celú dedinu.

me. Po záhrade skacká čierny hôrny žltochvost s trasorítkou a v korune hrušky sýkorky. Beda chrobači. V tom opatrne prichádza kočka. Smer – žltochvost. Drgnem sváčka. Ale kočka si začína hrabať jamku, čupne si – a potom ju zo všetkých strán zahrabáva. - Vidíš, - hovorí sváčko, - zviera, a aký to má rozum. V rajóne má čisto, poriadok. Kto ju to naučil? A my si už roky špiníme chotár haraburdím a smetiskami. Vstal, odložil z lávečky „strážcu“ – našuchorenú polovičnú atrapu akéhosi dravého vtáka – a potom už cez ňu preháňal sliepky do dvora. Pohodil im jačmeňa, naložil zajačikom púpavy, pohladil dlhosrstého jazvečíka, pod studňou si umyl ruky a keď si ich utieral do plátenka, usmial sa povzbudivo a prehodil: - Ľudia sa umúdria. Iné im nezostáva. Rozlúčili sme sa. Kráčam naspäť cez jeho upravenú záhradku uvažujúc o tom, o čom sme hovorili. Zastavujem sa na lávečke, dívam sa na čistý potôčik a myslím si: Potok, náš biely potok, kubranský potôčik. Tu ťa ešte vrúbia vysoké obkliesnené jelše i bútľavé naklonené vŕby, ale tam dolu, v strede dediny už nie. Už tam nepočuť rytmický ťapot dvojky piestov, ani klepot mlynov, či šplechot letnej vodičky lejúcej sa z kýblov na lesknúce sa, o mosteky priviazané koníčky. Ani na Stave, v hrčáku pri Valchovni, sa už nikto neošmelí ... Zaplatil si po vekoch slobody, žblnkotu a ligotu vysokú daň rútiacej sa civilizácie. Sputnali ťa – nahnali a zakliali do tmy tmúcej, nežiadúcej; od roku 1975 tečieš bez jasu a hlasu v chladnom železobetónovom zajatí. A s tým, akoby sa aj z dediny čosi, kdesi, pomaly a isto tratí...“ Prichádzam domov, robím si poznámky a v tom z rádia počujem ako minister kultúry, národný umelec Miroslav Válek hovorí: - Kritika aj keď posudzuje, nie je súd, ani odsúdenie. Kritika nie je nástroj na popravu, ale na nápravu. A tak by sme ju mali chápať.

BÝVAVALO

Spomínam si, celou dedinou nesie sa známa melódia prastarej fašiangovej pesničky: „Niečo pre konope, niečo pre len, niečo pre baštrnák, niečo pre chren...“, a my, šarvanci, v tých rezkých tónoch šantíme pred muzikou. Je fašiangový utorok, tretí deň kubranského sviatku sviatkov, tretí deň zábav, muziky. Muzikanti s mládencami vyhrávajú už druhý deň po dedine „Prekonope“. Kto by sa neveselil, kto by sa netešil, keď dolu dedinou dvanásť muzikantov, dvanásť chlapov v polokrojoch kráča a pred chalupami s muzikou zastavuje? To Jano Ševčík, Kubrických zvaný, svoju kapelu si hrdo vedie, nakrátko drží. Má prečo. Len čo oči z nich nakrátko spustil, už basistu s peniazmi v potoku ratovali. Ešte aj teraz im huba uchodí a basistu si doberajú vidiac, ako zrovna tu z mosteka s vystretou rukou padal a v kalnej vode sa s basou nemohúco čabŕňal. Statný kapelník s krídlovkou pod pazuchou však zastavuje, krídlovku si na pery nasádza a hoci ešte aj jemu hrajú v očiach veselé ohníčky, kývne hlavou a v Kúte pred mlynmi už duní polka: „Nemelem, nemelem, zobrala mi voda mlyn...“ a vynastrájaní mládenci, čo po večeroch tak krásne spievali a podľa pesničky najmilšej ich „Šuhajove kone“ nazvali, tí mládenci bránky preskakujú, do dvorov vbiehajú, všetko čo sukne nosí pred chalupy vyvádzajú, zvŕtajú a vykrúcajú, až tak sa im ligotavé fašiangové perká za širáčkami - tralaláčkami natriasajú. Len čo dotancujú už výskokmi letia ďalej. Všetko má spád – chalúp moc, zmrkáva sa friško. Ešte len gazdiné sypú jačmeň chlapovi do vreca za odmienku, už pred Kráľov pri kostole jasavo ťahajú krídlovky: „Už mi kone vyvádzajú, už mi kone sedlajú...“, a hore briežkom bežia k nám mládenci. Stojím pri muzikantoch pod javorom. Pred nami na podstienkach tancuje Králech tetinka so synom Rudom, u nás na verande Fero Arnold berie našu mamu z rúk Maláňech – Psotéch Ondrovi. Pozerám. Rudo tancuje, zeme sa nedotýka, píska – slávičí trilk, spieva – tají sa dych. Iskra v hlase, v oku, v pohybe. A Ondro s Ferom tiež oheň. Krídlovky ťahajú vysoko – prevysoko. Rudo s nimi. Clivá melódia mi vrchovato plní detskú dušičku, preniká ma celého a hoci fašiangári už vyhrávajú v Ulici, ja stojím ako pribitý. Ráno, keď som sa v kuchyni šuchol k mame do postele, vyrozprávala mi, aká bola v krčme muzika a aký smiech, keď starý Janíček – Záhumenských s Vitkéch Janom pochovávali basu. Ani som nedýchal a otázkam nebolo konca – kraja. O dvadsaťštyri či päť rokov, v roku 1974 to bolo takto: Kto nazrel do sály, neodolal. Vošiel, zaplatil – a už sa aj vrtí ako šľak. Veď hrajú Kubrani. Dvanásť muzikantov, tridsiatnikov: bratia Palovci, Chorvátovci, Podpera, Sokol, Bagín, Krátky, Vitko a traja prespolí – bratia Machunkovci z Drietomy a Peter Horňák z Turnej. Sálu zdobia stužky, konfety a pestrofarebné maškary, vtipné kresby bratov Hoštákovcov ešte z čias tradičných maškarných plesov. Pod štvordielnymi oknami aj okolo ostatných stien lavice a stoly so stoličkami. V strede „parket“ – ošúchaná naolejovaná dlážka asi desaťkrát sedem metrov. Vpravo od dverí žeravé kachliská, vľavo pri javisku tiež. Naproti javisku kuká do sály kinokabínka s dvomi okienkami ako dlaň. Skraja dvora,

oproti dverám sály šatňa z bývalej maštale. Vedľa nej WC, sklad uhlia, haraburdy. Vzadu dve kutice – šenk. Rum, pivo, víno, vodka, borovička, káva párky, cigarety. S prirážkou. Pod sálou sklep. Starý zájazdový hostinec s polovicou dvora zastrešenou. Sála napratana. Už vyše polhodiny polka strieda polku. Muzikanti stoja. Prižmúrené oči, uznojené čelá, prsty rozihrané. Nové a nové melódie hrajú ako Murkovci – bez nôt, „bez hlavy.“ A sála vrie. Dlážka sa pohojdáva, zo škár vypľúva prach. Hlava na hlave, noha pri nohe, horúca dlaň i dych. Tanečný ošiaľ pochytil sálu. Tenoristi s krídlovákmi stoja na stoličkách, doprovod na rebríku, basista na kachliach. Nasadili naše, sedliacke. Točí sa, cifruje kolo s výskotom, s rukami nad hlavou. Má pľac: polovica párov vypadla – nevie, nevládze, nemá kde. Lietajú sukne, mihocú sa lýtka. Rovno ako sviece točia sa dievky vysoko vyhadzované. Budeže to úrody. Ešte vyskočia zopár ráz „na kúby“ a v ohlušujúcom piskote, hukote a jasote zhasína vášeň z tanca. Uparená sála sa ide ochladiť, starší potúžiť, aktéri pochovávania basy nastrojiť. Muzikanti do kinokabíny, my oproti do Ulice ku Katuške. Asistuje nám Milan Skrúcaných, žila chlap. Na ťažkú, sametovú čiernofialovú pelerínu mi pripína biely čipkovaný límček. Štefanovi Kumanéch pomáha do novej, krásne vyšitej súkennej haleny a podáva mu baranicu s kytajou. Milan Ševčík – Kubrických, Paľo Masárech a Jano Zahradník si navliekajú novučičké šuby – žlté peleríny. Na veži odbíja polnoc. V tmavom dvore kultúrneho domu stojí sprievod. S posledným úderom vežových hodín sa otvárajú dvojkrídlové dvere a sálou otriasol rehot. Z dverí sa šuchká s uchom na husličkách Tomáš Krátky – Hráškech v tuláckom habite. O čo menší postavou, o to väčší komik. Či sám, či s Pištom Jurišom, čo slovo a pohyb medzi kulisami, to smiech a slzy v hľadisku.
Z huslí mu visia hompáľajúce struny a opakom sláka po jednej vrzúňa. „Paganini“. Viac: Tomáš ju drží v zuboch. Po pár krôčkoch zastavuje, ladí, načúva, husličkami potriasa, krúti hlavou a sálu ide uchytiť. Za ním kráča ťažkým krokom Paľo Matejka. Strunák. Chlapisko s holým pupkom v detvianskom kroji. Rozvážne namáča kropenicu – sítko z krhly na drevenej rúčke do modrého kvetinového hrotka a širokým rozmachom kropí. Čo záťah, to sa mu rozcombáľa cop nad chrbátom a biče vody letia na všetky strany. Neuhneš. Tlačenica na laviciach, stoloch, stoličkách, podobločniciach, kachliach v kole, všade. Koho chytil prúd vody naplno, dosmial sa a stratil reč. Ale nie nadlho. Úzkou ľudskou uličkou klátia s v tónoch smútočného pochodu „vynastrájaní“ muzikanti v divadelných kostýmoch. „Švagrovci“ sa vedú spolu: Miro s jedným okom previazaným červenou šatkou s rádiom a puzdrom z huslí na chrbáte, s podväzkovým pásom na holej nohe je podopieraný Janom, ktorý mu popráva „batoh“, šťukajúc pritom s gombíkmi na rádii. Za nimi, nad dvomi blikajúcimi sviečkami krúti zvesenou hlavou Jano Zahradník. Milan, syn gazdu Ondra, ktorý koníkom večne spieval z voza a pekne pískal na lístečku a Paľo, vnuk lčka, čo si hodil nohu za hlavu a obtancoval celú krčmu, nesú s veľkým nárekom a potkýňaním basu na rebríku. „Smútočný“ sprievod, ktorý uzatvárame pokorne so skríženými rukami spolu so Štefanom, vychádza drevenými schodíkmi na javisko. Milan s Paľom kladú dvojmetrové „máre“ na stoličky, basista padá pred ne na kolená a s hlavou opretou o basu žalostne narieka. Paľo ho skropí, dvaja ho dvíhajú, basista „odpadá“ a tak ho Paľo kropí ešte raz.. V hľadisku zhášajú svetlá, Paľo vystiera ručisko, sála stíchne ako zhypnotizovaná a do toho ticha a prítmia vpadne zvučné: „Olóres, dolóres, naučia ťa v pekle móres!“ Pridáva sa Štefan.
Stojíme vo svetle dvoch svetelných kúžeľov – hľadáčikov s „partesmi“ v rukách a spievame rovných deväťdesiat veršov odobierky, ktoré sme v týždni zložili a napísali. Ľudia sa smejú. Paľo občas kropí nielen hľadisko, ale aj za seba, kde sú ženy naše i muzikantov. Muzikanti nato srdcervúco zlamentujú a my ťaháme dvojhlasne ďalej, napr.:
Včera som ti matal kolená,
neskám si už na márach vyložená.
Alebo o mládencoch:
Dobre si ty Miloš Cíbikech žiješ, pri frajerke
v Súči papuče šiješ.
Keď sa to naučíš, usaď sa v Kubrej, papuče šiť budeš skupine folklórnej. Akože sa, ako, máš Jožko Ako, či len tak voľáko, a či dajako? Dievkam hlavu mútiš, prepánajána, čos sis´ zobral za vzor Podperech Jana? Kubranskí mládenci, znovu tu chmára, bude treba hľadať si zas richtára. Ten Mikuša Paľo, ľudia, ó rata, žení sa už, žení – dievka bohatá. Kubranské dievčence vravia toť sme my, prečo berieš babu až od Drietomy?
Alebo o muzikantoch: Hrali traja bratia, Palovci rúči, Jožo sa oženil a už sa lúči. Marián a Paľo, nechcú sa lúčiť, lebo majú v pláne embéčky kúpiť. Ďalší dvaja bratia sú až z Drietomy, vitaj medzi nami, basista stratený! Ten druhý Machunka na buben búcha, zatiaľ mu náš folklór nejde

do ucha. Es klarinet fúka toto provieslo, povedz, čo ťa z Turnej až sem donieslo? Frajerku máš doma, ani nevieš piť, ťažko sa ti bude s týmito lumpi žiť. Ľuboš s Jožom Vitkom hudci vojenskí, kde vy máte dievky, chlapci kubranskí? A krídlovák Milan, chlapec „útlučký“ po každej opici kŕmi kačičky. Z neho berte príklad to je vám rozum, dopraje hydine, aj tá rada rum. Veľký beťár, číslo, píše im éru, čo by si počali tu bez Podperu? Z papule, keď pustí voľáku hlášku, kapela dostáva od smiechu triašku. V Strážnici chcel v noci všetkých natierať, by sa mohol ráno pod nos uškierať. Vyšlo to naopak – Jano natretý, na chodbe vám chrápal v trenkách vystretý.
Alebo o ženáčoch: Fašiangy začali sa v sobotu už, na biliarde tančil Hrášek jak neguš. Pomáhali pritom Brezan s „Trumanom“, aj Halgošech Rudo s Hatalák Janom. Kumanéch Štefanko so Slávkom Derkéch, majú na fašiangy preveliký pech. Pochovávať basu – to majú elán, kto však za nich bude v Toske plniť plán?
Alebo: Aj vy starí vdovci, od vás sa lúčim, a všetky vdovice vám tu poručím. A nielen vdovice, ba aj krčmárku, veď vám ona robí všetkým kuchárku. Všetkým vám vraj varí pekne po chuti, starému, mladému, hlavu pomúti. Pomúti, pomúti, Ondrišov, Janov, potom sa bijete jak za faganov.
Alebo k sále: Stará, milá sála, už si schátrala, posledná muzika, dnes sa tu hrala. Bola si židovňou, družstvo potravné, teraz kultúrny dom, to je to hlavné. Tu starí Kubrani svoje krpce drali, najmä, keď sa mladí spolu zobierali. A čo tých divadiel, schôdzí, folklóru, sme na teba hrdí, na slávnu éru.
A záver: Fašiangy, fašiangy, noc sa zas kráti, muzika dohrala, zbohom kamaráti. Fašiangy, fašiangy, zatvorte vrátka! Všedný deň nastáva, radosť je krátka. Preto sa lúčime s vami, premilí, by sme o rok v novej sále tančili. Olóres, dolóres... Fašiangová show sa skončila. Ľudia sa pomaly rozchádzajú, my na javisku zostávame.Otvárame fľašku, Jano s Paľom sa držia okolo krku a spievajú dvojhlasne „Švestkové knedlíky ty já mám hrozne rád...“ a „Mirako mandomuchér portugere...“. Dopíjame. Tomáš v ponožkách tancuje na stole a mňa vyhadzujú z „héj“ nad seba. O dvoch hodinách ideme hore dedinou spevom ako za mlada. V príspevku k dejinám Kubry Juraj Fojtík píše: V roku 1779 vyšetroval slúžny na žiadosť správy Trenčianskeho panstva žalobu na niektorých Kubranov, že na sviatok sv. Štefana minulého roku profanovali v kubranskej krčme cirkevné obrady... Kubrania sa nezaprú. Špásovná krv pradedov dočilku v nich bujaro račí.

OLDOMÁŠ PLATÍME MY!

Túlavam sa kedy – tedy, v čase i v nečase, krížom – krážom, po našom horami – dolami posiatom chotári. A práve aj teraz si rezko vykračujem príkrym chodníčkom k šírej lúčine, ktorej košato tróni stáročný dub. Už z diaľky počúvam, ako sa z vrcholca duba nesú jasavé trilky speváka jari; spieva drozd – plavý. Pod tým dubom sedával môj dedko, starý hájnik, pozerajúc odtiaľ na svoje milé, najmilšie kúty. Prichádzam k dubu a v tom drozd akoby spískol: - Tatinko – Ta – tin – ko. Snáď spoznal sojčie pierko na mojom zelenom širáku, zdedenom po dedkovi. Akože mi to o dedkovi povedal starý Jakub, chlap s večne nasadenou baranicou a ohnutou fajočkou v pravom kútiku zjazvených úst, pamiatkou to po konskom kopyte? - Tatinko, lebo tak sme ich všetci volali, to boli matador, starý matador. Chodili pomaly, ale všade boli, o všetkom vedeli, všetko našli, aj keď im niekedy pomohla náhoda. V Petríčke skapali silné kusy – smreky. Stopy saní a koní viedli do Soblahova. Tatinko chodili, hľadali – nič. Vošli do krčmy. - Vitajú tatinko, čo ich k nám priviedlo? – privítal ich jeden z gazdov. - Vás hľadám, - hodili tatinko len tak do vetra. - Ja som vedel, že nás ktosi vyzradí, - vyhŕklo z druhého. A už ich mali. - Darmo, na poriadok a pekné hory si potrpeli, - zakončil Jakub. Obzerám sa a vidím, ako z prítmia bučiny vybieha na kraj lúčiny srnčie. Srna stojí, načúva a párik srnčiat šantí v chichote sovy. Oj, mladosť, mladosť. Neraz si dedko zaspomínal ako s bratom Jakubom hladkali na peci rysa, ktorého otec ulovil v zime. Ako si nabil v komore potajme predovku, vystrelil na hýľa, roztrhol hlaveň, ukmasol záver a vyviazol z toho akoby zázrakom zdravý, len v tvári od prachu husto poďobaný. Ako z hôr utekal, keď ho medveď pri újedi nachytal; ako mu mama snehom ratovala nohy, keď mu na líščej postriežke prsty omrzli; ako sa v zime spúšťal bosý šmýkalkou z dubnickej kalvárie. Ako rád spával za teplých nocí pred záhradkou na pazderí; ako sa díval s údivom na vlak idúci prvý raz na Žilinu. Ako mu chutili suché kôrky chleba od kamaráta – židáčika, lebo u nich doma hovorievali: „Števko, chlebíček už spí.“ Ako ho, dvanásťročného, mama s „pánombohom“ vystrájala po tri roky na týždňovky do murárskeho učenia s hrnčekom zásmažky v plátenej kapsičke, a akú mal radosť, keď sa mu podarilo v ceste ulepiť sa zo zadu na koč. Ako po vyučení staval pár rokov peštiansky parlament a ako sa nedeľami túlaval Margitiným ostrovom; ako... Ako neskôr hrýzol kôrky života ešte tvrdšieho. Raz išiel s jedným pánom na ča-

kanú. V Doline ich chytila búrka, hrmavica. Pán si asi myslel, že jeho koža je viac hodná ako hájnikova, chytro mu podal svoju pušku a on, mamľas akýsi, držal sa potom kusisko od dedka. Dedko, ovešaný dvoma „hromozvodmi“ si pomaly kráčal a už –už čakal, kedy to doňho švacne. A nešvaclo! Ale v búrke februárových udalostí roku 1948 „švaclo“ tomu trenčianskemu pánovi najskôr do majetku a o päť rokov do vkladov. Dedko mal pevnú ruku a bystré oko. Na čo raz zamieril – koniec. Ale predsa... Keď v žiari babieho leta ručali jeleni, čakal dedko v Javorníku na toho svojho. Prišiel, nesúc si v korune nie prášilovskú rozkvitnutú čerešňu, ale guľatý mesiac v splne. Zhúklo Javorníkom tiahlo, ostro. Dedko vidí: jeleň ostro skáče, plytko zapichuje, dobre je. Zapálil si. Fajka i jeleň nech zhasnú v pokoji.

Rexo pohľadá a zahlási. Na druhý deň ich unavený dedko našiel. Neďaleko pieskovcového pomníka, tam kde láska k dvom sestrám vyústila v tragédiu hájnika Škovránka, ležal pod čerešňou plánkou jeleň s Rexom. - Ach, ty môj verný, ach, - pohládzal dedko Rexa radostne vrtiaceho chvostom. Keď už netopiere prvé vývrtky nečujne metali a z čerešne kobylka tikitikitikotala, kráčal šťastný dedko z Dubovca s Rexom pri nohe pre povoz. V dedine bolo tridsaťšesť párov koní. Všetko to furmančilo – klady a siahy na pílu, či k židom vozilo do skladov. Dedko sa musel obracať, keď chcel a musel mať poriadok v horách i v papieroch. V osemadvadsiatom roku, keď uderila preukrutná zima, kedy stromy, zver i vtáčiky mrzli (- a odvtedy jeden rybárik skvel sa ako diamant v našej izbe), zohrieval si dedko skľavené prsty medzi zadnými nohami koňov, aby v nich udržal klajbas, klupňu či pohárik. - Len opatrne, služba je služba, - vraj hovorieval. Ale raz po fajronte, keď už hore Mihálovým chodníkom neerdžali pariace sa kone v napnutých pobočkoch pod bičmi furmanov, sedel dedko v Kubrici u Minárov a jedol „žobračiu kašu“ (zabíjačkovú) rukami a masť z hriateho mu tiekla po brade. A keď heligónka zatiahla: „ V Dubnici je nový dom, švárna Katka býva v ňom...“ dedko sklonil hlavu, lebo jeho dvojročná Katka, miláčik, čo mu vždy bežala v ústrety so štebotom a habatkami, odišla navždy. Dedkov najlepší priateľ bol Štábel. Fúzaté chlapisko, dobráčisko, šuster. Pravdu chudoby čítavali, politiku premieľali a vzájomne sa doberali. Snáď preto, že boli tak akurát – malý a veľký kamarát. Občas spolu chodievali na Lúčky k „Handrbulcom“ – Cígrovcom. Štábel bol tuším s Cígrovcami z rodiny. Raz v podvečer, keď starý Cíger čosi vo famílii slávil až spevom hučal kraj bučiny, strelil dedko v Hadej stráni srnca. Nevypitvaného ho naložil Štáblovi na plecia a nocou sa predierali na Lúčky. - Idú len rovno za mojím hlasom, - naprával Štábla v horách dedko, vodiac ho v papučiach cez močiar aj bariny. - To ste nemohli toho srnca vypitvať na Hadej? – spýtal sa Štábel, keď sa u Cígerovcov sušil. - Mohol, ale potom by išli naľahko, - povedal dedko za smiechu hostí a Štábel pochopil. Ošialil ho aj okabátil kujon prešibaný. - S tvojím dedkom som bol pečený – varený u vás aj v horách, - zaspomínal si raz u mňa učiteľ Emil. - Stavili sme sa s dedkom v krčme v parku. Prvý rum, druhý, tretí. - Mne len „krachelku“, hovorím v závetrí krčmárke. Dali sme si ale po šesť a išli sme domov. Ja fajku v zuboch, aj dedko. - Čo mi len žena povie? – lamentoval dedko. Tu je krčma, - hovorím, keď sme prechádzali Kukučínkou. Vojdeme. - Samozrejme, mladý Weškera so starým Derkom, - privítal nás hostinský Schulc hneď nalievajúc. Od Schulca už išiel dedko pospevujúc si jeho obľúbenú: „Hore – dolu bežala s javorovú putňu, mládencom sa chválil, že ona má chutnú...“ - Emilko, tadeto nie, tu ma bude vidieť moja Mariška, - povedal dedko, keď sme mali prejsť okolo Valcového mlyna, kde bývala jeho staršia dcéra s rodinou. Vykročili sme teda poľom okolo Bulhara. - Taký starý somár a takto kaziť chlapca?! – privítala nás medzi dverami babka. - Veď on pije lepšie ako ja, žmurkol na mňa dedko. - Máš sa čím chváliť. Kedy už budeš mať rozum? – dohovárala mu ďalej. - Na svätého Dindy... povedal dedko, otrčiac babke nohu, aby mu vyzula čižmu. Dievky boli na malinách. Zrazu jedna tíško zvolá: - Hana! Hana! - Čo je? Had? - Horšie – Derka! Lebo dedko vraj nejednej nôžku podvihol. Ale mohol zato, že potvory babské – ako hovorieval – značili trávou chodníky a nosili do hôr, povážte, nové spodníky? Kto tam odolá? Keď rok po roku zomreli dedkovi rodičia, zasadil im dedko medzi hroby jedľu a okolo cintorína rad červených smrekov. Za šesťdesiat rokov vyrástli z nich ušľachtilé, krásne stromy. Nedávno, pri rozširovaní cintorína tie smreky zrezali, lebo vraj zavadzali a pomaly, po jednom sa strácali z cintorína tak, ako sa raz stratia aj spomienky na tatinka. Ale hory, tie naše krásne kubransko – kubričanské hory, si možno budú o tatinkovi ešte dlho šeptať, lebo takého hájnika, takého starostlivého hájnika – matadora už nebudú mať. - Sľúb mi, že budeš strieľať len tu! – povedal dedko, keď mi dával do ruky vzduchovku, a ukázal na terč na dverách šopy. Ktorý chlapec by nesľúbil?

- Neujdeš! – pomyslel som si, keď som sa o pár dní zakrádal so vzduchovkou v Hájiku za veverič-kou. ktorá predomnou trielila korunami stromov až zostala v korune vysokej borovice. Po hodnej chvíli obchádzania borovice som ju zbadal. Hostila sa na šiške uchopenej v predných lab-kách. Opieram vzduchovku o buk ... Padala s roztiahnutými labkami a vystretým chvostom akoby plachtila. Žuchla o zem – hotovo. Prichá-dzam k nej, skláňam sa, hľadím na jej ligotavé tmavé očká, natiahnuté labky, na jej nehybnosť a v tom, uvedomiac si, že už nikdy neožije, ľútostivo som sa rozplakal. - Prečo som to, prečo? – pýtal som sa v duchu, hladkajúc jej hebký kožúštek. O pár minút, zbehnúch chod-níčkom okolo cintorína, podával som dedkovi veveričku so slovami: - Našiel som ju v Hájiku. Dedko pozrel raz na ňu, raz na mňa, chvíľku si ju prezeral a povedal: - Je teplá. Čo ti urobila? Stál som so sklonenou hlavou a krvi by sa vo mne nedorezal. - Dané slovo robí človeka, - povedal dedko po chvíli. Položil veveričku na penku a obrátiac sa, dodal: - S pravdou ďalej zájdeš, zapamätaj si! Dávno už nedrží veverička šišku u nás nad dverami. Čas, prach a mole urobili svoje. Ale dedkove slová mi prachom nezapadli. - Pojme Stavom, dedko nám dajú píšťalky, - ho-vorievali škôlkári alebo deti, čo išli na kyselku. Dedko sedával za chalupou na lavičke, bazové píšťalky vyťahoval z topánkovej krabice, rozdával ich deťom ako Mikuláš a z kŕdľa šťastných detí nôta vypadla, ako keď hŕba škorcov k hodovaniu zasadla na čerešňu. Keď v šesťatridsiatom roku rezali v Salaškoch buky – opachy, spustili aj štyridsaťtrikubíkový Slaninár. Ľudia doň vraj schovávali poživeň ešte za Turka. Nechali len jeden krásne rastený semenáč. Dedko si ho odkúpil od pána, lebo vraj veril, že dokiaľ bude buk, bude aj on. Tento dvadsaťsedemkubíkový bučisko vyvalilo o pár rokov vetrisko. Až v roku 1969 zakukali nášmu 92 ročnému dedkovi kukučky naposledy. To miesto v Salaškoch volajú doteraz „Pri Derkovém buku“. Tridsať rokov si vykračoval dedko chodníčkom Stavom ponad Husárech mlyn, kde ho vítal spenený Hrčák s hukotom, či v zanáške s pozdravom belel sa Pavel; vľavo zas Vančálka, z ktorej toľko ráz zaránky kráčal s vranami a s našuchoreným výrom v koši; hneď nato Húštik s dubiskom a flautovým tidlidou žltučkej vlhy; a ďalej Járky, kút plný zelene, odkiaľ sa kedysi vracali Kubrani do svojej dedinky splienej Turkami v divošskom vírení bubnov. Potom už kyselka s dubovým zrubom, vodička studená, ostrá, čo fľaše so zátkou trhala ako nič a oproti Dolina, dedkovo kráľovstvo. Do nej každoročne, keď sa v páľave leta zligotali kosy, vpadol dedko s kamarátmi a Dolina zjasnela spevom.. Zovrelo hriate pri stodôlkach a škrabot lyžíc o dná kastrólkov sa miešal s hustou gulášovou vôňou. Padali výstrely z dedkovej flinty a bukové rázgy s nimi, žiarila vatra s mumlaním a bosí chlapi dubasili nocou, až nakoniec rozvalení hľadeli z náručia lúky na hviezdy a dumali dumky od vekov dumané, nikým nedodumané. A s úsvitom nový deň slobody, mieru a pohody v Kubranskej doline zakvitol. V čase, keď nám už dedko nahrádzal otca a s bratom sme spávali obutí a oblečení a v kvílení sirén sme sa náhlili s mamou do úkrytu, v čase, keď sa v našej izbe usadili ne-mecký dôstojníci a jeden z nich drmal dedka s pištoľou do pŕs, obviňujúc ho z krádeže akých-si kľúčov (našťastie ich našli), v čase, keď babka zostala pripútaná na lôžko a potom ju dedko s mamou pätnásť rokov opatrovali, v čase, keď do Hornej školy došikovali Nemci ruských zajat-cov a dedko ich zopár ráz s nemeckým dovole-ním ponúkol štamperlou a tabakom, v tom čase sa stal zajatcom vlastného bôľu a žiaľu aj dedko. V masovom hrobe na Brezine si našiel túžobne čakaného staršieho syna Janka, partizána. Vypukla prvá svetová vojna. Tridsaťsedemročný dedko, otec štyroch detí, narukoval. A babka chorľavá – najmladšia Helenka trojročná, osemročný Jožko už musel okolo kravičky robiť – vykydať, nakŕmiť, dojiť. Front. Raz, keď dedka hnali do kopca na bodáky s Rusom ako na jatky, a tých, čo v strachu utekali naspäť strieľali oficieri spoza siah ako zajacov, vpadol dedko do bunkra a tam –poltucta vojakov stálo s rukami nad hlavou a bez povelu vypochodovali pred dedkom do zajatia. Osemdesiatročný pastier Honeček, hrobár a hlásnik mi o tom povedal: - Dívam sa – veď hento tatinko vedú zajatcov. Prihovorím sa im, hľadia – nepoznali ma. - Tatinko, nepoznáte Honečkéch Jana? - Aj ty si tu, Janko? – radostne zvolali a už sme sa v tom pekle slzami vítali. - Ušiel som z frontu, - pokračoval Honeček. Chytili ma naši husári. Z kvéru zobrali uzáver. Za pár dní nás nahnali na lúku. Prišli traja bachráči. - Tak čo chlapci, už ste videli Rusa? – pýtajú sa. - Videli, videli, - my na to. - Ale Taliana ste ešte nevideli - marš do prvej línie! V Taliansku sme boli v jednom meste, kde bolo strašne moc jabĺčiek, ale chleba nič. Maďari tam pobili veľa našich chlapov čo nechceli poslúchať. - Najhorší na tej vojne bol hlad, ohromný hlad, - pridal sa 82 – ročný Ondriš Straka z Kubrice. - Kúsok

chleba, čierna káva, polievka žbrnda. V batohu konzerva – v zálohe. Kto ju zjedol, toho vyviazali, ruky za chrbát a na strom. Raz nás celú čatu po holom zadku palicovali za to, že jeden tú konzervu zjedol. Boli sme tak blízko frontu, že granát si zo zákopu do zákopu dohodil. A navešané na sebe: granát, gázmaska, lopatka – no moc.
A robota bola stále: zákopy, bunkre a všetko márne. Keď začali po tri dni biť ťažké kanóny, brvná z bunkrov len tak lietali. Vtedy bola inakšia vojna, frontová, všetko v zákopoch; teraz len tak prebehli. Bol som v zajatí na Dnepri. Dneper rozvodnený, všade kríky. Tam som sa naučil fajčiť machorku. Človek sa od nej až opil. Tuto nám hovorili, že Rusi sú sprostí. Nemohli byť sprostí, keď vystavali také prístavy, továrne. A ľudia dobrí. Vojna bola a oni večer na ulici pri harmonike tancovali, spievali. A spievať vedeli – ťahali štvorhlasne. Keď nás dali na front, rad vojska preukrutný, front veliký a ja som si myslel, že premôžeme celý svet. A tak sa to potratilo ako nič. Toľko chlapov pre nič do luftu...
Fabo s Rácom padli medzi tými štyriaštyridsiatimi v Kragujevaci a ostatní jedenatridsiati kde – ktorý. Všetci sú napísaní na tabuli na múre kostola „na večnú pamiatku...“. Jano môj, keď teraz voľačo príde, to bude inakšia mela – posledná - zakončil svoje spomienky Straka. Pozerám, zmráka sa, dvíha sa vietor, kopia sa mraky, hrmí už po celej zemi. V tom zrazu zablyslo sa cez celú oblohu, s hrôzou zavieram oči. Desivý mrak s horiacou kopulou valí sa s kúdolom z obzoru. Kto zabil ten dom? - spýtal sa kedysi môj trojročný syn nad rumoviskom domu. Kto zabil, kto? – pýtam sa s úzkosťou nad možným rumoviskom matičky zeme a otváram oči, ale pre slzy nič nevidím, len v duši chvejú sa slová básnikove: „A mŕtvi vrátili sa, splniac úlohu.“
Unavene vstávam, z pahýľa duba zviešam plecniak a oprúc sa o palicu vykročím kamenistým chodníčkom tam dolu, medzi svojich. Podchvíľou sa zastavujem, čerpám si z okolitej krásy sveta čosi do zásoby a večer prichádzam domov. Šťukám vypínačom a zastavujem sa pred dedkovým obrazom asi z roku 1912. Sedí si tam v dvojtretinovej veľkosti na trojnožke, v pravej mocnej ruke flinta dvojka, fúzy vykrútené, odznak jágerký a ostrý skúmavý pohľad upretý kamsi do diaľky. Akoby tušil čo ho čaká. Z pootvorených dverí detskej izby sa nesie spokojné oddychovanie mojich synov. Takto tiež kedysi oddychovali dedko s bratom Jakubom, myslím si a Jakub neskôr napísal dedkovi a jeho rodinke: Aj keď som nechcel, predsa len musím ten talianský front uvidieť... Teda ani Jakub nechcel, dedko nechcel, jeho syn Janko nechcel, ja nechcem, vy nechcete, východ, západ, sever ani juh nechce. Nikto nechce. A predsa, napriek dohodám prízrak skazy obchádza svet. Čo tak, mocní, zasadnúť si nie za okrúhly, ale za vysokej vatry stôl v našej Doline? A tam, pod hviezdnym neba sklonom v tichom zadumaní počuť uchom nepočuté, vidieť okom nevidené, cítiť pokoj v duši, v sebe? Potom? Nuž – potom už len čírej úprimnosti otvoriť náruč doširoka, tuho - pretuho si ťapnúť do dlaní – a slovo dodržať! Oldomáš, dejinný oldomáš platíme s radosťou my! Nemožné? Viem. Sú veci možné a nemožné, sú. Už viem. Ale tak, či tak, vatra pokoja už horí. Napriek pochybnostiam, napriek haseniu, napriek všetkému. Len nech sa rozhorí včas! Aby nás až utrpenie neučilo odpúšťať, i zo svojej pravdy čo – to popúšťať. Nuž, hor sa, mocní „zmotaný“ svet ferestovať, s dobrým naprávať! Lebo darmo, vrtí sa on v „mrcha“ čase a vrtieť sa bude vždy. A čo si namelie, to si aj ponesie. Hoci aj kľačiačky odniesť si musí. Tu niet pomoci, ani úniku. Zákon pravdy. Batôžtek neodhodíš ani ty, ani ja, ani svet – nik!

ČO NA ZÁVER?

Na „Oldomáš platíme my“ nadviažem slovami básnika Milana Rúfusa z knihy „Ozvi sa báseň“: „Ľudské dejiny, to je čosi ako prírodný úkaz: hromadí sa to pomaly a nebadane a potom, keď to príde, je to nezadržateľné. Nie, nezastrašujem, nehlásam ľudskú bezmocnosť voči osudovosti dejín. Človek je preto človek, že spod každej záplavy sa na vlnách nakoniec objaví jeho premočená hlava. Inej garancie nemá.“ Aj ten, čo niečo napíše, nemá garanciu, lebo ako hovorí Ťutčev: „Nie je nám dané predvídať ako naše slovo zapôsobí...“ Vážení rodáci! Zakladateľ kníhtlače Ivan Fiodorov, ktorý s batohom na pleciach, v ktorom ležali jeho prvé hrubé písmená, prešiel celé Rusko, vyriekol v starobe slová, ktoré aj dnes ťažko zopakujeme bez vzrušenia: Nie raz som posteľ svoju zmáčal slzami, aby som nepremrhal nadanie, darované mi pánombohom...“ (Bachtamov: Komu padajú jablká, str. 210) Aj vy, spluobčania moji, mnohí ste dostali do vienka nadanie pre krásu rozprávkovú. Objavila to už naša učiteľka Štefánia Hajduková, keď v článku Hlas z Kubry napísala: „...Taká svadba u Harárov, s chýrnymi muzikantmi, pod vedením Jána Ševčíka, bola sviatkom celej dediny. Mladucha, mladý zať, družičky, družbovia, starý svat, starejšia, krstné matky – to bolo všetko oblečené v tom najkrajšom odeve s prekrásnymi výšivka-

mi. Bola to krása nevídaná. K tomu tie spevy, tance, zvyky, to všetko bolo ako v rozprávke. Keď išiel národopisný súbor z Kubrej cez Strážnicu, prof. Karel Plicka nestačil pochvaľovať: - To jsou mánesovské děvčata.“ Etnograf, prof. Dr. Ján Húsok: „Krojovaná skupina z Veľkej Kubry pri Trenčíne dobyla svojimi zvykovými výjavmi víťazstvo nad družinami valaskými. To preto, že u Kubrancov to nie je len naučená vec, ináč trebárs dávno odložená, ale skutočný život. Tí ľudia to majú ešte v sebe, patrí to k ich individualite...“ Prof. MUDr. Konštantín Čársky: „...Svojrázny strhujúci výkon Kubrancov v Krakovanoch umocňoval tradičný kroj. V umeleckom stvárnení nám ukázali (ako Smetana Čechom v Predanej, Úprka v obrazoch moravským Slovákom), čo je naše, čo je slovenské, čo žilo cez generácie, čo nemá ani vymrieť, ani byť nahradené cudzím. Kubrania presvedčili našu mládež, že v jej túžbe po kráse, speve a tanci sa nesmie dať strhnúť len cudzím. Na záver vystúpenia pochovávali basu. Išlo o umelecky prednesenú paródiu, aké zriedka vídame aj na profesionálnych scénach...“ Dirigent zboru Lúčnice dr. Š. Klimo po návrate zboru z medzinárodného súťažného festivalu v Middlesbourghu (Veľká Británia) v r. 1972, kde získali zlatú medailu povedal: „...Každému isto imponuje mladícky a sympatický zjav, umocnený navyše krojmi z Kubry, v ktorých sme súťažili.“ O temperamente našich tancov svedčí i farebný plagát Supraphonu: „ROK ČESKÉ HUDBY 1974 – Antonín Dvořák: Slovanské tance“ s naším mladým tanečným párom Ivanom Durasom a Ankou Vánikovou. O kráse nášho kroja svedčí farebný reprezentačný plagát – pútač: „ČESKOSLOVENSKO“ a Ankou Vánikovou a Karolom Dobiašom. Autorom oboch fotografií (Strážnica 1.7.1973) je národný umelec Karel Plicka, umelec, ktorý i svoju reprezentačnú publikáciu „ČESKOSLOVENSKO“ zakončil obrazom Dievča z Kubrej (Anka Vániková, 1.7.1973, Strážnnica). A túto jedinečnú knihu, ktorú tento umelec komponoval ako hudobný skladateľ svoje vrcholné umelecké dielo, zakončil akordom naším. Máme byť na čo hrdí. Ale i na nás platia slová Fiodorova: „... nepremrhať nadanie...“ Veď v takom kraji, o ktorom prehlásil krajinár, prvý maliar z pražského Národného divadla Róbert Holzer (1859 – 1938), že krajšej krajiny na svete nevidel, hoci veľa cestoval i v cudzine, to stojí zato. (Krásy Slovenska, č. 10/1975 str. 471). V úvode spomínaný Hamzatov napísal: „Čitateľ, priateľ môj, som štyridsaťročný. V tom veku možno človeku zveriť akékoľvek zodpovedné úlohy. V tomto veku musí spisovateľ zodpovedať za každé svoje slovo.“ Teda: čitateľ, priateľ môj, som štyridsaťštyriročný. Hoci nepatrím medzi tých šťastných, ktorým bolo obzvláštnou priazňou osudu dopriate byť spisovateľom, predsa aj v mojej duši rytmus búšil, ozýval sa ako zvon, chcel som ho mať pretavený do najmilšej múzy, slov...

Všetkých pritiahnem k sebe

Kázeň bola o nebi...
„Baby, a ozaj by tam hore čosi bolo?“ spýtala sa jedna po omši pred kostolom a z hlúčika skúmavo hľadela hore s vykrútenou hlavou ako hus. Kamarát sa modlí denne ruženec; jeden desiatok za seba, druhý za rodinu, ale v posmrtný život neverí.
Iný zas, hlboko veriaci, veril v reinkarnáciu.
Jano Sokol sedel v krčme s kamarátom. Prisadol som si. Medzi rečou kamarát zahrešil Krista. „Nehreš Krista, Slávo to nemá rád.“ dohováral mu Jano.
„Krista? A čože je pre mňa Kristus? Ani toľko, čo tento poldecák!“ Až ma zamrazilo – pokrstený...
„Náš pán farár pekne kázali,“ napísala Terka Kvapilová v roku 2008 v knižke Nad Závody neni, ale na ich kázne nerada spomínam. Bola som ešte len taká „hepka“ a zapamätala som si len to, ako bude v pekle. Zdá sa mi, že ako bude v nebi, ani nehovorili. Potom, keď išla cez dedinu fronta, nebála som sa, že ma zabijú, ale, že keď sa to stane, pôjdem do pekla a budem musieť znášať muky pekelné, lebo som zjedla v piatok oškvarek, a to bol hriech. Keď umreli môj tata, vtedajší Závodský kňaz mal na pohrebnej omši kázeň, ktorú venoval len môjmu otcovi. Tykal im a oslovoval ich krstným menom, hovoril im, že sa nemajú Boha báť, lebo je láskavý, milujúci a dobrotivý Otec, ktorý ich prijal k sebe. Túto kázeň som si zapamätala a som za ňu vďačná a dodnes naňho spomínam.
Môj dedko povedal, že každý človek je ináč „sprostý“.
Ja som takto: V kruhu kamarátov sa zvrtla reč na večný život. Povedal som, že tak veľmi verím v Božie milosrdenstvo, že myslím, že všetci ľudia budú spasení. „Kto ti dovolil takto hovoriť?!“ zahriakla ma kamarátka, veď je napísané...
Viem, veľmi dobre viem, čo je napísané... Od tragickej smrti môjho brata v roku 1981 som skoro denne sklonený nad Svätým písmom, kladiem si otázky a – žasnem...!
Kedysi Viktor Kubal pranieroval v časopise Ro-

háč neduhy spoločnosti glosovanými karikatúrami pod názvom: „Čo vŕta V. K. v hlave?“
Ozaj, čo vám vŕta? Mne napr. toto: Kristus povedal: „Božie kráľovstvo je vo vás. Na cestu si neberte ani kapsu, ani mešec, ani palicu... Vaše slová nech sú áno - áno, nie – nie; čo je navyše, je od zlého...
Preto len stručne:
Hovoríme, že Biblia je Bohom inšpirovaná kniha, že svätopisec napísal len to, čo Boh uznal za vhodné, že Boh všetko prozreteľne riadi len pre dobro a spásu človeka, ale že biblický text je plný symbolickej reči, ktorú správne vysvetlí len Učiteľský úrad, že v kánone sú len knihy, ktoré cirkevní otcovia pokladali za vnuknuté Duchom svätým, že dogmy sú Bohom zjavené pravdy, ktorým máme veriť, že...
Kde začať – ale snáď je to jedno. Ak verím, nepotrebujem dogmy. Ak patriarcha Henoch chodil s Bohom a potom si ho Boh vzal zázračne do neba na ohnivom voze ako Eliáša, prečo knihu o ňom nemáme v kánone, hoci Židia, naši starší bratia vo viere ju v kánone majú, a má ju aj koptská cirkev, snáď o takom svätcovi Duch svätý inšpiruje zle?!, prečo mám uznávať len to, čo mi naservíruje Učiteľský úrad, keď Boh skrze proroka Jeremiáša hovorí: „Svoj zákon dám do ich srdca a brat už nebude bratovi hovoriť: Poznaj Pána!, pretože všetci ma budú poznať...“ V Učiteľskom úrade tiež sedí len Jano, Mišo, Ďuro či Palo a turbuje si hlavu, ako ja, ako vykľučkovať z tých protirečení a povedať pravdu. Mýlim sa?!
Počul som starého kňaza, že celý život sa profesionálne zaoberá Starým zákonom a stále nie je s tým vnútorne u konca. Ani nemôže – toľko protirečení sa sedliackym rozumom nedá preniknúť, pochopiť. Buď človek nad tým mávne rukou, alebo...
Do čarovnej ríše rozprávok vchádzajú deti nahé a bosé po špičkách a vychádzajú z nej zaodeté do čistej krásy a radosti, nie do strachu.
Ak vojdeme tak i my, vyjdeme z Písma s radostným výkrikom, ktorý musí začuť celý svet: „Nebojte sa!“
To, jedine to je podstata Dobrej zvesti. Myslíte, že je náhoda že tie slová sú v Biblii zdupľované 365 krát?!
Ovocím intímneho vzťahu s Bohom je horlivosť. Ak chýba, niet dažďa ani úrody a mláti sa len prázdna slama – reči, reči, reči, ale žiadne Turíce, ktoré by zmenili svet.
„Hovoril im v podobenstvách a zástupy žasli, lebo nehovoril ako zákoníci, ale ako ten, ktorý má moc, lebo bol s ním Boh.“

Na námestí v meste stretla mama v lete podguráženého syna s kamarátom.
„Miro, čo zas oslavuješ!“
„Narodeniny!“
„Čo si sprostý, veď ešte neni december!“
„No a?!“

Pravda, nepravda, nám to takto vyhovuje. Na poľovnícku chatu do Lúčneho priniesol na gulášpartiu predseda urbárskeho výboru Ján Zahradník misu krásne nakrájanej diviny.
„Načo si sa s tým tak hral?“ pýtam sa.
„Aby to bolo pasent do huby“ odvetil zaňho Balajéch Jano.

Áno, treba mať „pasent“ veci na sebe, v sebe, v ruke i „hube“. Inak – napraviť...

Z bratislavskej nemocnice prepúšťali môjho známeho, 77 ročného Ing. Pala – po operácii srdca.
„Pán primár, akú životnosť má tá chlopňa?“
„Tristo rokov!“
„Uvidíme!“ bodro odpovedal Palo.

Aj my raz isto uvidíme, zatiaľ však...

„Bola jasná, mesačná noc“, začal mi rozprávať 82 ročný Ján Honeček, bývalý pastier, hrobár a hlásnik, „na veži odbila polnoc, odtrúbil som aj odspieval, a sadol som si na klady pred kostol, odpočinúť si. Zrazu vidím, že z dolného konca po ceste čosi čierne, zhrbené cupká. Čo to len môže byť? Šuchoce to jako papier, príde bližšie, pozriem lepšie a skoro som skamenel: Vánikéch Ilka, čo zomrela včera, išla sa do horného konca rozlúčiť s rodinou. Reku, počkám si na teba... Ale tak tuho som zdriemol, ako nikdy za mojej služby. Zobudil ma až na svitaní hrkot furmanského voza.

A tak som videl a viem trt!“ Nejako tak je to i s našimi špekuláciami o tom, čo je „hore.“

V nedeľu po omši Anka varila a ja som začal písať. „Akosi sa mi to nepoddáva!“ utrúsil som.
„Načo si nad tým tak turbuješ hlavu? Ja viem, že tam bude pekne a dobre,“ povedala a bez ďalších rečí ďalej pokojne pripravovala pre celú rodinu nedeľné „nebo“.

Tomu hovorím viera bretónskej sedliačky, viera, ktorú jej závidel aj ktorýsi z kardinálov. Ak ju však takú nemal, prečo učil on ju a nie ona jeho?!
Anička išla na skúšku (baby, vy viete ktorá, ale isto neprezradíte) a svojej 90 ročnej mame povedala: „Mama, keď padneš, nekrič. Prikry sa kobárom a čuč. Prídem!“

„Keď moja „Anča“ videla, ako sa tu stým morím, povedala: „Nechaj to už a čuč. Poslúchni!“

Nemôžem. Veď isto poznáte to: „kamene by museli kričať!“ Ak Boh vnukne, ide všetko bokom – kráľ i žobrák vykoná, čo si Boh umieni. Sloboda kráľa i žobráka je pritom len zdanlivá – relatívna a len tá Božia je absolútna.

Tak na vnuknutie poslúchol kráľ Kýros i faraón, pričom Boh aj jeho ľudu obmäkčil srdce a odchádzajúcich Izraelitov štedro obdarili...

Anjel Rafael v knihe Tobiáš hovorí: Bol som s vami nie z vlastnej láskavosti, ale z Božej vôle. Jemu dobrorečte... Hoci ste na mňa pozerali, ako jem, nič som nejedol. To, na čo ste pozerali, bolo videnie. Zapíšte to všetko – a potom sa vzniesol hore.

Stupil som kamarátom na otlak. Kto nestupil, nech hodí prvý kameň. Jeden ma udrel, u druhého som bol špina a ten tretí, napriek odprosovaniu, odkopol ma ako handru.

Trafil som presne – stred ega. Ale v tom ale je podstata – ja som sa pritom „započkal“ , a fest... Kto sa však pri takomto ponížení nezapočká, nech zdvihne ruku. Ale zasiahla milosť a už som skučal ako postrelený pes a lízal som si rany modlitbou za nich aj za seba, lebo som spoznal, že nie som lepší ako oni, že aj ja som len nástroj Boha, na ktorom si tiež občas niekto môže zahrať, aby pri falošnej notečke spoznal svoju nízkosť, úbohosť a biedu...

Chválabohu, zázraky sa dejú – znovu si podávame ruky. Sú chvíle nielen milosti, ale aj ostňa, aby sa nik príliš nevyvyšoval...

Možno niekto povie – fanatik. Ale čo iné boli Abrahám, Mojžiš, proroci, ktorí napriek všetkému uverili a napriek všetkým príkoriam hlásali. O Kristovi tiež povedali, že je posadnutý.

Každý dá len to čo má, čo dostal – či už je to dobré, či zlé. Kto ma obviní, že dávam zlé? Vari Boh nemá radosť, že sa aspoň ktosi nájde, že v jeho milosrdenstvo tak veľmi verí? Uráža ho táto pocta? Čo mu okrem nej môžem dať, keď jeho je všetko?!

A tak píšem túto úvahu na Jeho slávu za všetkých nás. Je to lepšie, ako písať „Proti všem“.

Dnes, v sobotu ráno, 15. augusta, sa ma Anka pýta: „Nejdeš do kostola?“ „Prečo mám ísť?“ „Veď je Nanebovzatie Panny Márie“. Vedel som, ale zabudol som, tak som plný tejto témy. Knižka v tlačiarni čaká len na týchto pár strán.

Kedysi cirkev nemala výhrady proti trestu smrti, dnes je kategoricky proti. Filozofuje, ako to čo najlogickejšie obhájiť. A čo tak kategoricky byť proti nemožnosti večnej smrti, to filozoficky a teologicky zdôvodniť ... alebo pýtať si z neba zázrak nielen na potvrdenie svätosti, ale aj zoslanie zoznamu zatratených - pre výstrahu !

Na brigáde na Skalke nám starý pán farár Omachel, jedinečný kňaz, išiel pre občerstvenie. Karol naňho zavolal: „Pán farár, ale aj štamperlík a cigaretku!“

„Karolko, na svätom mieste sa piť a fajčiť nesmie!“ Priniesol o chvíľku oboje. Karol na to: „ Kňazi by nemali klamať.“ „Karolko, klamať, cigániť sa nesmie, ale vykrúcať sa môže!“ Ak sa cirkev takto múdro vykrúca, beriem... „Pravda vás vyslobodí...“

V krčme sa chlapi nevedeli vpratať do kože a tak lietali poháre, päste a rinčalo sklo. Pán Bánovec pritom pokojne čapoval pivo s komentárom: „Nech sa chlapi bavia; rozbijú, zaplatia, skrotnú a – poučia sa“.

Možno takto sa na nás díva aj Pán Boh, a až v najhoršom zasiahne.

Môjho pradedka, ležiaceho v blate po návšteve krčmy, išiel dvíhať mládenec: “ Jak si Orel (ľudák), môžeš, ale jak si oné, tento, cecilišta (socialista), ani brázda, ani krok!“ Z tejto záľuby leje v nejednej rodine výdatne. Boží trest? Nie! Do 3-4 kolena sa trestáme geneticky nenávisťou, závisťou, alkoholom, a inými necnosťami. Aj to sú naše kríže, naše utrpenia, náš podiel na obeti i na dedičstve...

Je nad čím rozmýšľať. Pane, zmiluj sa!

Na spovedi u piaristov mi staručký kňaz povedal:“ Želám vám radostné veľkonočné sviatky, zaslúžite si ich“. Zaslzil som dojatím a ani neviem, ako som prešiel kostolom a hneď tam, pred jeho dverami, na slnkom zaliatom námestí, padli mi oči do hlbokého výstrihu a už mi čert zašmrdkal chvostíkom po duši a na očistenej duši už bol zas fľak.

„Ako neprísť do pokušenia pri takej štramande“ – povedal som Ferovi, keď sekretárka vyšla z kancelárie.

„Aj keby tu sedela hore bez, nepohne ma,“ odvetil. Sme rôzni: jeden vidí len odhalený kotník a už horí, druhý... Aký hriech má ten „s tŕňom“ a akú zásluhu ten, ktorému je to fuk... Ťažká odpoveď, pri ktorej by sa Kristus možno znovu zohol a zamyslene písal do piesku... alebo by sme dostali odpoveď ako sv. Pavol: „Musí ti stačiť moja milosť!“

Pekne to opísal Tolstoj v poviedke Diabol. Mních v pustovni, aby odolal zvádzaniu šľachtičnej, odťal si prst, ale neskôr zhrešil s inou. A keďže bol svätý a robil zázraky, bol aj charakterný - kutňu zavesil na klinec, aby v pustovni neprišiel o prsty. Exegéti píšu, že ten obláčik na vrchu Karmel predznamenal Matku, ktorá prináša Pokoj. To je

aj môj cieľ. Snáď ma za to Otec neodkopne, ale privinie ako v čase navštívenia, v ktorom zakúšame nielen milosť pokánia, ale i slávnosť nanebovstúpenia. Poznanie, že nad nami nevisí „Piatočný oškvarek“ ako Damoklov meč, odháňa strach a prináša pokoj. To je Duch Turíc, odkaz Písma, pečať Dobrej zvesti.

V tomto našom jubilejnom roku si kultúrny svet pripomína tiež 750.výročie narodenia Dante Alighieriho z Florencie, autora neprekonateľného básnického diela Nebo, Peklo, Očistec. Dante – Dávajúci, obohatil svet a napriek tomu ho, rebela, rodáci zavrhli...

Nebo je večná blaženosť. Aká blaženosť, ak matky svojim „nevydareným“ deťom nebudú môcť vo večných mukách ani prstom omočeným do vody ovlažiť pery? Nebudú sedieť a žalostiť ako Izraeliti pri babylonských riekach a vyčítať Bohu? Nebude sa skrývať pred nimi, ako pred ním Adam a Eva v raji? Veď nemusel a stvoril, mohol a nezachránil - vlastné deti. Aký pokoj, aká blaženosť, aké svedomie?!!

Benedikt XVI. povedal, že to, čo v čase jeho štúdia vyznievalo v teológii priam ako dogma, o tri desaťročia už bolo vyhodené na smetisku teologických dejín. Vyše položené otázky nebudú vyhodené - sú „večné“.

Pred 100 rokmi bolo nemysliteľné, že aj nepokrstení môžu byť v nebi.

II. Vatikánsky koncil už pripustil, že Boh nie je ničím viazaný, a preto aj tí, čo žijú podľa svedomia, môžu... a to napriek tomu, že v Jn 3,5 je výslovné a teda nevyhnutné: „Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva“.

Na počiatku bolo Slovo a to Slovo bola Trojica, ktorá sa prechádzala po nebeských báňach a nadchýňala sa tým, čo stvorila. Po čase jej však začalo byť smutno, nemala sa komu pochváliť, ani sa s kým podeliť o radosť.

Po dlhom kumštovaní dospela k záveru, že stvorí človeka. A stalo sa: stvorila muža a ženu na svoj obraz, požehnala ich s tým, aby naplnili zem. A videli, že všetko, čo stvorili, bolo veľmi dobré. Prozreteľne však vedeli, čo všetko to bude všetkých stáť, Trojicu nevynímajúc ...

Na 7. deň si unavený Otec išiel zdriemnuť pod jabloň ako Krčmárech dedko v žatve a anjel s pávím perom mu robil vánok a v tom, „náhodne“ pred ním zavlnila bokmi anjelica a s anjel bol v pasci - začali ním čerti šiť. Och, nebudem ja slúžiť, nebudem ... Pán Boh by však nebol Pánom, aby, i keď drieme, o všetkom nevedel, všetko nevidel ... a keďže vie čítať myšlienky, bolo rozhodnuté – nastala hodina H – z neba na zem cukali „padlí“ anjeli ako hnilé hrušky a na zemi začalo rásť postupne zlo. Pánovi došla trpezlivosť a milý „obraz“ bez milosti utopil v potope.

Keď opadla voda i jeho hnev, spamätal sa ako ten, čo veľmi prebral a – započkal sa: “Už nikdy viac!“ Napriek tomu občas mu ruka uletela - svedčí o tom Sodoma i Gomora, rozkaz Mojžišovi i Jozuovi „Zabíjajte!“ napriek tomu, že nosili archu s Dekalógom s príkazom „Nezabiješ!“

Akoby Pán zabudol na sľub Mojžišovi, že pošle pred nimi sršne, aby vyhnali národy zo zasľúbenej zeme. Izraelitom to bolo po chuti – nemali čas čakať, nechceli rásť v cnostiach, nechceli byť, ale mať. Túžba po majetku blížnych bola veľká a tak vybíjali všetko: kojenca, starca, dobytok. A pritom oslavovali Pána, lebo je dobrý ...

Postupne ich Boh začal vychovávať skrze prorokov a seba pripravovať na zadosťučinenie, aby mu nikto nikdy nemohol vyčítať, že On nevie, čo je to bolesť a plač. Ako to dopadlo, vieme ...

Prorok Eliáš vystúpil na vrch Karmel len raz a hneď dal pochytať aj pobiť všetkých odporcov Boha.

Ja som na vrch, deliaci náš chotár od opatovského vystúpil nie raz, ale 77 krát. Je to hora s tajomným menom ducha zla Ra – Radúchové. Odtiaľ som vzhliadal ku Skalke s prosbou, aby aj mne Pán poslal obláčik ako Eliášovi po tých jatkách na Karmeli, keď v daždi sĺz spoznal, že nie je lepší ako jeho otcovia.

Keď „obláčik“ prišiel a zahalil celý vrch do svojho snehobieleho plášťa, zahrmelo z neho:“ Zlo sa neničí mečom ale premieňa láskou na pôvodný obraz. A teraz už bež do Skalného dómu pri Veľkej Studni.“

Zbehol som do Doliny, odtiaľ na Žallíkové a potom som už vstúpil do Grošového, kde pred sedemdesiatimi rokmi Kumaném sváčko v Skalnom dóme ďubal prstom po kameni ako po stole, dupľujúc pritom chlapcovi, Švejdéch Jankovi: „Tuto, Janko, tuto, na tomto kameni delil Jánošík Kubranom dukáty.“ A Janko veril, ako veria všetky deti a isto uveríte i vy, že tam, z lieskového kra, ma oslovil hlas: „Slávo!“ Odvetil som: „Počúvam!“ a v tom som uvidel Pána ako Mojžiš z tváre do tváre.

„Dobré, veľmi dobré, si väčší kumštár, ako bol tvoj dedko “ povedal Pán, „len mi ešte prezraď, kto ti to všetko, kto ...“ nedokončil, lebo v dunení hromu zaznelo z neba jediné slovo: „Matka!“ a to slovo, odraziac sa od Skalného dómu a Veľkej studne ozvena už niesla do celého sveta.

„Ja som to vedel, ja som to tušil, že nezaprie

v sebe ženu, že tajomstvo neudrží do konca," zlamentoval Pán a zdupľujúc „Slávo, Slávo" furiantsky mi pohrozil a s úsmevom pod fúzami si vzdychol: „Ach, Matka, Matka!" a krútiac hlavou stúpal nad obzor Jedliny ...

Takí sú chlapi – občas vzdychnú či zalamentujú, ale väčšinou sa prezentujú ... avšak to, na čom doopravdy stojí rodina, nebo i zem, sú tiché a pokorné matky.

Trojica bez Matky je chladná, neosobná. Žena v nej – to je iná chuť, iná pesnička. Nielen, že ju tam každý priam hmatateľne cíti, ale tomu aj rozumie a – je po nepochopiteľnosti ...

„Stvoril ich na svoj obraz, ako muža a ženu ich stvoril" a zrazu, ako mávnutím čarovného prútika, Žena – Matka, Múdrosť a Kráľovna – je z Trojice preč ... Juj!

Ak nás Otec nechce všetkých spasiť, nech „inšpiruje" a predkladá takéto nepochopiteľnosti. Ale ak nás spasiť chce, a tomu všetci veríme – prečo to? Veď nám dal rozum, aby sme sa dopracovali k nemu – Pravde, nie k ďalším tajomstvám. Ak verím, že Je, ak ho ovenčím gloriolou prívlastkov Všemohúci, Vševediaci, Prozreteľný, Verný, Láska ... môžem túto vznešenosť a krásu orámovať večnými mukami?! Nie! Je to zneuctenie obrazu Boha i človeka!

Vinco Šikula v knižke „Majstri" napísal:
„Z času na čas sa narodí hlupáčik, ktorému sa nežiadalo byť hrdinom a nepokladá sa ani za múdreho, ale miluje ľudí a chce ich ešte väčšmi milovať, preto sa prehrabuje v knihách, a jedného dňa zbadá v krajine oráča, a zdá sa mu, že ten oráč od dávnych dávien tade chodil a oral ... a tak sa k nemu pridá, pýta sa a ..."

Takýto citlivý a vnímavý chlapec si nikdy nemyslel, že zjedol všetku múdrosť sveta, ako mu to raz vytkol mladý kňaz, ale musel sa zamýšľať, keďže v ich rodine neraz výdatne lialo, príliš nehovoril ale veľa čítal a pár desaťročí skoro denno-denne žasol nad Písmom, roky však plynuli a žiačik – niekto môže byť žiakom celý život, „ak nebudete ako deti" – prehovoril, aby mu nezhorelo vnútro, a v starobe vyriekol slová, ktoré nemusia byť všetkým „pasent do huby."
Strýco so strynou povedali: „Anka, Slávo, v tejto obálke je naša záveť. Až nás nebude, otvorte. Bude tu, v kredenci."
Stryná zomrela prvá a strýco neskôr na smrteľnej posteli podpísal záveť novú. Ježiš počas troch rokov povedal – „napísal" všeličo. Ale „záveť" spísal až v posledných dňoch. Šesť dní pred Veľkou nocou, keď mu v Lazárovom dome Mária nardovou myrhou pomazala nohy, povedal, že to urobila na deň jeho pohrebu. Až slová: „Všetkých pritiahnem k sebe (Jn 12,32) ... Toto je nová, večná zmluva... Otče, odpusť im, lebo nevedia... Hľa, tvoja Matka... Hľa, tvoj syn... Ešte dnes budeš so mnou v raji... a Dokonané je!" sú jeho záveťou.
Áno, dokonané je ! – vôľu Otca, spasiť všetkých, splnil a podpísal vlastnou krvou.
„Vidím otvorené nebo", povedal sv. Štefanom, a preto ho ukameňovali.
Na šírom priestranstve nebeského dvora anjeli s ohnivými mečmi roztriedili ľudstvo pred trónom najvyššieho na obe strany Krista. Zaznela intráda, všetko zmĺklo a – „Bol som hladný a smädný a nasýtili i napojili ste ma, bol som ... zaujmite kráľovstvo", povedal tým po pravici Kristus a obrátiac sa k tým po ľavici opäť začal: „Bol so hladný a smädný a nenasýtili a nenapojili ste ma, bol som..." a v tom , akoby mu čosi zovrelo hrdlo, pozrel na Matku i Otca a ten len mierne kývol hlavou a – Kristus zdvihol nie pravú ruku, ako na freske v Sixtínskej kaplnke, ale ľavú a prudkým pohybom naznačil tým po ľavici prechod na druhú stranu. Predchodzí údes vystriedal úžas a celé ľudstvo zajasalo pod Stromom Života, ktorý stál v strede a bol presne taký, ako ten v našej pečati. Z neho a z dúhy nad ním „padlí" anjeli tlieskali krídlami na slávu Otca, príliš dobre vediac, čo všetko im bolo odpustené.
Nebom znela Óda na radosť od Beethovena pod taktovkou Bernsteina, ľudia jasali a Otec, Matka a Syn si utierali slzy šťastia. Len dvadsaťštyri starších ešte stále hádzalo vence pred trón a klaňalo sa, až im Pán povedal, aby skončili, lebo už odpáše remeň...
Michelangelo a sv. Tomáš Akvinský boli však smutní. Prvý z toho, že pri inšpirácii posledného súdu v Sixtínskej kaplnke naletel Zlému a druhý, že jeho výrok : „Svätí v nebi budú kontemplovať muky zatratených a tešiť sa z nich" je blud.
Ale keď im sv. Terezka z Lisieux a sestra Faustína za celoživotné dielo vzdali hold kyticami ruží, zaplesali s nimi.
A bol jeden ovčín, jedno stádo, jeden Pastier a Boh všetko vo všetkom – nové nebo, nová zem!

Posvätná Skalka nad riečiskom Váhu a oproti, na strmom brale prastarý hrad, nemajú u nás páru v kráse a sláve.

Ich susedia, Veľkokubrania, hľadiac stáročia na túto úchvatnú panorámu, mohli nemyslieť na ich slávne dejiny, mohli nevzdať vďaku a nevydať svedectvo o sile a majestátnosti tu žijúceho prakmeňa Slovanov, o jeho zašlej sláve i nádeji ...?!

A tak tancovali s vervou ako Dávid pred Archou a spievali odušu ako židia v svojom chráme, lebo inak by im pukli srdcia ako Izraelitom pri babylonských riekach, keď spomínali na zasľúbenú zem a s ňou spojený kríž...

Z tejto clivoty a krásy vytryskol kubranský prameň čistého citu, opojenia a nadšenia, i moja istota, že Jeho slová „Všetkých pritiahnem k sebe“ sa splnia.

Preto radostne slávme jubileum naše, Danteho, aj istotu večnej radosti s Ním. Aleluja. Amen!

POĎAKOVANIE

Pôvodná myšlienka: k jubileu obce vydať fotoalbum, podobný tomu spred dvoch rokov o FS – stovku fotografií s popisom doplniť príhovorom. Lenže, ako to už živote neraz chodí, človek mieni a ... tak som začal vyberať a spracovávať materiál „už“ v polovici marca t.r.- horúca ihla – prižmúrte oko a občas aj dve...

Ďakujem všetkým, ktorí mi venovali čas, keď som si pri nich oprašoval spomienky, či overoval „genealógie“. Ďakujem tiež tým, ktorí spracovali témy – Futbal : Anton Maláň – Súhradských, Stolný tenis – Ing. Vladimír Starosta, Badminton: Ing. Michal Dobiaš, Chovateľstvo: Karol Dobiaš – Kumaném, ako aj Mgr. PhDr. Milanovi Benkovičovi za text o námornom kapitánovi Ing. Pavlovi Trnkovi, CSc. Svoju vďaku vyjadrujem pani riaditeľke ZŠ v Kubre Mgr. Marte Kákošovej a pani učiteľke Mgr. Edite Krecháčovej za doplnenie údajov z dejín a činnosti školy. S radosťou ďakujem Ing. Andrejovi Dobiašovi, CSc. a Jankovi Zacharovi za poskytnutie materiálov a cenných informácií. Dovolil som si uviesť článok Jara Švejdu: Velko Kubre pecet dediny, aj vinš Antona Maláňa – Otvorený list... chlapi – ďakujem.

Rád by som sa poďakoval JUDr. Rudolfovi Krátkemu za povesť Margitka i Eve Janíčkovej za článok: Litánie o priadkach. Bohužiaľ...

Zvlášť sa cítim zaviazaný vďakou Jurajovi Liškovi, JUDr. Slavomírovi Moškovi, MsÚ Trenčín a Urbárskej obci za finančnú pomoc.

Značné bremeno niesli Aďa Babirádová, Ľudka Ďurišová a Hela Jantošová pri mojom uisťovaní pri opisovaní „už len toto...“ Dievčatá – vďaka! A vďaka patrí aj Ing. Dušanovi Prnovi za všestrannú pomoc.

Áno, vďaka všetkým, ktorí sa pričinili o vznik tohto dielka i toho, že sa tu dnes spoločne tešíme zo 750 - ročného jubilea Veľkej Kubry pri Trenčíne. Snáď to stačí!

Obsah

Úvod 2
Z histórie Kubry 3
Z obecnej kroniky 27
Z kroniky Jakuba Palu 42
Rotunda a kostol..... 51
Škola 54
Divadlo 67
Dychovka 70
Folklórna skupina..... 71
Máje 75
Urbár 77
Poľovníctvo 78
Chovateľstvo..... 80
Šport 81
Osobnosti..... 85
Z tvorby spoluobčanov 101
Napísali iní 107
Z mojich príhovorov 109
Oldomáš platíme my 117
Všetkých pritiahnem k sebe 135
Poďakovanie..... 140

Autor publikácie: Stanislav Liška
Jazyková kontrola - vydavateľ
Realizácia publikácie: SOP Trenčín, august 2015
a Pavol Moško
Grafické spracovanie a tlač: Tlačiarne Pardon Trenčín